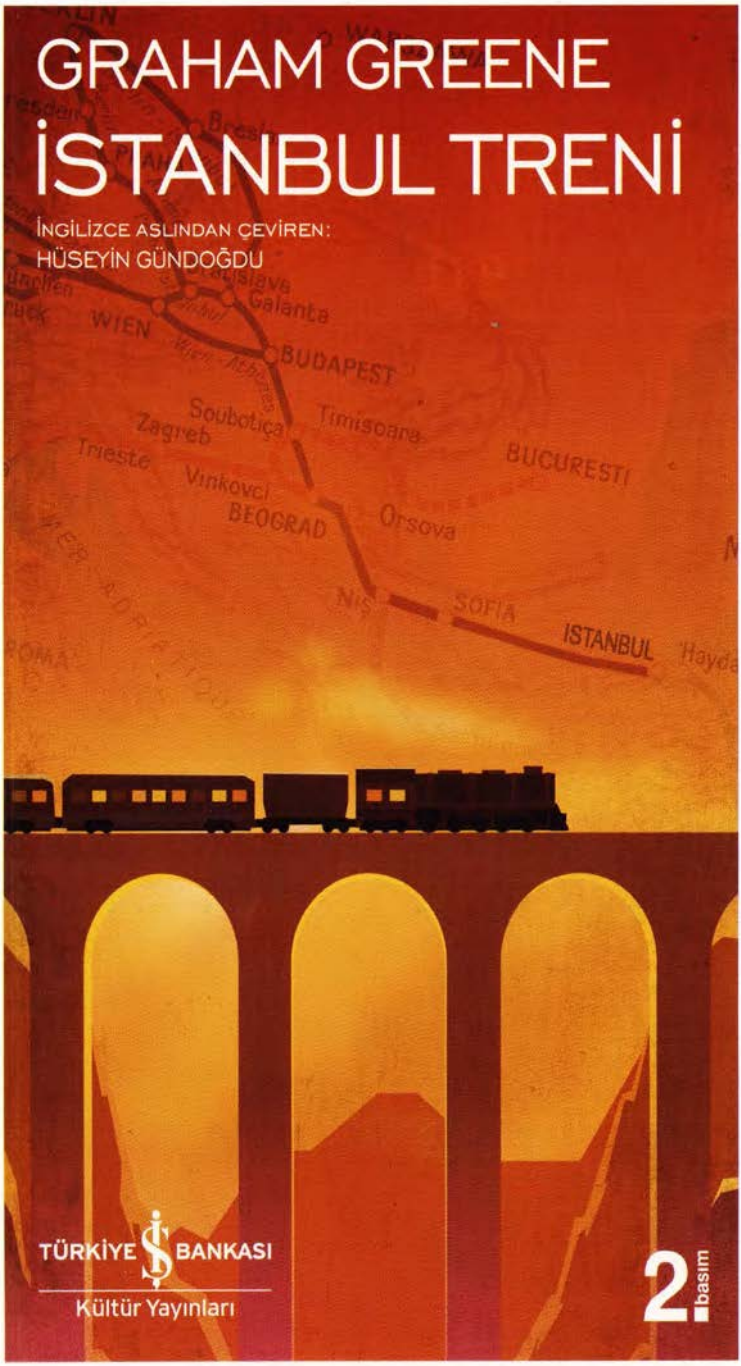
MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 128

GRAHAM GREENE

İSTANBUL TRENİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
HÜSEYİN GÜNDOĞDU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

2. basım

GRAHAM GREENE
İSTANBUL TRENİ

ÖZGÜN ADI
STAMBOUL TRAIN

STAMBOUL TRAIN © VERDANT SA, 1932
ANATOLIALIT TELİF HAKLARI AJANSI KANALIYLA ALINMIŞTIR

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2019
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM MART 2019, İSTANBUL
2. BASIM TEMMUZ 2019, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-771-4

BASKI: UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
Keresteciler Sitesi Fatih Caddesi Yüksek Sokak No: 11/1 Merter Güngören/İstanbul
Tel. (0212) 637 04 11 Sertifika No: 22826

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: HÜSEYİN GÜNDOĞDU

Darüşşafaka Lisesi'nde eğitim gördükten sonra üniversite yıllarında gazeteciliğe başladı. *Tercüman, Meydan, Güneş, Akşam* ve *Hürriyet* gazetelerinde çalıştıktan sonra sürekli basın kartı sahibi olarak emekli oldu. Dış haberler editörü olarak başladığı mesleğinde yazı işleri editörlüğü ve yazı işleri müdürlüğü (*Hürriyet* Bölge Ekleri / *Eskişehir* gazetesi) gibi görevlerde bulundu, sinema ve müzik konularında eleştiri ve röportajlar yazdı. Emeklilik döneminde de *Dünya* ve *Habertürk* gazetelerinde yazı işleri editörü olarak çalıştı. Çevirdiği kitaplar arasında *Ayakkabı Gurusu* (Phil Knight), *Liderlik* (Alex Ferguson), *Kirli Savaşlar* (Jeremy Scahill) bulunmaktadır.

Modern
Klasikler
Dizisi - 128

Graham Greene

İstanbul Treni

İngilizce aslından
çeviren: Hüseyin Gündoğdu

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Bütün sevgimle Vivien için

"Doğadaki her şey ideal özünde lirik;
kaderinde trajik ve varoluşunda komiktir."

George Santayana

BİRİNCİ BÖLÜM

Ostende

I

Son iniş kartını da eline alan gemi kâtibi, yolcuların terk edilmiş kamyonların köşelerinden dolanarak ray ve makas kalabalığının üzerinden ıslak gri rıhtımı geçişlerini izledi. Yakalar kalkık ve omuzlar kambur yürüyorlardı; uzun vagonlardaki masalarda lambalar yanıyor ve yağmurda dizi dizi mavi boncuklar gibi parlıyordu. Dev bir vinç hızla aşağı indi ve bocurgatın gürültüsü, bulutlu gökten yağan, Manş vapurunun ve rıhtımın kenarlarını yıkayan ve her yeri inleten su sesini bir an için bastırdı. Öğleden sonra dört buçuktu.

Kâtip son birkaç saatin izlenimlerini, ıslak güverteyi, buhar, yağ ve bardan gelen bayatlamış Bass* kokusunu, garson kız teneke leğenleri oraya buraya taşırken çıkan siyah ipek hışırtısını göz ardı etmeye çalışarak, "Bir bahar günü, Tanrım," dedi yüksek sesle. Vincin çelik kirişlerine, platforma ve büyük bir çarkı çevirmekte olan mavi tulum içindeki küçük karaltıya baktı ve alışılmamış bir kıskançlık hissetti. Yukarıdaki vinç operatörü ile kâtip, yolcular ve uzun ışıklı ekspres arasında on metre kalınlığında sis ve yağmur vardı. Lanet olası yüzler gözümün önünden gitmiyor, diye düşünerek kendisine iki yataklı bir kamara verildiğinden şikâyet eden

* Bir bira markası. (ç.n.)

kalın kürklü palto giymiş genç Yahudi'yi hatırladı; kahrolası iki saat, hepsi o kadar.

İkinci mevkiden gelen son yolcuya şöyle dedi: "O taraftan değil, hanımefendi. Gümrük kapısı şu tarafta." Bu genç yüzü tanımadığı için biraz rahatladı; bu şikâyetleri olan biri değildi. "Bagajınızı taşımak için hamal lazım mı, hanımefendi?"

"Pek istemem," dedi kız. "Onların dilini anlamıyorum. Ağır değil zaten." Ucuz, beyaz pardösüsünün üzerinden ona bakarak ağzını büzdü. "Siz taşımak isterseniz, o başka... Kaptan." Kızın küstahlığı hoşuna gitmişti. "Ah ben şimdi genç olsaydım, bir hamala ihtiyacınız olmazdı. Onlar ne için geliyor bilmiyorum." Bavullarını taşıyan iki hamalın önünde, gri süet ayakkabılarıyla gümrük kapısından çıkarak rayların karşısına geçen Yahudi'ye baktı ve başını salladı. "Uzağa mı gidiyorsunuz?"

"Son istasyona kadar," dedi kız, rayların ötesine, üst üste yığılmış bagajlara, restoran vagonunda yanan ışıklara ve karanlıkta bekleyen vagonlara mutsuz mutsuz bakarak.

"Yataklı mı aldınız?"

"Hayır."

"Yataklı almanız gerekirdi," dedi, "onca yolu bu şekilde gideceksiniz demek. Trende üç gece. Şaka değil. Hem, neden İstanbul'a gidiyorsunuz ki? Evlenmek için mi?"

"Bildiğim kadarıyla hayır." Yola çıkmanın hüznü ve yabancılık korkusuyla hafifçe güldü kız. "Kimse bilemez, belli mi olur?"

"Çalışmaya mı?"

"Varyete. Yani dans etmeye."

Hoşça kal deyip ona arkasını döndü kız. Pardösüsü, raylar ve traversler arasında yalpalarken bile kendinden emin olan vücudunun inceliğini gösteriyordu. Bir sinyal lambası kırmızıdan yeşile döndü ve trenin bacası uzun bir buhar ışığı salıverdi. Kızın güzellikten pek nasibini almamış ama hoş

yüzü, pervasız ve üzgün duruşu bir an adamın kafasına takıldı. "Beni unutmayın," diye seslendi arkasından. "Sizi bir iki ay sonra yine göreceğim." Fakat kızı hatırlamayacağını biliyordu; sonraki haftalar boyunca kamara isteyen, bozuk para isteyen, ranza isteyen, onun kendilerini hatırlamasını isteyen çok fazla kişi ofisinin penceresinden kafasını uzatacaktı ve kızın akılda kalıcı bir özelliği yoktu.

Gemiye yeniden bindiğinde, güverteler çoktan dönüş yolculuğu için yıkanmaya başlanmıştı ve yabancıların gemiyi boşaltmış olmalarından mutluluk duydu. Gemi her zaman olmasını istediği gibiydi: Kendi dillerinde emirler yağdırabileceği birkaç İspanyol ve birlikte bir bardak bira içebilecceği bir kadın kamarot. Gemicilere Fransızca bir şeyler mırıldandı ve onlar da ona sırıtarak, aileden gelen edepsiz ruhunu hasedinden biraz çatlatacak açık saçık bir "cocu"* şarkısı söylediler. Baş kamarota İngilizce olarak "Kötü bir seferdi," dedi. Adam Londra'da garsonluk yapmıştı ve kâtip onunla hiç gerekenden fazla Fransızca konuşmuyordu. "O Yahudi, sana iyi bahşiş verdi mi?" diye sordu.

"Ne verse beğenirsin? Altı frank."

"Hasta mıydı?"

"Hayır. O bıyıklı yaşlı adam vardı ya... yol boyunca hastaydı. Bu arada on frank isterim. İddiayı ben kazandım. Adam İngilizmiş."

"Hadi canım. Çok ağır bir aksanı vardı."

"Pasaportunu gördüm. Richard John. Öğretmen."

"Garip," dedi kâtip. On frangı isteksizce öderken ve pardösülü yorgun kır saçlı adamın, geminin iskele köprüsü yükseldiğinde, sirenler bulutların arasındaki bir boşluğa doğru öttüğü sırada geminin küpeştesinden uzun adımlarla uzaklaştığını gözünün önüne getirirken de, yine, garip, diye düşündü. Bir gazete istemişti, bir akşam gazetesi. Londra'da gazetelerin o kadar erken basılmadığını söylemişti kâtip ona;

---

* (Fr.) Aldatılmış, boynuzlanmış erkek. (ç.n.)

adam bu cevabı duyunca, parmaklarını uzun, kır bıyıklarında gezdirerek bir hayale dalmıştı. Kâtip hesapları gözden geçirmeden önce kamarot kıza bir bardak Bass doldururken, yine öğretmeni düşündü ve bir an için başından onu çok etkileyen, yorucu, yakasını bırakmayan, hikâyelere konu olacak bir olay geçip geçmediğini merak etti. O da hiçbir şeyden şikâyet etmemişti ve bu nedenle genç Yahudi'den, Cook Seyahat Acentesi'nin turist grubundan, yüzüğünü kaybeden leylak rengi giysiler içindeki hasta kadından, ranzası için iki kez para ödeyen yaşlı adamdan daha kolay unutulurdu. Kız yarım saat önce unutulmuştu. Richard John'la ilk ortak yanları buydu –ayak seslerinin, yağ kokusunun, yanıp sönen sinyal lambalarının, endişeli yüzlerin, kadeh tokuşturmaların, sıra sıra rakamların gerisinde– kâtibin zihnindeki karanlık.

Rüzgâr on saniye kesildi; şiddetli ve ani rüzgâr sağanaklarında iskeleyle metal korkuluklar arasında ileri geri savrulup duran sis bir an havada asılı kaldı. Çamurlara basa basa ilerlerken, sis Myatt'a gri göçebe çadırları gibi görünüyordu. Süet ayakkabılarının berbat olduğunu, gümrük memurunun iki çift ipekli pijamaya laf ettiğini unutmuştu. Adamın kabalığından ve "*Juif, Juif,*"* diye mırıldanarak küçümsemesinden uzaklaşıp o büyük çadırların gölgesine süzüldü. Burada bir an için evindeydi ve kendisini güvende hissetmesi için kürkünün, Savile Row Caddesi'nde diktirdiği takım elbisesinin, parasının ya da şirketteki pozisyonunun bilinmesine artık ihtiyacı yoktu. Fakat trene vardığında rüzgâr yükseldi, sis çadırları dağıldı ve kendisini yeniden hasmane bir dünyanın merkezinde buldu.

Fakat paranın neyi satın alabileceğini şükranla fark etti; her zaman nezaket satın alamazdı, ama zaman satın almıştı. Gümrüğe ilk o varmıştı ve diğer yolcular gelmeden

* (Fr.) Yahudi erkek. (ç.n.)

önce kondüktörün kendisine özel bir yataklı kompartıman ayarlamasını sağlayabilirdi. Başka bir adamın önünde soyunmaktan nefret ediyordu, fakat Yahudi olduğu için bu ayarlamanın kendisine pahalıya mal olacağını biliyordu; basit bir rica ve bir bahşiş yetmezdi. Küçük leylak şeklinde lambaların akşam yemeği için serilmiş masa örtüsü üzerinde parladığı restoran vagonunun aydınlık pencerelerinin önünden geçti. "Ostende – Köln – Viyana – Belgrad – İstanbul." Sıra sıra isimlerin önünden hiç bakmadan geçti; güzergâhın yabancısı değildi; isimler, göz hizasından geçmişe doğru gitti; minare külâhları, kubbeler ya da kendi ırkından birine kalıcı yerleşme olanağı tanımayan şehirlerin kendi kubbeleri.

Kondüktör, tahmin ettiği gibi suratsızdı. Tren çok dolu, dediyse de Myatt yalan söylediğini biliyordu. Nisan, kalabalık trenler için yılın erken bir zamanıydı ve Manş vapurunda çok az birinci mevki yolcusuna rastlamıştı. O tartışırken, ellerinde şal, battaniye ve defterler tutan orta yaşlı kadınlardan oluşan kalabalık bir turist grubu, *Wide World Magazine* dergisinin kaybolduğundan şikâyet eden yaşlı bir din adamı –"Seyahat ederken her zaman *Wide World* okurum ben," diyordu– ve arka tarafta bir seyahat acentesinin rozetini takmış, kan ter içinde, güçlükle güler yüzünü korumaya çalışan rehberleri koridora daldılar. "*Voilà*,"* dedi kondüktör, treninde alışılmamış, acımasız bir yük bulunduğunu ima etmek ister gibi bir hareketle. Fakat Myatt, güzergâhı kandırılamayacak ölçüde iyi biliyordu. Rahatsız edici hallerinden tahmin ettiği gibi grup Atina'ya giden römork vagona aitti. Bahşişi iki katına çıkardığı zaman, kondüktör yola geldi ve kompartımanın penceresine rezerve etiketini yapıştırdı. Myatt, yalnız kalarak rahat bir nefes almıştı.

Camdan bir emniyet duvarının arkasından yüzlerin kayar gibi ilerleyişini izledi. Günün nemli soğuğu kürkünün üstünden bile içine işliyordu ve ısıtma düğmesini çevirdiğinde

* (Fr.) İşte. (ç.n.)

nefesinin buharı camı kaplayınca artık dışarıdan geçenleri alakasız şekillerden başka bir şey olarak göremiyordu: Öfkeli bakan bir göz, leylak rengi ipek bir elbise ve bir papaz yakası. Bu artan yalnızlığı sadece bir kez, ikinci mevkiye doğru giden koridorda gözden kaybolan beyaz pardösülü zayıf bir kızı görebilmek için parmaklarıyla camı silerek bozdu. Bir kez kapı açıldı ve yaşlı bir adam içeri baktı. Kır bıyıkları vardı, gözlüklüydü ve eski püskü yumuşak bir şapka giymişti. Myatt, ona Fransızca olarak kompartımanın dolu olduğunu söyledi.

"Bir kişilik yer lazım," dedi adam.

"İkinci mevkide ister misin?" diye sordu Myatt, fakat adam kafasını sallayıp gitti.

Bay Opie, bilinçli bir rahatlık içinde köşesine gömülmüş ve karşısındaki ufak tefek solgun tenli adama merak ve düş kırıklığı içinde bakıyordu. Adamın görünüşü olağanüstü sıradandı; ten rengini hastalık mahvetmişti. Sinirler, diye düşündü Bay Opie adamın oynayan parmaklarını izlerken, fakat başka aşırı hassasiyet belirtisi göstermiyorlardı. Kısa, küt ve kalındılar.

Bay Opie, yol arkadaşı konusunda çok talihsiz olup olmadığını merak ederek, "Her zaman düşünmüşümdür ki," dedi, "yataklı bulabildiğin sürece, birinci mevkide seyahat etmek çok gereksizdir. Bu ikinci sınıf vagonlar son derece rahattır."

"Evet... öyledir ya... evet," diye cevapladı diğeri şevk içinde. "Fakat İngiliz olduğumu nevden bildiniz?"

"Ben her zaman insanlar hakkında en iyiyi düşünmenin antrenmanını yapıyorum," dedi Bay Opie gülümseyerek.

"Elbette," dedi solgun yüzlü adam, "siz bir din adamı olarak..."

Gazete satan çocuklar pencerenin önünde bağırıyordu ve Bay Opie, dışarı sarktı. "Le Temps de Londres. *Qu'est-ce que c'est que ça? Rien du tout?* Le Matin *et un* Daily Mail.

C'est bon. Merci." Fransızcası diğer adama artistik ve yalan yanlış biçimde kullanılan basmakalıp ifadelerle dolu gibi gelmişti. "*Combien est cela? Trois francs. Oh la-la."*

Beyaz yüzlü adama şöyle dedi: "Size tercümanlık yapabilir miyim? İstediğiniz bir gazete var mı? *La Vie* istiyorsanız çekinmeyin."

"Hayır, hiç, hiçbir şey istemem, teşekkür ederim. Kitabım var."

Bay Opie saatine baktı. "Üç dakika sonra kalkıyoruz."

Birkaç dakikadır ya adam ya da uzun ince bir kadın olan karısı konuşacak diye korkuyordu kız. O an için her şeyden fazla arzu ettiği şey sessizlikti. Eğer yataklı alabilseydim, yalnız kalabilir miydim, diye merak etti. Loş vagonda ışıklar titreyip duruyordu ve tombul adam "Uzun sürmeyecek," dedi. Hava toz ve nem kaplıydı ve dışarıda titreyen ışıklar kıza bir an tanıdık şeyler hatırlattı: Nottingham Caddesi'ndeki tiyatronun üstünde yanıp sönerek değişen elektrikli tabelalar. Hayatın telaşı, hamalların ve gazeteci çocukların geçişi, bir an için kaz pazarını ve takıldığı pazarın anılarını aklına getirdi, zihninde canlandırmaya, duvarlarını örmeye, tezgâhlarını yerlerine koymaya çalıştı; ta ki soğuk yağmurla ıslanan iskele, yanıp sönen sinyal lambaları kadar gerçeklik kazanıncaya kadar. Sonra adam onunla konuştu ve kız gizli dünyasından çıkarak neşe ve cesaret pozu takınmak mecburiyetinde kaldı.

"Eh, hanımefendi, birlikte uzun bir yolculuk yapacağız. İsimlerimizi birbirimize takdim etmeliyiz herhalde. Benimki Peters ve bu da karım Amy."

"Benimki Coral Musker."

"Bana bir sandviç al," diye yalvardı zayıf kadın. "O kadar açım ki, midemin sesini duyabiliyorum."

"Siz alır mısınız hanımefendi? Ben dillerini bilmiyorum."

Peki neden, diye ona bağırmak isterdi, benim dil bildiğimi düşünüyorsunuz? Ben İngiltere'den hiç çıkmadım. Fakat

kendisini, nerede ve hangi şekilde gelirse gelsin sorumluluk kabul edecek şekilde yetiştirmişti, bundan dolayı hiç karşı çıkmadı, kapıyı açtı ve saati görmeseydi, kaygan, karanlık raylar arasındaki yoldan koşacak ve adamın istediği şeyi arayacaktı. "Zaman kalmadı," dedi, "kalkmamıza sadece bir dakika var." Arkasını dönünce koridorun sonunda arzuyla nefesini tutmasına yol açan bir yüzü ve bedeni fark etti: Burnunda son bir pudra dokunuşu, kapı görevlisine iyi geceler ve dışarıda karanlığın pırıl pırıl ihanetinde, bekleyen genç Yahudi, çikolatalar, köşedeki otomobil, hızlı bir araba gezintisi ve kaçamak tehlikeli sarılmalar. Fakat tanıdığı biri değildi; ustaca bir kelimeyle açıklanamayacak, yabancı bir ülkenin istenmeyen, korkunç macerasına geri döndü; dikkatle hesaplanmış hiçbir okşama, yaklaşan karanlığa çare olamazdı.

Tren gecikti, diye düşündü Myatt, koridora adımını atarken. Yelek cebinde her zaman taşıdığı bir küçük kutu kuru üzüme uzandı. Dört bölmesi vardı ve parmakları rastgele bir tanesini seçti. Ağzına koyarken tadını duyumsayarak anlıyordu. Kalitesi bozulmuştu. Stein and Co. marka. Büzülüp kuruyorlar. Koridorun sonunda beyaz pardösülü bir kız dönüp ona baktı. Güzel vücut, diye düşündü. Onu tanıyor muyum? Bir başka kuru üzümü seçti ve hiç bakmadan ağzına koydu. Bu bizimkilerden biri. Myatt, Myatt ve Page. Dilinin üzerindeki kuru üzümle o an sanki, dünyanın, kaderini elinde tutan, efendilerinden biriydi. Bu benim ve bu iyi, diye düşündü. Vagonların kapıları kapandı ve düdük çalındı.

Pardösüsünün yakası kulaklarının üzerine kapanmış olan Richard John, koridor penceresinden başını uzattı ve hangarların denizin küçük dalgalarına doğru geri geri gidişini izledi. Sondu bu, diye düşündü ve de başlangıçtı. Yüzler uzaklaştı. Omzunda kazma olan bir adam kırmızı bir

lamba salladı; lokomotifin buharı etrafını kapladı ve ışığını bulandırdı. Frenler öttü, bulutlar dağıldı ve batmakta olan güneşin ışığı demiryoluna, pencereye ve gözlerine vurdu. Uyuyabilseydim, hatırlanması gereken her şeyi daha net hatırlayabilirdim, diye özlemle düşündü.

Ateşin kapağı açıldı ve bir an için alevler ve ocağın sıcaklığı açığa çıktı. Makinist valfı sonuna kadar çevirdi ve bastıkları yer vagonların ağırlığıyla sarsıldı. Birazdan makine düzenli çalışmaya geçti, makinist valfı tekrar kapattı ve tren Brugge'nin içinden geçerken son güneş ışıkları göründü, regülatör kapandı, tren ağır ağır yol aldı. Günbatımı, suların aktığı yüksek duvarları, bir an için ıslak ıslak parlayan su birikintileriyle dolu geçitleri aydınlatıyordu. Pislik tabakasının içinde bir yerlerde, çok bakılan, hakkında çok konuşulan, çok el değiştiren kötü şöhretli bir mücevher gibi antik kent yatıyordu. Sonra sisler arasından ıssız geniş alanlar ortaya çıkıyor, bazen de renkli fayanslarla süslü, her yöne bakan yüksek çirkin evler tarafından o an geceye hâkim olan monotonluk bozuluyordu. Ekspresin kıvılcımları geceleyin havada uçuşan zambak böceği sürüleri gibi saçıldı, düştükleri rayların üzerinde için için yanmaya devam etti; yapraklara, dallara ve lahana saplarına çarparak kül oldu. At arabasına binmiş bir kız başını kaldırıp güldü; tren yolunun kenarındaki bankta bir erkekle bir kadın sarılıp uzanmıştı. O sırada dışarıya karanlık çökmüştü ve yolcular camın içinde sadece kendi çehrelerinin saydam yansımalarını görebiliyorlardı.

II

"*Birinci Sınıf Servis, Birinci Sınıf Servis.*" Ses yankılanıp koridoru geçti, fakat Myatt restoran vagonunda çoktan yerini almıştı. Masayı paylaşma tehlikesiyle uğraşmak, kibar açılışlara zorlanmak, belki ihtimal dışı ama küçümsenmek

istemiyordu. Yolcuların çoğu için neredeyse bitmek bilmeyen bir yolculuğun sonu olan İstanbul ona uçarak yükselen telgraf direklerinin hızıyla yaklaşıyordu. Yolculuk bittiğinde düşünmeye zaman olmayacaktı; bekleyen bir otomobil, hızla geçen minareler, izbe bir merdiven ve masasından kalkan Bay Eckman. İnce hesaplar, rakamlar, kontratlar sarmalayacaktı onu. Burada önceden, restoran vagonunda, uyuma pozisyonunda, koridorda, her kelimeyi planlamalı ve her ses tonunu prova etmeliydi. Pazarlıklarını İngilizlerle ya da Türklerle yapmayı dilerdi, fakat Bay Eckman ve geri planda bir yerlerdeki esrarengiz Stein, kendi ırkından adamlardı ve bir ses tonundaki, parmakların puroyu kavramasındaki anlamı okumak konusunda deneyimliydiler.

Garsonlar masaların arasından yürüyerek çorbayı getirdi. Myatt, göğüs cebini yokladı ve yine bir kuru üzümü ısırdı; Stein'ın küçük ve kuru üzümlerindendi ama kabul etmek gerekir ki ucuzdu. Nitelik ve nicelik arasındaki kaçınılmaz ezeli savaş onun kafasında hiçbir sonuca ulaşmıyordu. Londra'da bir masaya bağlı dururken mümkün olduğundan neredeyse emin olduğu bir şey varsa, sadece Stein'ın temsilcileriyle görüşüp Stein'la görüşmediği, en fazla milletlerarası bir telefon görüşmesinde Stein'ın sesini, tonundan hiçbir şey anlamadığı hayalet sesini duyduğuydu: Stein'ın durumu sallantıdaydı. Fakat ne kadar kötüydü? Durum umutsuz muydu, yoksa hâlâ umut var mıydı? Çaresiz miydi, yoksa yalnızca ekonomik sıkıntıya mı düşmüştü? Myatt ve Page'in İstanbul'daki temsilcisi, paha biçilmez Bay Eckman'ın yasaların etrafından dolanan Stein'la gizli karmaşık ilişkiler içinde olduğu şüphesi olmasa mesele basit olacaktı.

Kaşığını tatsız tuzsuz jülyenin içine daldırdı; yemeğinin zengin, bol baharatlı fakat taneli gıdalarla dolu olmasını tercih ederdi. Dışarıdaki karanlıkta yer yer bir küçük istasyonun parıldayan ışıkları, bir tüneldeki meşalenin parlaması ve sürekli kendi yüzünün saydam benzeri, parlayan su ve

yosunların içinde bir balık gibi yüzen eli dışında hiçbir şey görünmüyordu. Aynı anda her yerde bulunmasından biraz tedirgin olmuştu ve tam perdeyi kapatmak üzereyken kendi yansımasının arkasında, kompartımanının içine bakan pardösülü pejmürde adamın görüntüsünü fark etti. Eski terziliğin hayaletleri olan rengi, dokusu ve parlaklığı uçmuş giysilerinde hâlâ zoraki bir asalet vardı: Önü açılıvermiş pardösüsünden kolalı yakası ve fazla düğmelenmiş ceketi görünüyordu. Adam sabırla yemeğini bekliyordu –Myatt, önce zihnini biraz olsun Stein ve Bay Eckman'ın ince hesaplarından uzaklaştırarak düşündü– fakat garson onun yanına gelemeden, yabancı uyumuştu. Bir istasyonun ışıkları vagonun duvarlarını aynalardan pencerelere dönüştürünce suratı bir an için görünürden kayboldu. Pencerelerin arkasında çocuklarıyla, paketleriyle ve fileleriyle bir yavaş şehirlerarası trenin gelmesini bekleyen taşralı yolcu kalabalığı göründü. Karanlıkla birlikte uyuklayarak düşen surat geri döndü.

Myatt adamı unutarak, sürekli sarsıntıda hiçbir şarap kokusu kalmayacağından dolayı iyi bir şarap almanın para israfı olduğunu bildiği halde, orta boy bir Burgonya şarabı, bir 1923 Chambertin seçti. Ekspres bütün hızıyla Köln'e doğru giderken sarsılan camların iniltisi vagonun her yerinde duyuluyordu. İlk kadehi içerken Myatt yine, İstanbul'da kurnazlık ya da umutsuzlukla onun gelmesini bekleyen Stein'ı düşündü. Myatt, onun bir fiyat karşılığında (bütün malı) satacağından emindi fakat sahada başka bir alıcının olduğundan söz ediliyordu. Bay Eckman'ın ikili oynadığı, büyük olasılıkla Stein'dan yüzde 15 komisyonla kendi firmasına karşı fiyatı yükseltmeye çalıştığı şüphesi işte buradaydı. Bay Eckman, Moult'un Stein'a stoku ve iyi niyetleri karşılığında yüksek bir fiyat sunduğunu yazmıştı; Myatt ona inanmadı. Bir gün genç Moult'la öğle yemeği yemişti ve konuşmalarında tesadüfen Stein'ın adından söz etmişti. Moult Yahudi değildi; ince hesaplar yapmazdı, gizli kapaklı

iş çevirmezdi; yalan söylemek isterse söylerdi, fakat bu yalan kelimelerle sınırlı olurdu; "acemi elin yalanı nasıl ağıza koyduğu" mevzusunu bilmezdi. Bir İngilizle iş yaparken Myatt yeterli bir numara bulmuştu; önemli konuyu açarken ya da can alıcı soruyu sorarken bir puro ikram ederdi; adam yalan söylüyorsa, cevabı çabuk olsa da eli saniyenin dörtte biri kadar tereddüt ederdi. Myatt, Yahudi olmayanların onun için ne dediğini biliyordu: "O Yahudi'yi sevmiyorum. Hiç insanın yüzüne bakmıyor." Sizi aptallar, o gizlice zafer kazanır, bunun iki katı numara biliyorum. Örneğin şimdi o genç Moult'un yalan söylemediğini biliyordu. Yalan söyleyen Stein'dı, o değilse Bay Eckman'dı.

Kendine bir kadeh daha doldurdu. Saatte altmış mil hızla seyahat eden kişinin, masasını kilitleyip, şapkasını askıdan alan, keskin çıkık dişleri arasında firmanın telgrafı varmış gibi çiğneyerek merdivenden inen Eckman değil de; istirahat eden kendisinin olması tuhaf diye düşündü. "Bay Carleton Myatt, İstanbul'a 14'ünde varacak. Stein'la buluşmayı ayarlayın." Ne kadar hızlı gitse de, trende, yolcular zorunlu istirahatteydi; cam duvarlar arasında duyguları hissetmek yararsız, zihninizin haricinde herhangi bir faaliyeti izlemeye çalışmak yararsızdı; ve bu faaliyet kesintiye uğrama korkusu olmadan izlenebilirdi. Dünya şu anda Eckman ve Stein için dönüyor, telgraflar geliyor, erkekler zihinlerinden geçen düşünceleri konuşmalarla kesiyor, kadınlar akşam yemeği davetleri düzenliyordu. Fakat yankılanarak hızla giden ekspresin içinde gürültü o kadar sıradandı ki sessizlikle eşdeğerdi, hareket öylesine devamlıydı ki bir süre sonra zihniniz bunu dinginlik olarak kabul ediyordu. Sadece trenin dışında eylem halinde bir şiddet mümkündü ve planlarıyla birlikte trende üç gün boyunca emniyette olacaktı: Bu sürenin sonunda Stein ve Eckman'la nasıl başa çıkacağını gayet net öğrenmiş olacaktı.

Dondurma ve tatlı bitmiş, hesap ödenmişti, masasının yanında purosunu yakmak için durdu ve böylece yabancıyla

karşı karşıya gelerek, porsiyonlar arasında nasıl uykuya daldığını gördü; Talleyrand usulü dana etinin gidişi ile dondurmalı muhallebinin gelişi arasında tam bir bitkinliğin kurbanı olmuş gibiydi.

Myatt'ın bakışları altında aniden uyandı. "Ne vardı?" diye sordu. Myatt özür diledi. "Sizi uyandırmak istemedim." Adam onu şüpheyle izledi ve uyku durumundan daha alışılmış kaygı durumuna ani geçişteki bir şey, aslında iyi olan fakat pejmürde pardösü tarafından bozulan kıyafetindeki bir şey Myatt'ta acıma duygusu uyandırdı. Daha önceki karşılaşmalarına başvurdu. "Bir kompartıman buldunuz değil mi?"

"Evet."

Myatt düşünmeden şöyle söyledi: "Belki de dinlenmekte zorluk çekiyorsunuz. Çantamda aspirin var. Size birkaç tablet verebilir miyim?" Adam onu tersledi. "İstediğim her şeye sahibim. Ben doktorum." Alışkanlıkla Myatt ellerine baktı, uzundu ve kemikleri belirgindi. Biraz da çöldeki başı eğikliğin aşırı alçakgönüllülüğüyle özür diledi. "Rahatsız ettiğim için özür dilerim. Hasta görünüyordunuz. Sizin için yapabileceğim bir şey varsa..."

"Yok. Hiçbir şey. Hiçbir şey yok." Fakat Myatt giderken diğeri döndü ve arkasından seslendi: "Saat. Saat tam olarak kaçtır?" Myatt "Sekiz kırk. Hayır, kırk iki," dedi ve adamın dakikası dakikasına saatini ayarladığını gördü.

Kompartımanına vardığında tren yavaşlıyordu. Liège'in yüksek fırınları hat boyunca bir sınır baskını sırasında yanan tarihi kaleler gibi yükseliyordu. Tren sallandı ve makaslar çınladı. Çelik kirişler her iki tarafta yükseldi. Çok aşağılarda boş bir cadde, karanlıkta çapraz uzanmıştı ve kafenin kapısında bir lamba yandı. Raylar açıldı, trenlere bağlı lokomotifler serbest kaldı ve öterek buharlarını saldılar. Yataklı vagonlarda yeşil sinyal lambaları yanıyordu ve vagonun üzerinde istasyon tavanının kemeri yükseliyordu.

Gazete satan çocuklar bağırıyordu ve peronda siyah yünlü elbiseli bir dizi sert oturaklı adam ile kara çarşaflı kadınlar bekliyordu; bir cenaze törenindeki saygılı yabancılar gibi ilgisizce, önlerinden geçen birinci mevki vagonları izlediler: Ostende – Köln – Viyana – Belgrad – İstanbul – Atina römorku. Sonra fileleri ve çocuklarıyla birlikte, belki de hattın on beş mil ilerisindeki Pepinster ya da Verviers'ye giden arka vagonlara çıktılar.

Myatt yorgundu. Bir gece önce babası Jacob Myatt'la Stein'ın işlerini konuşarak saat bire kadar oturmuş ve ak sakallı ahmağı izleyerek, sıcak süt bardağını kavrayan yüzüklü yaşlı parmaklarının arasından işlerin nasıl kayıp gittiğinin, daha önce hiç olmadığı kadar farkına varmıştı. "Kaymağını hiç almıyorlar," diye yakınmıştı Jacob Myatt ve oğlunun kaşığı alıp sütün yüzeyini sıyırmasına izin vermişti. Artık oğlunun yapmasına izin verdiği birçok şey vardı ve Page'in hiçbir etkisi yoktu; onun müdürlüğü sadece, başkâtip olarak yirmi yıllık hizmeti karşılığı verilen bir unvandı. Ben Myatt'ım, Myatt ve Page, diye düşündü, sorumluluk fikrine hiç kılı bile kıpırdamadan; ilk o doğmuştu ve babanın oğluna bırakması doğanın kanunuydu.

Geçen akşam Eckman konusunda anlaşamamışlardı. Jacob Myatt, Stein'ın mümessili aldattığına inanıyordu, oğlu ise mümessilin Stein ile birlik olduğuna. "Göreceksin," dedi, kendi açıkgözlüğüne güvenerek, fakat Jacob Myatt ise sadece, "Eckman zekidir. Orada zeki bir adama ihtiyacımız var," dedi.

Herbesthal'deki sınıra varmadan önce uykuya dalarken Myatt, bunun faydasız olduğunu biliyordu. Stein'la pazarlık için Eckman'ın teklif ettiği rakamları, eldeki malların değerini, iyi niyetin değerini, bir başka alıcının Stein'a teklif ettiğine inandığı miktarı esas aldı. Eckman'ın Moult'tan pek çok kelimeyle bahsetmediği doğruydu; sadece bu ismi ima etmişti ve bunu inkâr edebilirdi. Moult'lar daha önce hiç

kuşkusuz kuru üzümle ilgilenmemişti; ona en çok yaklaştıkları zaman hurma pazarıyla kısa bir flörtleşmeydi. Myatt şöyle düşündü: "Bu rakamlara inanamıyorum. Mallarını Boğaziçi'ne döksek bile Stein'la iş yapmak bizim için buna değer, çünkü bir tekel elde etmeliyiz; fakat herhangi bir başka şirket için rekabetimize boyun eğmiş zor durumdaki bir şirketi satın almak olurdu bu.

Rakamlar bir uyku buğusunun içinde gözlerinin önünde yüzmeye başladı. Birler, yediler, dokuzlar Bay Eckman'ın küçük keskin dişleri haline geldiler; altılar, beşler, üçler Bay Eckman'ın parlak siyah gözlerinin içinde bir film şeridine dönüştüler. Renkli balon biçimindeki komisyonlar vagonun içinde uçuşuyor ve gittikçe şişiyordu. Onları tek tek patlatmak için bir iğne aradı. Koridordan tekrar tekrar geçip giden ayak sesleri uykusunu yeniden açmıştı. Zavallı adam, diye düşündü pencerenin önünden geçen kahverengi pardösüyü görünce ve iki el birleşti.

Fakat hayalinde onu ofisinden çok modern dairesine, pırıl pırıl tuvalete, gümüş ve altın yaldızlı banyoya, karısının oturup ha bire dikiş diktiği; Anglikan Misyonu için yelek, pantolon, bere ve çorap ördüğü parlak yastıklı oturma odasına kadar izlerken, Eckman'a hiç acımıyordu; Bay Eckman bir Hıristiyandı. Tren yolu boyunca yüksek fırınlar alevleniyordu.

Sıcaklık cam duvarın arkasına geçmiyordu. Zehir gibi soğuktu, kristalleri parlayan eski moda Noel kartı gibi bir nisan gecesiydi. Myatt kürkünü askıdan alıp koridora çıktı. Köln'de nerdeyse kırk beş dakika süren bir bekleme oldu; bir fincan sıcak kahve ya da bir kadeh konyak içmeye yetecek kadar. O zamana kadar, pardösülü adam gibi bir ileri bir geri yürüyebilirdi.

Dışarıda dikkatini çekmeye değer hiçbir şey olmadığı için kendisiyle birlikte ruhları koridor boyunca yürüyecek, tuvaletlere girip çıkacak olanların kim olduğunu biliyordu: Bay Eckman ve Bay Stein. Bay Eckman'ın granit bir küvete

sıcak su doldurmaya çalıştığını ve klozetinin yanında zincirli bir Kutsal Kitap bulundurduğunu düşündü. En azından ona öyle söylenmişti. Gümüş ve altın yaldızlı musluklarla vanalar arasında büyük, eski ve fazlaca "aile" görünümüyle, evinde yemek yemiş kadın ya da erkek herkese Bay Eckman'ın Hıristiyanlığının reklamını yapıyordu. Kiliseye gittiklerine dair Büyükelçilik papazına gizlice imalarda bulunmaya gerek yoktu, sadece karısının, "Yıkanmak ister misin canım?" demesi, kendisinin de kahve ve konyaktan sonra erkeklere içten bir şekilde bunu sorması yeterliydi. Fakat Myatt, Stein'a dair hiçbir şey bilmiyordu.

"Kriketle çok ilgilendiğin halde Budin'e gitmiyor olman ne yazık. Ben büyükelçilikte on birer kişiden iki takım kurmak için –ah çok fazla– uğraşıyorum." Yüzü, boynundaki rahip yakası kadar gayrişahsi, kederli ve beyaz olan bir adam, karşısında oturan ve onu başıyla onaylayan fare gibi bir küçük adamla konuşuyordu. Myatt geçerken, o ses kapalı camın ardından özgün tonu bozulmuş olarak koridorun içine doğru süzüldü. Bu bir sesin hayaletiydi ve yine Myatt'a, en az iki bin mil ötedeki bir hattan konuşan ve yakında bir gün Bay Carleton Myatt'ı İstanbul'da memnuniyetle, konukseverlikle ve samimiyetle ağırlama onuruna sahip olacağını uman Stein'ı hatırlattı.

İkinci mevkideki yataksız vagonlardan geçiyordu; yeleklerini çıkarmış kirli sakallı erkekler koltuklara yayılmış, saçları, raflara asılı fileler gibi tozlu tüller içinde kadınlar, eteklerini vücutlarına sıkıca sarmışlar ve koltuklara tuhaf biçimlerde kıvrılmışlar, büyük memeler ve küçük kalçalar, küçük memelerle büyük kalçalar tamamen birbirine karışmıştı. Uzun boylu, zayıf bir kadın bir an uyanarak yakındı: "Bana aldığın şu bira. Berbattı. Karnımı susturamıyorum." Karşı koltukta kocası oturmuş gülüyordu; bir eliyle pürüzlü çenesini ovuyordu, ayakları öteki eline doğru uzanmış, kanepede yatan beyaz pardösülü kıza yan gözle bakıyordu.

Myatt durdu ve bir sigara yaktı. Kızın ince bedenini ve yüzünü beğenmişti; dudakları sadeliğine cazibe katmaya yetecek kadar renkliydi. O kadar da sade değildi; kafatasından, burnundan ve kulaklarından oluşan yüz hatlarının küçüklüğü ona sahte bir zarafet, Noel'de küçük ışıklarla ve sıradan hediyelerle dolu allı pullu bir taşra dükkânının vitrini gibi bir çeşit ışıltılı güzellik veriyordu. Myatt, koridorun sonunda kızın kendisine nasıl gözünü dikip baktığını hatırladı ve ona kimi andırabileceğini düşündü biraz. Kızın, onun paranın satın alabileceği en iyi kıyafetler içindeki rahatsızlığını anlamadığına, hiçbir hoşnutsuzluk göstermediğine sevinmişti.

Koltuğunu paylaşan adam elini dikkatlice kızın ayak bileğine koydu ve dizine doğru yavaşça kaydırdı. Adam karısından gözünü ayırmıyordu. Kız uyandı ve gözlerini açtı. Myatt onun "Ne kadar soğuk," dediğini duydu ve kızın özenli ve temkinli kibarlığından, geri çekilen elin farkında olduğunu anladı. Sonra kız başını kaldırdı ve onun kendisini izlediğini gördü. Duyarlıydı, sabırlıydı, ama Myatt'a göre fazla kurnaz değildi; kızın onun niteliklerini, yansıttığı muhtemel rahatsızlığı yanındaki yolcuyla kıyasladığını biliyordu. Bela aramıyordu: Kızın kullanacağı ifade buydu ve Myatt onun cesaretini, çabukluğunu ve kararlılığını hayranlıkla karşıladı. Çantasındaki paketi aranarak, "Sanırım dışarıda bir sigara içeceğim," dedi; sonra yanındaydı.

"Kibrit?"

"Teşekkürler." Ve kızın kompartımanının manzarasına arkalarını dönüp birlikte uğuldayan karanlığı izlediler.

"Yol arkadaşınızı sevmedim," dedi Myatt.

"İnsan kendi seçemiyor. Çok kötü biri değil. Adı Peters."

Myatt bir an duraksadı. "Benimki Myatt."

"Benimki Coral... Coral Musker."

"Dans mı ediyorsunuz?"

"Tabii."

"Amerikalı mısınız?"

"Hayır. Neden öyle düşünüyorsunuz?"

"Söylediğiniz bir şeyden. Birazcık aksanınız var. Hiç gittiniz mi oraya?"

"Gittim mi? Elbette gittim. Haftada altı gece ve iki öğlen sonrası. Long Island; Palm Beach Golf Kulübü Bahçesi; Riverside Drive'da bir Bekâr Evi. Çünkü Amerikanca konuşamıyorsanız, İngilizce bir müzikal komedide şansınız yok."

"Zekisiniz," dedi Myatt ciddiyetle ve Eckman ve Stein'la ilgili düşünceleri kafasından attı.

"Gidelim," dedi kız, "üşüdüm."

"Uyuyamıyor musunuz?"

"Karşıya geçtiğimizden beri hayır. Çok soğuk ve hem de o herifin parmakları sürekli bacaklarımda geziniyor."

"Neden tokadı patlatmıyorsunuz?"

"Köln'e varmadan mı? Bela istemiyorum. Budapeşte'ye kadar birlikte yaşamak zorundayız."

"Gittiğiniz yer orası mı?"

"Onun gittiği yer orası. Ben son istasyona kadar gidiyorum."

"Ben de," dedi Myatt, "iş için."

"Eh, ikimiz de zevk için gitmiyoruz, değil mi?" dedi kız, hüzünlü bir vurguyla. "Tren yola çıkarken sizi gördüm. Tanıdığım birine benzettim."

"Kime?"

"Nereden bileyim? Bir oğlanın kendisini bana tanıttığı ismi hatırlamaya zahmet etmem. Postane tarafından bilinen ismi değildir bu." Kızın aldatılmayı sessizce kabul etmesinde sabır ve cesaret gördü Myatt. Cama soğuktan biraz morarmış yüzünü yapıştırdı kız; o bir dükkânın içindekileri, sustalı çakıları, şaka oyuncaklarını, tabak tutacaklarını, koku bombalarını, sıkıldıklarında öten oyuncakları büyük merakla inceleyen bir oğlan çocuğu olabilirdi fakat kendisine sunulan tek şey karanlık ve bütün bunların kendi ilginç özellikleriydi. "Sizce güneye doğru gittikçe hava ısınır mı?" diye sordu san-

ki tropikal bir iklime doğru seyahat ediyormuş gibi. "Çok fazla bir şey fark edecek kadar uzağa gitmiyoruz," dedi Myatt. "İstanbul'da nisanda kar gördüğümü biliyorum. Rüzgârlar Karadeniz'den Boğaziçi'ne doğru esiyor. Hızla köşeleri dönüyor. Şehrin bütün köşelerini."

"Umarım soyunma odaları sıcaktır," dedi kız. "Sahnede seni soğuktan korumaya yetecek kadar giyinemiyorsun. Nasıl da sıcak bir şey içmek isterdim." Morlaşmış suratını yaslayarak dizlerini pencereye doğru büktü. "Köln'e yaklaştık mı? Kahvenin Almancası nedir?" Kızın yüzünün görünüşü onu korkuttu. Koridorun sonuna koştu ve tek açık pencereyi kapattı. "İyi misiniz?"

Yarı kapalı gözlerle yavaşça şunları söyledi kız: "Böyle daha iyi. Oldukça havasız bıraktınız. Şimdi yeterince ısındım. Hisset beni." Kız elini uzattı, adam alıp yanağına koydu ve sıcaklığından irkildi. "Bana bak," dedi adam. "Vagonuna geri dön ve ben sana biraz konyak bulmaya çalışayım. Hastasın." Kız, "Sadece ısınamıyorum," diye açıklama yaptı. "Isınmıştım fakat şimdi yine soğuk. Geri dönmek istemiyorum. Burada kalacağım."

"Paltomu almalısın," diye isteksizce lafa başladı fakat gönülsüz teklifini "bir süreliğine" ya da "ısınıncaya kadar" diyerek sınırlandırmaya vakit bulamadan kız yere yığıldı. Kızın ellerini aldı ve ovaladı. Çaresiz bir kaygıyla yüzüne bakıyordu. Aniden, ona yardım etmek zorunda olduğunu düşündü. Sahnede dansını seyrederken ya da sahne kapısının dışında aydınlık bir sokakta dururken, onu sadece duyular için bir oyun olarak görecekti, fakat koridorun loş ve titrek lambası altında çaresiz ve hasta, vücudu trenin hızıyla sarsılmış olarak acı veren bir merhamet duygusu uyandırıyordu. Soğuktan yakınmak değildi yaptığı; ondan kaçınılmaz olarak katlandığı bir durum olarak söz etmişti ve Myatt ani bir sezgiyle, kızın hayatını oluşturan, kaçınılmaz olarak katlandığı sayısız durumun farkına vardı. Kompartımanının önünden bir ileri

bir geri gidip gelen adamın monoton ayak seslerini duydu ve onunla görüşmeye gitti. "Siz doktordunuz değil mi? Bayılan bir kız var." Adam durdu ve isteksizce sordu: "Nerede?" Sonra Myatt'ın omzunun üzerinden kızı gördü. Tereddüt etmesi Yahudi'yi kızdırmıştı. "Gerçekten çok hasta görünüyor," diye zorladı onu. Doktor iç çekti. "Tamam, geliyorum." Kendini cesaretlendirerek zor bir işe hazırlıyor gibiydi.

Fakat kızın yanına çöktüğü zaman korku onu terk etmiş görünüyordu. Bir doktorun tarafsız tecrübeli şefkatiyle kıza karşı şefkatli davranıyordu. Kalbini dinledi ve sonra gözkapaklarını kaldırdı. Kız şaşkın bir halde kendine geldi; uzun ve pejmürde bıyıklı bir yabancının üzerine kendisinin eğilmiş olduğunu düşündü. Kendisini çok kaygılandıran bu deneyim için üzüntü duydu fakat endişesi adamın gözlerinde gördüğünü varsaydığı dostça bakışta kayboldu. Ellerini adamın yüzüne koydu. Hasta, diye düşündü ve bir an için ters tarafa düşen gölgeleri, yerden yansıyan ışık küresini perdeledi. Ona yardım etmeye nasıl geldiğini hatırlamaya çalışarak "Kimsin sen?" diye sordu. Ondan daha fazla yardıma ihtiyacı olan bir adamı hiç görmemiş olduğunu düşündü.

"Doktorum."

Şaşkınlıkla gözlerini açtı ve dünya netleşti. Koridorda yatan kendisiydi ve yabancı onun üzerine eğilmişti. "Bayıldım mı?" diye sordu. "Çok soğuktu." Trenin çok yavaş hareketinin farkına vardı. Pencereden gelen ışıklar doktorun yüzünden akıp arkadaki genç Yahudi'nin üzerine yansıdı. Myatt. My'at. Ani bir hoşnutlukla kendisine güldü. Şimdilik bir başka tam sorumluluğa geçmiş gibiydi. Tren sarsıntıyla durdu ve Yahudi duvara doğru fırladı. Doktor hiç kımıldamamıştı. Sallandıysa da aksi yöne doğru değil trenle aynı yöne doğru hareket etmişti. Gözleri kızın yüzünde, parmağı nabzındaydı; onu sesini titreten bir tutkuyla izliyordu, ama kız bu tutkunun kendisine ya da herhangi bir özelliğine yönelik olmadığını biliyordu. Kendi kendine düşündü: Mis-

tinguett'in* bacaklarına sahip olsam fark etmeyecek. Ona "Ne oldu?" diye sordu ve peronda haykıran sesler ve mavi üniformalı adamların içeri girişleri arasında verdiği cevap şu sözcükler hariç kayboldu: "Asıl işim."

"Pasaportları ve bagajları hazırlayın," diye seslendi yabancı bir ses onlara ve Myatt kızla konuştu, ondan çantasını istedi: "Eşyalarına ben bakayım." Kız ona çantasını verdi ve doktorun yardımıyla duvara sırtını dayayıp oturdu.

"Pasaport?"

Doktor yavaşça konuştu ve kız onun aksanını ilk kez fark etti: "Çantalarım birinci mevkide. Hanımefendiyi bırakamam. Ben doktorum."

"İngiliz pasaportu mu?"

"Evet."

"Tamam." Bir başka adam yanlarına geldi. "Bagaj?"

"Beyan edecek bir şey yok." Adam yoluna devam etti.

Coral Musker gülümsedi. "Burası gerçekten gümrük mü? Ama neden, insan istediği her şeyi kaçırır. Bavullara hiç bakmıyorlar."

"İstediği her şeyi," dedi doktor, "bir İngiliz pasaportuyla." Adamın uzaklaşmasını izledi ve Myatt geri dönene kadar hiçbir şey söylemedi. "Artık vagonuma dönebilirim," dedi kız.

"Yataklı vagon mu?"

"Hayır."

"Köln'e mi gidiyorsunuz?"

"Son istasyona gidiyorum."

O da kıza gemi kâtibinin yaptığı gibi aynı şeyi tavsiye etti. "Yataklı vagon almalıydınız." Bunun yararsızlığı kızı sinirlendirdi ve bir an için adamın yaşına ve derdine acımayı unutturdu. "Nasıl yataklı alabilirim? Ben revüde çalışıyorum." Adam şaşırtan bir hoşnutsuzlukla tekrar ona baktı: "Ah, paranız yok."

---

* Asıl adı Jeanne Florentine Bourgeois olan ünlü Fransız aktrist ve şarkıcı. (ç.n.)

"Ne yapacağım?" diye sordu kız ona. "Hasta mıyım?"

"Size nasıl bir tavsiyede bulunabilirim ki?" diye itiraz etti doktor. "Zengin olsaydınız, altı ay tatil yapın, Kuzey Afrika'ya gidin derdim. Denizden geçtiğiniz için, soğuk yüzünden zayıf düştünüz. Evet size sadece bunu söyleyebilirim, fakat bunun bir anlamı yok. Kalbiniz iyi değil. Yıllarca ona aşırı yüklenmişsiniz."

Kız biraz korkarak ona yalvardı: "Peki ne yapacağım?" Doktor ellerini iki yana açtı: "Hiçbir şey. Devam edin. Elinizden geldiğince dinlenin. Kendinizi sıcak tutun. Çok az giyiniyorsunuz."

Bir düdük öttü ve tren sarsılarak harekete geçti. İstasyon lambaları yanlarından geçip karanlığa karıştı ve doktor kızın yanından ayrılmak üzere döndü. "Bana tekrar ihtiyacınız olursa üç vagon ötedeyim. Adım John. Dr. John." Kız, samimi bir kibarlıkla "Benimki Coral Musker," dedi. Adam resmi bir şekilde eğilerek ona yabancılara özgü bir selam verdi ve uzaklaştı. Kız onun gözlerinde yağmur gibi akan başka düşünceler görmüştü. Daha önce hiç bu kadar ani bir unutulmuşluk duygusu yaşamamıştı. Cesaretini korumak için "Erkeklerin unuttuğu bir kız," diye mırıldandı.

Fakat doktor, biri onu durduruncaya kadar duyma mesafesini geçmemişti. Sallanan trende yavaş ve dikkatli adımlarla yürüyerek, koridorun korkuluğuna tutuna tutuna soluk yüzlü ufak tefek bir adam geldi. Kız onun doktorla konuştuğunu duydu. "Bir sorun mu var? Yardımcı olabilir miyim?" Adam doktordan otuz santim kadar kısaydı ve yukarıya bakan hevesli yüzünün görüntüsüne yüksek sesle güldü kız. "Meraklı olduğumu düşünmemelisiniz," dedi elini doktorun koluna koyarak. "Kompartımanımdaki bir rahip birinin hasta olduğunu sanıyordu," diye sabırsızlıkla ekledi. "Ben de gidip öğreneyim dedim."

Doktoru, başkalarıyla paylaştığı kompartımana nazaran boş olduğu için tercih ettiği koridorda bir ileri bir geri bir ileri bir geri yürürken görmüştü kız. Şimdi adam kendini,

hiç de kendi hatası olmayan bir şekilde, sorular ve taleplerin zihnine pıtrak gibi yapıştığı bir kalabalığın içinde buldu. O herifi koridorun sonuna titreyerek gönderecek bir patlama, şiddetli bir eleştirel söz bekledi kız.

Cevabındaki yumuşaklık kızı şaşırttı. "Papaz mı dediniz?"

"Olamaz," diye özür diledi adam, "hangi mezhepten, hangi cemaatten bilmiyorum henüz. Niye ki? Biri mi ölüyor?"

Kızın korkusunun farkına varan Dr. John kendisini yolundan alıkoyan elden sıyrılmadan önce koridorun sonuna doğru rahatlatan bir işaret gönderdi. Küçük adam bir an duruma hâkim olmanın mutluluğuyla kaldı. Bu durumun tamamen tadını çıkardıktan sonra yaklaştı. "Neler oluyor?"

Kız hiç aldırış etmedi ve yanında kalan tek dost varlığın desteğini aradı. "O kadar hasta değilim, değil mi?"

"İlgimi çeken şey," dedi yabancı, "aksanı. Yabancı denilebilir, ama bir İngiliz ismi verdi. Sanırım peşinden gidip onunla konuşacağım."

Bayıldığından bu yana kızın kafası çok net çalışıyordu; kendi ilgisi, merhameti ve bakımı altında yatanın doktor olduğu ters dönmüş dünya görüntüsü, onda dünyanın eski görüntülerine karşı keskin bir yabancılık hissine yol açmıştı; ama kelimeler algının gerisinde kaldı. "Onu rahatsız etmeyin," diye rica ettiği zaman da yabancı çoktan duyma menzilinden çıkmıştı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Myatt. "Haklı mı adam? Bir gizem var mı?"

"Hepimizin bazı sırları vardır," dedi kız.

"Polisten kaçıyor olabilir."

Kız kesin bir hükümle "İyi biri," dedi. Myatt bu sözü kabul etti ve doktoru aklından çıkardı. "Yatmalısın," dedi, "ve uyumaya çalışmalısın." Fakat kızın "O kadın ve guruldayan karnı varken nasıl uyuyacağım?" kaçamak cevabını ve Bay Peters'ın ucuz, kolay ve zararsız eğlencelerini tekrarlamak için köşesinde pusuya yatıp onun geri dönmesini beklediğini

kendisine hatırlatmasına ihtiyaç duymadı. "Benim yatağımı almalısın," dedi.

"Ne? Birinci mevkide mi?" Ona kararını verdiren şey kızın kuşkusu ve arzusu oldu. Herhangi bir karşılık beklemeden, istemeden ona pahalı hediyeler vererek Şark soylusu gibi davranmaya kararlıydı. Cimrilik kendi ırkına karşı geleneksel bir suçlamaydı ve bir Hıristiyana bunun ne kadar haksız olduğunu gösterecekti. Vahşi doğada, Mısır'ın bereketinden uzakta geçen kırk yıl zorlu alışkanlıkları, sayılı hurmayı ve birikmiş suyu gerekli kılmıştı; sadece gizli hazinenin güvende olduğu Hıristiyan dünyasının vahşi doğasında bin yılda bile ortaya çıkamazdı bu; fakat dünya değişiyordu, çöl çiçekleniyordu; Batı Avrupa'ya dağılmış tek tük Yahudiler, Araplarla paylaştıkları diğer niteliği, soylu ev sahibi niteliğini gösterebilir, dilencinin ayaklarını yıkar ve onları kendi tabağından beslerdi; bazen Tanrı adına sığınacak bir dam arayan fakir bir adamın dostu olmak için zenginlerin düşmanı olmaktan vazgeçebilirdi. Trenin uğultusu bilincinden kayboldu, kendi onuru için vahaya çadır kurarken, çölde kuyu açarken gözlerindeki ışık uzaklaştı. Ellerini kızın önüne uzattı. "Evet, orada uyumalısın. Kondüktörü ayarlarım ben. Paltomu da... onu da almalısın. Seni sıcak tutacaktır. Köln'de sana kahve bulacağım, fakat uyumak senin için daha iyi olacak."

"Fakat yapamam. Sen nerede uyuyacaksın?"

"Ben bir yer bulurum. Tren dolu değil." Kız ikinci defa gayrişahsi bir sevecenlikle karşılaşıyordu, fakat bu birincisi kadar korkutucu değildi; bu kendini bıraktığı sıcak bir dalgaydı, korktuğu takdirde çok derine değil, ayakları kumları hissedecek kadar, kendi hesabına sadece gitmek istediği yere –bir yatağa, yastığa, örtüye ve uykuya–; onu çaba göstermeden su üstünde tutacak kadar derine. Özür dilemekten ya da ısrar etmekten vazgeçtiği ve sadece refakat eden bir gölge haline geldiği zaman zarafetin güvenle birlikte Myatt'a nasıl geri döndüğü izlenimini edinmişti kız.

Myatt kondüktörü görmeye gitmedi ama kendisini koridor ve kompartımanın duvarları arasına sıkıştırıp kollarını birleştirdi ve uyumaya hazırlandı. Fakat paltosu olmadan çok soğuktu. Koridorun bütün pencereleri kapalı olduğu halde, iki tarafa açılır kapıdan ve vagonları birleştiren tahtanın üzerinden bir hava cereyanı üfledi. Trenin gürültüleri de artık sessizlikten ayırt edilemeyecek kadar düzenli değildi. Herbesthal ve Köln arasında birçok tünel vardı ve her birinin içinde trenin gürültüsü kat kat artıyordu. Myatt rahatsız bir şekilde uyudu ve trenin bıraktığı istimle hava cereyanının yüzüne teması, rüyasına katkıda bulundu. Koridor her iki yanındaki fundalıklarıyla uzun ve düz Spaniards Road'a dönüştü. Isaacs'ın sürdüğü Bentley ile ağır ağır ilerliyorlar ve lambanın aydınlattığı doğu tarafında çifter çifter yürüyen, *pub*'da bir içki, hızlı bir gezinti ve eğlence için kendilerini tehlikeli şekilde sunan tezgâhtar kızların yüzlerini izliyorlardı; yolun öteki yanında, karanlıkta, birkaç bank üzerinde, sırtları kumlu yamaç ve dikenli fundalara dönük, kendilerine on şilin verecek kadar aptal, yaşlı ve kör bir adamın gelmesini bekleyen biçimsiz, pejmürde ve yaşlı fahişeler oturuyordu. Isaacs Bentley'yi bir lambanın altına sürdü ve meçhul genç güzel vahşi yüzlerinin yakından görünmesini sağladılar. Isaacs beyaz tenli ve dolgun birini istiyordu, Myatt ise zayıf ve esmer birini, fakat seçmek kolay değildi, çünkü doğu yakası boyunca rakipleri olan otomobiller sıralanmıştı, kızlar gülerek ve sigara içerek açık kapılarından içeri eğiliyorlardı; caddenin öteki tarafında iki kişilik bir otomobil sabırla izliyordu. Myatt, Isaacs'ın inatçı zevkine sinir oluyordu; yüzlerine çarpan rüzgârla birlikte, Bentley'nin içi soğuktu ve şu anda Coral Musker'ın geçtiğini görünce, otomobilden atladı ve ona bir sigara tuttu. Ondan sonra da bir içki ve arabayla gezinti. Myatt, bu kızların bir avantajı olduğunu düşündü; arabayla gezintinin ne demek olduğunu hepsi biliyordu ve tipinizle ilgilenmiyorlarsa, hemen eve dönmeleri gerektiğini

söylerlerdi. Fakat Coral Musker gezinti istedi; otomobilin karanlığında onu arkadaşlığına kabul edecek, farların yeşil ışığında ağaçlar kâğıttan siluetler gibi yerden yükselirken lambaları, *pub*'ları ve evleri, sonra sabah yağmurunu tutmuş ıslak yaprak kokularıyla çalılıkları ve biçilmiş tarlada kısa süren barbarca bir hazzı geride bırakacaklardı. Isaacs'a gelince, esmer, tombul ve ince giyimli olmasına rağmen, büyük bir burnu ve çıkık sivri dişleri olan arkadaşıyla yetinmek zorundaydı. Fakat kadın Isaacs'ın yanındaki ön koltuğa oturunca, "Kartvizitimi yanıma almadan geldim fakat benim adım Stein," diyerek ona uzun uzun gülümsedi. Sonra, rüzgâra rağmen, altın yaldızlı gümüş tırabzanları olan büyük bir merdivenden yukarı çıkarken tepede küçük bir bıyık takmış kadın, oturmuş ha bire dikiş diken bir kadını göstererek ona seslendi: "Bayan Eckman'la tanışın."

Coral Musker, itiraz ederek elini battaniyelerden uzaklaştırdı, spot ışıklarının aydınlığında dans etti, dans etti, dans etti; prodüktör bastonla çıplak bacaklarına vurarak, iyi olmadığını, bir ay geç kaldığını ve sözleşmesini ihlal ettiğini söyledi. Kız onun bacaklarını bastonla dövmesine aldırmadan sürekli dans ediyor, dans ediyor, dans ediyordu.

Bayan Peters, yüzünü çevirdi ve kocasına, "Şu bira. Karnım susmayacak. Çok gürültü yapıyor, uyuyamıyorum," dedi.

Cüppesi içindeki Bay Opie, kolunun altında kriket sopası ve bileğinden sarkan eldiveniyle, Tanrı'nın sunağına doğru bir mermer merdivenin geniş koluna bindiğini hayal etti.

Nihayet dilinin üstünde eriyen acı bir tabletle uykuya dalan Dr. John bir kez Almanca konuştu. Ranzası yoktu ve kompartımanının köşesinde dimdik oturmuş, dışarıda yavaşça başlayan şarkıyı dinliyordu: "*Köln. Köln. Köln.*"

İKİNCİ BÖLÜM

Köln

I

"Ama tabii ki sevgilim, sarhoş olmanın bir sakıncası yok," dedi Janet Pardoe. Köln istasyonunun üzerindeki saat biri vurdu ve bir garson Excelsior'un terasındaki ışıkları söndürmeye başladı. "Dur canım, kravatını düzelteyim." Masanın karşısına uzandı ve Mabel Warren'ın kravatını düzeltti.

"Üç yıldır birlikte yaşıyoruz," dedi Bayan Warren, çok acıklı bir sesle, "ve ben sana henüz kötü bir söz söylemedim."

Janet Pardoe, kulaklarının arkasına azıcık parfüm sürdü. "Tanrı aşkına sevgilim, şu saate bak. Tren yarım saat sonra kalkıyor ve ben bagajımı almalıyım, sen de röportajına yetişmelisin. Cinini bitir ve kalk."

Mabel Warren kadehini aldı ve içti. Kadın sonra ayağa kalktı ve kare vücudu biraz sallandı; kravat ve sert yaka taknıştı, tüvit bir "spor" takım giymişti. Gözkapakları ağırdı, gözleri siyah ve kararlıydı ama ağlamaktan kızarmıştı.

"Neden içtiğimi biliyorsun," diye yakındı.

"Saçmalık bu, canım," dedi Janet Pardoe, kapaklı makyaj aynasında son görüntü rötuşlarını tamamlayarak, "sen benimle tanışmadan çok önce de içiyordun. Muhakeme yetini geliştir biraz. Sadece bir haftalığına gidiyorum."

"Ah bu erkekler," dedi Bayan Warren gizemli bir tavırla ve sonra Janet Pardoe meydanı geçmek için ayağa kalkınca olağanüstü bir kuvvetle kolunu kavradı. "Söz ver bana, dikkatli olacaksın. Ah keşke ben de seninle gelebilsem." Neredeyse istasyonun eşiğinde bir su birikintisi içinde tökezledi. "Ah bak ne yaptım şimdi. Ne kadar sakar bir şeyim ben. Güzel yeni elbisene su sıçrattım." Küçük parmağında taşlı yüzük olan kocaman pürüzlü bir elle Janet Pardoe'nun eteğini temizlemeye başladı.

"Tanrı aşkına, yapma Mabel," dedi Janet.

Bayan Warren'ın ruh hali değişti. Duruşunu dikleştirip yolu kapattı. "Bana sarhoş diyorsun. Sarhoşum. Ama daha da sarhoş olacağım."

"Ah, hadi ama."

"Benimle bir içki daha içeceksin yoksa seni perona bırakmam."

Janet Pardoe boyun eğdi. "Bir tane. Sadece bir tane, olmaz mı." Mabel Warren'ı karşıdaki geniş ve parlak siyah salonda, yorgun erkek ve kadınların kahvelerini hızlı hızlı yudumladığı bir odaya götürdü. "Bir cin daha," dedi Bayan Warren, Janet ısmarladı.

Karşı duvardaki aynada Bayan Warren, kırmızı, dağınık, pespaye kendi yansımasını, ince, esmer ve güzel bir başka çok tanıdık bir görüntünün yanında otururken gördü. Alkolün neden olduğu melankoli içinde, ne önemim var diye düşündü. Onu ben yarattım, ondan sorumluyum ve acı biçimde, onun için para ödedim. Parasını benim vermediğim hiçbir giysisi yok; her saat kalkıp, kerhanecilerle, katledilen çocukların anneleriyle odalarında görüşerek, şunları ve bunları "örtbas etmek" için ter dökmediğim (her ne kadar acı soğuk restorandaki radyatörlere meydan okuyorsa da) bir şey yok, diye düşündü. Londra bürosunda "Duygusal bir hikâye lazımsa Şaşkın Mabel'ı gönderin" dediklerini şüphesiz bir gururla biliyordu. Ren nehrine kadar buradan aşağısı tamamen onun bölgesiydi; Köln ve Mainz arasında

insan hikâyesi peşinde koşmadığı, somurtkan erkeklerin dudaklarını dramatik cümlelere, acıdan konuşamayacak halde bulunan kadınların ağzını acıklı hikâyelere zorlamadığı herhangi büyüklükte bir kasaba yoktu. İçinde en küçük bir duygu uyandıran bir intihar, öldürülmüş bir kadın, tecavüze uğramış bir çocuk yoktu; eleştirel gözle inceleyen, izleyen, dinleyen bir sanatçıydı o; gözyaşları gazete içindi. Fakat şimdi Janet Pardoe onu bir haftalığına terk ediyor diye oturmuş çirkin hırıltılarla ağlıyordu.

"Kiminle röportaj yapıyorsun?" diye sordu Janet Pardoe. Hiç ilgilenmiyordu ama Mabel Warren'ı ayrılık düşüncelerinden uzaklaştırmak istiyordu; gözyaşları etrafta çok fazla dikkat çekiyordu. "Saçlarını taraman gerekiyor," diye ekledi. Bayan Warren şapka giymiyordu ve erkek gibi kısa kesilmiş siyah saçları darmadağınıktı.

"Savory," dedi Bayan Warren.

"O kim?"

"Yüz bin baskı sattı. *The Great Gay Round*. Yarım milyon kelime. İki yüz karakter. Doğu Londra Dâhisi. Hatırlayabildiği zaman 'h' harflerini yutar."

"Trende ne yapıyor?"

"Malzeme toplamak için Doğu'ya gidiyor. Benim işim değil ama seni yolcu etmeye geliyorum diye ben aldım üzerime. Çeyrek sayfa yazı istediler ama Londra'da bunu çift sütuna indirirler. Adam yanlış zamanı seçmiş. Ölü sezonda olsa denizkızları ve denizatları arasında yarım sayfa yer bulurdu." Tekrar Janet Pardoe'ya bakınca mesleki ilgisi söndü: Artık sabahları Janet'ı pijamaları içinde kahve koyarken görmeyecekti, artık akşam eve gelince Janet'ı pijamaları içinde kokteyl karıştırırken bulmayacaktı. Seksi bir sesle, "Hayatım, bu gece hangi pijamalarını giyeceksin?" dedi. Kadınsı soru Warren'ın derin erkeksi sesiyle kulağa tuhaf geliyordu.

"Ne demek istiyorsun?"

"Pijama, hayatım. Bu gece seni tamamen olduğun gibi düşünmek istiyorum."

"Soyunacağımı bile sanmıyorum. Bak saat biri çeyrek geçiyor. Gitmeliyiz. Röportajına asla yetişemeyeceksin."

Bayan Warren'ın mesleki gururu okşanmıştı. "Ona sorular sormaya ihtiyacım mı var diye düşünüyorsun?" dedi. "Yüzüne bir bakıp, doğru sözcükleri ağzına konduracağım. O da bundan şikâyetçi olmayacak. Tanıtım işi bu."

"Fakat bagajlarımı alan hamalı bulmalıyım." Herkes restoranı terk ediyordu. Kapı açılıp kapandıkça hamalların bağırışları, lokomotifin ıslığı, oturdukları yere kadar azalarak geliyordu. Janet Pardoe yine Bayan Warren'a yalvardı. "Gitmeliyiz. Bir cin daha istiyorsan seni burada bırakırım." Fakat Bayan Warren hiçbir şey söylemedi, Bayan Warren onu duymazdan geldi; Janet Pardoe, Bayan Warren'ın gazetecilik kariyerinin her zamanki merasimlerinden birinin içinde buldu kendini: Sarhoş görünümünden kurtulmak. Önce bir eliyle saçını düzene soktu, sonra kendisini kadınlığıyla uzlaştıran pudralı bir mendille yanaklarının ve gözkapaklarının kızarıklığını kapattı. Bütün bu süre boyunca, fincanlar, garson, bardaklar, uzaktaki aynalar ve kendi yansıması gibi önünde gördüğü ne varsa, gözlerini bir göz doktorunun muayenede kullandığı harf tablosu gibi bunların üzerinde odaklamıştı. Bu defa alfabenin ilk harfi olan kocaman siyah A, bir masanın yanında ayağa kalkmış, [illegible]rene yetişmek üzere ayrılmadan önce tabağındaki kırıntıları temizleyen pardösülü yaşlı bir adamdı.

"Aman Tanrım," dedi Bayan Warren, gözlerini elleriyle kapatarak, "sarhoşum. İyi göremiyorum. Oradaki kim?"

"Bıyıklı adam mı?"

"Evet."

"Daha önce hiç görmedim onu."

"Ben gördüm," dedi Bayan Warren, "gördüm. Ama nerede?" Bir şey onu ayrılık düşüncesinden etkili biçimde uzaklaştırdı; burnu bir kokuyu izliyordu ve bardağının dibindeki yarım parmak cini bırakarak kapıya yönelen adamı uzun adımlarla izlemeye koyuldu. Bayan Warren iki yana

açılan kapıdan kendini kurtaramadan adam dışarı çıkmış ve aydınlık siyah salondan merdivenlere doğru hızla yürüyordu. Bayan Warren bir hamala çarpıp dizleri üstüne düştü, içkinin yardımından, hüznünden ve bulanıklığından kurtarmaya çalışıyormuş gibi başını iki yana salladı. Hamal ona yardım etmek için durdu, kadın onun koluna yapışarak konuşmasını kontrol edene kadar yanında tuttu. "Beş numaralı perondan hangi tren kalkıyor?" diye sordu. "Viyana," dedi adam.

"Belgrad mı?" "Evet."

İstanbul demeyip Belgrad demesi tamamen şanstı, fakat kendi sesini duymak ona ışık tuttu. Janet Pardoe'ya seslendi: "İki bilet al. Viyana'ya kadar seninle birlikte geliyorum."

"Sana bilet mi?"

"Basın kartım var." Şimdi sabırsızlanan oydu.

"Çabuk. Beşinci peron. Yirmi sekiz geçiyor. Sadece beş dakika."

Hâlâ hamalı kuvvetle kavramış yanında tutuyordu. "Dinle, benim için bir mesaj götürmeni istiyorum. Kaiser Wilhelmstrasse 33."

"İstasyondan ayrılamam," dedi hamal.

"Saat kaçta paydos ediyorsun?"

"Altı."

"Bu iyi değil. Gizlice gitmelisin. Bunu yapabilirsin, değil mi? Kimse fark etmez."

"Kovarlar beni."

"Risk al," dedi Bayan Warren. "Yirmi mark veririm."

Adam başını hayır anlamında salladı. "Şefimiz fark eder."

"Sana bir yirmi de onun için veririm."

Şefin bunu yapmayacağını söyledi; kaybedecek çok şey vardı; en büyük şef bunu öğrenebilirdi. Bayan Warren çantasını çıkardı ve paraları saymaya başladı. Başının üstünde bir saat buçuğu vurdu. Tren üç dakika sonra kalkıyordu fakat bir an bile çaresizliğini belli etmedi; en ufak bir duygu adamı

korkuturdu. "Seksen mark," dedi, "ve şefe ne kadar istiyorsan ver. Sadece on dakikalığına yok olacaksın."

"Büyük bir risk," dedi hamal, fakat kadının paraları eline bastırmasına izin verdi. "Dikkatle dinle. Kaiser Wilhelmstrasse 33 numaraya git. Londra *Clarion*'ın bürolarını bulacaksın. Mutlaka biri vardır orada. Ona Bayan Warren'ın Şark Ekspresi'yle Viyana'ya gittiğini söyle. Bayan Warren röportajı bu gece veremeyecek, yarın telefonla Viyana'dan gönderecek. Ona Bayan Warren'ın bir sansasyonel haber peşinde olduğunu söyle. Şimdi bunu tekrarla. Adam mesajı yavaşça kekelerken kadının bir gözü saatteydi. Bir otuz bir. Bir otuz bir buçuk. "Tamam. Bu kadar. Bunu onlara saat bir elliye kadar ulaştırmazsan senin rüşvet aldığını ihbar edeceğim." Büyük kare dişlerini göstererek ona şeytanca bir cilveyle sırıttı ve sonra merdivenlere koştu. Bir-otuz-iki. Bir düdük çalındığını duyduğunu düşündü ve son üç adımı bir sıçrayışta attı. Tren hareket ediyordu, bir kondüktör yolunu kesmeye çalıştı ama onu bir kenara yıkıp omzunun üzerinden "Kart," diye kükredi. Üçüncü mevkinin son üç vagonu artan bir hızla geçiyordu. Tanrım, diye düşündü, içkiyi bırakacağım. Bir hamal bağırarak ona doğru koşarken eliyle son vagonun parmaklığına yapıştı. Uzun süren bir on saniye boyunca, kolunda giderek artan ağrıyla, güvenlik minibüsünün tekerleklerine doğru peronda sürükleneceğini düşündü. Yüksek basamak onu korkuttu. Yapamam. Bir an sonra omzu teslim olacaktı. Her iki bacağını da kırmaktansa kendini perona bırakıp darbe riski almak daha iyiydi. Fakat acı içinde, ne büyük bir şey kaçıracağım, diye düşündü ve atladı. Peronun kenarı açılırken tam zamanında dizleri üzerinde basamağa çıktı. Son lamba kayboldu, gövdesinin ağırlığıyla kapı içeri doğru açıldı ve koridora sırtüstü düştü. Ağrıyan omzuna dikkat ederek sırtını duvara yasladı ve buruk bir zaferle, Sersem Mabel trene bindi, diye düşündü.

Sabah ışığı jaluzinin aralığından girdi ve karşı koltuğa vurdu. Coral Musker uyandığında ilk gördüğü şey koltuk ve deri bavuldu. Victoria'da yakalanması gereken treni, onu aşağıda bekleyen katı yumurtayı ve önceki günden kalan ekmek dilimlerini düşünürken kendini halsiz ve kaygılı hissediyordu. Keşke bu işi hiç kabul etmeseydim, diye düşündü, o anda, Shaftesbury Avenue'de merdivenlerde kuyrukta beklediği sırada yola çıkma zamanı kendisine kalmışken, ajansın önünde uzun bekleyişlerin zoraki neşesini yeğleyerek. Jaluziyi kaldırdı ve bir anda hızla geçen telgraf direğini, önlerinde akan yeşil nehri, sabah güneşinin turuncu yansımasını ve ağaçlı tepeleri görünce şaşırdı. O zaman hatırladı.

Hâlâ erkendi, çünkü güneş alçaktaydı, tepelerin üzerinde yeni görünüyordu. Karşı yakada bir köy küçük ışıklarıyla parıldıyordu; içinde erkenden ateşlerin yakıldığı, işçiler için kahvaltı hazırlanan küçük ahşap evlerin üzerindeki rüzgârsız havada birkaç ince duman çizgisi uzanıyordu. Köy tren yolundan o kadar uzaktaydı ki, bakınca sabit duruyordu ve yakındaki sahilde bulunan ağaçlar ve barakalarla bağlı tekneler, geri geri gözden uzaklaşıyordu. Diğer jaluziyi kaldırdı ve koridorda Myatt'ı sırtını duvara dayamış uyurken gördü. İçinden önce onu uyandırmak geldi; sonra da uyumasına izin verip başkasının feragat ettiği lükse geri gidip yatmak. Sanki ona insanın kendi çıkarı için sürekli mücadele etmek zorunda olmadığı yeni bir hayat umudu vermiş gibi, bu adama karşı şefkat besliyordu; belki de dünya o kadar zor değildir diye düşündü. Kâtibin onunla nasıl nazikçe konuştuğunu ve "Beni hatırla" diye seslendiğini hatırladı; kapının önünde, bir yabancı için birkaç saatlik rahatsızlığa razı olmuş uyuyan genç adam varken kâtibin onu hâlâ hatırlaması olanaksız görünmüyordu artık. İlk kez, mutlulukla düşündü: Belki beni orada görmüyor ve benimle konuşmuyorlarken insanların zihninde yaşıyor olabilirim. Tekrar pencereden

dışarı baktı, fakat köy ve seyrettiği o yeşil tepeler gitmişti; yalnızca nehir aynıydı. Uykuya daldı.

Bayan Warren yalpalayarak trenin içinde ilerledi. Üçüncü mevki koridorunda iki saate yakın oturduğu halde omzu hâlâ canını acıttığı için sağ eliyle parmaklığa tutunmakta zorlandı. Kendini hırpalanmış, baygın ve sarhoş hissediyordu, düşüncelerini toparlamakta zorluk çekiyordu, fakat avının kokusu hâlâ tam olarak burnundaydı. On yıllık muhabirliği boyunca; kadın hakları, tecavüz ve cinayet haberleriyle geçen bu on yıl boyunca daha önce, sadece ucuz gazetelerin yayımlama zahmetine gireceği değil, *The Times* muhabirinin bile öğrenmek için hayatının bir yılını feda edeceği böyle bir sansasyonel habere hiç bu kadar yaklaşmamıştı. Sarhoşken yapmış olduğu gibi, anı yakalamanın herkesin yapabileceği bir iş olmadığını gururla düşündü. Birinci mevki kompartımanları önünde sallanarak ilerlerken zafer, kaşlarının üzerine uçları kalkık bir taç gibi oturmuştu.

Şans ondan yanaydı. Bir adam kompartımandan çıkıp tuvalete doğru yöneldi ve adamın geçmesine izin vermek için o bir pencereye doğru yaslanınca pardösülü adamı bir köşede o an için yalnız başına pineklerken gördü. Adam kafasını kaldırınca kapıda ileri geri sallanan Bayan Warren'ı gördü. "Girebilir miyim?" diye sordu Bayan Warren. "Trene Köln'den bindim ve yer bulamadım." Sesi alçak, neredeyse müşfikti; sevimli bir köpeği ölüm odasına sokmaya çalışıyor gibiydi.

"O koltuk dolu."

"Sadece bir dakika," dedi Bayan Warren. "Ayaklarımı dinlendirmek için. İngilizce bildiğinize çok sevindim. Yabancılardan başka hiçbir şey bulunmayan trenlerle seyahat etmekten hep korkmuşumdur. Gecenin bir vakti insan bir şey isteyebilir, isteyemez mi?" Ona cilveyle sırıttı. "Sanırım siz doktorsunuz."

"Bir zamanlar doktordum," diye onayladı adam.

"Ve Belgrad'a gidiyorsunuz, değil mi?" Adam rahatsızlık hissiyle ona ani bir bakış fırlattı ve tüvit takım içinde, öne eğilmiş kare şeklindeki bedeni, taşlı yüzüğünün parıltısı ve kızarık aç bir yüzle onu hazırlıksız yakaladı. "Hayır," dedi, "hayır. O kadar uzağa değil."

"Ben sadece Viyana'ya kadar gidiyorum," dedi Bayan Warren.

Adam, onu sorgulamakla doğru mu yaptığını merak ederek, yavaş yavaş "Size... düşündüren neydi?" dedi, çünkü cinle biraz sarhoş olmuş bir İngiliz kız kurusu biçimindeki bir tehlikeye alışık değildi: Kokusunu vagonun her yerinden alabiliyordu. Daha önce karşılaştığı tehlikeler sadece başını eğmeyi, parmak çabukluğunu ve düpedüz yalan söylemeyi gerektiriyordu. Bayan Warren da tereddüt içindeydi ve tereddüdü, hapsolmuş bir adama alev üflenmesi gibiydi. Dedi ki: "Sizi Belgrad'da gördüğümü sandım."

"Oraya hiç gitmedim."

Bayan Warren hiç dolandırmadan kabaca konuya girdi. "Kamnetz duruşmasında gazetem için Belgrad'daydım," dedi. Fakat ona gerekli olan bütün uyarıyı yapmıştı ve adam kendisini tamamen ilgisiz karşıladı.

"Kamnetz duruşması mı?"

"General Kamnetz tecavüzle suçlandığında. Czinner savcının başlıca kanıtıydı. Fakat tabii ki general beraat etti. Jüri ayarlanmıştı. Hükümet asla bir mahkûmiyete izin vermezdi. Czinner'ın tanıklık yapması tamamen aptallıktı."

"Aptallık mı?" Adamın kibar ilgisi kadını kızdırdı. "Elbette Czinner'ı duymuşsunuzdur. Bir hafta önce bir kafede otururken onu vurmaya çalıştılar. Sosyal Demokratlar'ın başkanıydı. Kamnetz aleyhinde tanıklık yaparak ellerine koz verdi; mahkeme sonuçlanmadan on iki saat önce yalancı tanıklıktan kendisi için tutuklama emri çıkarmışlardı. Sadece oturup beraat kararını beklediler."

"Bütün bunlar ne kadar zaman önce oldu?"

"Beş yıl." Kadına göz ucuyla baktı ve onu nasıl bir cevabın kızdıracağını düşündü. "Öyleyse şimdi eski bir konu. Czinner hapisten çıktı mı?"

"Ellerinden kaçtı. Nasıl olduğunu bilmek için neler vermezdim. Harika bir haber olurdu. Adam yok oluverdi. Herkes onun öldürüldüğünü sanıyor."

"Yani öldürülmedi mi?"

"Hayır," dedi Mabel Warren, "kaçtı."

"Zeki adammış."

"Buna inanmıyorum," dedi kadın öfkeyle. "Zeki bir adam asla kanıt bırakmazdı. Kamnetz ya da çocuğun onun için ne önemi vardı? Donkişotvari bir aptaldı." Açık kapıdan içeri soğuk bir hava üfürdü ve doktoru titretti. "Çok soğuk bir gece oldu," dedi kadın. Bu sözü yıpranmış kare elinin bir hareketiyle kenara süpürdü. Dehşetle dedi ki: "Düşünürsek, asla ölmedi. Jüri dışarıdayken polisin gözleri önünden yürüyüp mahkeme salonundan çıktı. Jüri geri dönene kadar orada hiçbir şey yapamadan oturdular. Çünkü yemin ederim Hartep'in göğüs cebinde tutuklama emrinin ucunu gördüm. Kayboldu; hiç var olmamış gibiydi; her şey eskisi gibi devam etti. Kamnetz bile."

Adam ciddi ilgisini gizleyemedi. "Öyle mi? Kamnetz bile mi?" Kadın avantajı eline geçirmişti, beklenmedik bir hayal gücüyle boğuk bir sesle konuşuyordu. "Evet, eğer o zaman geri dönecek olsa her şeyi aynı bulacaktı; saat geri alınabilirdi. Hartep aynı rüşvetleri alıyor; Kamnetz'in gözü bir çocuk arıyor; aynı kenar mahalleler, aynı kafeler, altı ve on birde aynı konserler. Carl, Hotel Moskva'dan gitti, hepsi bu, yeni garson bir Fransız. Bir de yeni sinema var, Park'ın yanında. Ah evet, bir değişiklik var. Kruger's bira bahçesinin üzerine inşa ettiler. Devlet Memurları için apartmanlar." Adam hasmının bu yeni hamlesini pek karşılayamayıp sessiz kaldı. Demek, ışıl ışıl lambaları, parlak renkli şemsiyeleri ve gün batarken masa masa gezerek tatlı tatlı müzik çalan Çinge-

neleriyle Kruger's gitmişti. Carl da gitmişti. Bir an, Carl'a ne olduğunu öğrenmek karşılığında neredeyse güvenliğini ve arkadaşlarının güvenliğini bu kadınla takas edecekti; balşişlerini biriktirip Park'ın yanında yeni bir daireye mi çekilmiş ve kendi masasının peçetelerini mi katlıyor, kendi bardağı için mi şarap açıyordu? Karşısındaki sarhoş ve tehlikeli kadını susturması gerektiğini biliyordu, fakat o kendisine Belgrad'dan haberler, arkadaşlarının haftalık şifreli mektuplarında asla ona bildirmediği haberler verirken, hiçbir şey söyleyemiyordu.

Ona sormak isteyebileceği başka şeyler de vardı. Kadın, kenar mahallelerin aynı olduğunu söylemişti ve o dar geçitlere inen dik merdivenleri ayaklarının altında hissedebiliyordu; yol boyunca gerilmiş parlak kilimlerin altından eğildi, köpeklerin, çocukların, kokmuş et ve insan dışkılarının kokusunu kesmek için mendilini ağzına kapattı. Dr. Czinner'ın orada hatırlanıp hatırlanmadığını bilmek istiyordu. Her bir sakinini, eğer ona tam güven duymamış olsalar, doğuştan içlerinden biri olmasaydı tehlikeli olabileceğini düşünecekleri bir samimiyetle tanımıştı. Bundan ötürü soyuldu, kendisine güven duyuldu, hoş karşılandı, saldırıya uğradı ve sevildi. Beş yıl uzun bir zamandı; çoktan unutulmuş olabilirdi.

Mabel Warren derin bir nefes aldı. "Sadede gelecek olursak. Gazetem için özel bir röportaj istiyorum. 'Nasıl kaçtım?' ya da 'Neden eve dönüyorum?' "

"Röportaj mı?" Adamın tekrarları onu kızdırıyordu; başı şiddetle ağrıyordu ve kendini "cadaloz" hissediyordu. Bu kendisi için kullandığı terimdi; erkeklerden nefret anlamına geliyordu; gerek gördükleri tüm kaçamaklar ve bahanelerden, güzelliği ziyan etmelerinden ve çirkinlikleriyle dört bir yanda kol gezmelerinden. Yattıkları kadınlarla övünüyorlardı; önündeki orta yaşlı solgun yüz bile zamanında güzelliği çıplak görmüştü, dizlerini kavrayan o eller dokunmuş, oynaşmış ve zevk alınıştı. Viyana'da ise, erkeklerin hâ-

kim olduğu bir dünyaya yalnız başına giren Janet Pardoe'yu kaybediyordu. Woolworth aynaları ve cam boncuklar vererek aldatılacak bir yerliymiş gibi gururunu okşayıp ona ucuz parlak nesneler verirlerdi. Fakat Warren'ın en çok korktuğu onların tatmini değil, Janet'inkiydi. Onu hiç sevmeyerek ya da sadece o saat, o gün ve o yıl için severek, zevkten zayıf düşürebilir, hazdan çığlık attırabilirlerdi. Onu bir mürebbiyenin gömülü hayatından kurtarmış, beslemiş, giydirmiş ve ölene kadar onu aynı tutkuyla, doymaksızın sevebilecek olan Mabel Warren, dudaklarının aşkını ifade etmesini hiçbir şekilde önleyemezken, her zaman hiç zevk vermediği gerçeğiyle karşı karşıya kaldı ve hayata küsmüş bir yetersizlik duygusundan başka bir şey geçmedi eline. Şimdi başı ağrırken, burun deliklerinde cin kokusuyla, kızarık çirkinliğinin farkında olarak, lanetli bir şiddetle erkeklerden ve parlak sahte zarafetlerinden nefret ediyordu.

"Dr. Czinner'sın sen." Bayan Warren kızgınlığı artarken, adamın kimliğini inkâr etmeye yeltenmediğini, dikkatsizce "Benim adım John," diyerek seyahat ederken kullandığı ismi ona takdim ettiğini fark etti.

Warren kendine hâkim olma çabası içinde büyük dişlerini altdudağının üzerine bastırarak "Dr. Czinner," diye hırıldadı.

"Richard John. Tatile çıkmış bir öğretmen."

"Belgrad'a."

"Hayır." Adam bir an duraksadı. "Viyana'da iniyorum." Kadın ona inanmadı, ama bir gayretle sevimliliğini geri kazandı. "Ben de Viyana'da iniyorum. Belki size bazı yerleri gezdirmeme izin verirsiniz." Kapıda bir adam duruyordu ve Warren ayağa kalktı. "Çok özür dilerim. Bu sizin koltuğunuz." Kompartımanın karşısına doğru sırıttı, tren bir makastan takırdayarak geçerken kadın iki yana doğru sallandı ve geğirtisini tutamayıp vagonun içini birkaç saniyeliğine cin kokusu ve uçuşan ucuz pudra zerreleriyle doldur-

du. "Viyana'dan önce yine görüşeceğiz," dedi ve koridordan yürürken kendi sarhoşluğu ve sefaleti içinde bir ağrı kasılmasıyla soğuk, kirli cama yüzünü yasladı. Bir akşam yemeği davetindeki küçük bir kız gibi geğirtisinden yüzü kızarırken, "Elime düşecek," diye düşündü. "Bir şekilde elime düşecek. Lanet olasıca."

Yumuşak bir ışık kompartımanları doldurdu. Güneşin erkekler için sevilen ve acı çekilen bir şeyin ifadesi olduğuna inanmak bir an için mümkün olabilirdi. İnsanlar, camdan bir su teknesi içinde, altın rengi suda yerçekimi baskısından muaf, balık gibi yüzüyor, kanatları olmadan uçuyor, yer değiştiriyordu. Çirkin yüzler ve çarpık vücutlar değişip, güzel olmasa da, alaycı bir şefkatin biçimlendirdiği acayip şekillere dönüşüyordu. O altın gelgitin üzerinde yükselip alçalıyor, mırıldanarak düş görüyorlardı. Şafak vaktinde tutsak olduklarının farkında olmadıkları için hapiste değillerdi.

Coral Musker ikinci kez uyandı. Hemen kalktı ve kapıya gitti; adam bitkin halde uyuyordu, gözleri trenin ritmiyle açılıp kapanıyordu. Kızın zihni hâlâ merakla açıktı; sanki altın ışığın içeri nüfuz edebilme özelliği vardı ki genellikle gizli olan niyetleri, kendisi için hiçbir önemi ve değeri olmayan hareketleri anlayabilsin. Şimdi kendisini izlerken adam onun farkına vardı, adamın ellerinin uzanıp yarı yolda durduğu hareketini gördü; bunun adamın bilinçli bir şekilde bastırdığı ırkının bir numarası olduğunu biliyordu. Kız yumuşak bir sesle şöyle dedi: "Ben bir domuzum. Bütün gece burada kaldın." Adam omuzlarını umursamazca silkti; bir saate ya da vazoya düşük değer biçen rehinci gibiydi. "Neden olmasın? Senin rahatsız olmanı istemedim. Nöbetçiyi görmem lazımdı. İçeri gelebilir miyim?"

"Elbette. Burası senin kompartımanın."

Adam gülümsedi ve ellerini iki yana açarak, belini bükerek hafifçe eğilmeye engel olamadı. "Affedersin, bu senin."

Yeninden bir mendil çıkardı, manşetlerini sıvadı, havada hareketler yaptı. "Bak. Görüyor musun. Birinci mevki bir bilet." Mendilinin içinden bir bilet düştü ve ikisinin ortasında yere yuvarlandı.

"Senin."

"Hayır, senin." Kızın afallaması karşısında keyifle gülmeye başladı.

"Ne demek istiyorsun? Bunu alamam. Çünkü birçok sterlin eder."

"On," dedi adam böbürlenerek. "On sterlin." Kravatını düzeltti ve havalı havalı, "Benim için hiçbir şey değil," dedi.

Fakat adamın özgüveni, böbürlenen gözleri, kızı soğuttu. Derin bir şüpheyle, "Neyin peşindesin? Beni ne sandın?" dedi. Bilet ortalarında kaldı; hiçbir şey kızı o bileti yerden almaya ikna edemezdi. Altın rengi solup da cam ve minderler üzerindeki sarı bir lekeden başka bir şey kalmayıncaya kadar ayağının altında ezdi. "Ben koltuğuma dönüyorum."

Adam meydan okurcasına, "Seni düşünmüyorum," dedi. "Düşünecek başka şeylerim var. Bileti istemiyorsan, atabilirsin." Kız onun yine omuzları böbürlenircesine, umarsızcasına kalkık kendisine baktığını gördü ve pencereye, yanlarından hızla geçip giden nehre, köprüye ve ilk tomurcuklarla bezenmiş yapraksız bir kayın ağacına dönerek kendi kendine sessizce ağlamaya başladı. Büyük fahişelerin prenslerden hediye aldığı büyük rüyaların utancı ve hayal kırıklığıyla, huzurlu uzun bir gece uykusu için teşekkürüm bu; hediye alma tarzım bu, diye düşündü. Ve yorgun bir garson kız gibi ona kaba davrandım.

Arkasında hareket ettiğini duydu ve adamın bilet için çömeldiğini biliyordu; ona dönüp teşekkürlerini bildirmek; "Yolculuk boyunca bu derin minderler üzerinde oturmak, yatakta uyumak, çalışmak için yolculuk yaptığımı unutup zengin olduğumu düşünmek güzel olurdu. Hiç kimse bana senin kadar iyi davranmadı," demek istedi, fakat daha önce

söylediği sözler, şüphe etmekteki kabalığı, aralarında bir sınıf engeli gibi duruyordu. "Çantanı uzat bana," dedi adam. Çantayı arkasına uzattı ve parmaklarının tokasını açtığını hissetti. "İşte," dedi, "içine koydum. Kullanmak zorunda değilsin. Ama ne zaman istersen burada otur. Yorgun olduğunda da burada uyu." Yorgunum, diye düşündü kız. Burada saatlerce uyuyabilirim. Gözyaşlarını gizlemekte zorlanan bir sesle: "Fakat nasıl yapabilirim?"

"Ha," dedi adam, "ben başka kompartıman bulurum. Dün gece dışarıda uyudum çünkü senin için endişeliydim. Bir şeye ihtiyacın olabilir diye düşündüm." Kız başının üst tarafını pencereye yaslayarak, kirpikleri kendisiyle deneyimli eski ketum kadınların şu sıkı tembihleri arasında perde olsun diye gözlerini yarım kapatarak yine ağlamaya başladı: "Bir erkeğin istediği tek bir şey vardır." "Bir yabancıdan hediye kabul etmeyin." Ona hep tehlikeye yol açan şeyin hediyenin boyutu olduğu söylenmişti. Çikolatalar ve tiyatrodan sonra karanlıkta arabasına binmek bile, dudaktan ve boyundan bir öpücük ve birazcık elbisenin yırtılmasından daha fazlasına yol açmaz. Bir kızdan hep karşılığını vermesi beklenir, bütün öğütlerin püf noktası budur; kimse hiçbir şey almadan hiçbir şey vermez. Ruby M. Ayres gibi romancılar iffetin yakuttan daha değerli olduğunu söyleyebilirdi, ama gerçek şu ki fiyatı bir kürk manto ya da öyle bir şey kadardı. Hiç kimse bir erkekle yatmadan kürk mantoyu kabul edemezdi. Eğer bu olduysa, bütün eski kadınlar adamın bir sorunu olduğunu söylerdi sana. Ve Yahudi on sterlin ödemişti.

Adam elini onun kolunun üzerine koydu. "Sorun nedir? Söyle bana. Hasta mısın?" Kız, yastığı sallayan eli, uzaklaşan ayaklarının fısıltısını hatırladı. Yine "Nasıl yapabilirim?" diye sordu, fakat bu defa adamın konuşması ve birikmiş yoksulluk tecrübesini inkâr etmesi için bir ricaydı bu. "Bak," dedi adam, "otur da sana bir şeyler göstereyim. Şu Ren nehri." Kızı gülme tuttu. "Tahmin edi-

yordum." "Suyun içinden çıkan kayayı gördün mü? Orası Lorelei kayası. Heine."

"Heine derken ne demek istiyorsun?" Adam keyifle, "Bir Yahudi," dedi. Kız, vermeye zorlandığı kararı unuttu ve küçük gözler, büyük burun ve briyantinli siyah saçlar gibi çok tanıdık özelliklerin arkasındaki yabancıyı bulmak için onu ilgiyle izledi. Bu adamı çok sık görmüştü, örneğin menajerlik bürosundaki masanın arkasında, prova sırasında kuliste, gece yarısı sahne kapısının dışında, yerel tiyatrolarda ön sırada oturan smokinli garson gibi; tiyatro dünyası onun yumuşak mütevazı buyurgan sesiyle yankılanırdı; sık görülen alışılagelmiş cimrilikte bir cimriydi; ara sıra cömertliği tutar, asla güvenilmezdi. Provadaki yumuşak övgüleri hiçbir şey ifade etmez, daha sonra büroda bir bardak viskinin üzerine, "O ön sıradaki küçük kız, yapılan masrafa değmez," derdi. Hiç öfkelenmez ve küfür etmez, kimse hakkında "o küçük kız"dan daha kötü bir ifade kullanmaz ve işten kovulma, yazı masası çekmecesine bırakılan daktilo edilmiş bir notla gelirdi. Kısmen bu niteliklerin hiçbiri onun Yahudileri çok sakin oldukları için sevmesine engel olmadığından, kısmen de nazik olmak bir kızın görevi olduğundan kibarca, "Yahudiler sanatçıdır, değil mi? Şundan dolayı, Atta Girl'de orkestranın neredeyse tamamı Yahudi çocuklar," dedi.

Adam kızın anlamadığı bir hoşnutsuzlukla "Evet," dedi.

"Müzik sever misin?"

"Keman çalabiliyorum," dedi adam, "çok iyi değil." Bir an için sanki tanıdık gözlerin arkasında tuhaf bir hayat kımıldadı.

" 'Sonny Boy'da hep ağlamak istemişimdir," dedi kız. Anlayışını yüz ifadesinden ayıran boşluğun farkındaydı; çok fazla hassastı ama çok az şey söyleyebiliyordu ve söylediği de genellikle yanlış bir şeydi. Şimdi o tuhaf hayatın öldüğünü gördü.

"Bak," dedi adam birden. "Nehir yok artık. Ren'den uzaklaştık. Kahvaltıya az kaldı."

Eşitsizlik duygusu biraz canını acıtıyordu fakat tartışmaya düşkün değildi. "Çantamı almam lazım," dedi, "içinde sandviçlerim var."

Adam kıza dik dik baktı. "Bana üç günlük erzak getirdiğini söyleme."

"Yo, hayır. Sadece dün akşamki yemek ve bu sabahki kahvaltı. Sekiz şilin tasarruf ettiriyor bana."

"İskoç musun sen? Dinle. Benimle birlikte kahvaltı yapacaksın."

"Seninle birlikte daha başka ne yapmamı bekliyorsun?"

Adam sırıttı. "Söyleyeyim. Öğlen yemeği, çay, akşam yemeği. Bir de yarın..." Kız bir iç çekerek sözünü kesti. "Sanırım biraz problemlisin. Bir yerlerden filan kaçmadın değil mi?" Adamın yüzü düştü ve ani bir alçakgönüllülükle sordu: "Bana tahammül edemedin mi? Sıkıldın mı?"

"Hayır," dedi kız, "sıkılmam. Fakat benim için bütün bunları neden yapıyorsun? Güzel değilim. Sanırım zeki de değilim." Adamın yalanlaması arzusu içinde bekledi. "Sevimlisin, zekisin, esprilisin," gibi müthiş sözler, karşılığını ödemesine ya da hediyelerini reddetmesine gerek kalmadan kızı rahatlatacaktı; sevimlilik ve nüktedanlık sunduğu bütün hediyelerden daha değerliydi, hem bir kız seviliyorsa derin tecrübe sahibi eski kadınlar bile onun hiç karşılığını vermeden alma hakkını kabul ederdi. Fakat adam hiçbirini yalanlamadı. Açıklaması neredeyse hakaret derecesinde basitti. "Seninle çok rahat konuşabiliyorum. Seni tanıdığımı hissediyorum." Kız, adamın ne demek istediğini biliyordu. Hayal kırıklığının kuru ve saçma kederi içinde "Evet," dedi, "ben de seni tanıyor gibiyim." Bunu derken kastettiği uzun merdivenler, ajansın kapısı ve ona verecek bir şeyi, verecek hiçbir şeyi olmadığını kibarca ve ilgisizce açıklayan arkadaş canlısı genç Yahudi idi.

Evet, diye düşündü, birbirlerini tanıyorlardı; her ikisi de gerçeği kabul etmişti ve bu onları laf bulmaktan kurtarmıştı.

Dünya dönüşüp değişti ve yanlarından geçip gitti. Ağaçlar ve binalar soluk mavi bulutlu bir gökyüzü önünde yükselip alçaldı, kayın karaağaca, karaağaç köknara ve köknar taşa dönüştü; dünya, sıcak bir ateşin üzerindeki kurşun gibi kaynayarak şekilden şekle girdi, kâh bir alev gibi, kâh yonca yaprağı gibi. Düşünceleri aynı kaldı ve konuşacak hiçbir şey yoktu çünkü keşfedecek hiçbir şey yoktu.

Mantıklı olmaya ve sessizliklerindeki mahcubiyeti bozmaya çalışarak "Benimle gerçekten kahvaltı etmek istemiyorsun," dedi kız. Fakat adam kızın bulduğu çözümle hiç ilgilenmedi. "İstiyorum," dedi fakat sesinde bir zayıflık vardı ve bu kıza yapması gereken tek şeyin baskın davranmak, ayağa kalkıp adamın yanından ayrılarak vagonuna gitmek olduğunu ve adamın buna hiç karşı çıkmayacağını gösteriyordu. Ama çantasında bayat sandviçler ve bir şarap şişesinde dünden kalan biraz süt vardı ve o sırada koridorun sonundan kaynayan kahve ile taze beyaz ekmeklerin kokusu geliyordu.

Mabel Warren kahvesini koydu, sütsüz, sert ve şekersizdi. "Bugüne kadar kovaladığım en iyi haber," dedi. "Beş yıl önce Hartep cebinde tutuklama emriyle seyrederken onun mahkemeden çıkıp gittiğini gördüm. *News*'den Campbell anında peşine düştü, fakat caddede onu kaybetti. Eve hiç gitmedi ve o günden bugüne kadar ondan hiç haber alınmadı. Herkes bir cinayete kurban gittiğini düşündü, fakat ben, eğer onu öldürmeyi düşündülerse neden tutuklama emri çıkardıklarını asla anlamadım."

"Ya hiç," dedi Janet Pardoe, fazla ilgilenmeksizin, "konuşmazsa."

Bayan Warren ekmeği böldü. "Hiç başaramadığım olmadı."

"Bir şey mi uyduracaksın?"

"Hayır, bu Savory için yeterli, fakat onun için değil. Onu konuşturacağım. Bir şekilde. Burasıyla Viyana arasında.

Yaklaşık on iki saat vaktim var. Bir yolunu düşüneceğim," dedi acımasızca. Düşünceli bir halde ekledi: "Öğretmen olduğunu söylüyor. Doğru da olabilir. Bu iyi bir haber olur. Fakat nereye gidiyor? Viyana'da ineceğini söylüyor. İnerse onu izleyeceğim. Gerekirse onu İstanbul'a kadar izleyeceğim. Fakat inanmıyorum. Eve gidiyor."

"Hapishaneye mi?"

"Mahkemeye. Belki de insanlara güveniyor. Kenar mahallede her zaman popülerdi. Fakat kendisini hatırlayacaklarını düşünüyorsa aptaldır. Beş yıl. Hiç kimse bu kadar uzun süre akılda kalmaz."

"Sevgilim ne kadar karamsarsın."

Mabel Warren, yakın çevresine, fincanında çalkalanan kahveye, hafifçe sallanan masaya ve Janet Pardoe'ya zorlukla geri döndü. Janet Pardoe, surat asmış, karşı çıkmış ve üzülmüştü, fakat şimdi yan tarafta masasını bir kızla paylaşan bir Yahudiyi, Bayan Warren'ın da göreceği şekilde ama ışıltılı bir cazibeyle süzüyordu. Adamın meziyetleri gençlik ve paraydı, ama Janet'ın dikkatini çekmek için bunlar yeterli diye düşündü Mabel Warren acı tecrübesiyle. Gereksiz bir öfkeyle, "Biliyorsun ki doğru," dedi. Tuhaf bir şekilde farkında olduğu öfkesi büyürken, kare biçimli eliyle bir ekmek daha böldü. "Beni bir haftada unutacağın doğru."

"Ama tabii ki unutmayacağım sevgilim. Neden unutayım, her şeyi sana borçluyum." Bu sözler Mabel Warren'ı tatmin etmedi. Ben sevdiğim zaman neyi borçlu olduğumu düşünmem. Ona göre dünya düşünenler ve hissedenler olarak ikiye bölünmüştü. Birincisi kendisine alınan elbiseleri, ödenen hesapları dikkate alıyordu fakat şimdi elbiselerin modası geçti ve rüzgâr hesabı masadan alıp uçurdu, her halükârda borç bir öpücük ya da başka bir iyilikle ödendi ve düşünenler bunu unuttu; fakat hissedenler hatırladı; borçlu da değillerdi alacaklı da, sevgi ya da nefret vermişlerdi. Ben bunlardan biriyim, diye düşündü Bayan Warren, gözleri yaş-

la dolarak ve ekmek boğazında kuruyarak, ben o seven ve her zaman hatırlayanlardanım, siyah elbiseler ve siyah şeritlerle geçmişe sadakatini koruyanlardanım, ben unutmam, ve yorgun bir sürücünün arabayı, müziği ve palmiyeleriyle en iyi otele sürmeden önce, kırmızı perdeleri ve sulu birasıyla alelade bir *pub*'ı arzulaması gibi, bir an gözlerini Yahudi'nin kızına dikti. Şunu düşündü: "Onunla konuşacağım. Güzel bir vücudu var." Her şeyden önce insan, müzik gibi alçak bir sesle ve palmiye gibi uzun bir vücutla her zaman yaşayamazdı. Sadakat, hatırlamakla aynı değildi; insan unuttuğu halde sadık kalabilir ve hatırladığı halde ihanet edebilirdi.

Janet Pardoe'yu seviyordu, Janet Pardoe'yu her zaman sevecekti, içten içe itiraz etti; Kaiser Wilhelmstrasse'deki bir sinemada karşılaşmalarının ilk akşamından itibaren Janet ona aşkın anlamına dair bir esin olmuştu ve dahası, dahası... Her ikisinin de baş aktörden nefret etmesi onları bir araya getirmişti; en azından Mabel Warren'ın karanlık tiyatronun gergin sessizliğinde İngilizce "Bu briyantinli saçlı erkeklere tahammül edemiyorum," diyerek duygularını yüksek sesle açığa vurması ve alçak müzikal sesli bir onay almasıyla. O zaman bile Janet Pardoe sonuna kadar, son kucaklaşmaya, son üstü kapalı şehvet sahnesine kadar kalmak istemişti. Mabel Warren çıkıp bir içki içmek için ona ısrar etmişti fakat Janet Pardoe haberleri görmek istediğini söyleyince ikisi de kalmışlardı. O ilk akşam Janet'ın karakteriyle ilgili açığa çıkabilecek ne varsa gözler önüne sermiş görünüyordu şimdi; yaptığı şeyi değiştirmeyen kaçınılmaz anlaşma. Kendi kendine Mabel Warren'dan kurtulmayı düşündüğü bir gece öncesine kadar, sert sözler ya da anlaşmazlık, onun ifadesiz ruh halini asla bozmamıştı. Bayan Warren, sesini bile alçaltmaya zahmet etmeden, hainçe, "Yahudileri sevmiyorum," dedi ve Janet Pardoe, iri parlak gözlerini Mabel Warren'ın gözlerine döndürerek "Ben de, sevgilim," diye onayladı.

Mabel Warren aniden çaresizlik içinde ona yalvardı: "Janet, ben gittiğim zaman, birbirimize olan aşkımızı hatırlayacak mısın? Bir erkeğin sana dokunmasına izin vermeyeceksin değil mi?" Karşı çıkmasını, tartışma olasılığını, gerekçeler sunmasını, o kararsız zihnine bir çeşit mühür yapıştırabilmeyi kabul edebilirdi, fakat yine tek eline geçen içi boş bir mutabakat oldu. "Tabii ki hayır, sevgilim. Nasıl yapabilirim ki?" Aynayla yüz yüze gelebilmiş olsaydı, oradaki görüntüden, güzel bir şeyden tatmin olma duygusundan ziyade tuhaf bir zihin algısı çıkarabilirdi, diye düşündü Bayan Warren. Kendisini düşününce, kaba saçları, kırmızı gözkapakları, inatla erkeksi ve berbat sesi, iyi değildi; hiç kimse, genç Yahudi bile, fiziksel açıdan ona rakip olamayacak biri değildi. O gidince Janet Pardoe kısa bir süre, uyku ihtiyacı, yiyecek ihtiyacı, hayranlık ihtiyacı hariç neredeyse hiç mevcut olmayan müsait bir güzel olarak kalacaktı. Fakat biraz sonra arkasına yaslanıp kızarmış ekmeği koparark, "Elbette yapmazsın. Bunu her zaman hissettim," dedi. Fincan Mabel Warren'ın elinde sarsıldı, kahve kenarından aktı ve damlaları zaten yağ ve bira lekesi içindeki eteğine döküldü. Ne önemi var diye sordu kendine, ben bilmediğim sürece Janet'ın ne yaptığının? Bana geri döndüğü sürece bir erkeğin kendisini yatağa atmasına izin vermesinin benim için ne önemi var? Ama son niteleme, zihinsel acıyla irkilmesine neden oldu, çünkü Janet yaşlanan kara sevdalı basit bir kadına geri döner mi hiç diye merak etti. Ona benden bahseder, diye düşündü Mabel Warren; benimle birlikte yaşadığı iki yıldan, mutlu olduğumuz zamanlardan, çıkardığım olaylardan, hatta ona yazdığım şiirlerden bahseder ve adam güler, Janet güler ve gülerek yatağa girerler. Bunun son olduğuna, bu tatilden asla geri dönmeyeceğine kendimi alıştırsam iyi olacak. Ziyaretine gittiği kişi gerçekten dayısı mı onu bile bilmiyorum. Çaresizce bakımsız ellerinin farkında olarak bir ekmeği bölerken, denizin içinde, "denizden çıkmışlar

kadar hiç çıkmamış balıklar da var," diye düşündü Bayan Warren, örneğin Yahudi'yle beraber olan kız. Janet o gece sinemada ne kadar fakirse o da o kadar fakirdi; Janet kadar güzel değildi, öyle ki oturup bir saat Janet'ın vücudunun her hareketini, Janet'ın saçını yapmasını, Janet'ın elbise değiştirmesini, Janet'ın çoraplarını yukarı çekmesini, Janet'ın içki hazırlamasını izlemek mutluluktu; fakat herhalde, basit ve bir ihtimal kurnaz da olsa, iki misli aklı vardı.

"Sevgilim," diye neşeyle sordu Janet Pardoe, "şu ufaklığa mı tutuldun?" Tren sarsıldı ve gürültüyle bir tünele girip çıktı yine ve kızgın bir el bir mektubu kaparak yırtıp paramparça eder gibi Mabel Warren'ın cevabını yok etti. Sadece tek bir laf havada asılı kalmış okunabiliyor gibi: "Sonsuza dek." Öyle ki yalnızca Bayan Warren itirazının neye olduğunu söyleyebilirdi; daima hatırlayacağına mı yemin ettiğini, yoksa insanın bir kişiye sonsuza dek sadık kalamayacağını mı ilan ettiğini. Tren tekrar gün ışığına çıktığında, kahve demlikleri parıldarken, birkaç ineğin otladığı, derin bir köknar ormanının bulunduğu açık bir otlağın ortasında beyaz bir çizgi uzanırken, Bayan Warren ne söylemek istediğini unutmuştu çünkü restoran vagonuna giren adamı, Czinner'ın yanındaki yolcuyu tanıdı. Aynı anda kız ayağa kalktı. O ve genç adam o kadar seyrek konuşmuştu ki Bayan Warren onların tanışıp tanışmadığına karar veremedi, birbirlerine yabancı olmalarını umdu çünkü hem kendisinin kızla konuşmasını sağlayacak hem de Czinner'ı gazetenin orta sayfasına özel bir çarmıh gibi temelli çakmasına yardımcı olacak bir planı vardı.

Kız, "Hoşça kalın," dedi. Mabel Warren, onları eğitimli bir gözlemcinin gözleriyle izlerken, Yahudi'nin, herhangi bir adaletsizlik duygusundan değil âdet yerini bulsun diye sanık kürsüsünden ileriye doğru uzanarak, utanmış bir sabıkalı hırsız gibi, adil yargılanmamasını hafifçe protesto eder gibi duran kalkık omuzlarını fark etti. Sıradan bir gözlemci,

yüzlerine bakarak bir sevgili tartışması yaşandığı sonucuna varabilirdi; Mabel Warren daha iyi anlardı. Adam, "Seni tekrar görecek miyim?" diye sordu, kadın da, "Beni istiyorsan, nerede bulacağını biliyorsun," diye cevapladı.

Mabel Warren, Janet'a, "Sonra görüşürüz. Yapmam gereken şeyler var," dedi ve vagonlar arasında sallanan köprüler üzerinden, sendeleyerek ve düşmemek için tutunarak, ama aklına gelen fikrin ışığı ve sıcaklığıyla başının ağrısı epeyce geçmiş durumda restorandan çıkan kızı takip etti. Yapacak şeyler var demesine gelince, "şeyler" hiç belirsiz değildi, beynini uğuldayan ve onaylayan bir kalabalığın doldurduğu aydınlık salon haline getiren baş tacı edilmiş muzaffer bir kavramdı. Her şey uygundu ve hepsinden önce Londra'da haberine ne kadar yer ayıracaklarını hesaplamaya başladı; daha önce gazetede hiç manşet olmamıştı. Silahsızlanma Konferansı, zimmetine para geçiren bir lordun tutuklanması ve bir baronetin bir Ziegfeld kızıyla evlenmesi vardı. Hiçbiri özel haber değildi; onları istasyona gitmeden önce Haber Ajansı'ndan okumuştu. Silahsızlanma Konferansı'nı ve Ziegfeld kızını arkadaki bir sayfaya koyarlar diye düşündü. "Hiç kuşkusuz, bir Avrupa savaşı çıkmaz ya da bir kral ölmezse, benim haberim gazeteye manşet olacak." Bu sırada gözlerini öndeki kızın üzerinden ayırmadan, kompartımanının köşesinde, kendisi ona Belgrad'la ilgili bir sürü yalan anlatırken, elleriyle dizlerini kavramış, yorgun ve perişan oturan, yüksek yakalı ve küçük sıkı kravatlı Dr. Czinner'ın demode görüntüsünü düşündü. Başlık arayarak, "Dr. Czinner Hayatta" diye düşündü ama bu tepede olmazdı çünkü beş yıl geçmişti ve adını birçok kişi hatırlamazdı. "Esrarengiz Adam'ın Dönüşü. Dr. Czinner Ölüm'den Nasıl Kurtuldu. Özel Haber."

"Aman Tanrım," diye bağırdı soluğu kesilip tırabzana tutunarak, görünüşe göre ikinci köprüden, sallanan metal ve gerilen vagon bağlantılarının sesinden korkarak. Sesi ulaş-

madı ve haykırışını, üstlendiği –nefes almak için çırpınan bir yaşlı kadın– rolüne uygun olmayan bir sesle bağırarak tekrarlamak zorunda kaldı. Kız, geri dönüp hiçbir yabancıdan bir şey gizlemeyen saf yüzü bembeyaz ve acınası bir halde, yanına geldi. "Ne oldu? Hasta mısınız?"

Bayan Warren, üst üste kapanmış çelik tabakalarının öteki tarafında kımıldamadan derin derin düşünüyordu. "Ah canım, İngiliz olduğuna ne kadar sevindim. Çok kötü hissediyorum. Buradan geçemiyorum. Aptal, yaşlı bir şeyim. Biliyorum." Ne yazık ki zorunluluktan dolayı yaşından büyük rolü yaptı. "Elimi tutar mısın?" Şunu düşündü: Bu oyun için uzun saçlarım olmalıydı, daha kadınsı olurdu. Keşke parmaklarım sarı olmasaydı. Tanrı'ya şükür artık içki kokmuyorum. Kız geri geldi. "Tabii ki. Korkmayın. Koluma tutunun." Bayan Warren, kızın kolunu dövüşen bir köpeğin ensesini tutarcasına kuvvetli parmaklarla kavradı.

Sonraki koridora ulaştıklarında tekrar konuştu. Trenin gürültüsü hafiflemişti ve sesini boğuk bir fısıltıya indirebildi. "Keşke trende bir doktor olsaydı, canım. Çok hastayım."

"Ama bir tane var. Adı Dr. John. Dün gece bayıldım ve bana yardım etti. Gidip bulayım onu."

"Doktorlardan çok korkarım canım," dedi Bayan Warren bir zafer ışıltısıyla; kızın Czinner'ı tanıması olağanüstü bir şanstı. "Önce birazcık sakinleşene kadar benimle konuş. Adın ne canım?"

"Coral Musker."

"Bana Mabel demelisin, Mabel Warren. Tıpkı senin gibi bir yeğenim var. Köln'de bir gazetede çalışıyorum. Bir gün beni görmeye gelmelisin. Küçük, çok şeker daireme. Tatilde misin?"

"Dansçıyım. İstanbul'a gidiyorum. Oradaki bir İngiliz gösterisinden bir kız hasta." Kızın eli kendi elindeyken bir an Mabel Warren, gülünç bir şekilde belli olan bir cömertlik arzusuyla heyecana kapıldı. Neden Janet Pardoe'dan umu-

du kesip bu kıza kontratını feshetmesini ve ücretli refakatçi olarak Janet'ın yerini almasını teklif etmesindi? Yüksek sesle "Çok güzelsin," dedi.

"Güzel," dedi Coral Musker. Kuşkusunu hiçbir gülümseme yumuşatamazdı. "Benimle dalga geçiyorsunuz."

"Canım, çok nazik ve iyisin."

"Eminim öyleyimdir." Bir an için Mabel Warren'ın gözündeki imajını bozan bir kabalıkta konuştu. Coral Musker, arzuyla "İyiliği boş ver. Şu güzel olduğumla ilgili sözü tekrar söylesene," dedi. Mabel Warren, tamamen ikna olmuş şekilde kabul etti. "Çok güzelsin, canım." Kızın onu şaşkın bir tutkuyla izlemesi dokunaklıydı; Mabel Warren'ın aklının karanlık dehlizlerinden "bekâret" kelimesi geçti. "Kimse sana bunu söylemedi mi?" Merak ve inanmazlık içindeki Mabel Warren ısrarla sordu:

"Restoran vagonundaki genç arkadaşın da mı?"

"Onu pek tanımıyorum."

"Senin akıllı olduğunu düşünüyorum, canım. Yahudilere güvenilmez."

Coral Musker yavaşça, "Sence bunu düşündü mü? Yahudi olduğu için ondan hoşlanmıyor olabileceğimi?" dedi.

"Buna alışkındırlar, canım."

"Öyleyse gidip ondan hoşlandığımı söyleyeceğim. Çünkü ben Yahudileri hep sevmişimdir." Mabel Warren nefesinin altındaki çok keskin bir zehirle sövmeye başladı.

"Ne dedin?"

"Bir doktor bulmadan beni bu vaziyette bırakmayacaksın. Bak. Benim kompartımanım koridorun sonunda, yeğenimle beraber. Doktoru getirirsen ben orada olacağım." Coral Musker'ın gözden kaybolmasını izledi ve tuvalete giriverdi. Tren birdenbire durdu ve geri geri gitmeye başladı. Bayan Warren pencereden Würzburg'un kulelerini, Main üzerindeki köprüyü tanıdı; tren, sinyal kulübeleri ve yan hatlar arasında ileri geri manevra yaparak üçüncü mevki

vagonlarını bırakıyordu. Bayan Warren, koridoru görebilmek için tuvalet kapısını aralık bıraktı. Coral Musker ile Dr. Czinner görününce kapıyı kapattı ve ayak seslerinin geçip gitmesini bekledi. Koridorun sonuna kadar epeyce uzun bir yürüyüş yapmışlardı; şimdi, acele ederse yeterli zamanı olacaktı. Dışarı fırladı. Kapıyı kapatamadan tren ani bir atılışla harekete geçti ve kapı çarptı, fakat ne Coral Musker ne de Dr. Czinner arkaya baktı.

Trenin hareketiyle koridorun bir yanından öbür yanına savrularak tuhaf biçimde koştu. Bileği ve dizi yaralandı. Kahvaltıdan dönen yolcular ona yol vermek için pencerelere yaslandılar ve bazıları İngiliz olduğunu bilerek onları anlamayacağı düşüncesiyle kendisine Almanca serzenişlerde bulundular. Kocaman ön dişlerini göstererek onlara pis pis güldü ve koşmaya devam etti. Doğru kompartımanı bulması kolay oldu çünkü köşede asılı duran pardösüyü ve lekeli yumuşak şapkayı tanımıştı. Koltukta Czinner'ın Würzburg istasyonundan bir iki dakika önce almış olabileceği sabah gazetesi duruyordu. Coral Musker'ı koridorda kısa takibi sırasında her hamleyi düşünmüştü; kompartımanı paylaşan yabancı kahvaltıdaydı, kendisini trenin öbür ucunda arayan Dr. Czinner en az üç dakika buradan uzak olacaktı. Bu süre zarfında onu konuşturmaya yetecek kadar şey öğrenebilirdi.

Önce pardösüsü vardı. Ceplerinde bir kutu kibrit ve bir paket Gold Flake'den başka hiçbir şey yoktu. Şapkayı eline aldı, şeridini ve astarının içini yokladı; kimi zamanlar şapkalar içine gizlenmiş çok değerli bilgiler bulduğu olmuştu, fakat doktorunki boştu. Şimdi araştırmasının en tehlikeli dakikalarına gelmişti, çünkü şapkanın hatta pardösünün incelenmesine bahane bulunabilirdi, fakat bavulu dolaptan çekip çıkarmak, kilidini cep çakısıyla kırıp kapağını kaldırmak, çok açık bir şekilde onu hırsızlıkla suçlanmaya maruz bırakıyordu. Üstelik hâlâ kilitle uğraşırken çakısının

bir bıçağı kırılmıştı. Amacı kompartımanın önünden geçen herkese açıktı ve telaştan heyecanlanarak alnı biraz terledi. Yakalanırsam bu kovuldum anlamına gelir, diye düşündü: İngiltere'de en ucuz gazete bile bunu kabullenemez; ve eğer kovulursam, Janet'ı kaybederim, Coral fırsatını kaybederim. Kanırtarak, ittirerek, kazıyarak, fakat başarırsam, böyle bir haber karşılığında benim için yapmayacakları şey yok, diye düşündü; haftada 4 sterlinlik bir zam istemek çok fazla sayılmaz. Daha büyük bir daire alabilirim; Janet bunu öğrenince geri döner, beni asla bırakmaz. Bunun karşılığında alacağım şey mutluluk ve güvence, diye düşündü. Bu arada kilit açıldı ve kapak kalktı, parmakları Dr. Czinner'ın sırları üzerindeydi. Bunlardan ilki yün bir korseydi.

Onu dikkatle kaldırdı ve pasaportunu buldu. Adı Richard John ve mesleği öğretmen olarak yer alıyordu. Yaşı elli altıydı. Bu hiçbir şey kanıtlamıyor, diye düşündü, bu karanlık yabancı politikacılar pasaportu nereden satın alacaklarını biliyor. Onu yerine geri koydu ve elini elbiselerinin arasından kaydırarak, bir bavulun içindekileri en dibinde ve kenarlarında arayan gümrük memurlarının her zaman atladığı bavulun merkezinin ortalarına soktu. Bir broşür ya da mektup bulmayı umuyordu fakat sadece bir pantolonun içine tıkıştırılmış 1914 baskısı bir Baedeker rehberi buldu: *Konstantinopel und Kleinasien, Balkanstaaten, Archipel, Cypern.* Fakat Mabel Warren, çok dikkatliydi; sadece bir dakika güvenli zamanının kaldığını hesapladı ve başka inceleyecek bir şey kalmadığı için Baedeker'ı açtı, çünkü bu kadar dikkatle saklanmış olması merak uyandırıyordu. Kapaktan sonraki boş sayfada divit ucuyla, küçük ve titiz bir yazıyla yazılmış Richard John adını hayal kırıklığı içinde okudu, fakat altında adres vardı, The School House, Great Birchington-on-Sea, bu hatırlamaya değerdi; *Clarion* okul müdürüyle röportaj için bir adam gönderebilirdi. Burada iyi bir hikâye saklı olabilirdi.

Rehber kitap ikinci el alınmış gibi görünüyordu, kapağı çok yıpranmıştı ve kapak içi sayfada Charing Cross Road'daki kitapçının etiketi vardı. Belgrad'ı açtı. Bir sayfalık harita vardı, açıla kapana gevşemişti fakat üzerine hiç işaret çizilmemişti; Belgrad'la ilgili her sayfayı, sonra da Sırbistan'la ilgili, bugün Yugoslavya'nın parçası olan bütün devletlerle ilgili her sayfayı inceledi. Herhangi bir mürekkep izi yoktu. Kitabı o pozisyonda bulmuş olmasaydı araştırmaktan vazgeçerdi. İnatla ve gözlerinin tanıklığına karşın bunun oraya saklanmış olduğuna ve bu yüzden içinde gizlenecek bir şey bulunması gerektiğine inanıyordu. Başparmağını kaydırarak sayfaları hızla taradı, katlanmış haritalar yüzünden düzenli dönmüyorlardı fakat ilk sayfalardan birinde yazıların üzerine mürekkeple çizilmiş bazı çizgiler, daireler ve üçgenler buldu. Fakat bu yazı yalnızca Küçük Asya*'daki gözlerden uzak bir kasabayla ilgiliydi ve çizimleri cetvel ve pergelle bir çocuk da yapmış olabilirdi. Şu kesin ki, eğer çizgiler bir şifreyse bunu yalnızca bir uzman çözebilirdi. Beni alt etti, diye düşündü, nefretle, bavulun üzerini düzeltti, burada bir şey yok; fakat Baedeker'ı geri koymaya niyeti yoktu. Bunu saklamış, gizleyecek bir şey olmalı. Zaten çok fazla riske girmişti, biraz daha risk alması zor değildi. Bavulu kapattı ve dolaba geri koydu, fakat Baedeker'ı gömleğinin içine, bir kolunu bastırarak tutabileceği koltukaltına soktu.

Fakat kendi koltuğuna geri dönmenin yararı yoktu çünkü geri dönmekte olan Dr. Czinner'la karşılaşabilirdi. İşte o zaman, istasyona röportaj yapmak için geldiği Bay Quin Savory'yi hatırladı. *Tatler*'daki fotoğraflardan, *New Yorker*'daki karikatürlerden, *Mercury*'deki karakalem resimlerden yüzünü çok iyi tanıyordu. Gözlerini miyop edasıyla kırpıştırarak koridorun sonuna doğru baktı ve hızla ters yöne yürüdü. Bay Quin Savory birinci mevki vagonlarda yoktu, fakat onu arayıp ikinci mevki yataklı vagonunda buldu. Çe-

* Anadolu. (ç.n.)

nesi paltosunun içine gömülmüş, bir eli piponun çanağını kavramış, ışıldayan küçük gözlerle koridordan geçen insanları izliyordu. Karşı köşede bir rahip uyukluyordu.

Bayan Warren kapıyı açtı ve içeri adım attı. Ustalıklı davranıyordu; davet beklemeden oturdu. Bu adama istediği bir şeyi, tanıtım faaliyeti sunuyormuş ve karşılığında eşdeğer bir şey kazanmıyormuş gibi hissediyordu. Dr. Czinner'ı ayartmaya çalıştığı gibi, ifşaatlarda bulunması için ayartmak adına onunla nazik konuşmasına hiç gerek yoktu, ona hiç çekinmeden hakaret edebilirdi, çünkü basının kitaplarını satma gücü vardı. "Siz Bay Quin Savory misiniz?" diye sordu ve gözünün ucuyla rahibin saygılı bir dikkatle duruşunun nasıl değiştiğini gördü; zavallı ahmak, diye düşündü, 100 bin satışla etkileniyor, biz iki milyon satıyoruz, yarın Dr. Czinner'ı yirmi kat daha fazla insan duyacak. "*Clarion*'dan geliyorum. Röportaj için."

"Biraz şaşırdım," dedi Bay Savory, paltosunu çekerek ve çenesini çıkararak.

Bayan Warren, otomatikman, "Heyecanlanmaya gerek yok," dedi. Çantasından not defterini çıkardı ve açtı. "İngiliz basını için birkaç söz sadece. Gizlice mi seyahat ediyorsunuz?"

"Yo, hayır, hayır," diye itiraz etti Bay Savory. "Ben kraliyet mensubu değilim."

Bayan Warren yazmaya başladı. "Nereye gidiyorsunuz?"

"Yani, öncelikle," diye başladı Bay Savory, çoktan Baedeker'a ve karalanmış geometrik şekillere geri dönmüş olan Bayan Warren'ın ilgisinden memnun olmuşçasına, "İstanbul'a. Sonra da Ankara'ya, Uzakdoğu'ya gidebilirim. Bağdat'a. Çin'e."

"Seyahat kitabı mı yazıyorsunuz?"

"Yo, yo, yo, yo. Halkım roman istiyor. Adı *Going Abroad** olacak. Cockney** ruhunun bir serüveni. Bu ülkeler,

---

* "Yurtdışına Gitmek". (ç.n.)

** Doğu Londralı. (ç.n.)

medeniyetler," havada eliyle bir daire çizdi, "Almanya, Türkiye, Arabistan, Londralı bir tütüncü olan baş karakterin ardından sıralanıyorlar. Anmıyor musunuz?"

"Elbette," dedi Bayan Warren, hızla yazarak. "Savaş sonrası dönemin en büyük devrimci isimlerinden biri olan Dr. Richard Czinner, Belgrad'a dönmek üzere yola çıktı. Beş yıldır dünya onun öldüğünü sanıyordu, fakat o bu dönem zarfında İngiltere'de bir öğretmen olarak yaşıyordu, zaman geçiriyordu." Bayan Warren merak içinde düşündü: Fakat ne için? "Modern edebiyatla ilgili düşünceleriniz?" diye sordu. "Joyce, Lawrence, hepsi?"

"Bunlar geçecek," diye kestirip attı Bay Savory.

"Shakespeare, Chaucer, Charles Reade tarzı şeylere mi inanıyorsunuz?"

"Onlar yaşayacaklar," dedi Bay Savory ağırbaşlı bir edayla.

"Bohem yaşamına? Ona inanmıyor musunuz? Fitzroy Tavern?" ("Tutuklanması için bir emir çıkarıldı," diye yazdı, "fakat mahkeme bitene kadar uygulanamıyordu. Mahkeme bittiği zaman ise Dr. Czinner kayboldu. Polis bütün istasyonlara baktı, bütün arabaları durdurdu. Hükümet ajanları tarafından öldürüldüğü söylentilerinin hızla yayılması pek şaşılacak şey değildi.") "Büyük siyah şapka, kadife ceket ve bunun gibi sıra dışı kıyafetler giyilmesinin gerekli olduğuna inanmıyor musunuz?"

Bay Savory, "Bunun felaket olduğunu düşünüyorum," dedi. Şimdi epey rahatlamıştı ve konuşurken çaktırmadan rahibi izliyordu. "Ben şair değilim. Şair bireycidir. Canının istediğini giyebilir; sadece kendine bağlıdır. Bir romancı başkalarına bağlıdır; ifade gücüne sahip herkes gibi bir insandır. O bir casustur," diye ekledi Bay Savory, garip bir gösteriyle, yer yer 'h'leri yutarak. "Er şeyi görüp görmezlikten gelmek zorundadır. İnsanlar kendisini tanırsa onunla konuşmazlar, önünde rol yaparlar; içbir şeyi anlamaz." Bayan Warren'ın

kalemi hızlandı. Şimdi onu başlattığına göre, çabucak düşünebilirdi: Ona sorularla baskı yapmaya gerek yoktu. Bay Savory'yi sözlerinin eksiksiz kaydedildiğine inandırmak için kalemi, yeterince kısaltmayı andıran anlamsız şekiller çizmeye başladı; fakat kıvrımlar, çizgiler, daireler ve karelerle dolu aldatmaca ekranın arkasında Bayan Warren düşünüyordu. Baedeker'ın her olasılığını düşündü. 1914'te basılmıştı fakat mükemmel durumdaydı; Belgrad'la ilgili bölümü dışında çok fazla kullanılmamıştı; şehrin haritası o kadar çok ellenmişti ki, gevşemişti.

"Bu fikirleri takip ediyor musunuz?" diye Bay Savory endişeyle sordu. "Bunlar önemli. Bana edebi bütünlüğün mihenk taşı gibi görünüyorlar. Biri bu fikirlere sahip olabilir, yani, ama yine de yüz bin satabilir." Bayan Warren, düşüncelerinin kesilmesine sinirlenmişti, ama şu cevabı yapıştırmamak için kendisini son anda tuttu: "Gerçeği anlatırsak iki milyon satar mıyız sence?" Şöyle dedi: "Çok ilginç. Halk bununla ilgilenir. Peki sizin İngiliz edebiyatına katkınızın ne olduğunu düşünüyorsunuz?" Rahatlatacak şekilde gülümsedi ve kalemini hazırladı.

"Elbette bunu söylemek başkalarına düşer," dedi Bay Savory. "Fakat insan umuyor ki, umuyor ki, çağdaş kurmacaya neşe ve sağlık benzeri şeyler geri getirilmeli. Çok fazla içebakış, çok fazla kasvet var. Ne de olsa dünya güzel ve macera dolu bir yer." Pipoyu tutan kemikli el çaresizce dizine vurdu. "Chaucer ruhu geri getirilmeli," dedi. Koridordan bir kadın geçti ve birden Bay Savory'nin bütün dikkati gözle görülür bir şekilde, eli gibi titreye titreye kadının peşinden yöneldi. "Chaucer," dedi, "Chaucer," ve birden, Bayan Warren'ın gözleri önünde, çabasından vazgeçti, piposu yere düştü, onu bulmak için öne eğilerek sinirle bağırdı: "Lanet olsun. Her şeye lanet olsun." Çok çabalamış, kendisine ait olmayan bir kişilik tarafından merak ve şehvetle hırpalanmış, ruhsal çöküntünün eşiğinde bir adamdı. Bayan Warren,

onun durumundan sadistçe zevk alıyordu. Ondan nefret ettiğinden değil, fakat ister yüz bin baskı satış yapılması ister bir saatte üç yüz mil koşulması olsun, kendisini röportajcı ve küçümsenen adamı röportaj yapılan kişi haline getiren herhangi bir üstün başarıdan nefret ettiğinden dolayı. Aynı ezici türün başarısızlığı bir başka konuydu, çünkü o zaman intikam alan, hapishane hücrelerine, otel salonlarına, rezil arka odalara dalan dünya kendisiydi. O zaman, saksıdaki palmiyeler ile piyanonun ortasında, düğün fotoğrafının ve mermer saatin önünde duran, kendi insafı altındaki bir adama gelince, kurbanını neredeyse sevebilir, ona küçük samimi sorular sorabilir ve cevapları pek dinlemeyebilirdi. Neyse ki, diye düşündü memnuniyetle, *The Great Gay Round*'un yazarı Bay Quin Savory ile bu tür bir başarısızlık arasında çok büyük bir uçurum yer almıyordu.

Söylediği sözün üzerinde durdu. "Sağlık," dedi. "Misyonunuz bu mu? Şu 'sadece yetişkinler için' türünden bir şey yok yani. Sizi okullarda ödül olarak veriyorlar."

İroni biraz fazla aşikâr olmuştu. "Bundan gurur duyuyorum," dedi adam. "Genç nesil sağlıklı gelenekler uyarınca yetiştiriliyor." Adamın kuruyan dudaklarını, koridora doğru yan gözle bakışını fark etti. Bunu yazıya koyacağım, sağlıklı gelenekler, diye düşündü, halk bunu sevecek, James Douglas sevecek, bir de adam Hyde Park vakası olduğunda daha da sevecekler, çünkü birkaç yıl sonra olacak. Ben hayatta olacağım ve onlara hatırlatacağım. Kehanet gücünden gurur duyuyordu, gerçi henüz kehanetlerinden birinin gerçekleştiğini görecek kadar yaşamamıştı. Şimdiki zamandan bir ifade alın, bir sağlıksızlık işareti, bir ses tonu, bir el hareketi, sıradan dikkatsiz biri için, Baedeker'daki çizgiler ve dairelerden ve onları, adamın bilinen çevresine, dostlarına ve eşyalarına, içinde yaşadığı eve ve gelecekte görünen, bekleyen perişan kadere uydurabilecek daha fazla aydınlatıcı bir şey yoktur. "Aman Tanrım!" dedi Bayan Warren. "Kaptım."

Bay Savory, zıpladı. "Ne kaptınız?" diye sordu. "Diş ağrısı mı?"

"Yo, yo," dedi Bayan Warren. Şimdi, Dr. Czinner'ın kendisinden saklayabileceği hiçbir karanlık köşe bırakmayacak şekilde zihnini ışıkla dolduran aydınlatma için ona müteşekkirdi. "Böyle mükemmel bir röportajı, demek istedim. Sizi nasıl sunacağımı görüyorum."

"Prova sayfasını görecek miyim?"

"Ah, biz haftalık gazete değiliz. Okurlarımız bekleyemez. Aç onlar, yani büyük lokma için. Prova almaya vakit yok. Londra'daki insanlar röportajı yarın sabah kahvaltılarını yaparken okuyacaklar." İnsanların nasıl unuttuğunu, bir gün satın aldıkları şeye ertesi gün nasıl güldüklerini anlatarak zaten yarım milyon popüler kelime problemiyle uğraşan hırpalanmış zihnini daha fazla doldurabilecekken onu kamuoyu ilgisi vaadiyle bıraktı. Buna zamanı da yoktu; esas oyun bekliyordu, çünkü Baedeker'ın sırrını çözdüğüne inanıyordu. Ona ipucunu veren kendi kehanetlerini değerlendirmesi olmuştu. Harita gevşekti, hatırladığı kadarıyla Baedeker'ın kâğıdı inceydi ve çok fazla mat değildi; eğer harita bir önceki sayfada bulunan kalemle çizilmiş şekillerin üzerine oturtulacak olursa, çizgiler içinden görünürdü.

Tanrım, herkes bunu düşünemez, diye düşündü. Bir içkiyi hak ediyorum. Boş bir kompartıman bulup garsonu çağıracağım. Zaferini Janet Pardoe ile bile paylaşmak istemiyordu; bunun yerine, rahatsız edilmeden düşünebilmek ve yeni hamlesini planlamak üzere bir bardak Courvoisier ile yalnız kalacaktı. Fakat boş kompartımanı bulduğunda bile tedbirli davrandı; garson kendisine konyağı getirene kadar Baedeker'ı gömleğinin altından çıkarmadı. O zaman bile hemen yapmadı bunu. Bardağı burun deliklerine tutarak, buharının burnunun arkasında beyinle burnun birleştiği noktaya ulaşmasını sağladı. Bir gece önce içtiği içkinin etkisi hâlâ geçmiş değildi. Yağmurlu ve sıcak bir günde toprağın

üzerindeki buğu duygusu uyandırıyordu. Başım dönüyor, diye düşündü, çok dönüyor. Bardağın ve konyağın içinden dışarıdaki dünyayı gördü, öyle düz ve muntazamdı ki hiç değişmeyecek gibi görünüyordu; dümdüz tarlalar, ağaçlar ve küçük çiftlikler. Konyağın sadece buharından şimdiden yaşarmış miyop gözleri değişen detayları yakalayamıyordu, fakat gri ve bulutsuz gökyüzünü ve solgun güneşi fark etmişti. Kar yağsa şaşırmazdım diye düşündü ve ısıtma vanasının sonuna kadar açılıp açılmadığına baktı. Sonra Baedeker'ı gömleğinin altından çıkardı. Tren çok geçmeden Nürnberg'e varacaktı ve trene yeni yolcular binmeden önce her şeyin hallolmasını istiyordu.

Doğru tahmin etmişti, en azından emindi. Haritayı ve işaretlenmiş sayfayı ışığa tuttuğunda çizgiler sokakların seyrini takip ediyor, daireler ise kamu binalarını çevreliyordu: Postane, tren istasyonu, adliye, cezaevi. Fakat tüm bunlar ne anlama geliyordu? Dr. Czinner'ın bir çeşit gövde gösterisi yapmaya döndüğünü düşündü, belki de yalancı şahitlikten mahkemeye çıkacaktı. Bu bağlamda haritanın bir anlamı yoktu. Sokaklar rastgele işaretlenmemişti, bir şablon vardı, iç içe geçmiş kareler başka bir karenin üzerine oturtulmuştu ve bu kare bir gecekondu mahallesiydi. Bir sonraki karenin bir kenarı demiryolu istasyonu diğer kenarı postane, üçüncü kenarı adliyeydi. Bunun içinde kareler hızla küçülerek sonunda cezaevini içine alıyordu.

Trenin her iki yanında dik birer tepe yükseldi ve güneş ışığı kapandı; bulutlu gökyüzünde uçuşan kırmızı kıvılcımlar dolu yağar gibi pencerelere çarptılar ve uzun tren uğultuyla bir tünele girerken vagonlara karanlık bastırdı. Devrim, diye düşündü, haritayı geri dönecek ilk ışığı yakalaması için hâlâ havada tutarken, başka bir anlamı olamaz.

Uğultu dindi ve ışık birdenbire geri döndü. Dr. Czinner, kolunun altında bir gazeteyle kapı girişinde duruyordu. Tekrar pardösüsünü giymişti ve kadın onun gözlüğüne, kır

saçlarına, pejmürde bıyığına ve küçük sıkı kravatına küçümsemeyle baktı. Haritayı açtı ve adama sırıttı. "Ee?"

Dr. Czinner içeri girdi ve kapıyı kapattı. Hiçbir düşmanca tavır göstermeden onun karşısına oturdu. Onu kıstırdığımı biliyor, diye düşündü kadın; makul davranmaya çalışıyor! Adam birden ona sordu: "Gazeteniz bunu hoş görür mü?"

"Tabii ki hayır," dedi kadın. "Yarın kovulurum. Ama haberimi öğrendikleri zaman iş değişir." Hesaplı bir küstahlıkla ekledi kadın: "Benim için haftada dört sterlin değerinde olduğunuzu düşünüyorum."

Dr. Czinner, öfkelenmeden, düşünceli bir halde, "Size hiçbir şey anlatmaya niyetim yok," dedi. Kadın ona doğru elini salladı. "Bana şimdiden çok şey anlattınız. İşte bu." Baedeker'a hafifçe dokundu. "Büyük Birchington-on-Sea'de bir yabancı öğretmendiniz. Hikâyeyi okul müdürünüzden alırız." Adamın başı eğildi. "Bir de," dedi kadın, "bu harita var. Ve bu karalamalar. Düşünerek mantıklı bir sonuca vardım." Kadın korku ve öfkeyle itiraz beklemişti ama adam hâlâ onun ilk tahmini üzerinde kara kara düşünüyordu. Bu tavrı kadının kafasını karıştırdı ve bir anlık acıyla düşündü: En iyi haberi mi kaçırıyorum? En iyi haber burada değil de, güney sahilinde, kırmızı tuğlalı binalar, çıralı çamdan sıralar, mürekkep hokkaları, çatlak ziller ve oğlan çocuklarının kıyafetlerinin kokuları arasında bir okulda mıydı? Bu şüphe kendine güvenini azalttı ve nazikçe, boğuk sesini ayarlayabilmesi zor olduğu için, planladığından daha nazikçe konuştu. "Birlikte hareket edeceğiz," diye zafer edasıyla homurdandı, "burada, sizi hüsrana uğratmak için bulunmuyorum. İşinize karışmak istemiyorum. Çünkü siz başarırsanız benim haberim de daha değerli olur. Söz veriyorum siz tamam demeden hiçbir şeyi yaymayacağım." Boyayı beğenmemekle suçlanan bir ressam gibi hüzünlü bir edayla, "Devriminizi bozmazdım. Niye, çünkü müthiş bir haber olacak," dedi.

Dr. Czinner'ın yaşı hızla ilerliyordu. Geçici bir başarıyla, beş yıl boyunca çıralı çam kokuları ve tebeşirlerin karatahta üzerinde gıcırdamalarıyla set çektiği yılları, sırf şimdi bir tren vagonunda oturup teker teker de değil, hepsinin birden üzerine gelmesine izin vermek için savuşturmuştu. Şu an için, Nürnberg üzerindeki kar havası kadar gri suratıyla uyuklayan ihtiyar bir adamdı. "Şimdi, ilkönce," dedi Bayan Warren, "planlarınız nedir? Büyük ölçüde gecekondu bölgesine bel bağladığınızı görebiliyorum."

Adam kafasını iki yana salladı. "Ben kimseye bel bağlamam."

"Mutlak kontrol sizde mi?"

"En azından kendimin kontrolü."

Bayan Warren sertçe kendi dizine vurdu. "Basit cevaplar istiyorum." Fakat aynı cevabı aldı: "Size hiçbir şey anlatmayacağım." Elli altıdan daha çok yetmiş gibi duruyor, diye düşündü Warren; kulağı ağır işitiyor, az önce söylediklerimi anlayamıyor. Kadın çok sabırlı davranıyordu; bu karşılaştığının kesinlikle bir başarı olmadığını, başarısızlığa, hem de sevebileceği bir başarısızlığa çok benzediğini hissediyordu; başarısızlığa karşı nazik ve yumuşak sesli olabilirdi, sonunda o konuştuğu sürece başarısızlığı hafifçe kıkırdayan seslerle baştan çıkarabilirdi. Zayıf bir adamın bazen Bayan Warren'ın yanından onun en iyi arkadaşı olduğuna inanarak ayrıldığı olmuştu. Öne doğru diz çöktü ve elinden gelen bütün sevimliliğiyle sırıtarak Dr. Czinner'ın dizine dokundu. "Doktor bu işte beraberiz. Bunu anlamıyor musunuz? Çünkü size yardım bile edebiliriz. Kamuoyu, *Clarion*'ın bir diğer adıdır. Boşboğaz davranacağımızdan, haberi yarın yayımlayacağımızdan ve hükümetin uyarılmış olacağından korktuğunuzu biliyorum. Fakat size söyleyeyim ki, siz gösterinize başlayana kadar kitap sayfasındaki paragraf kadar bile fısıldamayacağız. O zaman orta sayfanın hemen karşısına şunu koyabileceğim: 'Dr. Czinner'ın Kendi Hikâyesi. *Clarion*'a Özel.' Şimdi, bu mantıksız değil."

"Söylemek istediğim hiçbir şey yok."

Bayan Warren elini çekti. Zavallı aptal, acaba, haftada fazladan dört sterlinle onun arasına, Janet Pardoe ile onun arasına gireceğini mi sanıyordu? Karşı koltukta, onun mutluluğunu tehdit eden, Janet'ın etrafında para, küçük oyuncaklar ve bir kadının bir kadına olan bağlılığına gülerek toplanan tüm erkeklerin imajı olan yaşlı, aptal ve inatçı kişi haline geldi. Fakat imaj onun elindeydi. Bu imajı kırabilirdi. Cromwell'in heykelleri yıkması gibi yararsız bir zarar verme hareketi değildi bu. Bakire'nin gücünün bir kısmı Bakire Meryem heykelindeydi, kelle uçup bir kolu koptuğunda ve yedi kılıç kırıldığında, daha az mum yakıldı ve mihrabında yapılan dualar o kadar çok değildi. Dr. Czinner gibi, bir kadının mahvettiği bir erkek ve Coral Musker gibi daha az aptal bir kız bir erkekte bulunan bütün o güç ve kurnazlığa inanır. Fakat yaşından dolayı ve adamdan burnuna pis pis başarısızlık kokusu geldiği için ona bir şans daha verdi. "Hiçbir şey mi?"

"Hiçbir şey."

Ona kızgın kızgın güldü. "Ağız dolusu söylediniz zaten." Adam etkilenmemişti ve Warren yavaş yavaş, bir geri zekâlıya anlatır gibi açıkladı: "Viyana'ya bu akşam sekiz kırkta varıyoruz. Dokuza kadar Köln bürosunu aramış olurum. Haberimi on olmadan Londra'ya ulaştırırlar. Gazete, ilk Londra baskısı için on birden önce matbaaya girmiyor. Mesaj gecikse bile, orta sayfayı sabah üçteki son baskıya kadar değiştirmek mümkün. Haberim yarın sabah kahvaltısında okunacak. Londra'daki bütün gazetelerin sabah dokuza kadar Yugoslavya Bakanlığı'nda bir muhabiri olacaktır. Yarın öğlen yemeğinden önce bütün haber Belgrad'da duyulmuş olacak ve tren oraya ancak akşam altıda varacak. Hayal gücüne de fazla yer kalmamış olacak. Ne söyleyebileceğimi düşünün. Kamnetz davası sırasında Belgrad'dan beş yıl önce kaybolan ünlü sosyalist eylemci Dr. Richard Czinner, evine dönüş yolunda. Şark Ekspresi'ne pazartesi günü Os-

tende'den bindi ve treni bu akşam Belgrad'a varacak. Dönüşünün, Dr. Czinner'ın adının hiç unutulmadığı gecekondu mahalleleri merkezli bir sosyalist ayaklanma ile aynı zamana rastlayacağı ve büyük ihtimalle istasyon, postane ve cezaevini ele geçirmek üzere girişimde bulunulacağı sanılıyor." Bayan Warren nefes aldı. "Telgrafla göndereceğim haber bu. Fakat daha söyleyecekleriniz varsa, onlara siz konuşana kadar bekletmelerini söylerim. Size açık bir teklifte bulunuyorum."

"Size trenden Viyana'da ineceğim diyorum."

"Size inanmıyorum."

Dr. Czinner pencereden gri aydınlık gökyüzüne, bir grup fabrika bacasına ve siyah bir büyük metal varile bakarak derin nefes aldı. Kompartıman gaz kokusuyla doldu. Kötü havada bostanlarda lahanalar yetişiyordu, kocaman bitki kümelerinin üzerini kırağı kaplamıştı. Adam o kadar alçak sesle konuştu ki kadın ağzından çıkan kelimeleri yakalayabilmek için öne eğilmek zorunda kaldı: "Sizden korkmak için bir nedenim yok." Adam dingindi, kendinden emindi ve sükûneti kadının sinirine dokunuyordu. Endişe ve öfkeyle itiraz etti, sanki sanık sandalyesindeki suçlu, saksıdaki eğrelti otunun yanında ağlayan adam, sanki birdenbire esrarengiz bir güç kaynağıyla donanmıştı. "Senin canına okuyabilirim."

Dr. Czinner alçak sesle, "Kar yağacak," dedi. Tren Nürnberg'e doğru ilerliyordu ve her iki tarafta uzanmış büyük lokomotifler gökyüzünün ıslak çelik görüntüsünü yansıtıyordu. "Hayır," dedi adam, "bana zarar verecek hiçbir şey yapamazsın." Warren parmağıyla Baedeker'ı tıklattı. Adam espriyle karışık, "Görüşmemizin bir hatırası olarak sizde kalsın," dedi. Korkusunda haklı olduğundan emindi o an Warren; adam ondan kaçıyordu ve öfkeyle ona baktı. Onun canını bir yakabilsem, diye düşündü, adamın arkasındaki aynada, çok güzel, hak etmeyen ve sahipsiz halde uzun sokaklarda ve pahalı otellerin salonları içinde uzaklaşıp giden

Janet Pardoe görünümündeki başarıyı izleyerek, canını bir yakabilsem.

Kendisinin suskun ve kontrolün Dr. Czinner'da olduğunu görmek onu daha fazla kızdırıyordu. Adam ona gazeteyi uzattı ve "Almanca okuyabilir misin? Öyleyse bunu oku," dedi. Trenin Nürnberg istasyonunda beklediği tüm zaman boyunca, uzun bir yirmi dakika boyunca gazeteye baktı kadın. İçindeki haber onu çileden çıkardı. Bir kralın tahttan inmesi, bir hükümetin devrilmesi, halkın Dr. Czinner'ın geri dönmesini istemesi gibi adamı röportajı yapılan muzaffer durumuna yükseltecek olağanüstü bir başarı haberine hazırlamıştı kendini. Okuduğu şey daha da olağanüstüydü, kendisini tamamen güçsüz bırakan bir başarısızlıktı. Başarılı insanlar tarafından birçok kez canı yakılmıştı, fakat başarısız biri tarafından daha önce asla olmamıştı bu.

"Belgrad'da komünist ayaklanma," diye okudu. "Belgrad'da dün gece geç vakitlerde bir grup komünist provokatör tarafından istasyonu ve cezaevini ele geçirme girişiminde bulunuldu. Polis gafil avlanmıştı ve yaklaşık üç saat boyunca devrimciler büyük postane ve antrepoyu rahatsız edilmeden ellerinde tuttular. Bu sabah erken saatlere kadar Belgrad'la tüm telgraf iletişimi kesildi. Ancak, saat ikide, Viyana'daki temsilcimiz, Polis Müdürü Albay Hartep ile telefonda görüştü ve düzenin sağlandığını öğrendi. Devrimciler sayıca azdı ve doğru düzgün bir liderleri yoktu; cezaevine düzenledikleri saldırı gardiyanlar tarafından geri püskürtüldü ve daha sonra birkaç saat postanede hiçbir şey yapmadan, belli ki başkentin fakir mahallelerinden halkın yardıma geleceği umuduyla beklediler. Bu arada hükümet polis takviyesi toplayabildi ve bir asker timi ile birkaç sahra topunun da yardımıyla polis, kırk beş dakikadan daha kısa süren bir kuşatma sonucunda postaneyi geri aldı." Bu özet büyük puntolarla basılmıştı; altında daha küçük puntolarla ayaklanmanın daha ayrıntılı haberi vardı. Bayan Warren oturup gözlerini

habere dikti; biraz kaşlarını çattı ve ağzının kuruduğunun farkına vardı. Beynini tertemiz ve bomboş hissediyordu. Dr. Czinner açıkladı: "Üç gün erken davranmışlar."

Bayan Warren ona çıkıştı: "Daha fazla ne yapabilirdin ki?"

"İnsanlar beni izleyecekti."

"Seni unutmuşlardır. Beş yıl çok uzun zaman. Gençler sen kaçtığın zaman çocuktu."

Beş yıl, diye düşündü, onların ıslak bir kışın sonu gelmez yağmurları gibi, biteceği kaçınılmaz kendi geleceğinin üzerine düştüğünü görerek; ilk kırışık, kırlaşan ilk saç teli ya da pürüzsüz gergin soyulmuş cilt ve üç haftada bir siyaha boyanan kökleri beyaz saçlar için endişelenen Janet Pardoe'nun yüzünü hayalinde izleyerek.

"Ne yapacaksın şimdi?" diye sordu ve adamın "Sana söyledim. Viyana'da ineceğim," şeklindeki cevabının seri ve yalınlığı içine şüphe doldurdu. "Bu çok güzel," dedi, "birlikte olacağız. Konuşabiliriz. Artık bir röportaja itirazın olmaz. Eğer para sıkıntın varsa Viyana büromuz sana biraz avans verir." Adamın kendisini her zamankinden daha yakından incelediğini fark etmişti. "Evet," dedi alçak sesle, "belki konuşabiliriz." Kadın bu defa onun yalan söylediğinden emindi. İkiyüzlü davranıyor, diye düşündü, fakat amacını anlamak zordu. Viyana'da ya da Budapeşte'de inmekten başka seçeneği yoktu; daha ileri gitmek tehlikeliydi. O anda onun Kamnetz duruşmasındaki halini, hiçbir jürinin onu suçlu bulmayacağının tamamen farkında olduğu halde, Hartep tutuklama emriyle beklerken, yararsız tehlikeli tanıklığını yaptığını hatırladı. Bir şey yapacak kadar aptal, diye düşündü kadın ve bir an için, sessizliğinin arkasında, acaba şimdiden sanık sandalyesinde yoldaşlarıyla birlikte, bir gözünü kalabalık salona dikmiş olarak savunmasını yapıyor olabilir mi diye merak etti. Giderse, ben de gideceğim, ona yapışacağım, bu hikâyeyi elde edeceğim, diye düşündü ama garip biçimde zayıf ve kararsız hissetti, çünkü elinde koz olarak

kullanabileceği hiçbir şey kalmamıştı. Adam yenilmiş, yaşlı ve umutsuzca köşesine yaslanmış, aralarındaki gazete yere düşerek tozlanmıştı, ama "Viyana'da seninle tekrar görüşeceğim," diye seslenen kadının Baedeker'ı koltuğun üzerinde unutarak vagondan çıkışını sessizlikle izlerken muzafferdi.

Bayan Warren gittikten sonra Dr. Czinner gazete için eğildi. Elbisesinin kolu boş bir bardağa takıldı ve bardak yere düşüp kırıldı. Eli gazetedeyken bardağa baktı ve düşüncelerini toparlayamadı, ne yapması gerektiğine karar veremedi, gazeteyi mi almalıydı yoksa tehlikeli keskin cam kırıklarını mı toplamalıydı. O anda gazeteyi dikkatlice katlayıp dizlerinin üzerine koydu ve gözlerini kapattı. Bayan Warren'ın okumuş olduğu haberin ayrıntılarıyla kendi kişisel karanlığı içine gömüldü; postane merdivenlerinin her köşesini biliyordu, barikatların tam olarak hangi noktaya kurulduğunu görebiliyordu. Beceriksiz aptallar, diye düşündü ve umutlarını yok eden adamlardan nefret etmeye çalıştı. Kendisini bu umutlarla mahvetmişlerdi. Kendisini, odalarında zaman zaman yaşlı hayaletlerin sesi duyulduğu için kiracı bulamayan boş bir evin içine bırakmışlardı ve şu an Dr. Czinner kalan son hayalet bile değildi.

Bir pencereden bir yüz görünüverdiyse ya da üst katta bir ses duyulduysa veya bir halı hışırdadıysa bu, beş yıl gömülü kaldıktan sonra, masaların köşesinden dönmeye çalışarak, karatahtanın ve asi çocukların önünde saydamlığını göstere göstere, yaşayan insanın asla inanmadığı bir ayinde kilisede diz çökmüş, nefes alan uyumsuz kalabalıkla birlikte Tanrı'dan kendisini kutsayarak affetmesini dileyen, bilinçli bir hayata geri dönme arayışındaki Dr. Czinner olabilirdi.

Bazen de bir hayalet hayata dönebilirmiş gibi görünüyordu, çünkü bir hayalet olarak acı çekebileceğini öğrenmişti. Hayaletin anıları vardı; Dr. Czinner'ın kiralık bir katilin bir altıpatlarla kafasına ateş etmesine değecek kadar çok sevildiğini hatırlayabiliyordu. Bu anıların en gururlusuydu,

Dr. Czinner parkın fakir köşesindeki birahanede otururken merminin arkasındaki aynayı nasıl parçaladığı ve bunu fakirlerin onu ne kadar candan sevdiğinin en son kanıtı olarak bildiği. Fakat Czinner'ın hayaleti, doğu rüzgârı ön tarafı uçururken ve gri deniz çakıl taşlarını sürüklerken bir sığınakta kıvrılmış; kırmızı tuğlalı binaya, çay içmeye ve çaktırmadan can yakan alaycı laflar uyduran çocuklara dönmeden önce anılara ağlamayı öğrenmişti. Fakat son ayin, geleneksel ilahiler ve el sıkışmaların ardından Czinner'ın hayaleti kendini yine Czinner'ın vücuduna dokunurken buldu; elde edebileceği tek tatmin bir dokunuştu. Artık trenden Viyana'da inip geri dönmekten başka bir şey kalmamıştı. On gün içinde sesler bu şarkıyı söyleyeceklerdi: "Tanrım bizi lütfunla karşıla. Bir kez daha huzurunda toplandık."

Dr. Czinner gazetenin bir sayfasını açtı ve biraz okudu. Bu beceriksiz adamlara karşı hissedebileceği nefrete en yakın şey gıptaydı; hiçbir gazete muhabirinin vermeye değer bulmayacağı ayrıntıları; son mermiyi de sıktıktan sonra tasnif odasının önünde süngülenen adamın solak ve Delius müziği; ölümden başka hiçbir şeye inancı olmayan bir adamın ideal melankoli müziği hayranı olduğunu hatırlarken nefret edemezdi. Telefon santralının üçüncü kat penceresinden atlayan bir diğerinin ise sevdiği ve ne yazık ki istemeden aldattığı, bir fabrika kazasında yaralanmış ve kör olmuş bir karısı olduğunu.

Fakat yapacak ne kaldı bana? Dr. Czinner gazeteyi bıraktı ve kompartımanın içinde yürümeye başladı, üç adım kapıya kadar, üç adım pencereye kadar gidip gelerek. Birkaç kar tanesi düşüyordu fakat rüzgâr lokomotifin dumanını pencereye geri üfürdü, kar taneleri cama varabildiyse de çoktan gazete parçaları gibi gri olmuşlardı. Fakat iki yüz metre yukarıda Neumarkt'a doğru inen tepelerde kar beyaz çiçek örtüleri gibi yerleri kaplamaya başlamıştı. Beklemiş olsalardı, beklemiş olsalardı, diye düşündü Dr. Czinner ve zihni ölenlerden hayatta kalıp yargılanacak adamlara döndü, kendi

kolay kaçışının olanaksızlığı öyle güçlü kendini ortaya koydu ki bir fısıltıyla söylendi: "Onlara gitmeliyim." Fakat ne yararı vardı? Tekrar oturdu ve kendi kendine bu hareketin pratik bir değeri olup olmayacağını düşündü. Teslim olursam ve onlarla birlikte yargılanırsam, dünya İngiltere'de güvendeyken beni asla dinlemeyeceği şekilde savunmamı dinleyecek. Kararından aldığı güç ona cesaret verdi; daha da umutlandı; insanlar, başkaları için ayağa kalkmadıkları halde, beni kurtarmak için ayağa kalkacak. Czinner'ın hayaleti yeniden kendini hayata yakın hissetti ve buz gibi saydamlığına sıcaklık değdi.

Fakat düşünülmesi gereken birçok şey vardı. Önce gazeteciden kurtulmalıydı. Onu Viyana'da atlatmalıydı; zor olmasa gerekti, çünkü tren saat dokuz civarına kadar oraya varmazdı ve akşamın o saati gelmeden, mutlaka, diye düşündü, kadın sarhoş olacaktı. Soğuktan ve o haşin, tehlikeli kadınla bir daha karşılaşma düşüncesinden ürperdi. Tamam, diye düşündü, Baedeker'ı alarak ve gazetenin yere düşmesine aldırmayarak, artık zarar veremez. Benden nefret ediyor gibiydi; neden bilmiyorum; sanırım garip bir mesleki gurur. Kompartımanıma da geri dönebilirim. Fakat oraya vardığında, hayalet yıllarının bittiği düşüncesi içinde, elleri arkasında ve Baedeker kolunun altında, yürümeye devam etti. Tekrar hayattayım, diye düşündü, çünkü neredeyse kesin olarak, ölümün gelecekteki bir olasılık olduğunun bilincindeyim, kendimi ve diğerlerini bir meleğin diliyle savunsam bile kaçmama bir daha zor izin verirler. Tanıdık yüzler geçerken ona baktılar fakat konsantrasyonunu bozmayı başaramadılar. Korkuyorum, dedi kendi kendine gururla, korkuyorum.

II

"Quin Savory değil misiniz?" dedi Janet Pardoe.

"Eh," dedi Bay Savory, "başka Savory tanımıyorum."

"*The Great Gay Whirl?*"

"*Round,*" diye anında düzeltti Bay Savory. "*Great Gay Round.*" Elini kadının dirseğine koyarak onu koridorun sonuna doğru götürdü. "Sherry zamanı. Benimle röportaj yapan kadının yakını olmanız ne hoş. Kızı mısınız? Yeğeni?"

"Şey, tam olarak yakını sayılmaz. Ben onun refakatçisiyim."

"Keşke olmasanız." Bay Savory'nin parmakları kadının kolunu daha sıkı kavradı. "Başka bir iş bulun. Çok gençsiniz. Bu sağlıklı değil."

Janet Pardoe, koridorda bir an durdu, gözleri hayranlıkla parlayarak ona döndü ve "Ne kadar haklısınız," dedi.

Bayan Warren bir mektup yazıyordu, fakat onların geçtiğini gördü. Bloknotunu dizine yerleştirmişti ve dolmakalemi kâğıdın üzerinde mürekkepler saçarak ve derin delikler açarak hışırdıyordu.

> Sevgili Kuzen Con (diye yazmaya başladı) sana yazıyorum çünkü yapacak daha iyi bir şey yok. Şark Ekspresi'ndeyim, fakat İstanbul'a gitmiyorum. Viyana'da ineceğim. Ama bu ayrı bir hikâye. Bana beş metrelik halkalı kadife alır mısın? Pembe. Dairemi, Janet dışarıdayken yeniden düzenlemek istiyorum. O da aynı trende, ama ben Viyana'da yanından ayrılacağım. Aslına bakarsan işimle ilgili bir konu, Avrupa'nın yarısına kadar nefret edilesi yaşlı bir adamı izlemek. "Great Gay Round" trende, ama tabii sen kitap okumuyorsun. Bir de Coral adlı cazibeli küçük kız var. Sanırım onu refakatçim olarak alacağım. Dairemi yeniden dekore ettirmek konusunda kararsızım. Janet sadece bir hafta için gideceğini söylüyor. Asla bir metresine sekiz-on bir sterlinden fazla vermemelisin. Sanırım bana mavi uyar ama tabii ki lacivert değil. Sana anlattığım bu adam (Bayan Warren, Janet Pardoe'yu gözleriyle takip ederek ve

kalemi kâğıda batıra batıra yazıyordu) benim karşımda kendisini fazla kurnaz sanıyor, fakat Con, benim kadar sen de biliyorsun ki, bunu düşünen kim olursa olsun canına okuyabilirim. Janet bir kaltak. Yeni bir refakatçi tutmayı düşünüyorum. Bu trende bana uygun küçük bir sanatçı var. Onu görmelisin, çok güzel vücudu var, Con. Benim kadar sen de hayran olursun. Çok güzel değil fakat şahane bacakları var. Gerçekten dairemi yaptırmayı düşünüyorum. Aklıma geldi de... Kadife için on-on bire kadar çıkabilirsin. Belgrad'a kadar devam edebilirim, bu yüzden ben bir daha yazana kadar haber bekle. Janet bu Savory denilen adamdan hoşlandı galiba. Fakat istersem onun da canına okurum. Hoşça kal. Kendine iyi bak. Elsie'ye sevgilerimi ilet. Umarım sana Janet'ın bana baktığından daha iyi bakıyordur. Sen hep daha şanslıydın ama Coral'ı görene kadar bekle. Tanrı aşkına o kadifeyi unutma. Çok sevgiler. Mabel.

Hamiş: John Amca'nın geçen gün neredeyse benim kapımın eşiğinde aniden öldüğünü duydun mu?

Bayan Warren'ın kalemi mektubun en sonuna büyük bir mürekkep gölü bıraktı. Etrafını kalın bir çizgiyle çevirdi ve "Affedersin" yazdı. Sonra kalemi eteğine sildi ve zile basarak garsonu çağırdı. Ağzı kupkuru olmuştu.

Coral Musker bir süre koridorda durdu, Myatt'ı izledi, Mabel Warren'ın söylediklerinin doğru olup olmadığını düşündü. Myatt başını bir deste kâğıdın üzerine eğmiş oturuyor, kalemini sıra sıra rakamların üzerinde gezdirip hep aynı rakama geri dönüyordu. O an kalemi bıraktı ve başını ellerinin arasına aldı. Bir an kızın içini acıma duygusu sardı, aynı zamanda da minnettarlık. Görünmeyen cin gibi gözleriyle, doğru çözemediği bir ev ödeviyle çaresizce uğraşan bir okul çocuğu olabilirdi. Kalemi daha iyi kavrayabilmek için eldi-

venlerini çıkardığını ve parmaklarının soğuktan morardığını görebiliyordu; kürklü paltosunun gösterişi bile kıza acıklı geldi, çünkü fena halde yetersizdi. Ne hesaplarını çözebiliyor ne de parmaklarını ısıtabiliyordu.

Coral kapıyı açıp içeri girdi. Myatt kafasını kaldırıp gülümsedi ama dikkati işine yoğunlaşmıştı. İşini önünden alıp ona çözümü gösterebilmeyi ve yardım gördüğünü öğretmenine bildirmemesini söylemeyi istedi. Kimden? diye düşündü. Annesinden? Kız kardeşinden? Hiçbir şey bir kuzen kadar uzak değildir, diye düşündü, samimiyetlerinin ölçüsü olan rahat bir sessizlik içinde oturarak.

Pencereden gittikçe artan kar yağışını izlemekten yorulduğu için onunla konuştu: "Ne zaman istersem içeri gelebileceğimi söylemiştin."

"Elbette."

"İnsan gibi davranmadığını düşünmekten kendimi alamadım," dedi, "öyle ansızın çekip gitmek ve sana doğru düzgün teşekkür bile etmemek. Dün gece bana iyi davrandın."

"Hastayken o adamla aynı kompartımanda kalman fikri hoşuma gitmedi," dedi Myatt sabırsızca, kalemini tıklatarak. "Doğru düzgün uykuya ihtiyacın vardı."

"Fakat benimle ilgilenmenin nedeni nedir?" Kız kaçınılmaz yıkıcı cevabı aldı: "Seni çok iyi tanımış gibiyim." Kızın suskunluğundaki o mutsuzluk olmasaydı adam hesaplarına geri dönecekti. Kız, adamın nasıl endişeli, şaşkın ve biraz yılgın olduğunu görebiliyordu; benimle sevişmesini istediğimi düşünüyor ve acaba? Acaba ben? diye düşündü. Elini saçlarının arasına götürse ve dudaklarını göğüslerine dokundurmak için elbisesini açsa tanıdığı diğer erkeklerden hiç farkı kalmayacaktı. Ona borçluyum, diye düşündü, diğer kadınların birikmiş tecrübeleri bir kez daha adama daha da fazla borçlu olduğunu söylüyordu ona. Fakat eğer ödeme için zorlamıyorsa, nasıl ödeyebilirim ki? diye sordu kız kendine. Ayrıca o tuhaf eylemi, bazı kadınların öyle yaptığını varsay-

dığı biçimde sarhoş değilken ya da tutkulu değilken, yalnızca minnettarken gerçekleştirme düşüncesi bile, onu yağan kardan daha fazla ürpertiyordu. Nasıl yapılacağından, bütün geceyi onunla geçirmesinin, soğuk vagonda tamamen soyunmasının gerekli mi olduğundan bile emin değildi. Fakat onun da tanıdığı diğer erkekler gibi olduğu ve çok az şeyle yetindiği düşüncesiyle kendini teselli etmeye başladı; tek farkı daha cömert olmasıydı.

"Dün gece," dedi Myatt, konuşurken kızı yakından izliyordu, adamın dikkatli tavrı ve kızın sessizliğini yanlış anlamış olması Coral'a birbirleriyle ilgili her şeyi de bilmediklerini anlatıyordu. "Dün gece rüyamda seni gördüm." Adam gergin biçimde güldü. "Rüyamda seni arabaya aldım ve gezmeye çıkardım ve o sırada sen..." Adam durakladı ve konuyu geçiştirdi. "Beni heyecanlandırdın."

Sanki bir tefeci masasından uzanarak kibarca ve acımasızca ödeme meselesine geliyormuş gibi korktu kız. "Rüyanda," dedi. Fakat adam onu hiç dikkate almadı. "Sonra kondüktör geldi ve beni uyandırdı. Rüya çok canlıydı. O kadar heyecanlandım ki sana bilet aldım."

"Yani düşündün... istedin ki..."

Tefeci omuzlarını kaldırdı, tefeci masasının arkasında yerine oturdu ve tefeci, kızı sokaklara, yabancılara ve tanınmıyor olmanın özgürlüğüne uğurlaması için zile basıp hizmetliyi çağırdı. "Bunu sana söylemiştim," dedi, "bana bir şey borçlu olduğunu hissetmeyesin diye. Bu bir rüya etkisiyle oldu ve bu bileti aldığımda kullanacağını da düşündüm." Ve kalemini alıp kâğıtlarına geri döndü. Resmiyetle, hiç düşünmeden, "On sterlin için... düşünmek benim küstahlığımdı," diye ekledi.

Bu sözler ilk başta kıza ulaşmadı. Şükran duygusunun ötesinde sadece rüyada arzulanabilir olmanın utancıyla bile, rahatlamış olmaktan şaşkındı. Derken kendisini sessizliğinden çıkmaya yönelten, alçakgönüllülük imasıyla birlikte o

son sözler geldi... bu alışılmamıştı. Bu jesti bilinmeyen bir aşktan ödünç almış bir minnettarlıkla elini uzatıp Myatt'ın yüzüne dokunarak içindeki pazarlık korkusuyla yüzleşti. "Eğer istersen," dedi kız. "Benden sıkıldığını sanmıştım. Bu gece geleyim mi?" Parmaklarını adamın dizlerinin üzerindeki kâğıtlara koydu, eklemlerindeki oyuk çizgiler kalın pudrayla dolmuş, ucu kırmızı tırnaklarıyla rakam sıralarını, Bay Eckman'ın hesaplamalarını, hilelerini ve kurnazca gizlemelerini kapatarak, çekici ve dokunaklı bir çekingenlikle kendisini sundu. Myatt, beyninin yarısı hâlâ gizli odalara gire çıka Bay Eckman'ı izlerken, "Benden hoşlanmadığını düşünmüştüm," dedi alçak sesle; kızın ellerini kâğıtlarının üzerinden kaldırdı ve dalgın dalgın şöyle dedi: "Belki de Yahudi olduğum için."

"Sen yorgunsun."

"Burada düzeltemediğim bir şey var."

"Bırak," dedi kız, "yarına kadar."

"Zamanım yok. Bunu halletmem lazım. Boş oturmuyoruz." Fakat aslında kar onların bütün hareket duygularını alıp götürmüştü. O kadar yoğun yağıyordu ki telgraf direkleri görünmüyordu. Kız ellerini geri çekti ve ona içerleyerek sordu: "Yani gelmemi istemiyor musun?" Adamın onun teklifini karşılamasındaki sükûnet ve aşinalık minnettarlığını soğuttu.

"Evet," dedi, "gel. Gel bu gece." Kızın ellerine dokundu. "Soğuk olduğumu sanma. Bu görünüşe göre birbirimizi çok iyi tanımamızdan kaynaklanıyor." Ondan rica etti: "Birazcık tuhaf olsa da."

Fakat bir bahane için zihnini toparlayamadan kız da ona itiraf etti: "Evet, ben de öyle hissediyorum." Dolayısıyla söylenecek başka şey kalmamıştı ve önlerindeki gecenin heyecanı olmadan eski dostlar gibi sessizce oturup düşündüler. Kızın kısa süren minnettarlık tutkusu geçmişti, çünkü şimdi hem gereksiz görünüyor hem de istenmiyordu. Uzun

süredir tanıdığın birine minnettarlık duymazdın; iyilik görürdün, iyilik yapardın, biraz havadan sudan konuşurdun; bir okşamaya öfkelenmez ya da bir ilgisizliğe gücenmezdin; ve onu ön sıralarda gördüysen, albenisiz yüzünle bir şeyler yapılması gerektiğinden ve bir erkek sahneden fark edilmekten hoşlandığından, dans ederken bir iki kez gülümserdin.

"Kar kötü yağmaya başladı."

"Evet, bu gece soğuk olacak." Ve bir şaka yapılması ihtimaline karşılık gülümserdin ve gecenin gelmekte olduğunu unutamayarak, tüm o arkadaşların söylediği, öğütlediği ve uyardığı gibi bir erkeğin aynı zamanda ilgisiz ama şehvetli olabileceği konusunda şaşırmış ve irkilmiş olarak böylesine eski bir dosta mümkün olduğunca davetkâr bir tavırla "Biz ısınacağız," derdin. Tüm o sabah ve öğlen yemeği boyunca kar yağmaya devam etti, Passau'da, gümrük hangarının çatısında kalın bir tabaka halinde tuttu, tren yolunda lokomotifin buharıyla eriyerek buzlu gri bir akıntıya dönüştü ve Avusturyalı gümrük memurları lastik çizmelerle adımlarını dikkatli atarak ve biraz da küfür ederek bagajları formalite icabı aradılar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Viyana

I

Josef Grünlich, çatıda her yanını kar kaplarken, bacanın sundurmalı tarafına geçti. Aşağıda merkez istasyonu karanlıkta bir şenlik ateşi gibi yanıyordu. Bir düdük acı acı çaldı ve yavaş yavaş ilerleyen uzun bir sıra ışık göründü; saatine baktığında dokuzu vuruyordu. İstanbul Ekspresi bu, diye düşündü, yirmi dakika geç kaldı; kar yüzünden gecikmiş olmalı. Düz, gümüş saatini ayarladı ve göbeğinin kıvrımındaki kırışıklıkları düzelterek yelek cebine yerleştirdi. Eh, diye düşündü, böyle bir gecede şişman olmak şans. Paltosunun düğmelerini iliklemeden önce ellerini külotu ile pantolonu arasına sokarak bir düğme etrafına dolanmış bir iple bacaklarının arasında asılı duran tabancayı düzeltti. Üç konuda Josef'e güvenebilirsiniz diye kendisine rahatça hatırlattı: Kadın, yemek ve kocaman bir ev. Bacanın sundurmasından çıktı.

Çatı çok kaygandı ve biraz tehlikeliydi. Kar gözlerine vuruyor ve ayakkabılarının topuklarında buz tutuyordu. Bir kez kaydı ve bir an için karanlık sudan yükselen bir balık gibi bir kafenin ışıklı tentesiyle burun buruna geldi. Topuklarını kara batırarak ve parmaklarıyla kavrayarak fısıldadı: "Selam, ey Tanrı'nın lütfuna erişen Kutsal Meryem." Bir

oluğun kenarı onu kurtardı, ayağa kalktı ve hafifçe güldü; doğaya öfkelenmek iyi değildi. Biraz sonra yangın merdiveninin demir parmaklıklarını buldu.

Bundan sonraki tırmanışı işin en tehlikeli kısmı olarak görüyordu, çünkü her ne kadar kaçış evlerin arka tarafından, caddenin görüşünden uzakta gerçekleşse de, antrepoya bakıyordu ve bu depo polisin sorumluluk bölgesinin sınırıydı. Polis, siyah parlak tozlukları, deri kemeri ve tabanca kılıfı üzerinde parlayan loş lambanın altında, sundurmanın köşesinde üç dakikada bir görünüyordu. Yoğun kar ayaklarının sesini susturuyordu ve Josef onun geldiğine dair hiçbir işaret alamıyordu fakat saatinin tik takları tehlikeyi hep aklında tutuyordu. Polis tekrar gelip gidene kadar, beyaz arka planın huzursuzca farkında, merdivenin başında çömelip bekledi. Sonra tırmanışına başladı. Sadece boş katı geçmesi gerekiyordu, fakat en tepedeki pencereye ulaştığında üzerine bir ışık tutuldu ve bir düdük çalındı. Yakalanmamalıyım, diye düşündü inanamayarak, ben hiç yakalanmadım, bu benim başıma gelmez ve sırtını depoya dayayıp bir söz, bir mermi bekledi; bir yandan da beyni bir saatin iyice yağlanmış çarkları gibi hareket etmeye başladı, bir düşünce diğerinin içine geçiyor ve o da bir üçüncüyü harekete geçiriyordu. Hiçbir şey olmayınca yüzünü merdivenden ve boş duvardan çevirdi; depo boştu, ışık birinin tavan arasına taşıdığı bir lambadan yansımıştı ve düdük de istasyondaki birçok düdükten biriydi. Bu hatası değerli birkaç saniye kaybettirdi ve buzlu ayakkabılarına aldırış etmeden basamakları ikişer ikişer atlayarak tırmanmaya devam etti.

Bir sonraki pencereye gelince vurdu. Cevap gelmedi ve başını polisin az sonra görüneceği deponun köşesine döndürerek hafif bir lanet okudu. Bir daha vurdu ve bu defa gevşek terliklerin yerde sürtünme sesini duydu. Pencerenin kilidi kaldırıldı ve bir kadın sesi, "Anton. Sen misin?" dedi. "Evet," dedi Josef, "Anton'um. Beni çabuk içeri al." Perde

açıldı ve ince bir el üst camı çekip duruyordu. "Alt camı," diye fısıldadı Josef, "üstü değil. Beni akrobat mı sanıyorsun." Pencere yukarı kalktığında Josef şişman bir adama göre pervazdan geçmekte büyük bir çeviklik gösterdi ancak odanın içine geçmekte zorlandı. "Bir santim daha kaldıramaz mısın?" Bir lokomotif üç kez öttü ve beyni bu sinyalin anlamını otomatik olarak kayda geçirdi: Aşağıdaki hatta bir ağır yük treni. Artık odadaydı, kadın pencereyi kapattı ve istasyonun gürültüsü azaldı.

Josef, paltosundaki ve bıyıklarındaki karları temizledi ve saatine baktı; dokuzu beş geçiyor; Passau treni kırk dakika daha buradan ayrılmayacaktı, biletini hazırladı. Sırtı pencereye dönük olarak umursamazca kadını odaya çekti, fakat hafızasında her ayrıntı yerli yerine oturdu, kahverengi lavabodaki ibrik ve leğen, işlemeli yaldızlı ayna, demir karyola, lazımlık, kutsal resim. "Pencereyi açık bıraksak daha iyi. Efendin geri dönerse," dedi.

Korkmuş, ince bir ses "Yapamadım. Ah, yapamadım," dedi. Adam ona sevimli bir alaycılıkla döndü, "Namuslu Anna," dedi ve keskin bilmiş gözlerle onu izledi. Kadın onunla aynı yaştaydı ama aynı tecrübede değildi; cılız, şaşkın ve heyecanlı bir halde pencerenin önünde duruyordu; siyah eteği yatağın üzerindeydi ama siyah bluzu ve beyaz hizmetçi yakası hâlâ üzerindeydi ve elindeki havluyla bacaklarını kapatmıştı.

Manalı manalı ona baktı. "Güzel Anna." Kadının dudakları aralandı ve adama dönüp sessizce ve hayranlıkla baktı. Josef onun çarpık ve rengi bozuk dişlerini tiksintiyle fark etti; başka ne yapmalıyım ki, diye düşündü, onu öpmeyeceğim, fakat kadının bir sarılma beklediği belliydi; namuslu tavrı, orta yaşlı kadın oynaşmasına dönüşmüştü ve Josef bunun karşılığını vermek zorunda kalıyordu. Yatağının kenarına oturup aralarında mesafe bırakarak onunla bebek lisanıyla konuşmaya başladı: "Şimdi güzel Anna'nın

neyi varmış bakayım? Kocaman bir erkeği mi? Oh nasıl da pestilini çıkarır senin." Ona şakacıktan parmağını salladı, "Sen ve ben, Anna. Birazdan iyi vakit geçireceğiz. Ha?" Yan yan kapıya baktı ve kilitli olmadığını görerek rahatladı; yaşlı kaltak kendisini kilitleyip anahtarı saklamış olabilirdi, fakat dolgun pembe yüzü, endişesini ya da tiksintisini asla yansıtmamıştı. "Ha?"

Kadın gülümsedi ve ıslık gibi öten uzun bir nefes verdi. "Ah, Anton." Adam ayağa kalktı ve kadın havluyu düşürerek siyah pamuklu çoraplarıyla kuş gibi sıçrayarak ona doğru geldi. "Bir dakika," dedi adam. Uyandırdığı antika şehvet karşısında dehşete düşerek, kendini korurcasına elini kaldırarak: "Bir dakika." İkimiz de güzel değiliz, diye düşündü, pembe-beyaz Meryem Ana'nın orada olması da olaya dine karşı bir tür bilinçli saygısızlık katıyordu. Aniden fısıldayarak kadını durdurdu, "Emin misin evde biri olmadığına?" Adam kaba bir hamle yapmış gibi kadının yüzü kızardı. "Yok, Anton, tamamen yalnızız." Adamın beyni tekrar hassas bir şekilde çalışmaya başladı; kafasını karıştıran tek şey kişisel ilişkilerdi; tehlike belirdiğinde veya eyleme geçmek gerektiğinde, beyni test edilmiş bir makine kadar güvenilirdi. "Sana verdiğim çanta duruyor mu?"

"Evet Anton, burada, yatağın altında." Küçük siyah bir doktor çantasını çekip çıkardı ve adam çenesinin altını okşayarak ona çok güzel gözleri olduğunu söyledi. "Soyun," dedi, "ve yatağa gir. Bir dakika sonra tekrar yanında olacağım." Kadın itiraz edip açıklama istemeye vakit bulamadan, parmakları üzerine basa basa neşeyle kapıdan sıvıştı ve arkasından kapattı. Hemen etrafta bir sandalye aradı ve onu içeriden açılamasın diye kapının kolunun altına dayadı.

Girdiği odayı daha önceki bir ziyaretinden dolayı tanıyordu. Bir büro ile eski moda bir misafir odası arasındaki geçişti. Bir çalışma masası, kırmızı kadife bir kanepe, bir döner koltuk, birkaç masa, köpeklerle oynayan çocukları

ve bahçe duvarlarının üzerinden eğilen kadınları gösteren on dokuzuncu yüzyıla ait birkaç büyük gravür. Bir duvarın neredeyse tamamı, peronları ve antrepolarıyla, ana renklerle işaretlenmiş sinyal kulübeleri ve makaslarıyla merkez garının bir rulo haritasıyla kaplıydı. Şimdi yarı karanlıkta eşyaların biçimleri zor seçiliyordu, tavana yansıyan sokak lambalarının ve masadaki bir okuma lambasının ışığıyla gölgeler sandalyelerin üzerine mobilya örtüsü gibi düşüyordu. Josef gelişigüzel masalardan birine incikkemiğini çarptı ve neredeyse bir palmiyeyi deviriyordu. Hafifçe küfretti ve yatak odasından Anna'nın sesi duyuldu: "Ne oldu Anton? Ne yapıyorsun?"

"Hiçbir şey," dedi, "hiçbir şey. Bir dakika sonra yanında olacağım. Efendin bir lambayı açık bırakmış. Emin misin geri dönmeyeceğinden?"

Kadın öksürmeye başladı, fakat öksürük nöbetleri arasında, ona bilgi verdi: "Gece yarısına kadar görevde. Anton, çok gecikmeyeceksin değil mi?" Adam yüzünü ekşitti. "Sadece birkaç şey alıyorum, Anna, sevgilim." Açık pencereden sokağın sesi eve doluyordu; sürekli kornalar çalıyordu. Josef eğilip caddeyi inceledi. Taksiler yolcuları ve bagajlarıyla hızla gidip geliyordu, fakat onlara, gökyüzündeki tabelaların titrek ışıklarına, hemen aşağıdaki kafeden gelen şangırtılara aldırış etmedi, aşağıdaki kaldırımları araştırdı; çok az insan geçiyordu çünkü akşam yemeği, tiyatro ya da sinema zamanıydı. Görünürde hiç polis yoktu.

"Anton."

Adam "Sessiz ol," diye çıkıştı ve karşıdaki binalardan birinden görülmesin diye panjurları indirdi. Kasanın tam olarak nerede duvarın içine yerleştirildiğini biliyordu; bilgiyi Anna'dan öğrenmesi için yalnızca bir yemek, bir sinema ve birkaç içki gerekmişti. Fakat kilit şifresini sormaya korkmuştu; cazibesinin onu karanlıkta buz tutmuş bir çatıdan yatak odasına getirmek için yetersiz olduğunun farkına varabilirdi.

Çalışma masasının arkasındaki kitaplıktan, küçük bir çelik kapıyı saklayan altı tane ağır *Railway Working and Railway Management** cildini çıkardı. Josef Grünlich'in zihni şimdi berrak ve odaklanmıştı; telaş ve tereddüt olmadan çalışıyordu. İşe başlamadan önce saati belirledi, dokuzu on geçiyor ve yarım saat içinde gitmesi gerektiğini hesapladı. Bol zaman var, diye düşündü ve kasanın kapısına ıslak başparmağını bastırdı, çelik bir santim kalınlığında değildi. Siyah çantayı masaya yatırdı ve aletlerini çıkardı. Keskileri, keskin kenarlı, çok parlak, güzel durumdaydı; iş görmedeki çabukluğunun yanı sıra aletlerinin tertipli olmasıyla da gurur duyardı. İnce çeliği bir levye ile kırabilirdi fakat Anna sesleri duyacaktı ve sessiz kalması için ona güvenemezdi. Bu nedenle, önce gözlerini parlak ışıktan korumak için füme gözlüğünü takarak en küçük kaynak borusunu yaktı. Şiddetli alevin ilk fışkırmasıyla odanın detayları gölgelerden çıktı, ateş yüzünü yaktı ve çelik kapı, eriyen tereyağı gibi cızırdamaya başladı.

"Anton." Kadın yatak odası kapısının kolunu sarsıyordu. "Anton. Ne yapıyorsun? Neden beni içeri kapattın?" Alevin alçak uğultusunun arasından ona seslendi: "Sessiz ol." Kadının kilidi hissettiğini ve kolu çevirdiğini duydu. Sonra yine telaşla konuştu: "Anton beni dışarı çıkar." Ona cevap vermek için dudaklarını borudan ayırdığı her seferinde alev küçülüyordu. Onun ürkek aptallığına güvenerek sertçe çıkıştı: "Sessiz ol yoksa boynunu kırarım." Bir an sessizlik oldu, alev büyüdü, çelik kapı kızıldan beyaz bir ısıya dönüştü, sonra Anna biraz yüksek sesle bağırdı: "Ne yaptığını biliyorum, Anton." Josef dudaklarını boruya bastırdı ve ona aldırmadı fakat Anna'nın bir sonraki bağırışı onu irkiltti: "Kasadasın Anton." Kapı kolunu yine ırgalamaya başladı, ta ki alevi yine sönmeye bırakıp ona bağırmak zorunda kalana dek: "Sessiz ol. Söylediklerimde ciddiyim, çirkin boynunu senin için kıracağım, seni yaşlı kaltak." Ka-

* Demiryolu İşçiliği ve Demiryolu İşletmeciliği. (ç.n.)

dının sesi azaldı fakat şimdi onu biraz uzaktan duyuyordu; dudaklarını anahtar deliğine dayamış olmalıydı. "Böyle deme Anton. Dinle. Çıkar beni. Sana söyleyeceğim bir şey var, uyarmak için." Kadına cevap vermedi ve üfleyerek alevi ve çeliği tekrar beyaz bir ısıya dönüştürdü. "Sana yalan söyledim, Anton. Çıkar beni. Bay Kolber geri gelecek." Adam boruyu indirdi ve sıçrayarak döndü. "Bu da ne? Ne demek istiyorsun?"

"Bilseydin gelmezdin diye düşündüm. Sevişmek için zamanımız olacaktı. Yarım saat. Eğer daha erken dönerse sesimizi çıkarmadan yatabilirdik." Josef'in beyni hızlı çalışmaya başladı, kadına küfür etmekte hiç gecikmedi fakat boruyu üflemekten vazgeçti ve onu keskiler, levye, maymuncuk ve ağızlık ile birlikte çantasına geri yerleştirdi. Hiç tereddüt etmeden kariyerinin en kolay vurgunlarından birinden feragat etti ama önlenebilen hiçbir riski almamak onun şanındandı. Hiç yakalanmamıştı. Bazen ortaklarla birlikte çalışırdı ve ortakları yakalanmıştı ama onlar sorun yaratmadı. Josef'in performansının olağanüstü karakterini kabul ettiler ve onun kaçmasından gurur duyarak hapse girdiler, ondan sonra da arkadaşlarına onu göstererek şöyle dediler: "Bu Josef. Beş yıl oluyor ve hiç kodese girmedi."

Çantasını kapattı ve dışarıdan gelen bir yay vınlaması gibi tuhaf sesle biraz zıpladı. "Bu da ne?"

Anna kapıdan fısıldadı: "Asansör. Biri aşağı çağırdı." *Railway Management*'ın bir cildini kaldırdı, fakat kasa sıcaklıktan kıpkırmızı parlıyordu ve onu masaya geri koydu. Aşağıda kapanan bir kapının tangırtısı ve asansörün yüksek uğultusu geldi. Josef perdelere doğru yürüdü ve tabancanın asılı olduğu ipi bir iki santim yukarı çekti. Pencereden kaçabilmenin mümkün olup olmayacağını düşündü fakat kafenin brandasına kadar direkt 10 metre düşüş olduğunu hatırladı. Sonra kapılar açıldı ve kapandı. Anna, anahtar deliğinden fısıldadı: "Alt kat."

Tamam o zaman, diye düşündü Josef, zamanım var demektir. Önce Anna'nın odasına, oradan da çatıya. Passau treni için yirmi dakika beklemem gerekecek. Kapı kolunun altındaki sandalye iyice sıkışmıştı. Çantasını yere koyup iki elini kullanmak zorunda kaldı. Sandalye ahşap zeminde kaydı ve sonra gürültüyle devrildi. Aynı anda ışık yandı.

"Olduğun yerde kal," dedi Bay Kolber, "eller yukarı."

Josef Grünlich hemen itaat etti. Çok yavaş döndü ve bu arada saniyeler içinde planını yaptı. "Silahım yok," dedi, Bay Kolber'i hafif sitemli bakışlarla gözleyerek. Bay Kolber istasyon şefi yardımcısına ait mavi üniforma ve yuvarlak tepeli şapka giymişti; esmer kırışık yüzlü, ufak tefek ve zayıftı, tabanca tutan eli heyecandan, yaşlılıktan ve öfkeden biraz titriyordu. Bir an için Josef'in yumuşak gözleri kısılarak tabancaya odaklandı, ateş edeceği açıyı hesaplayarak merminin ıskalayıp ıskalamayacağına baktı. Hayır, diye düşündü, bacaklarımı hedef alıyor ve karnımdan vuracak. Bay Kolber'in sırtı kasaya dönüktü ve yerlerinden çıkarılmış kitapları henüz görememişti. "Anlamıyorsunuz," dedi Josef.

"O kapıda ne yapıyorsunuz?"

Josef'in yüzü hâlâ alevin etkisinden kıpkırmızıydı.

Bay Kolber ona bağırdı: "Konuş, seni alçak herif."

"Ben ve Anna arkadaşız. Böyle bulunmaktan dolayı çok üzgünüm sayın şefim. Anna beni davet etti."

"Anna mı?" dedi Bay Kolber inanmayarak. "Neden?"

Josef'in kalçaları utançtan kıvranıyordu. "Şey, Bay Kolber, nasıl olduğunu biliyorsunuz. Ben ve Anna arkadaşız."

"Anna, buraya gel." Kapı yavaşça açıldı ve Anna dışarı çıktı. Eteğini giymiş ve saçlarını düzeltmişti. "Doğru Bay Kolber." Adamın arkasında açıkta duran kasaya korku içinde bakıyordu. "Neyin var senin? Neye bakıyorsun şimdi? Utanç verici bir durum. Senin yaşında bir kadın."

"Evet, Bay Kolber, ama..." Kadın duraksadı ve kendini savunmadan ya da onu suçlamadan Josef sözünü kesti:

"Ben Anna'dan çok hoşlanıyorum." Anna, onun sözlerini acınacak bir minnettarlıkla kabul etti: "Evet, söyledi bunu bana."

Bay Kolber ayağını yere vurdu. "Aptallık etmişsin Anna. Ceplerini çıkar. Mutlaka paranı çalmıştır." Adamın aklına hâlâ kasasını kontrol etmek gelmiyordu ve Josef, kendisine biçilen adi hırsız rolünden yararlanmaya çalıştı. O tipleri en kabadayı ve en ağlak hallerine kadar çok iyi bilirdi. Onlarla birlikte çalışmış, onlara patronluk etmiş ve pişmanlık duymadan cezaevine gidişlerini izlemişti. Onları "tokatçı" diye adlandırıyordu ve bu terimle onların tutku ve kabiliyete sahip olmayan adamlar olduğunu kastediyordu. "Onun parasını çalmadım," diye inledi. "Ben böyle bir şey yapmam. Ben Anna'dan hoşlanıyorum."

"Çıkar ceplerini." Anna itaat etti, fakat elleri adamın giysileri içinde okşar gibi dolaşıyordu. "Şimdi arka cebine bak."

"Tabancam yok," dedi Josef.

"Arka cebine," diye tekrarladı Bay Kolber ve Anna astarı dışarı çevirdi. O cebin de boş olduğunu gören Bay Kolber tabancasını indirdi fakat hâlâ yaşlılara özgü öfkesiyle titriyordu. "Evimi geneleve çevirdiniz," dedi. "Anna kendin için bir şey söyleyecek misin? Utanılacak durumdasın."

Gözleri yere bakan Anna, incecik ellerini büktü. "Bana ne oldu bilmiyorum Bay Kolber." Fakat konuşurken bile öğreniyor gibiydi. Başını kaldırdı ve Josef Grünlich gözlerindeki sevginin nefrete ve nefretin de öfkeye dönüştüğünü gördü. Alçak sesle, "O beni baştan çıkardı," dedi kadın. Bütün bu süre boyunca Josef, Bay Kolber'in arkasındaki masanın üzerinde duran siyah çantasının, üst üste kitapların ve ortaya çıkmış kasanın bilincindeydi fakat korkunun ecele faydası yoktu. Er ya da geç Bay Kolber onu bu eve getirenin ne olduğunu keşfedecekti ve zaten istasyon şefinin elinin yakınında ve muhtemelen kapıcı dairesinde çalan bir zili fark etmişti.

"Sayın şef, ellerimi indirebilir miyim?"

"Evet ama bir santim bile kımıldama." Bay Kolber ayağını yere vurdu. "Seni bütün gece burada tutmak gerekse de bu işin doğrusunu öğreneceğim. Erkekler buraya gelip hizmetçimi baştan çıkaramaz." Bu "erkekler" sözü Josef'i savunmasız bıraktı; orta yaşlı Anna'nın arzu nesnesi olması fikri ona komik gelmişti ve gülümsedi. Anna gülümsemeyi gördü ve nedenini tahmin etti. Bay Kolber'e "Dikkat edin," dedi, "onun istediği ben değildim. O..." Fakat Josef Grünlich suçlamayı onun ağzından aldı. "İtiraf ediyorum. Anna için gelmemiştim. Bakın, Bay Kolber," dedi ve sol eliyle kasayı işaret etti. Bay Kolber, namlunun ucu yere dönük halde arkasını döndü ve Josef beline iki kez ateş etti.

Anna elini boğazına koydu ve cesetten uzağa bakarak çığlık atmaya başladı. Bay Kolber dizlerinin üstüne düşmüş ve alnı yere çarpmıştı: İki atış arasında vücudu bir kez sarsıldı ve eğer duvardan destek almasaydı bütün bedeni yan tarafa düşmüş olacaktı. "Kapa çeneni," dedi Josef ve kadın bağırmaya devam edince boğazından tutup onu salladı. "Eğer on dakika sessiz durmazsan seni de yeraltına gönderirim... anladın mı?" Bayıldığını gördü ve onu bir koltuğa fırlattı; sonra pencereyi ve yatak odası kapısını kapatıp kilitledi; çünkü kadın yatak odasına dönerse, devriye gezen polisin antrepo önüne geldiği sırada onun çığlıklarını duymasından korkuyordu. Anahtarı lavabo fırçasıyla klozetin dibine itti. Çalışma odasını son bir kez gözden geçirdi; siyah çantayı masanın üzerinde bırakmaya çoktan karar vermişti; her zaman eldiven takardı ve çantada sadece Anna'nın parmak izleri olacaktı. Böyle kaliteli alet setini kaybetmek çok yazıktı ama kendisini tehlikeye sokabilecek her şeyi feda etmeye hazırdı, hatta saatine bakarak, Passau biletini bile, diye düşündü. Tren on beş dakikadan önce kalkmayacaktı ve Viyana'da bu kadar uzun süre oyalanamazdı. Çatıdan gördüğü ekspresi, İstanbul ekspresini hatırladı ve düşündü:

Bilet almadan halledemez miyim? Arkasında eşkâline dair iz bırakmak istemiyordu, onu teşhis edemesin diye Anna'yı bir keskiyle kör etmeyi bile aklından geçirdi. Geçip giden bir düşünceydi bu; gereksiz şiddetten nefret ediyordu, şiddeti sevmediğinden değil, yöntemlerinde kusursuz olmayı, gerekli olan hiçbir şeyin eksik olmamasını ve gereksiz olan hiçbir şeyin ilave edilmemesini seviyordu. Şimdi kan bulaştırmamaya büyük dikkat ederek Bay Kolber'in ceplerinde çalışma odasının anahtarını aradı ve onu bulduğu zaman, bir aynanın önünde bir an durakladı, saçlarını düzeltip şapkasını fırçaladı. Sonra odadan çıktı, kapıyı arkasından kilitledi ve anahtarı holdeki bir şemsiyeliğin içine attı. O gece daha fazla çatılara tırmanmak istemiyordu.

Tek tereddüdü kapısı açık bekleyen asansörü görünce oldu, fakat neredeyse anında merdivenleri kullanmaya karar verdi, çünkü asansörün sesi diğer katları geçerken izini belli edecekti. Merdivenler boyunca Anna'nın çığlığını dinledi fakat sadece sessizlik vardı arkasında. Dışarıda hâlâ kar yağıyordu, otomobil tekerleklerinin, yere basan ayakların sesini kısmıştı; fakat yukarıdaki sessizlik, arkada bıraktığı kitap yığını, siyah çanta, yanmış kasa gibi işaretleri örtmek için daha hızlı ve daha yoğun yağıyor gibiydi. Daha önce hiç adam öldürmemişti, fakat sessizlik devam ettiği sürece, kendisini mesleğinin tehlikeli zirvesine yükselten son adımı attığını unutabilirdi.

Birinci katta bir kapı açıldı ve geçerken huysuz bir kadının sesini duydu. "Bu külotlar, size söylüyorum. Şey, ben Başkan'ın kızı değilim, ona söyledim, bana kibar bir şey ver. İnce! Hiç görmediğin..."

Josef Grünlich, kalın kır bıyıklarını büktü ve cesaretle caddeye adımını attı, bir arkadaşını bekliyormuşçasına bir bu yana bir o yana baktı. Görünürde polis yoktu, kaldırımlar karlardan temizlenmiş olduğu için ayak izi de bırakmadı. Hızla sola, istasyona doğru döndü, kulakları çığlıkların se-

sini duymak için dikilmişti fakat taksilerin kornalarından ve karın hışırtısından başka bir şey duymadı. Yolun sonunda istasyonun büyük kemeri onu bir varyete tiyatrosunun aydınlık cephesi gibi cezbetti.

Fakat bir piyango satıcısı gibi girişte oyalanmanın tehlikeli olacağını düşündü ve o anda, apartman boyunca, Bay Kolber'in dairesinden aşağı bütün katları aşarak düşme duygusuyla ve kasayı gösteren eli, ipin çabucak çekilmesi ve yine tabancanın bir dakika içinde doğrulup ateş etmesi sonucu kendi küllerinden doğmuş olma duygusuyla içine gurur doldu. Bir adam öldürdüm. Gece esintisine karşı paltosunun önünü açtı; yeleğini düzeltti, gümüş zincirini parmağıyla yokladı; hayali bir kadın arkadaşa yumuşak gri şapkasını kaldırdı, Viyana'daki en iyi markanın ürünüydü fakat kendisine biraz küçük geliyordu çünkü bir tuvaletin askısından yürütülmüştü. Ben, Josef Grünlich, bir adam öldürdüm. Zekiyim, diye düşündü, onlara fazla gelirim. İstasyona neden sinsi bir hırsız gibi acele dalayım, göze çarpmadan kapıların arasından geçmeye çalışayım ve sundurma gölgelerinde saklanayım ki? Bir fincan kahve için zaman var. Kaldırımda, bir tentenin kenarında bir masa seçti. Çatıda kaydığı zaman kendisine doğru yükseldiğini gördüğü tenteydi bu. Yağan karlar arasından yukarıya doğru baktı, bir kat, iki kat, üç kat ve işte Bay Kolber'in çalışma odasının ışık yanan penceresi; dört kat, binanın gölgesi gri bulutlar arasında kayboluyordu. Feci bir düşüş olurdu.

"*Der Kaffe mit Milch,*"* dedi. Düşünceli düşünceli kahveyi karıştırdı, Josef Grünlich, büyük adam. Yapacak başka şey yoktu, hiç tereddüt etmedi. Şunu düşündüğünde yüzünün önünden bir memnuniyetsizlik gölgesi geçti: Fakat bunu hiç kimseye anlatamam. Çok tehlikeli olur. Vaftiz adını kullandığı en iyi dostu Anton bile bilmemeliydi, zira haber verene bir ödül vaat edilebilirdi. Ama inanıyordu ki, er ya da

* (Alm.) Sütlü kahve. (ç.n.)

geç tahmin edecekler ve beni göstereceklerdir: "İşte Josef. Viyana'da Kolber'i öldürdü, fakat onu hiç yakalayamadılar. Hiç yakalanmadı."

Bardağını bıraktı ve dinledi. Bir taksi miydi, istasyondan bir ses miydi, yoksa bir kadın çığlığı mı? Etraftaki masalara baktı, hiç kimse anormal bir şey duymamıştı, konuşuyorlar, içiyorlar, gülüyorlardı ve bir adam tükürüyordu. Fakat oturmuş dinlerken Josef Grünlich'in susuzluğu biraz geçmişti. Caddeden bir polis geliyordu, muhtemelen trafik nöbetinden çıkmış evine gidiyordu, fakat Josef, bardağını kaldırdı, yüzünü gizledi ve kenardan onu gizlice izledi. Sonra kesinlikle bir çığlık duydu. Polis durdu ve Josef endişeyle garsona bakınarak, ayağa kalktı ve masaya birkaç bozuk para bıraktı; bacaklarının arasındaki tabanca sürtünerek hafif tahriş etmişti.

"*Guten Abend.*"* Polis bir akşam gazetesi aldı ve caddede yoluna devam etti. Josef eldivenli parmaklarını alnına götürdü ve terden ıslanmış halde indirdi. Bu olmaz, diye düşündü, heyecanlanmamalıyım; o çığlığı hayal etmiş olmalıyım, kahvesini bitirmek için oturmak üzereydi ki çığlığı tekrar duydu. Kafede fark edilmemiş olması olağandışıydı. Pencerenin kilidini açması ne kadar sürer diye düşündü. O zaman onu duyacaklardı. Masadan ayrıldı ve caddeye çıkınca çığlıkları daha net duyuyordu, fakat taksiler korna çalarak geçiyordu, birkaç otel portörü kaygan kaldırımda sendeleyerek bavul taşıyordu; kimse durmadı, kimse duymadı.

Bir metal çınlamasıyla bir şey kaldırıma vurdu ve Josef yere baktı. Bakır bir paraydı bu. Çok ilginç, diye düşündü, bir uğur işareti, fakat onu almak için çömelirken, kafeden buraya kadar kaldırımın ortasında aralıklarla bakır ve gümüş paraların saçılmış olduğunu gördü. Elini pantolon cebine soktu ve bir delikten başka bir şey bulamadı. Aman Tanrım, diye düşündü, evden çıktığımdan beri ben mi düşü-

* (Alm.) İyi akşamlar. (ç.n.)

rüyordum bunları? Ve kendisini kaldırım kaldırım, basamak basamak Bay Kolber'in çalışma odasına kadar uzanan gözle görülür bir izin sonunda dikilirken gördü. Kaldırım boyunca hızla geri yürüyerek bozuk paraları toplayıp paltosunun cebine tıkıştırmaya başladı, fakat henüz kafeye varmamıştı ki başının üzerinde yükseklerde bir pencere kırıldı ve bir kadın tekrar tekrar bağırdı: "*Zu Hülfe! Zu Hülfe!*"* Bir garson kafeden çıktı ve yukarıya baktı; bir taksi şoförü fren yaparak aracını kaldırım kenarında durdurdu; satranç oynayan iki adam taşlarını bırakıp caddeye koştu. Josef Grünlich yağan karın altında bunu çok sessizce düşünmüştü, fakat ancak şimdi gerçek sessizlikle karşı karşıya kalmıştı; taksi durmuş, kafedeki herkes konuşmayı bırakmıştı ve kadın feryat etmeye devam ediyordu: "*Zu Hülfe! Zu Hülfe!*" Birisi "*Die Polizei,*" dedi ve tabanca kılıfları tangırdayan iki polis caddeden koşarak geldi. Sonra her şey yine her zamanki haline döndü, tek istisna konutların girişinde toplanmış küçük bir grup aylak insandı. Satranç oyuncuları oyunlarına geri döndüler; taksi şoförü marşa bastı, ama sonra motoru çoktan soğukla temas ettiği için, dışarı çıkıp kolu çevirdi. Josef Grünlich, çok hızlı olmayan bir biçimde istasyona doğru yürüdü ve bir gazete satıcısı kaldırımda bıraktığı bozuk paraları toplamaya başladı. Kesinlikle, diye düşündü Josef, Passau trenini bekleyemem. Ne de, diye düşünmeye başladı, biletsiz seyahat ettiğim için tutuklanma riskine girebilirim. Fakat bir bilet daha alacak param yok; ufak bozuk paralarım bile gitti. Josef, Josef, diye kendine itiraz etti, zorluk çıkarma. Daha fazla bulmalısın. Şimdi, pes etmeyeceksin: Josef Grünlich, beş yıldır hiç enselenmedi. Bir adam öldürdün; şüphesiz bir kez, mesleğinin zirvesinde, herhangi bir hırsızın kolayca yapabileceği bir şey yapabilirsin, bir kadının el çantasını çalabilirsin.

İstasyonun merdivenlerinden çıkarken gözlerini dört açtı. Hiçbir risk almamalıydı. Yakalanacak olursa, ömür

* Yardım edin. (ç.n.)

boyu hapis cezası çekecekti, kodeste bir hafta değil. Dikkatli seçim yapmalıydı. Kalabalık salonda birkaç çanta nerdeyse eline dayanmıştı, çok dikkatsizce korunuyorlardı fakat sahipleri çok fakir veya çok aylak görünüyorlardı. Birincisinin sadece birkaç şilini olmalıydı; diğerleri belki de çantalarında azıcık bozuk para bile bulundurmuyorlar, sadece pudralık, ruj, ayna ve belki birkaç prezervatif.

En sonunda aradığını, hatta umduğundan daha iyi bir şey buldu. Bir telefon kulübesinin kapısıyla mücadele eden kısa saçları açıkta, gözleri kızarık bir yabancı, muhtemelen İngiliz bir kadın. Her iki eliyle kapı kolunu tuttuğu için çantası ayaklarının dibine düşmüştü. Biraz sarhoş, diye düşündü ve yabancı olduğu için çantasında epeyce parası olmalıydı. Josef Grünlich için bütün iş çocuk oyuncağıydı.

Kapı açıldı ve Mabel Warren, on yıldır en iyi zamanını ve en iyi cümlelerini verdiği siyah parlak cihazla karşı karşıya geldi. Çantasını almak için çömeldi fakat yerinde yoktu. Garip, diye düşündü, yemin edebilirim... onu trende bırakmış olabilir miyim? Trende Janet Pardoe ile bir veda yemeği yemişti. Bir bardak sherry, bir şişe Ren şarabının yarısından fazlası ve iki brendi vardı. Ondan sonra biraz başı dönmüştü. Janet yemeğin ücretini ödemişti ve o da Janet'a bir çek verip para üstünü geri almıştı; tüvit ceketinin cebinde şimdi iki sterlinden fazla Avusturya bozuk parası vardı, ama çantada yaklaşık seksen mark vardı.

Sesi biraz boğuk olduğu için Köln'de görüşmek istediği numarayı milletlerarası telefon operatörüne anlatmakta biraz zorluk çekmişti. İri bedenini küçük çelik oturağa yerleştirerek beklerken çıkışa doğru baktı. Peronlardan giderek daha az yolcu geliyordu: Dr. Czinner görünürde yoktu. Oysa ki, Viyana'ya on dakika kala kompartımanına baktığında, şapkasını ve pardösüsünü giyiyordu ve ona "Evet, iniyorum," diye cevap vermişti. Adama güvenmemişti ve tren

istasyona yanaştığı zaman, Dr. Czinner kompartımanından çıkana kadar bekledi, onu peronda biletini aranırken izledi ve eğer büroya telefon etmesi gerekmeseydi gözünü üzerinden ayırmazdı. Çünkü yalan söylüyorsa onu Belgrad'a kadar izlemeye kararlıydı ve o gece başka telefon etme fırsatı bulamayacaktı. Çantamı trende mi bıraktım? diye düşündü bir daha ve o sırada telefon çaldı.

Kol saatine baktı: On dakikam var. Beş dakika içinde gelmezse trene geri döneceğim. Bana yalan söylemekle eline bir şey geçmeyecek. "Alo, Londra *Clarion* mu? Edwards? Halı. Dinle. Hayır oğlum, bu Savory'nin hikâyesi değil. Onu sana biraz sonra vereceğim. Bu sizin orta sayfa manşetiniz ve yarım saat kadar tutmalısınız. Sizi tekrar aramazsam basarsınız. Dünkü son baskılarımızda bildirildiği gibi, çarşamba gecesi bazı can kayıplarıyla bastırılan Belgrad'daki komünist ayaklanma, Kamnetz (hayır Kamnetz, Kayzer'in K'sı, Aptal'ın A'sı, Merkep'in M'si, Netice'nin N'si, o biçim değil. Fark etmez, aynı harf. Erotik'in E'si, Turta'nın T'si, Zebra'nın Z'si. Anladın mı?) Kamnetz duruşması sırasında ortadan kaybolan ünlü siyasi eylemci Dr. Richard Czinner tarafından planlandı. Sayfa editörüne not. Ağustos 1927'nin gazete kupürlerine bak. Czinner'ın Hükümet ajanları tarafından öldürüldüğü sanılıyordu, fakat tutuklama emri çıkarılmış olmasına karşın kaçtı ve muhabirimizle özel bir röportajda kendisini Great Birchington-on-Sea'de bir öğretmen olarak tanıttı. Yazı işleri müdürüne not: Bu konuda kendisini konuşturamadım; bilgiyi okulun müdüründen alın. Adı John. Belgrad'daki ayaklanma vaktinden önce gerçekleşti; İngiltere'den çarşamba akşamı ayrılan Dr. Czinner'ın başkente varacağı ve kontrolü alacağı cumartesi gecesi için planlanmıştı. Dr. Czinner içinde yolculuk ettiği ekspres Würzburg'a vardığında ayaklanmayı ve başarısızlığa uğradığını öğrendi ve hemen trenden Viyana'da ayrılmaya karar verdi. Çok üzüldü ve sadece muhabirimize tekrar tek-

rar şunları mırıldanabildi: 'Keşke bekleselerdi.' Eğer kendisi Belgrad'da olabilseydi, şehrin işçi sınıfının tamamının ayaklanmayı destekleyeceğine inanıyordu. Bozuk bir aksanla Belgrad'dan 1927'de kaçışının muhteşem hikâyesini muhabirimize anlattı ve vaktinden önce mahvolmuş planları açıkladı. Bunu anladın mı? Şimdi dikkatle dinle. Eğer haberin geri kalanını yarım saat içinde almazsanız, 'Würzburg'a vardıktan' sonra gelen her şeyi iptal edin ve şöyle devam edin: Ve uzun ve ıstıraplı bir tereddütten sonra Belgrad'a yolculuğuna devam etmeye karar verdi. Çok üzülmüştü ve sadece muhabirimize şunları mırıldandı: 'O beş cesur arkadaşım. Onları nasıl yalnız bırakabilirim?' Biraz kendine geldiğinde özel muhabirimize, hayatta kalanlarla birlikte mahkemeye çıkmaya karar verdiğini ve bu sayede Kamnetz duruşması sırasında edindiği Donkişotvari itibarını koruyacağını anlattı. İşçi sınıfı arasındaki popülerliği sözde bir sır ve bu eylemi hükümeti son derece küçük düşürebilir."

Bayan Warren derin bir nefes aldı ve saatine baktı. Trenin kalkmasına sadece beş dakika vardı. "Alo. Kaçma. Şimdi de Savory ile ilgili tırışka. Bunu hızlıca not etmelisin. Yarım sayfa istemişlerdi fakat o kadar zamanım yok. Birkaç sütun vereceğim. *The Great Gay Round*'un yazarı Quin Savory, yeni romanı *Going Abroad* için malzeme arayışıyla Uzakdoğu'ya seyahat ediyor. Her ne kadar kitap doğuda geçecekse de, büyük romancı o kadar çok sevdiği Londra'yı tamamen terk etmeyecek ve bu uzak ülkeleri Londralı bir tütüncünün gözünden görecek. Zayıf ve bronz bir tipi olan Bay Savory, muhabirimizi Köln peronunda ağırladı. Sıcak ve sempatik bir kalbi saklamayan kaba bir tarzı var (komik olma. Kaba dedim. K.A.B.A.) Edebiyattaki yerini değerlendirmesi istenince şöyle dedi: 'Lawrence ve Joyce gibi yazarların marazi içgözlemlerine karşı çıkan aklıselim bir duruşum var. Hayat, sağlıklı bir zihni ve sağlıklı bir bedeni olan maceraperest için güzel bir şeydir.' Renksiz ve sıradan kıyafetler giyen Bay Sa-

vory, kimi edebiyat çevrelerinin bohem tarzına inanmıyor. Burke'ün ünlü sözünden eğlenceli bir biçimde alıntı yaparak, 'İnsan nesli için gerekli olan seksin esiri oldular,' dedi. Muhabirimiz, *The Great Gay Round*'daki (şimdi tesadüf eseri yüz bin baskıya çıkan) küçük temizlikçi kadın Emmy Tod için sayısız okuyucu tarafından hissedilen sıcak hayranlığa işaret etti. Kendisine 'Bay Savory, kadın ruhu hakkında müthiş bilgi sahibisiniz,' dedi. Bekâr olan Bay Savory, neşeli bir gülümsemeyle vagonuna geri çıktı. 'Bir romancı' diye güldü, 'bir çeşit casustur.' Ve tren onu alıp götürürken neşe içinde el salladı. Bu arada, Lord Gathaway'in kızı Saygıdeğer Carol Delaine, *The Great Gay Round*'dan uyarlanan İngiliz yapımı filmde, temizlikçi kız Emmy Tod rolünü oynayacak. Anladın mı? Tabii ki tırışka. Küçük domuz başka ne işe yarar ki?"

Bayan Warren telefonu kapattı. Dr. Czinner görünmedi. Kadın öfkeli, fakat memnundu. Onu Viyana istasyonunda atlatacağını düşünmüştü ve gazetesinden başını kaldırdığında tekrar kompartımanın kapısında kendisini gördüğü zaman uğrayacağı hayal kırıklığını zevkle hayal etti. Çamur gibi yapışacağım, diye fısıldadı kendi kendine, öyle olacağım.

Trene giderken yetkili onu durdurdu: "*Fahrkarte, bitte.*"* Adam ona bakmıyordu, çünkü bir mahalli trenle az önce gelen yolcuların biletlerini toplamakla meşguldü, kollarında bebeklerle kadınlar ve canlı bir tavuğu sıkı sıkı tutan bir adam vardı. Bayan Warren geçmeye çalıştı: "Basın kartı." Bilet kondüktörü kuşkuyla ona döndü. Nerede?

"Çantamı içeride bıraktım," dedi Warren.

Son bileti aldı, kartları düz bir küme haline getirdi ve dikkatle bir lastik halkayı etrafına geçirdi. Hanımefendi, diye inatçı bir nezaketle açıkladı adam, perondan bu tarafa geçerken kartı olduğunu söylemişti; ona bir kart sallamıştı ve incelemeye fırsat bulamadan sıvışıp geçmişti. Şimdi o kartı görmek istiyordu.

---

* Bilet lütfen. (ç.n.)

"Lanet olsun," dedi Bayan Warren, "öyleyse çantam çalındı."

Ama hanımefendi az önce trende olduğunu söylemişti.

Bayan Warren yine sövdü. Görüntüsünün kendi aleyhinde olduğunu biliyordu; şapka giymiyordu, saçları dağınıktı ve nefesi içki kokuyordu. "Başka çarem yok," dedi. "Bu trene geri dönmeliyim. Benimle birlikte bir adam gönderin, parayı ona vereyim."

Kondüktör başını salladı. Açıkladı: Kendisi girişi bırakıp gidemezdi ve salondaki hamallardan birini, bilet parası alması için perona göndermesi kurallara aykırıydı. Hanımefendi neden bir bilet alıp daha sonra parasını şirketten geri talep etmiyordu ki? "Çünkü," dedi Bayan Warren öfkeyle, "o hanımefendinin üzerinde yeteri kadar para yok."

"Bu durumda," dedi bilet kondüktörü nazikçe, saate bir göz atarak, "hanımefendi bir sonraki trenle gitmek zorunda. Şark Ekspresi gitmiş olacak. Çanta için endişelenmenize gerek yok. Bir sonraki istasyona telefonla bir mesaj iletilebilir."

Bilet gişelerinin orada biri ıslıkla şarkı çalıyordu. Bayan Warren daha önce duymuştu; kamera bir stüdyo caddesini boydan boya çekerken, pencereden eğilmiş bir adamın, bir el arabasında sebze satan kadının ve duvarın gölgesinde bir kıza sarılmış gencin ağzından sözlerini Janet'la birlikte karanlıkta el ele dinledikleri hafif şehvetli bir şarkının müziğiydi bu. Bir elini saçına koydu. Düşünceleri ve korkularının arasına; Janet ve Q. C. Savory birlikteliğine, Coral ve Richard Czinner'a; ansızın küçük pembe bir yüz sokuluverdi, kemik çerçeveli gözlüğün arkasındaki yumuşak gözleri yardımseverlikle ışıldıyordu. "Madam, sanırım bu adamla bir problem yaşıyorsunuz. Size tercümanlık yapmaktan büğük guruğ duyarım."

Bayan Warren öfkeyle döndü. "Kıçımı ye," dedi ve telefon kabinine doğru koşturdu. Amerikalı, duygusallık ve öfke arasındaki, pişmanlık ve intikam arasındaki dengeyi

bozmuştu. Adam kurtulduğunu sanıyor, diye düşündü, beni başından savdığını, sırf başarısız olduğu için ona bir şey yapamayacağımı sanıyor. Fakat kabinde telefon çaldığı zaman oldukça sakinleşmişti. Janet, Savory ile flört edebilirdi, Coral da Yahudisiyle; şu an için Mabel Warren'ın umurunda değildi. Bir kadının aşkı ile bir erkeğin nefreti arasında tercih söz konusu olduğunda, aklı sadece bir tek duyguya önem verirdi, çünkü aşkı gülme konusu olabilirdi, fakat hiç kimse nefretiyle alay etmemişti.

II

Coral Musker, şaşkınlıkla mönüye bakıyordu. "Sen seç benim için," dedi ve adam şarap sipariş ettiği için memnundu, çünkü bu gece yardımcı olacaktır, diye düşündü. "Yüzüğünü beğendim." Viyana'nın ışıkları yanlarından akıp karanlığa karıştı ve garson masanın üzerinden eğilip panjuru kapattı. Myatt, "Elli sterline mal oldu," dedi. Tanıdık ortama geri dönmüştü, evindeydi, artık insan davranışlarının tutarsızlığı yüzünden şaşkınlık yaşamıyordu. Şarap listesi önünde, peçete tabağının üzerinde katlanmış, sandalyesinin yanından geçen garson hışırtıları, tümü ona güven veriyordu. Gülümsedi ve elini oynattı, böylece taş, tavandaki ve şarap kadehleri üzerindeki farklı yüzeylerden ışıldıyordu. "Neredeyse iki katı değerinde."

"Bana ondan bahset," dedi Bay Q. C. Savory; "tuhaf bir kadın. İçiyor mu?" "Bana çok düşkün." "Ama kim olmaz ki?" İleri uzanıp ekmek kopardı ve temkinli bir şekilde sordu: "Asla anlayabilmiş değilim. Böyle bir kadın ne *yapabilir*?"

"Hayır, bu yabancı biradan başka içmeyeceğim. Midem kaldırmıyor bunu. Sor onlara, Guinness yok muymuş. Bir Guinness alabilirim."

"Elbette Almanya'da büyük bir spor canlanması yaşıyorsunuz," dedi Bay Opie. "Harika genç erkek sporcular var. Ama yine de kriketle aynı şey değil. Hobbs ve Sutcliffe'i düşünün..."

"Öpücükler. Her zaman öpücükler."

"Ama ben bu dili bilmiyorum ki Amy."

"Her zaman bir şeyin değerini mi söylersin? Benim değerimi biliyor musun?" Şaşkınlığı ve korkusu, kızgınlığa dönüştü. "Elbette biliyorsun. On sterlinlik bir bilet."

"Bu konuyu," dedi Myatt, "tam olarak açıklamıştım."

"Ya şuradaki kız ben olsaydım..." Myatt döndü, kürkler içindeki narin kadını gördü, büyülendi, değer biçti ve tekrar kızın yumuşak ışıltılı gözlerine döndü. Kadının bakışlarını yakalamaya ve fikrini öğrenmeye çalışarak, aleni bir samimiyetsizlikle "Sen daha güzelsin," dedi. Yalan değil, diye söyledi kendi kendine, en parlak döneminde olan Coral güzel, yabancı kadın içinse insan önemsiz güzellik ölçüsünü kullanamaz. Fakat onun karşısında dilim tutulur, diye düşündü. Onunla, Coral ile konuştuğum kadar kolay konuşamam; ellerimin, ırkımın bilincinde olmalıyım ve bir minnettarlık dalgasıyla Coral'a döndü: "Sen benim için iyisin."

Çorbaya, ekmeklere ve şişeye doğru uzandı: "Benim için iyi *olacaksın*." "Evet," dedi kız, "bu gece."

"Neden sadece bu gece? İstanbul'a gittiğimizde sen neden, biz neden..." Adam duraksadı. Kızla ilgili çözemediği bir şey vardı: Aşinalıklarının sınırları içinde uğranmamış bir küçük bahçe.

"Orada seninle yaşamayayım ki?"

"Neden olmasın?" Fakat kızın zihnine üşüşen, düşüncelerini böylesine renklendiren şey, onun teklifine karşı nedenleri değildi; ki gözlerini gerçekliğe, sallanan trene, kapalı

panjurlar arasında görebildiği kadar yiyip içen kadın ve erkeklere, diğer insanların konuşmalarından parçalara daha fazla odaklamak zorunda kaldı.

"Evet, hepsi bu. Öpücükler. Yalnızca öpücükler."

"Hobbs ve Zudgliffe mi?"

Lehteki bütün nedenlerdi: Şafak vakti pis bir pansiyona, sıcak su şişesi ya da bir fincan çay istediğinde onu anlamayacak ve yorgun bir kafa için aspirin yerine alakasız bir muadilini verecek yabancı bir ev sahibesine soğuk bir dönüş yerine parlayan muslukları, devamlı sıcak suyu ve gerçekten her türlü acıya, her türlü rahatsız gcccyc dcğccck çiçekli, ipek örtülü yumuşak bir yatağı olan şık bir daireye geri dönmek. Fakat gerçek olamayacak kadar iyi, diye düşündü ve bu gece beni soğuk, korkmuş ve bir şeylere alışık olmayan biçimde bulduğunda, beni artık istemeyecek. "Bekle," dedi. "Beni istemeyebilirsin."

"Ama istiyorum."

"Kahvaltıya kadar bekle. Bana kahvaltıda teklif et. Ya da hiç teklif etme."

"Hayır, kriket değil. Kriket değil," dedi Josef Grünlich, bıyıklarını silerek. "Almanya'da biz koşmayı öğreniyoruz." Sözlerinin tuhaf hoşluğu Bay Opie'yi gülümsetti. "Siz kendiniz koşucu oldunuz mu?"

"Benim zamanımda," dedi Josef Grünlich, "büyük bir koşucuydum. Kimse benim kadar iyi koşamazdı. Kimse beni yakalayamazdı."

"Heller."

"Küfretme Jim."

"Küfretmiyordum. Bira bu. Bunu dene. Fazla gazlı değil. Bundan önce içtiğin Dunkel'di."

"Beğendiğine çok sevindim."

"O küçük hizmetçi. Adını hatırlayamıyorum, çok tatlıydı."

"Yemekten sonra tekrar gel ve konuşalım."

"Aptallık etmeyeceksin şimdi, değil mi, Bay Savory?"

"Sana teklif edeceğim."

"Söz verme. Hiçbir şey için söz verme. Başka şeylerden konuş. Bana İstanbul'da ne yapacağını anlat."

"Sadece bir iş. Alengirli bir iş. Bir daha üzümlü kek yersen beni aklına getir. Kuru üzüm taneleri. Ben kuru üzümüm," diye de mizahi bir gururla ekledi.

"Öyleyse sana üzümlü kek diyeceğim. Sana Carleton diyemem, öyle değil mi? Ne isim ama."

"Bak, kuru üzüm var. Yanımda hep biraz taşırım. Şu bölmedekilerden bir tane al. İyi, değil mi?"

"Sulu."

"Bu bizimkilerden, Myatt, Myatt ve Page. Şimdi bir de bunlardan al. Bunun için ne düşünüyorsun?"

"Şuradan bak Amy, birinci mevkiye. Onu göremiyor musun? Bizim için fazla güzel, o kadın bu işte."

"Şu Yahudi'yle olan mı? Eh, insan ne düşüneceğini biliyor."

"Katolik Kilisesi'ne çok büyük saygım var tabii ki," dedi Bay Opie. "Bağnaz değilim. Bir örgütlenme örneği olarak..."

"Yani?"

"Şu anda aptallaştım."

"Sulu."

"Hayır, hayır, bu sulu değil."

"Yanlış bir şey mi söyledim?"

"Bu Stein'ınkilerden biriydi. Ucuz, düşük kalite bir kuru üzüm. Bağları tepelerin yanlış tarafında. Bu onları kuru yapıyor. Bir tane daha al. Farkı görmüyor musun?"

"Evet, bu kuru. Bu epey farklı. Fakat diğeri suluydu. Bana inanmıyor musun, gerçekten suluydu. Karıştırmış olabilirsin."

"Hayır, numuneleri bizzat seçiyorum. Tuhaf. Çok tuhaf."

Tüm restoran vagonları, üstümüzden bir melek geçti sözünü doğrular gibi, aynı anda sessizliğe gömüldü. Ama insan sessizliğinin içinde, bardaklar masada şıngırdıyor, demir raylar boyunca tekerlekler gümbürdüyor, pencereler zangırdıyor ve karanlıkta kıvılcımlar kibrit başları gibi titreşiyordu. Son servis için geç vakitte Dr. Czinner, sessizliğin ortasında, bir denizcinin fırtınalı denizde sağlam basmaya çalışması gibi dizleri biraz bükük halde restoran vagonuna girdi. Bir garson önünden gidiyordu fakat o birisinin ardından gittiğinin farkında değildi. Kelimeler zihninde parlayıp cümlelere dönüştü. Benim ülkeme ihanet ettiğimi söylüyorsunuz ama ben ülkemi tanımıyorum. Aşağıya inen karanlık basamaklar, penceresiz duvardaki pislikler, aç yüzler. Bunlar şu ya da bu frak ceketli şahsiyete görev borçlu olan Slavlar değil: Onlar tüm dünyanın fakirleri, diye düşündü. Kartal ve çapraz kılıçlar altında oturmuş, askeri mahkemenin karşısındaydı: Makineli tüfekleriniz, gazınız ve ülke hakkındaki sözlerinizle, eski moda olan sizlersiniz. Masaların yanından birer birer geçip koridorda yürürken, farkında olmadan sıkıca bağlanmış kravatına dokunup düzeltti ve parmağıyla Victoria çağı tarzındaki iğnesini yokladı: Ben şimdiki zamana aitim. Fakat tumturaklı rüyasının ortasına bir anda sıra sıra kötü niyetli yeniyetmelerin yüzlerinin, üstü kapalı alayların, takma isimlerin, karikatürlerin, gramer dersinden geçen notların, sıra altlarının, yerini tespit etmenin ve cezalandırmanın imkânsız olduğu her yandan gelen fısıltıların anısı zorla girdi. Oturdu ve yemek listesine anlamayan gözlerle baktı.

Evet, o Yahudi'nin yerinde olmaya hayır demezdim. Bay Peters o uzun melek ziyareti sırasında düşündü, güzel bir karı bulmuş, tamam, tamam. Güzel değil. Güzel diyemem ama iyi bir vücudu var ve bu, kendi karısının uzun ve kemikli vücudunu izleyerek, guruldayan karnını hatırlayarak, en önemli şey diye kendi kendine düşündü Bay Peters.

Bir tuhaflık vardı. Numuneleri özel bir itinayla toplamıştı. Stein'ın kuru üzümlerinin bile tamamının düşük kalite olmaması elbette doğaldı, fakat bu kadar çok şüpheli durum varken, bir şüphe daha eklemek kolaydı. Farz edelim ki, örneğin, Bay Eckman biraz kendi hesabına ticaret yapıyor olsun ve geçici olarak kaliteyi yükseltmek ve kalitenin yükseltilmesine dayanarak aslında Moult'ları bu işe ikna etmek amacıyla Stein'a firmanın kuru üzüm sevkıyatının bir kısmını yapması için izin vermiş olsun. Bay Eckman'ın şu sıralarda tarifeyi açıp saatine bakarak ve Myatt'ın seyahatinin yarısının bittiğini düşünerek zor anlar geçiriyor olması gerekiyor. Yarın bir telgraf çekip Joyce'u işin başına getireceğim; Bay Eckman bir ay izin yapacak. Joyce defterlere göz kulak olacak. Böylece, bir insanın ayağıyla bozulmuş bir karınca yuvası gibi sağa sola koşuşturmaları, Eckman tarafından Stein'a ya da Stein tarafından Eckman'a açılan bir telefonu, bir yerden binilmiş bir yerde inilmiş bir taksiyi, bir kereye mahsus şarapsız bir öğlen yemeğini ve sonra ofisin dik merdivenlerini ve en tepede defterleri kontrol eden aptaldan ziyade sadık Joyce'u gözünün önüne getirdi. Tüm bu zaman zarfında da Bayan Eckman, modern dairede, çelik kanepesinde oturup Anglikan misyonu için bebek kıyafetleri örecek ve Bay Eckman'ın ilk aldatmacası olan rengi solmuş kocaman Kutsal Kitap, açılmamış sayfalarına toz toplayacaktı.

Q. C. Savory, yaylı panjurun düğmesine dokundu, ay ışığı, yüzüne ve balık bıçağına vurdu, sessiz rampada çelik

rayları gümüşe çevirdi. Kar durmuş ve traversler arasındaki boşluklarda birikmiş, karanlığı aydınlatıyordu. Birkaç yüz metre ötede Tuna, cıva gibi çırpınıyordu. Geriye doğru yükselen uzun ağaçları ve geçerken ay ışığını metal kollarıyla yakalayan telgraf direklerini görebiliyordu. Sessizlik vagona hâkimken, Janet Pardoe'yla ilgili düşüncelerini kafasından uzaklaştırdı; geceyi hangi sözcüklerle tarif edebileceğini düşündü. Hepsi bir tercih ve kompozisyon meselesi; gördüğüm her şeyi göstermemeliyim, sadece birkaç seçilmiş, öne çıkan noktaya dikkat çekmeliyim. Karın üzerindeki gölgelerden bahsetmemeliyim, çünkü onların rengi ve şekli belirsizdir, fakat beyaz zemine yansıyan kızıl sinyal lambasını, kır istasyonundaki bekleme odası şöminesinin ateşini, akıntıya karşı koyan mavnadaki ışık zincirini seçebilirim.

Josef Grünlich, tabancanın bacağına sürtündüğü yerdeki yarayı okşayarak düşündü: Sınıra kaç saat var? Sınır muhafızları cinayetin ihbarını almışlar mıdır? Fakat ben güvendeyim. Pasaportum usule uygun. Kimse çantayı aldığımı görmedi. Beni Kolber'in eviyle bağlantılandıracak hiçbir şey yok. Silahı bir yere düşürmüş olabilir miyim, diye düşündü, sonra rahatladı: Benim izimi bulurlardı. Şimdi yivdeki bir çizikten mucizevi şeyleri anlayabiliyorlar. Suç işlemek her geçen yıl daha tehlikeli hale geliyor; yeni parmak izi ustalığıyla ilgili söylentiler duymuştu, elinde eldiven olduğu halde bile parmak izini tespit edebildikleri bir yol. Fakat tüm bilimlerine rağmen henüz beni yakalayamadılar.

Filmlerin göze öğrettiği bir şey, diye düşündü Savory, hareket halindeki manzaranın güzelliği, bir kilise kulesinin ağaçların arkasında ve üzerinde nasıl yükseldiği, düzensiz insan adımlarıyla nasıl dalgalandığı, bulutlara doğru yükselen ve sonra ilerideki baca kapaklarının arkasına doğru batan bir bacanın güzelliği. Bu hareket duygusu yazıya dökülme-

liydi, bu ihtiyacın aciliyeti aklına düştü, halihazırda bu ruh hali içindeyken kâğıt kalem istedi ve Janet Pardoe'yu akşam yemeğinden sonra birlikte geri gelip sohbet etmeye davet ettiğine pişman oldu. Çalışmak istiyordu; bir iki saat için herhangi bir kadının hayatından uzak olmasını istiyordu. Onu istemiyorum, diye düşündü, fakat sonra panjuru yeniden indirdi, tekrar arzunun baskısını hissetti. Kadın güzel giyiniyordu; "bir hanımefendi gibi" konuşuyordu ve kitaplarını hayranlıkla okumuştu; bu üç unsur onu fethetmişti, doğum yerinin Balham olduğunun ve sesindeki mülteci Cockney tonlamasının hâlâ farkındaydı. Altı yıldır üst üste koyduğu başarısından sonra, satış rakamları 2.000, 4.000, 10.000, 25.000, 100.000 ile temsil edilen başarıdan sonra, kendini restoranda kalın bir cam levhanın ya da tezgâhın arkasında değil de, iyi giyimli kadınlarla birlikte bulduğuna hâlâ şaşırıyordu. Biri, günbegün, emekle ve genellikle mutsuzluk fakat biraz da neşeyle, yüz bin kelime yazıyordu; bir kâtip de muhasebe defterine o kadar yazıyordu, ama kendisinin, Q. C. Savory'nin, eski mağaza tezgâhtarının yazdığı kelimeler bir ofis koltuğundaki en sıkı çalışmayla ulaşılamayacak sonuçları alıyordu; ve tabağındaki balıktan yerken ve çaktırmadan Janet Pardoe'yu izlerken şimdiki hesapları, telif haklarını, hisseleri ve eserlerinin duygudaşlık uyandıran dokunaklılığına ağlayan ya da Cockney mizahına gülen okuyucuları değil, Londra misafir odalarına çıkan uzun merdivenleri, çift kanatlı kapıların açılmasını, isminin anons edilmesini, kadınların ilgi ve saygıyla kendisine çevirilen yüzlerini düşünüyordu.

Az sonra, bir iki saat içinde o adam benim sevgilim olacak; fakat tuhaf bir ilişki düşüncesi ve korkusuyla, gizemli ve bilinçli yüz ifadesi aşinalığını kaybetti. Koridorda bayıldığında, üzerine sıcak bir palto örten ellerle, ona dinlenme ve lüks teklif eden bir sesle nazik davranmıştı; minnettar-

lık gözlerinden fışkırıyordu, vagondaki tüm o sessizlik olmasaydı adama "Seni seviyorum" diyebilirdi. Belki de insanların sessizliği geçtikten sonra kendi özel sessizliklerini bunlarla bozabilirim diye kelimeleri dudaklarının ucunda tuttu.

Basın orada olacak, diye düşündü Czinner ve gazetecilere ayrılan bölümde Kamnetz duruşmasında olduğu gibi yazıp duran bir sürü adamı ve generalin tasvirini çizen birini görüyordu. Bu benim tasvirim olacak. Kordonda aşağı yukarı yürüdüğüm ve kaçmakla iyi mi yaptım diye düşündüğüm zamanki uzun ve soğuk saatlerin savunması olacak. Her kelimem kusursuz olmalı, mücadele amacımı net olarak hatırlamalıyım, sadece Belgrad'ın fakirlerinin değil bütün ülkelerin fakirlerinin önemli olduğunu hatırlamalıyım. Sosyal Demokrat Parti'nin militan kesiminin milliyetçi görüşünü birçok defa protesto etmişti. Büyük marşları bile milliyetçiydi, "Yürüyün Slavlar, yürüyün"; itirazlarına rağmen benimsenmişti. Cebindeki pasaportun İngiliz, bavulundaki planın Alman olmasından memnundu. Pasaportu, British Museum'un yanındaki, bir Polonyalıya ait küçük kırtasiyeciden satın almıştı. Pasaport kendisine arka odadaki çay masasının üzerinden uzatılmıştı ve adını çoktan unuttuğu zayıf sivilceli adam fiyatından dolayı özür dilemişti. "Masrafları çok fazla," diye yakınmış, müşterisinin paltosunu giymesine yardım ederken otomatikman ve ilgisizce sormuştu: "İşler nasıl?" Belli ki Czinner'ın bir hırsız olduğunu düşünüyordu. Sonra tekinsiz bir okul çocuğuna bir *Almanach Gaulois* satmak üzere dükkânın içine döndü. "Yürüyün Slavlar, yürüyün." Marşı besteleyen adam tasnif odasının önünde süngülenmişti.

"Kızarmış tavuk! Dana rosto..." Garsonlar vagonun bir ucundan bir ucuna seslenerek bir anlık sessizliği bozdular. Herkes birden konuşmaya başladı.

"Macarların krikete oldukça doğal baktığını görüyorum. Geçen sezon altı maçımız oldu."

"Bu bira daha iyi değil. Sadece bir bardak Guinness *isterim*."

"Bu kuru üzümlere inanıyorum..." "Seni seviyorum." "Mümessilimiz... ne dedin?" "Seni sevdiğimi söyledim." Melek gitmişti; tekerlek patırtıları, tabak takırtıları, konuşma sesleri ve aynaların zangırdaması arasında, tren gürültülü ve neşeli bir halde uzun bir sıra köknar ağacını ve çırpınan Tuna'yı geçti. Vagonda basınç göstergesi yükseldi, makinist vanayı açtı ve trenin hızı saatte beş mile yükseldi.

III

Coral Musker, restoran vagonu ile ikinci mevki vagonları arasındaki metal plaka üzerinde durakladı. Trenin hareketinden rahatsız olmuş ve sarsılmıştı, Bay Peters'ın karısıyla birlikte oturduğu kompartımandan çantasını almak üzere şu an için yoluna devam edemiyordu. Takırdayan metalden, piston darbelerinden uzaklaşarak üzerine bir kürk paltoyu sardığı ve üst kattaki dairesine çıktığı hayallerine daldı. Oturma odasındaki masanın üzerinde bir sepet dolusu sera gülü vardı, kartta "Carl'dan sevgilerle," yazıyordu, çünkü ona Carl demeye karar vermişti. İnsan, "Seni seviyorum Carleton" diyemiyor ama "Sana tapıyorum Carl" demek kolaydı. Bir kahkaha attı ve aşkın şükran, hediyeler, bildik şakalar, bir ev, çalışmamak ve bir hizmetçiden ibaret basit bir mesele olduğu duygusuyla aniden ellerini çırptı.

Koridor boyunca koşmaya başladı, bir sağa bir sola yalpalıyor fakat aldırış etmiyordu. Tiyatroya üç gün geç gideceğim ve diyeceğim ki: "Bay Sidney Dunn burada mı?" Elbette kapı görevlisi bir Türk olacağı ve sadece bıyıklarının arasından mırıldanacağı için, geçitte yere saçılmış yangın hortum-

larının üzerinden soyunma odalarına doğru kendi yolumu bulmam gerekecek, "Tünaydın" ya da "Bong jour" diyerek umumi soyunma odasından içeri başımı uzatacak ve "Sid nerede?" diyeceğim. Ön tarafta prova yapıyor olacak, ben de kulisten karşısına çıkıvereceğim, o ise "Sen de kimin nesisin?" diyecek. Dunn'ın Bebekleri dans, dans, dans ederken zaman akacak. "Coral Musker," diyeceğim. "Üç gün geciktin. Ne demeye çalışıyorsun ki?" Ben de "Ayrıldığımı bildirmeye geldim," diyeceğim. Kulağa nasıl geldiğini duymak için cümleyi tekrarladı: "Ayrıldığımı bildirmeye geldim." Fakat trenin gürültüsü meydan okumasını bastırarak daha çok titrek bir ağıda benzeyen bir sese çevirdi.

Yemekten sonra birazcık yağlanmış, köşesinde uyuklayan Bay Peters'a "Pardon," dedi kız. Bacaklarını kompartımanın karşısına uzatmıştı ve kızın girişini engelliyordu. "Pardon," diye tekrarladı ve Bay Peters uyanarak özür diledi. "Yanımıza geri mi geliyorsun? Tabii."

"Hayır," dedi kız, "çantamı almaya geldim."

Ağzında eriyen bir nane şekeriyle bir koltukta kıvrılmış olan Amy Peters, ani bir zehirle, "Konuşma onunla Herbert. Bırak alsın çantasını. Kendini bizden üstün görüyor," dedi.

"Sadece çantamı istiyorum. Sizi rahatsız eden ne ki? Hiçbir şey söylemedim."

"Velvele yapma Amy," dedi Bay Peters. "Bu genç hanımefendinin ne yaptığı bizi ilgilendirmez. Bir nane şekeri daha al." Coral'a dönüp "Midesi," dedi, "hazımsızlık var."

"Genç hanımefendiymiş. O bir şıllık."

Coral koltuğunun altından çantasını çekip çıkardı, fakat şimdi de onu tekrar Bay Peters'ın ayak parmakları üzerine sağlamca yerleştirdi. Ellerini kalçalarına koydu ve münakaşanın tarzı, elleri belinde, kiracıyla "kırıştırdığını" iddia eden bir komşuyla ağız dalaşı yapan kendi annesini aklına getirdiği için, çok yaşlı, kendine güvenli ve rahat hissederek kadına yüzünü döndü. O an için kendi annesi oldu; kendi

görgüsünden, tiyatronun yapmacık kibarlığından, dikkatli konuşmadan bir elbise gibi kolayca sıyrılmıştı. "Siz kim olduğunuzu sanıyorsunuz?" Cevabı biliyordu: Eğlenceye giden esnaf; Cook ajansının turuyla Budapeşte'ye gidiyorlar, çünkü Ostende'den biraz uzakta bir yerde, çünkü eve dönünce bavullarındaki parlak ucuz otel etiketlerini gösterip yolculuk yaptıklarını gösterecekler. Bir kez kendini gaza getirmiş olabilirdi fakat bir şeyleri soğukkanlılıkla karşılamayı, cehaleti asla kabul etmemeyi, bilinçli olmayı öğrenmişti. "Siz kiminle konuştuğunuzu sanıyorsunuz? Ben sizin tezgâhtar kızlarınızdan biri değilim. Arka sokağınızdaki kızlardan da hiç değilim."

Kızın keşfiyle damarına basılan Bay Peters, "Bi dakka, bi dakka," dedi, "kızmak için bir neden yok."

"Ah, yok mu dedin. Bana ne dediğini duydun mu? Sanırım senin bana asıldığını gördü."

"Kocamın sana göre yeteri kadar iyi olmadığını biliyoruz. Senin istediğin kolay para. Seni bu vagonda istediğimizi düşünme. Nereye ait olduğunu biliyorum."

"Benimle konuşurken ağzındakini çıkar."

"Arbuckle Bulvarı. Onları Paddington'da trenden iner inmez bulabilirsin."

Coral güldü. Bu, annesinin komşuları kavgayı görmeye çağırmak için abartılı kahkahasıydı. Kalçalarındaki parmakları heyecandan karıncalanıyordu; o kadar uzun zamandır iyi biri olmuştu, h'leri hiç yutmamıştı ya da bir erkek arkadaşla konuşmamıştı, ya da "Tanıştığıma memnun oldum" dememişti. Yıllar boyunca sınıflar arasında kararsız bir şekilde geziniyordu ve tiyatrodan başka bir yere ait değildi, yerel sıradanlığı kaybolmuş ve doğal saflığını koruması imkânsızlaşmıştı. Şimdi zevkle o tipin özelliğine geri döndü. "Bana para ödemiş olsan, senin gibi bostan korkuluğu olmazdım. Böyle bir suratla karnının ağrıması boşuna değil. Kocanın bir değişiklik istemesi boşuna değil."

"Bi dakka, bi dakka, bayanlar," dedi Bay Peters.

"Senin için ellerini kirletmezdi. Pis küçük bir Yahudi, hak ettiğin tek şey bu."

Coral birden ağlamaya başladı, ama elleri hâlâ savaş pozisyonundaydı ve cevap vermeye yetecek kadar sesi vardı: "Onu karıştırmayın." Fakat Bayan Peters'ın sözleri, bulutsuz gökyüzündeki bir hava reklamının dağılmakta olan dumanı gibi bir leke olarak kaldı.

"Aa, senin erkeğin olduğunu biliyoruz."

"Canım," dedi arkasından bir ses, "seni üzmelerine izin verme."

"İşte arkadaşlarından biri daha."

"Ne olmuş?" Dr. Czinner elini Coral'ın dirseğinin altına koyarak ona kompartımandan çıkmasını ima etti.

"Yahudiler ve yabancılar. Utanmalısınız."

Dr. Czinner bavulu aldı ve koridorda yere yatırdı. Bayan Peters'a döndüğü zaman ona yabancı öğretmenin bezmiş, mutsuz yüzünü değil, Kamnetz aleyhine tanık kürsüsünde yerini aldığı zaman gazetecilerin kaydettiği pervasız ve alaycı yüzünü gösterdi. "Ne olmuş?" Bayan Peters nane şekerini ağzından çıkardı; her iki elini de pardösüsünün ceplerine sokan Dr. Czinner, ayak parmakları üzerinde öne ve arkaya salınıyordu. Duruma hâkim gibi görünüyordu ama nasıl konuşacağından emin değildi, çünkü aklı hâlâ sosyalist retoriğin tumturaklı cümleleriyle doluydu. Zulmün izleriyle katılaşmıştı, fakat şu an için bununla mücadele edecek kelimelerden yoksundu. Aklının kuytuluklarında bir yerde, hararetli sözler, duman kadar yakıcı cümleler olarak var olduklarının farkındaydı. "Ne olmuş?"

Bayan Peters cesaretlenmeye başladı. "Sen niye burnunu sokuyorsun? Bu biraz fazla. Önce Nosey Parker*, şimdi de sen. Herbert bir şey yapsana."

---

* Çok meraklı bir kişi. (ç.n.)

Dr. Czinner konuşmaya başladı. Yoğun aksanında kelimeler, Bayan Peters'ı ikna etmese de susturan, ağır bir kuvvete büründü. "Ben doktorum." Onlara, kendilerinden utanmalarını beklemenin ne kadar yararsız olduğunu söyledi. Kız, dün gece bayılmıştı, adam ona sağlığı için bir yataklı kompartıman sağlamıştı. Şüphe, sadece şüpheleneni rezil ederdi. Kendisi de Coral Musker'ı koridorda görmüştü. Kompartımanın görüş alanı dışına çıkmışlardı, fakat Bayan Peters'ın sesi çok net duyuluyordu: "Evet, ama kim ödüyor? Bilmek istediğim bu." Dr. Czinner başının arkasını cama yasladı ve nefretle fısıldadı. "Burjuva."

"Teşekkür ederim," dedi Coral ve yüzündeki üzgün ifadeyi görünce, "Yapabileceğim bir şey var mı? *Hasta* mısınız?" diye ekledi.

"Hayır, hayır," dedi adam. "Fakat bir faydam dokunmadı. Konuşma yapma yeteneğim yok." Pencereye sırtını yaslayarak ona gülümsedi. "Fakat siz daha iyiydiniz. Çok iyi konuştunuz."

"Neden böyle çirkin davranıyorlardı ki?" diye sordu kız.

"Onlar hep aynıdır, burjuvalar," dedi. "Proletaryanın erdemleri vardır, beyefendilerse genellikle iyi, adil ve cesurdur. İdare etmek, öğretmek ya da tedavi etmek gibi yararlı işler için onlara para ödenir ya da parası babasındandır. Belki bunu hak etmiyordur ama kazanmak için kimseye bir zarar vermemiştir. Ama burjuva... ucuza alır, pahalıya satar. İşçiden satın alır ve işçiye geri satar. Yararsızdır."

Kızın sorusu cevap gerektirmiyordu. Açıklamasının akışı ve ikna gücü karşısında şaşkına dönerek, söylediği hiçbir kelimeyi anlamadan ona baktı. "Onlara bir zarar vermedim."

"Ha, ama onlara büyük zarar verdin. Ben de. Biz aynı sınıftan geliyoruz. Ama biz hayatımızı dürüstçe kazanıyoruz, zararımız yok iyiliğimiz var. Biz onlara karşı olan bir sınıfız ve bundan hoşlanmıyorlar."

Açıklamasının içinden anladığı tek ifadeyi seçti. "Siz beyefendi değil misiniz?"

"Hayır, burjuva da değilim."

Cevabındaki cılız böbürlenmeyi anlayamadı, çünkü evini terk ettiğinden beri kendini bir hanımefendi sanmalarını arzuluyordu. Bu amaçla tıpkı hırslı bir teğmenin harp akademisine girmek için çalışması gibi, itinayla çalışmıştı: Her ay derslerine *Woman and Beauty*'nin yeni bir sayısı dahil olurdu, her hafta bir *Home Notes*; bu dergilerin sayfalarında gençlerin ve pek tanınmayan aristokratların kızlarının fotoğraflarını inceler, hangi aksesuvarların takıldığını ve hangi pudraların revaçta olduğunu öğrenirdi.

Adam ona kibarca tavsiyede bulunmaya başladı: "Eğer tatil yapamıyorsan mümkün olduğunca sakin kalmaya çalış. Sebepsiz yere öfkelenme..."

"Bana şıllık dediler." Bu kelimenin adam için hiçbir anlam taşımadığını biliyordu. Bir an bile zihninde bir çağrışım yapmadı. Göz göze gelmeden kibar bir şekilde kızın sağlığıyla ilgili konuşmaya devam etti. Başka bir şey düşünüyor olmalı, diye düşündü kız ve onu bırakmak niyetiyle sabırsızca bavulunu almak için çömeldi. Adam sakinleştiriciler, meyve suları ve sıcak kıyafetler hakkında bir sürü akıl vererek gitmesine engel oldu. Anlaşılmaz biçimde adamın davranışlarında bir değişiklik fark etti. Dün yalnız kalmak istiyordu, şimdi ise kızı yanında bir dakika daha fazla tutabilmek için her türlü bahaneye sarılıyordu. " 'Asıl işim' derken ne demek istediniz?" diye sordu.

"Ne zaman söyledim bunu?" diye aniden sordu adam.

"Dün, ben bayıldığımda."

"Rüya görüyordum. Yalnızca bir işim var." Başka bir şey demedi ve bir an sonra kız bavulunu aldı ve gitti.

Kızın yaşadığı hiçbir şey, adamı terk ettiği yalnızlığın boyutunu anlamasını sağlayamazdı. "Yalnızca bir işim var."

Kendisini korkutan bir itiraftı bu çünkü her zaman doğru değildi. Kendine has bir işle uğraşma fikrinin yanına yaklaşmış ve buna alışmış değildi. Hayatı bir zamanlar görevlerinin çokluğuyla aydınlanmıştı. Dünyadan yok olmuş bir evin izleriyle; çizikler, soyulmuş kâğıt ve tozla kaplı geniş ve bomboş bir oda gibi bir ruhla doğmuş olsaydı, görevleri, rehine verilemeyecek kadar muazzam bir şamdanın ayrı ayrı ışıkları gibi onu yeterince aydınlatırdı. Okusun diye sefalet çeken ailesine karşı görevleri olmuştu. Diplomasını aldığı günü ve ailesinin onu hem yattığı hem oturduğu odasında ziyarete geldiğini, bir köşede sessizce oturup onu saygıyla hatta huşuyla ve sevgisiz –çünkü artık eğitimli bir adam olduğu için onu sevemezlerdi– izlediklerini; babasının bir kere ona "Efendim" diye hitap ettiğini hatırladı. O mumlar erken sönmüştü ve hastalarına karşı görevleri, fakir Belgrad'a karşı görevleri olduğu ve her ülkede kendi sınıfından insanlara karşı görevleri olduğu düşüncesi yavaş yavaş büyüdüğü için birçoğunun arasından iki ışığın kaybını neredeyse hiç fark etmemişti. Anne ve babası, o doktor olacak diye açlık çekmişlerdi, doktor olacak diye kendisi aç kalıp sağlığını tehlikeye atmıştı ve ancak birkaç yıl bu işi yaptıktan sonra yeteneklerinin gereksiz olduğunu fark etmişti. Kendi halkı için hiçbir şey yapamıyordu; yorgun düşenlere tatil öneremiyor ve şeker hastalarına insülin yazamıyordu çünkü her ikisi için de paraları yoktu.

Kendi kendine biraz mırıldanarak koridorda yürümeye başladı. Kar ince ince yağıyordu; pencerelere buhar gibi vuruyordu.

Tanrı'ya karşı görevi vardı. Kendini düzeltti: Bir tanrıya. Güve yemiş parlak bir tente altındaki kalabalık geçitlere inmiş olan bir tanrıya, altın bir muhafazanın içindeki en değerli parça büyüklüğünde bir tanrıya. İkiyüzlü bir tanrıydı; gözlerini kaldırıp sütunlar arasından onun gelişine bakan fakirlerin acılarını dindiren bir yaradan ve koro, rahipler ve

şarkılar furyası geçtiği zaman başlarını eğerken, belirsiz bir gelecek uğruna onları acılarına katlanmaya ikna eden bir yaradan. Bu mumu, Tanrı'nın fakirleri memnun etmek için zenginlerin icat ettiği bir hayal mahsulü olduğunu kendine söyleyerek kendi nefesiyle kendi söndürmüştü; bu mumu ilginç bir eski tarz cesaret gösterisiyle söndürmüştü ve bazen on dokuzuncu yüzyıl ikonoklast* akımının ciddiyetine bugün gülebilen dini anlayıştan yoksun doğmuş olanlara karşı nedensiz bir öfke duyuyordu.

Şimdi ise kocaman odayı aydınlatacak tek bir loş mum kalmıştı. Ben bir evlat değilim, diye düşündü, doktor değilim, inanan değilim, ben bir sosyalistim; sayısız platformda politikacılar tarafından dile getirilmiş, sonsuz gazetede kötü kâğıda kötü hurufatla basılmış sözcük; etrafı tırtıklı. Orada bile başarısız oldum. Yalnızdı ve tek ışığı eriyip gitmekteydi, herhangi birinin arkadaşlığını kabul edebilirdi.

Kompartımanına vardığı zaman orada bir yabancı görünce sevindi. Adamın sırtı dönüktü fakat kısa kalın bacaklarıyla hızla döndü. Dr. Czinner'ın ilk dikkatini çeken şey adamın saat zincirindeki gümüş haçtı, diğeri ise bavulunun aynı yerinde bıraktığı gibi durmadığıydı. Mutsuz bir şekilde sordu: "Siz de mi gazetecisiniz?"

"*Ich spreche kein Englisch***," diye cevap verdi adam. Dr. Czinner koridora çıkışı engellerken, Almanca olarak "Polis ajanı mı? Çok geç kaldınız," dedi. Gözleri hâlâ, adamın hareketleriyle bir ileri bir geri sallanan haçtaydı; insanın adımlarıyla harekete geçiyor olabilirdi. Dr. Czinner dik bir sokakta sırtını duvara yaslayarak zırhlı adamların, mızrakların ve atların geçmesine izin verdi ve işkence görmüş yorgun adamın. Fakirleri memnun etmek, safları sıklaştırmak için ölmemişti, sözleri çarpıtılmıştı.

"Polis ajanı değilim."

---

* Put kırıcı, yerleşik âdetlere karşı gelen. (ç.n.)

** (Alm.) İngilizce konuşamıyorum. (ç.n.)

Sözleri çarpıtılmışsa da, bazı sözlerin doğru olabileceği olasılığıyla yüzleşen Dr. Czinner yabancıya pek aldırmadı. Kendi kendine, şüphenin yalnızca ölümün yaklaşmasıyla geldiğini, çünkü başarısızlığın yükü taşınamayacak kadar ağır olduğunda insanın kaçınılmaz olarak en mesnetsiz vaatlere yöneldiğini tartışıyordu. "Size istirahat veririm."* Ölüm istirahat ettirmezdi, çünkü istirahat, istirahat bilinci olmadan var olamazdı.

"Beni yanlış anladınız. *Herr*..."

"Czinner." Adını yabancıya hiç çekinmeden teslim etti; kimliğini gizlemenin zamanı geride kalmıştı ve şimdi yeni doğrucu havada atmak zorunda olduğu tek şey kimlik maskesi değildi. Yakından sorgulamadığı sözler vardı, davasına yardımcı olduğu için kabul ettiği yaygın sloganlar vardı: "Din zenginin dostudur." Yabancıya şunu dedi: "Polis ajanı değilsen, kimsin? Burada ne yapıyordun?"

"Benim," belden aşağısı biraz kısa kalmış şişman adam bir parmağıyla da pardösüsünün en alt düğmesini büküyordu, "adım..." İsim parlak karla aydınlatılmış karanlığa fırladı, trenin gürültüsü, çelik boruların takırtısı ve bir köprünün yankısı içinde boğuldu; gümüş bir yılanbalığına benzeyen Tuna, rayların bir yanından diğer yanına kaydı. Adam ismini tekrarlamak zorunda kaldı: "Josef Grünlich." Bir an duraksadı sonra devam etti: "Para arıyordum, Bay Czinner."

"Çalıyordun..."

"Çok erken döndünüz." Yavaş yavaş açıklamaya başladı. "Polisten kaçtım. Utanç verici bir şey yok, Bay Czinner, sizi temin ederim." Dr. Czinner'ın yalnızca tartışılmaz gerçeklerle; açlıktan ölen bir yüz, parlak bir paçavra, acı içinde bir çocuk, sendeleyerek Golgota'ya** çıkan bir adamla dolu

---

* İncil, Matta 11:28 "Ey bütün yorgunlar ve yükü ağır olanlar! Bana gelin, ben size rahat veririm. (*Kutsal Kitap*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009) (ç.n.)

** Kudüs surlarının dışında İsa'nın çarmıha gerildiği tepe. (ç.n.)

beyninin yeni aydınlanan atmosferinde, inandırıcı olmayan bir yabancı konuşmacı olarak pardösüsünün düğmesini büktü, büktü. "Siyasi bir suçtu, Bay Czinner. Bir gazete meselesi. Bana büyük bir adaletsizlik yapıldı ve kaçmak zorunda kaldım. Bavulunuzu dava uğruna açtım." "Dava" kelimesi ağzından onu ucuz bir slogana, kolay bir duyguya dönüştüren sıcak ve kuvvetli bir nefesle çıktı. "Kondüktörü çağıracak mısınız?" Dizlerini düzeltti ve parmağını düğmeye sıkıca bastırdı.

"Davan derken ne demek istiyorsun?"

"Ben sosyalistim." Dr. Czinner aniden, bir hareketin neferleriyle değerlendirilemeyeceğini; sosyalizmin Grünlich'in bağlılığıyla suçlanamayacağını fark etti, fakat yine de Grünlich'i unutmaya niyetliydi. "Sana biraz para vereceğim." Cüzdanını çıkardı ve adama beş İngilliz sterlini verdi. "İyi geceler."

Grünlich'i görmezden gelmek kolaydı ve fazla bir şeye mal olmamıştı, çünkü paranın Belgrad'da bir değeri yoktu onun için. Kendisini savunacak avukata ihtiyacı yoktu, savunması kendi dili olacaktı. Fakat Grünlich'in arkada bıraktığı düşünceden, bir hareketin neferlerinin sahtekârlığıyla yargılanmadığı düşüncesinden sıyrılmak daha zordu. Kendisi de sahtekârlıktan uzak değildi, inancının gerçekliği değişmiş değildi çünkü kibirden, birtakım alçaklıklardan suçluydu; bir zamanlar çocuklu bir kızla birlikte olmuştu. Birinci mevkide seyahat etmesinin nedenleri bile safiyane değildi; sınır polisinden yakayı sıyırmak daha kolaydı ama aynı zamanda daha rahattı, liderlik kibrine daha çok yakışıyordu. Kendisini dua ederken buldu: "Tanrım beni bağışla." Ama eğer bağışlayan bir güç varsa da, herhangi bir bağışlanma güvencesine kapalıydı.

Kondüktör gelip biletine baktı. "Kar yine yağıyor," dedi. "Yolun ilerisi daha da kötü. Rötar yapmadan varabilirsek şanslıyız." Kalıp sohbet etmeye meyilli gibiydi. Üç kış önce,

dedi, çok çok kötü bir yolculuk yapmışlardı. Demiryolunun en berbat hatlarından birinde, çorak Balkan hatlarından birinde, yiyecek bulunamıyor ve yakıt tasarrufu yapılması gerekiyordu.

"Belgrad'a zamanında varır mıyız?"

"Belli değil. Benim tecrübeme göre, Budin'in bu tarafındaki kar, Belgrad'a varmadan önceki karın iki misli. Tuna'ya varmadan önceki, farklı bir durum. Münih'te kar yağarken Budin'de yaz gibi olabilir. İyi geceler Herr Doktor. Bu soğukta hastalarınız olacaktır." Nöbetçi ellerini birbirine vurarak koridorda yürüyüp gitti.

Dr. Czinner, kompartımanında fazla kalmadı; oda arkadaşı Viyana'da trenden inmişti. Birazdan, geçen ışıkları bile pencereden görmek imkânsız olacaktı; kar, girdiği her gedikte donuyordu ve camlar buz tutuyordu. Ne zaman bir sinyal kulesi ya da istasyon lambası geçse, görüntüsü mat buz çizgileriyle sivri üçgenlere bölünüyor ve böylece bir an için trenin penceresi, içinde birbirine karışmış renkli cam parçalarının titreştiği bir çiçek dürbününe dönüşüyordu. Dr. Czinner ellerini ısıtmak için pardösüsünün bol kıvrımlarına sardı ve tekrar koridorda yürümeye başladı. Kondüktörün vagonundan geçti ve trene Viyana'da eklenen üçüncü mevki vagonlarına girdi. Kompartımanlarının çoğu tavanda yanan loş karpuz lambalar hariç karanlıktı. Tahta sıralarda yolcular rulo yaptıkları paltolarını başlarının altına koyarak kendilerini geceye hazırlıyorlardı; bazı kompartımanlar o kadar doluydu ki erkekler ve kadınlar iki sıra halinde, soluk ışıkta, iki sıra halinde dimdik, yüzleri yeşil ve ölü gibi uyuyorlardı. Koltukların altındaki boş şişelerden gelen bir ucuz kırmızı şarap kokusu vardı ve yere birkaç parça ekşi ekmek saçılmıştı. Tuvaletin yanına gelince geri döndü, koku ona ağır gelmişti. Arkasından kapı, ekspresin sallanmasıyla açılıp kapanıverdi.

Ben buraya aitim diye düşündü güçlü bir inançla; üçüncü mevkide seyahat etmeliydim. Tıklım tıklım dolu bir parla-

mentoda oyunu kullanmak için birinci mevki biletini alan İşçi Partili bir meclis üyesi gibi olmak istemiyorum. Fakat peş peşe değişikliklerle nasıl gecikeceği ve sınırda nasıl bekletilebileceği düşüncesiyle kendini teselli etti. Çeşitli gerekçeleri olmasına rağmen farkındaydı ki bunlar kendisini sadece başarısızlığı öğrenmesinin ardından kaygılandırmaya başlamıştı; bütün kibirleri, alçaklıkları ve küçük günahları zaferinin heyecanı ve özverisi içinde karanlığa sürükleneceklerdi. Fakat şimdi her şeyin kendi diline bağlı olmasını, kürsüden konuşmasını tertemiz bir vicdanla yapabilmeyi diledi. Geçmişine ait, düşmanlarının asla bilemeyeceği küçük şeyler aklına gelip dilinin tutulmasına neden olabilirdi. Bu iki dükkâncı karşısında düpedüz başarısız oldum; Belgrad'da başaracak mıyım?

Geleceğinin neredeyse kesin sınırları olduğu için, alışık olmadığından dolayı geçmiş üzerinde kafa yormaya başladı. Temiz bir vicdanın bir anlık utanç bedeline satın alınabileceği bir zaman olmuştu: "Son itirafımdan bu yana, şunu ya da bunu yaptım." Eğer, diye özlem ve biraz da buruklukla düşündü, gerekçelerimin saflığına bu kadar kolay dönebilirsem, bu fırsatı kullanmamam aptallık olur. Yaptıklarımdan pişmanlığım şimdi o zamankinden daha az değil fakat bağışlanmaya inancım yok; bağışlayacak kimse bulunduğuna inancım yok. Kendi inancına neredeyse dudak büküyordu: Gidip Sosyal Demokrat Parti'nin saymanına, üçüncü mevki yolcularına günahlarımı itiraf mı etmeliyim? Rahip başını çevirdi, yukarı uzanmış parmaklar, ölü bir dilin fısıltısı bir anda ona sonsuz arzulanan ve umutsuzca kaybolmuş gençlik ve köprünün altındaki ilk aşk kadar güzel göründü.

Tam o anda Dr. Czinner, bir ikinci mevki kompartımanında yalnız oturmuş deftere yazı yazan Bay Opie'yi fark etti.

Bir tür utangaç açgözlülükle onu izledi, çünkü bastırmaktan gurur duyduğu bir inanca teslim olmak üzereydi.

Ya bana huzur verirse, diye karşı çıktı ve kelimenin hâlâ karanlık çağrışımlarında kapıyı çekti ve kompartımana girdi. Uzun, solgun surat ve donuk gözler, kalıtımsal kültüre ait yüz ifadesi onu utandırdı; o istediği zaman rahibin üstünlüğünü kabul edecekti; ve şimdi tekrar bir an için, o alelade günahlarını dile getirdiği günah çıkarma hücresinin karanlığında yüzü kızaran, elleri kirli oğlan çocuğuydu. Akıcı olmayan, kendini ele veren İngilizcesiyle, "Affedersiniz? Belki sizi rahatsız ediyorum. Uyumak mı istiyorsunuz?" dedi.

"Hayır, asla. Budin'de iniyorum. Uyuyacağımı sanmıyorum..." diye alaycı bir şekilde güldü adam, "karada güvende olana kadar."

"Benim adım Czinner."

"Benimki de Opie." Bay Opie için kendi adı hiçbir anlam taşımıyordu; belki de sadece gazeteciler akılda tutabiliyordu. Dr. Czinner kapıyı çekti ve karşıdaki koltuğa oturdu. "Siz rahip misiniz?" "Peder"* kelimesini de eklemeye çalıştı ama diline yapıştı kaldı; anlamı aşırı olurdu, açlıktan ölen gri bir yüz, sertleşerek saygıya dönüşen bir şefkat, bir düşman gibi büyümüş bir evladın şüphesine kurban olmak demek olurdu. "Katolik mezhebinden değil," dedi Bay Opie. Dr. Czinner bir an sessiz kaldı, talebini nasıl dile getireceğinden emin değildi. Dudakları, tıpkı başka birinin odasındaki bir masada duran buzlu su gibi dürüstlüğe duyduğu susuzluktan kurumuştu. Bay Opie, onun çekingenliğinin farkında görünüyordu ve neşeli neşeli bir açıklama yaptı: "Küçük bir antoloji yapıyorum." Dr. Czinner otomatik olarak tekrarladı: "Antoloji?"

"Evet," dedi Bay Opie, "sıradan insanlar için bir din antolojisi, İngiliz kilisesindeki Katolik tefekkür kitaplarının yerini alacak bir şey." İnce beyaz eliyle defterinin siyah güderi kapağını okşadı. "Fakat ben daha derine inmeyi düşünüyorum. Katolik kitapları, nasıl denir? Çok fazla dinle ilgili. Ben

* Baba. (ç.n.)

kendiminkinin günlük yaşamın bütün koşullarını karşılamasını istiyorum. Kriket oynuyor musunuz?"

Soru, Dr. Czinner'ı şaşırttı. Zihninde yine karanlıkta diz çökmüş, tövbe eylemini gerçekleştiriyordu. "Hayır," dedi, "hayır."

"Boş verin. Demek istediğimi anlayacaksınız. Farz edin ki içeri giren son adamsınız; dizliklerinizi takmışsınız; sekiz kale düşmüş; elli koşu yapılması lazım; sorumluluğun sizde olup olmadığını merak ediyorsunuz. Bu kriz için gereken gücü her zamanki tefekkür kitaplarında bulamazsınız; hatta biraz dinden şüphe de duyabilirsiniz. İşte bu insanın ihtiyacını karşılamayı amaçlıyorum."

Bay Opie, coşkuyla çok hızlı konuşmuştu ve Dr. Czinner, İngilizce bilgisinin kendisine yetmediğini gördü. "Dizlik", "kale" ve "koşu" kelimelerini anlamadı; bunların İngilizlerin kriket oyunuyla bağlantılı olduğunu biliyordu; son beş yıldır bu kelimelere aşina olmuştu ve zihninde bu oyunu tuz kokulu, rüzgârlı çim saha ve kendisinin oynayamadığı bir oyunla uğraşan asi çocukların yönetimiyle ilişkilendirebiliyordu; fakat bu kelimelerin dinsel önemi gözünden kaçmıştı. Rahibin bu kelimeleri metafor olarak kullandığını varsaydı: "Sorumluluk", "kriz", "insanın ihtiyacı" sözlerini anlamıştı ve bunlar ona başvurmak için gerek duyduğu fırsatı verdi.

"Sizinle," dedi, "günah çıkarma konusunda konuşmak istedim." Sözcüklerinin sesi onu bir an için tekrar gençleştirdi.

"Bu zor bir konu," dedi Bay Opie. Bir an ellerini inceledi ve sonra hızla konuşmaya başladı. "Bu konuda dogmatik değilim. Katolik Kilisesi'nin tavrı konusunda sanırım söylenecek bir hayli şey var. Modern psikoloji paralellikler üzerinde çalışıyor. Günah çıkaran papaz ve tövbekâr ile psikanalist ve hasta ilişkilerinde bir benzerlik var. Elbette bir tanesinin günahları bağışlama iddiası gibi bu farklılık var." Dr. Czinner konuşmaya çalışırken Bay Opie, "Ama farklılık," diye hızlıca devam etti, "çok da büyük değil sonuçta.

Birinde günahların bağışlandığı söyleniyor ve tövbekâr, günah çıkarma kabininden salim bir kafayla ve yeni bir başlangıç yapma niyetiyle ayrılıyor; diğerinde ise hastanın kusurlarının salt ifade edilmesi ve bunları işlemesine yol açan bilinçaltı nedenlerin açığa çıkarılmasının arzunun gücünü ortadan kaldırdığı söyleniyor. Hasta psikanalistten yeni bir başlangıç yapma niyeti ve gücüyle ayrılıyor." Koridordan kapı açıldı ve bir adam içeri girdi. "Bu bakış açısından," dedi Bay Opie, "psikanaliste itiraf, papaza itiraftan daha etkili gibi görünüyor."

"Günahı çıkarmayı mı tartışıyorsunuz?" diye sordu yeni gelen. "Soğbetinizi* bir başka yöne çekebilir miyim? Dikkate alınması gereken bir edebi yönü var."

"Sizi tanıştırayım," dedi Bay Opie. "Dr. Czinner... Bay Q. C. Savory. Burada aslında en ilginç tartışmanın öğeleriyiz; doktor, rahip ve yazar."

Dr. Czinner alçak sesle, "Tövbekârı unutmadınız mı?" dedi.

"Ben de size onu takdim edecektim," dedi Bay Savory. "Bir bakıma kesinlikle tövbekâr *benim*. Roman, yazarının tecrübeleri üzerine kuruluyorsa, romancı toplum karşısında itirafta bulunuyor demektir. Bu da toplumu rahibin ve psikanalistin konumuna yerleştirir."

Bay Opie ona gülümseyerek karşı çıktı. "Fakat senin romanın sadece bir rüya ne kadar itirafsa o kadar itiraftır. Freudyen sansür müdahale eder." Tren bir köprünün altından geçerken sesini yükselterek "Freudyen sansür," diye tekrarlamak zorunda kaldı. "Tıp adamı ne diyor?" Onların kendisini kibarca süzen parlayan gözleri Dr. Czinner'ı şaşkına çevirdi. Başını biraz eğmiş, zihnindeki tatsız cümleleri dudaklarına aktaramadan oturuyordu; o akşam konuşmakta ikinci kez başarısız oluyordu; Belgrad'a gittiği zaman buna nasıl güvenecekti?

---

* Kompartımana yeni giren Bay Savory 'h'leri yutuyor. (ç.n.)

"Sonra bir de Shakespeare var," dedi Bay Savory.

"Nerede yok ki?" dedi Bay Opie. "Bu küçük dünyada dev bir heykel gibi yürüyor. Yani..."

"Günah çıkarmaya nasıl bakıyordu acaba? Elbette bir Katolik olarak doğmuştu."

"*Hamlet*'te..." diye başladı Bay Opie, fakat Dr. Czinner daha fazla beklemedi. Ayağa kalkıp iki kısa reverans yaptı. "İyi geceler," dedi. Öfkesini ve hayal kırıklığını dile getirmek istedi fakat söyleyebildiği tek şey "Ne kadar enteresan," oldu. Sadece bir dizi loş mavi karpuz lambayla aydınlatılmış olan koridor, karanlık vagonlara doğru gri ve titrek hale geçiyordu. Birisi uykusunda döndü ve Almanca olarak, "İmkânsız. İmkânsız," dedi.

Coral doktordan ayrıldıktan sonra, sallanan bir trende elinde bavulla mümkün olduğu kadar hızlı koşmaya başladı, öyle ki Myatt onu kapısının kolunu çekerken gördüğünde nefes nefeseydi ve adeta güzeldi. Bay Eckman'ın mektuplarını ve piyasa fiyatlarının listesini on dakika önce kaldırmıştı, çünkü cümleler ve rakamlar aklına bir şey sokmadan önce her seferinde kızın sesini duyduğunu fark etti: "Seni seviyorum."

Ne şaka, diye düşündü, ne şaka.

Saatine baktı. Şimdi yedi saat boyunca durmak yoktu ve kondüktöre bahşiş vermişti. Uzun mesafe trenlerinde bu tür ilişkilere alışkın olup olmadıklarını düşündü. Gençliğinde, tek başına seyahat eden güzel konteslerin baştan çıkardığı kralın elçilerinin öykülerini okur ve başına böyle iyi bir kısmetin gelip gelmeyeceğini merak ederdi. Aynada kendine baktı ve briyantinli siyah saçlarını arkaya yatırdı. Cildim bu kadar solgun olmasa kötü görünmüyorum; fakat kürklü paltosunu çıkarınca, kilo aldığını ve bir çanta dolusu düzenli evrakla değil de kuru üzümler içinde yolculuk yaptığını hatırlamadan edemedi. O da güzel bir Rus kontesi değil, ama benden hoşlanıyor ve güzel bir vücudu var.

Oturdu, saatine baktı ve yeniden ayağa kalktı. Heyecanlıydı. Seni aptal, diye düşündü, bu kız yeni bir şey değil ki; güzel, kibar ve sıradan, Spaniards Road'da her gece bunu bulabilirsin ve yine de bu düşüncelere rağmen maceranın içinde bir nebze tazelik ve yenilik hissetmeden edemiyordu. Belki de sadece içinde bulundukları durumdan dolayıydı: Boydan boya yüz santimden büyük olmayan bir kuşette saatte yüz kilometre hızla seyahat ediyor olmak. Belki de akşam yemeğindeki seslenmesiydi; tanıdığı kızlar bu ifadeyi kullanmaktan utanıyordu; kendilerine sorulduğu zaman 'Seni seviyorum" diyebiliyorlardı, fakat doğallıkla dile getirdikleri övgü genellikle "Hoş bir çocuksun" şeklinde olurdu. Onu daha önce elde edilebilir hiçbir kadını düşünmediği şekilde düşünmeye başladı: Cana yakın ve tatlı, onun için bir şeyler yapmak isterim. Kızın zaten minnet duymak için nedeni olduğu birkaç dakikalığına aklına gelmedi.

"İçeri gel," dedi, "içeri gel." Elinden bavulu alıp koltuğun altına itti ve ellerini tuttu.

"İşte," dedi gülümseyerek, "buradayım, değil mi?" Gülümsemesine rağmen adam onun korktuğunu düşündü ve nedenini merak etti. Koridor pencerelerinin panjurunu indirmek için ellerini bıraktı, öyle ki aniden küçük, titreşimli bir kutunun içinde yalnız kalmış gibi oldular. Kızı öptü ve dudaklarını soğuk, yumuşak, karşılık vermekte kararsız buldu. Kız açılıp yatak olmuş koltuğa oturdu ve adama sordu: "Acaba gelir miyim diye düşündün mü?"

"Söz verdin," diye hatırlattı ona.

"Fikrimi değiştirmiş olabilirdim."

"Fakat neden?" Myatt sabırsızlanmaya başlıyordu. Boş boş oturup sohbet etmek istemiyordu; kızın yere değmeden serbestçe sallanan bacakları onu heyecanlandırıyordu. "Hoş vakit geçireceğiz." Kızın ayakkabılarını çıkardı ve ellerini çoraplarına uzattı. "Çok şey biliyorsun değil mi?" dedi kız. Adam kızardı. "Sakıncası var mı?"

"Oo, çok sevindim," dedi kız, "çok sevindim. Çok şey bilmiyor olsaydın buna katlanamazdım." Loş mavi lambanın altında yüzü soluk, gözleri büyük ve korkmuş halde önce adamın hoşuna gitti, sonra onu cezbetti. Adam kızı tutuk halinden silkeleyip tutkulu hale getirmek istiyordu. Onu tekrar öptü ve elbisesini omzundan aşağı kaydırmaya çalıştı. Kızın vücudu ürperdi ve elbisesinin içinde bir torbaya girmiş kedi gibi kımıldadı; aniden dudaklarını adama uzattı ve çenesinden öptü. "Seni seviyorum" dedi, "seviyorum."

Adamı saran yabancılık duygusu derinleşti. Sanki evden çıkıp tanıdık bir yoldan yürümeye başlamış; gazhaneyi, Wimbledon üzerindeki tuğla köprüyü ve iki tarlayı geçtikten sonra kendini yokuş yukarı yeni yola çıkan şerit yolda ve tek katlı evlerde değil de, daha önce hiç yürümediği, Tanrı bilir nereye çıkan gölgeli bir patikaya bakan tuhaf bir ormanın kıyısında bulmuştu. Ellerini omzundan çekti, kıza dokunmadan, "Ne kadar tatlısın," dedi ve ardından şaşkınlık içinde "Ne kadar sevgi dolusun," diye ekledi. Daha önce hiç, içinde bastırılan ve bastırıldığı için artan şehveti hissetmemişti; her zaman kendini kolay bir heyecanla yeni maceralara atmıştı.

"Ne yapayım? Elbiselerimi çıkarayım mı?" Adam konuşmak zor geldiği için başını salladı ve kızın yataktan kalkıp bir köşeye gittiğini, her bir giysiyi sırayla katlayarak ve karşıdaki koltuğa itinayla yerleştirerek yavaş yavaş ve sistemli bir şekilde soyunduğunu izledi. Kızın sakin hareketlerini izlerken kendi vücudunun yetersizliğinin bilincindeydi. Alışık olmadığı bir heyecanla dili sürçerek "Çok güzelsin," dedi. Kız vagonun bu tarafına geldiğinde adam kandırıldığını gördü; kızın sakinliği sıkıca gerilmiş bir deri gibiydi; heyecandan yüzü kızarmıştı ve gözlerinde korku vardı; ağlasın mı gülsün mü bilmiyordu. Koltukların arasındaki dar alanda bir araya geldiler. "Işık sönüverseydi keşke," dedi kız. Adam elleriyle vücuduna dokunurken kız da kendini ona yaklaş-

tırdı, trenin hareketiyle her ikisi de kolayca yaylanıyordu. "Hayır," dedi adam.

Kız, "Daha iyi olabilirdi," dedi ve sessizce kendine gülmeye başladı. Trenin gürültü patırtısı arasında kızın kahkahası arka planda neredeyse algılanamaz bir ses halindeydi, fakat fısıldamak yerine konuştukları zaman, mahrem sözleri bağırarak ve anlaşılır biçimde söylemek zorunda kaldılar.

Yabancılık duygusu alışılagelmiş vücut işaretlerinde bile devam etti; yatakta yatarken kız onu şaşırtan esrarengiz masum bir tarzda acemi olduğunu gösterdi. Kahkahası durdu, yavaş yavaş azalarak değil fakat kaybolarak, öyle ki adam bu sesi hayalinde mi duyduğunu, yoksa zıplayan tekerleklerin bir oyunu mu olduğunu merak etti. Kız aniden ve aceleyle "Yavaş ol. Fazla bilmiyorum," dedi ve ardından acı içinde bağırdı. Arkasından buhar çıkaran antika bir kostüm giymiş bir hayalet kompartımandan geçse bu kadar şaşırmazdı adam. Kız elleriyle onu vücuduna bastırmamış olsa ve bu arada lokomotifin gürültüsünden sadece kesik kesik duyulabilen bir sesle "Gitme. Özür dilerim. Öyle olsun istemedim..." demeseydi onu bırakacaktı. O anda trenin aniden durmasıyla birbirlerinden ayrılıverdiler. "Bu nedir?" dedi kız. "Bir istasyon." Acı içinde yakındı: "Şimdi mi olmalıydı?"

Myatt pencereyi biraz aralayıp dışarı uzandı. Tren yolunun bir iki metre yanında loş bir ışık zinciri yerleri aydınlatıyordu. Karın kalınlığı şimdiden birkaç santimi bulmuştu; uzakta bir yerde beyaz patlamalar arasında döner bir lamba gibi kırmızı bir ışık kesik kesik parlıyordu. "Bir istasyon değil," dedi. "Sadece bize karşı bir sinyal." Tekerleklerin durması geceyi çok sessiz yapmıştı ki bir buhar ıslığı bunu bozdu; orada burada insanlar uyanıp başlarını pencerelerden çıkarmış, birbirleriyle konuşuyorlardı. Trenin arka tarafındaki üçüncü mevkiden bir keman sesi geliyordu. Müzik yalın, neşeli ve matematikseldi, fakat karanlığın içinden

ve karın üzerinden geçerken daha kararsız geliyordu, ta ki Myatt'ın aklından şaşkınlık ve pişmanlık izini kaldırana kadar: "Asla bilemezdim. Asla tahmin edemezdim." Şimdi aralarında böyle sıcaklık vardı ve Myatt pencereyi kapatmadan yatağın yanında diz çöktü, ellerini kızın yüzüne koyarak meraklı parmaklarını yüz hatlarında dolaştırdı. Aklına gelen yeni düşünceyle tekrar kendinden geçti: "Ne kadar tatlı, ne kadar sevgi dolu." Kız, acıdan ya da heyecandan sarsılmış halde hızlı nefes alıp vererek sessizce yatıyordu.

Üçüncü mevki vagonlarında birisi gürültüden uyuyamadığını söyleyerek kemancıya Almanca küfür etmeye başladı. Trenin gürültüsü içinde uyuduğunu ve onu uyandıran şeyin kusursuz ve yavaş notaları çevreleyen sessizlik olduğunu fark etmemişti. Kemancı küfürle karşılık verdi ve çalmaya devam etti, bir grup insan aynı anda konuşmaya başladı, birisi de güldü.

"Hayal kırıklığına mı uğradın?" diye sordu kız. "Çok mu berbattım?"

"Çok güzeldin," dedi. "Ama asla anlamadım. Neden kabul ettin?"

Kız, kemanın sesi kadar hafif bir tonda, "Bir kız nasıl olsa bir gün öğrenmeli," dedi. Adam kızın yüzüne tekrar dokundu: "Canını acıttım."

"Kolay değildi," dedi kız.

Adam "Bir dahaki sefere," diye söz vermek üzereydi ki kız onu ciddiyetiyle güldüren bir soruyla sözünü kesti: "Bir daha olacak mı? Başarıyla geçtim mi?"

"Bir daha mı istiyorsun?"

"Evet," dedi kız, fakat onun sarılmasını değil, İstanbul'daki daireyi, kendi yatak odasını ve saat onda yatmayı düşünüyordu. "Orada ne kadar kalacaksın?"

"Belki bir ay. Belki daha fazla." Kız, epey üzüntülü bir halde "Ne kadar az," diye fısıldadı ve adam gündüz pişman

olacağını çok iyi bildiği bir sürü söz vermeye başladı. "Sen de benimle geri dönersin. Şehirde bir daire veririm sana." Kızın sessizliği onun vaatlerinin çılgınlığını vurguluyor gibiydi. "Bana inanmıyor musun?"

"Eh," dedi tamamen güvenen bir ses tonuyla, "inanılamayacak kadar iyi."

Hiç naz yapmaması adamı etkilemişti ve tekrar ani bir dürtüyle kızın ilk seviştiği erkeğin kendisi olduğu kafasına dank etti. "Dinle," dedi, "yarın yine gelir misin?" Kız İstanbul'a varmadan önce kendisinden bıkacağına dair gerçek bir endişeyle itiraz etti. Adam itirazını reddetti. "Kutlamak için parti vereceğim."

"Nerede? İstanbul'da mı?"

"Hayır," dedi adam, "orada davet edeceğim kimse yok." Ve bir an Bay Eckman düşüncesi keyfine gölge düşürdü.

"Ne, trende mi?" Kız tekrar gülmeye başladı ama bu kez içi rahat ve korkusuz bir şekilde.

"Neden olmasın?" dedi adam biraz daha göğsünü kabartarak. "Herkesi davet edeceğim. Bir çeşit düğün yemeği olacak."

Kız dalga geçti: "Nikâh olmadan." Fakat bu fikir adamı daha da memnun etti. "Herkesi davet edeceğim: Doktoru, ikinci mevkideki o adamı, o meraklı herifi (onu hatırlıyor musun?)." Bir saniye duraksadı. "O kız." "Hangi kız?" "Şu senin arkadaşının yeğeni." Ama onun davetini asla kabul etmeyeceği düşüncesiyle havası biraz bozuldu; o bir revü kızı değil, diye düşündü kendi nankörlüğünden utanarak; hoş, kolay ve basit değil, çok güzel, evlenmek isteyeceğim türden bir kadın o; ve bir an acı bir hisle onun ulaşılmazlığını düşündü. Sonra kendine geldi. "Kemancıyı getireceğim," diye böbürlendi, "yemekte bize çalsın."

"Onları davet edeceğim deme sakın," dedi kız gözler parlayarak.

"Edeceğim. Parasını ödeyeceğim bir yemeği asla reddetmezler. Bize verebilecekleri en iyi şarabı söyleyeceğiz," dedi. Bir yandan da, trenlerin bütün şarapları müşterek bir vasatlığa indirgediğini unutmayı tercih ederek hızla maliyet hesabı yaptı. "Kişi başı iki sterline mal olur."

Kız, ellerini birbirine çarparak onayladı. "Onlara asla nedenini söylemeye cesaret edemezsin."

Adam kıza gülümsedi. "Onlara, sevgilimin sağlığına içeceğimizi söylerim." O an kız uzandığı yerde uzun süre sessiz kaldı, kelimeye, anıştırdığı rahatlık ve istikrara, nerdeyse saygınlığa takılıp kaldı. Sonra başını salladı. "İnanılmayacak kadar iyi." Fakat inanmazlık ifadesi, buharın ıslığı ve tekerleklerin gıcırdayarak harekete geçmesi içinde kayboldu.

Vagonlar arasındaki bağlantılar gerildiği ve yeşil bir lambanın yandığı sinyal yavaşça ileri geri hareket ettiği an Josef Grünlich, "Ben Cumhurbaşkanıyım," diyordu. Frak giyinmiş bir bey ona şehrin kasalarının altın anahtarını takdim etmek üzereyken uyandı; bulunduğu yerin tamamen farkında olarak ve rüyasını tamı tamına hatırlayarak aniden uyandı. Ellerini şişman dizlerine dayayarak gülmeye başladı. Cumhurbaşkanı, iyi bu, hem neden olmasın? İyi palavra sıkabilirim. Kolber ve o doktoru, her ikisini de bir gün içinde kandırdım. Bana beş İngiliz sterlini verdi çünkü ben kurnazdım ve "Polis ajanı" dediği zaman onun ne olduğunu hemen anlamıştım. Çabuk dedin mi işte bu Josef Grünlich'dir. "Şuraya bak Bay Kolber." Parmağını ipe tak, nişan al, ateş et, hepsi bir saniyede. Hem de kaçıp kurtardım kendimi. Josef'i yakalayamazlar. O papaz ne demişti? Josef karnının derinliklerinde gülmeye başladı. "Almanya'da kriket oynuyor musunuz?" Ben de dedim ki, "Hayır, bize koşmayı öğretiyorlar. Benim zamanımda ben büyük bir koşucuydum." İster beğenin ister

beğenmeyin bu çok hızlıydı ve adam şakayı asla anlamadı ve "Sobs ve Hudglich"* hakkında bir şey söyledi.

Josef dışarıda yağan kara bakarak, fakat doktor bavulunun yerinden kımıldamış olduğunu gördüğünde kötü bir andı, diye düşündü. Parmağımı ipe götürmüştüm. Kondüktörü çağırmaya kalksaydı bir kelime bile bağıramadan onu karnından vurabilirdim. Altıpatlarının dizinin iç tarafındaki yaraya hafifçe sürtündüğünü hissedince Josef tekrar neşeyle güldü: Onun bağırsaklarını dökebilirdim.

* Hobbs ve Sutcliffe: Ünlü İngiliz kriketçiler. (ç.n.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Subotica

I

Subotica'daki istasyon şefinin bürosundaki telgraf alıcısının ışığı yanıp sönüyordu; noktalar ve çizgiler boş odaya saçılıyordu. Memur Lukitch, postanenin köşesinde oturmuş, kapının arasından ısrarcı seslere küfür ediyordu. Fakat yerinden kalkmak için hiç çaba sarf etmedi. Paket memuruna ve gri üniformalı sınır muhafızlarından biri olan Ninitch adlı gence "Bu saatte önemli bir şey olamaz," diye açıklama yaptı. Bir deste iskambil kâğıdını karıştırdı ve aynı anda saat yediyi vurdu. Dışarıda kararsız bir güneşin ışıkları yarı erimiş gri karlar üzerine düşüyordu, ıslak raylar parlıyordu. Ninitch bardağındaki *rakia** içkisinden bir yudum aldı; sert erik rakısı gözlerinden yaş getirdi; çok gençti.

Lukitch kâğıtları karıştırmaya devam etti. Paket memuru, "Sence neyle ilgilidir ki?" diye sordu. Lukitch, kirli ve dağınık kafasını iki yana salladı. "Elbette bilemezsin. Ama ne olursa olsun şaşırmamalıyım. Ne hali varsa görsün karı." Paket memuru kıkırdamaya başladı. Ninitch saflıktan başka bir ifadesi olmayan kara gözlerini kaldırdı ve sordu: "Karı

* Balkanlar'da her çeşit meyveden yapılan, Türk rakısından daha sert, yüzde 50 alkollü bir içecek. Türkiye'deki rakıdan farklı olarak içine anason konulmadığından dolayı, daha çok brendiyi andırır. (ç.n.)

kim?" Telgrafın buyurgan bir kadın sesiyle konuşmaya başladığını hayal etti.

"Ah siz askerler," dedi paket memuru. "Olan bitenin yarısından haberiniz yok."

"Bu doğru," dedi Ninitch. "Saatlerce süngülerimiz takılı olarak dikiliyoruz. Başka savaş olmayacak değil mi? Kışla ile istasyon arasında gidip geliyoruz. Bir şeyleri görecek zamanımız yok." Telgraf nokta, nokta, nokta, çizgi devam etti. Lukitch kâğıt destesini üç eşit parçaya böldü; kâğıtlar bazen birbirine yapışıyordu ve parmağını yalayıp onları ayırıyordu. Üç grubu önünde yan yana sıraladı. "Mutlaka istasyon şefinin karısıdır," dedi. "Bir haftalığına bir yere gittiği zaman adama her gün olmadık saatlerde telgraf gönderiyor. Gece geç saatte ya da sabah erkenden. Romantik cümlelerle dolu. Bazen şiir gibi: 'Küçük kumrun sana yolluyor bütün aşkını,' ya da 'Aşkım ve sadakatimle seni düşünüyorum'."

"Bunu neden yapıyor ki?" diye sordu Ninitch.

"Adamın hizmetçilerden birini yatağa atacağından korkuyor. Sanıyor ki tam o an telgrafı alırsa pişman olacak."

Paket memuru güldü. "Ama işin komik yanı, hizmetçilere bakmıyor. Kadın bilmiyor ki, eğilimleri çok başka yönde."

"Basın paraları beyler," dedi Lukitch ve onları iskambil destelerinin üzerine bakır paraları yerleştirirken dikkatle izledi. Sonra her bir destedeki kâğıtları tek tek açmaya başladı. Üzerine hiç para basılmamış olan üçüncü destede karo valesi vardı. Dağıtmayı kesti ve paraları cebine attı. "Kasa kazandı," dedi ve kâğıtları Ninitch'e uzattı. Çok basit bir oyundu.

Ninitch kâğıtları karıştırırken paket memuru sigarasını söndürdü ve yeni bir tane yaktı. "Trenden haber var mı?"

"Belgrad'da her şey sessiz," dedi Lukitch.

"Telefon çalışıyor mu?"

"Ne yazık ki." Telgraf vızıldamayı bıraktı ve Lukitch rahat nefes aldı. "Her neyse bitti."

Asker aniden kâğıtları karıştırmayı kesti ve şaşkın bir sesle, "İyi ki Belgrad'da değildim," dedi.

Paket memuru eğlenerek, "Çatışma, oğlum," dedi.

"Evet," dedi Ninitch utanarak, "fakat onlar, bizim kendi halkımızdı, değil mi? Bulgarlarmış gibi değildi."

"Öldüreceksin ya da öleceksin," dedi paket memuru. "Haydi dağıt kâğıtları, Ninitch, oğlum."

Ninitch dağıtmaya başladı; birkaç kez kâğıtların sayısını unuttu; kafasında bir şey olduğu belliydi. "Peki, ne istediler? Bununla nereye varmak istediler?"

"Kızıllardı," dedi Lukitch.

"Fakirler mi? Bahislerinizi yapın beyler," diye ekledi otomatik olarak. Lukitch kazandığı bütün paraları paket memurununkiyle aynı yere üst üste diziyordu; memurla göz göze geldi ve göz kırptı; diğeri bahsi artırdı, Ninitch tuhaf düşüncelerine öylesine dalmıştı ki kâğıtları dağıtırken valenin yerini belli ettiğinin farkında değildi. Paket memuru kıkırdamadan edemedi. "Sonuçta," dedi Ninitch, "ben de fakirim."

"Bahislerimizi koyduk," dedi Lukitch sabırsızca, Ninitch de kâğıtları dağıttı. Her iki bahsin de kazandığını görünce gözleri fal taşı gibi açıldı; bir an için hafif bir şüphe davranışını etkiledi; sonra paraları saydı ve ayağa kalktı. Lukitch, "Bırakıyor musun?" diye sordu.

"Nöbetçi odasına dönmem lazım."

Paket memuru sırıttı. "Bütün parasını kaybetti. Gitmeden önce ona biraz daha *rakia* ver Lukitch." Lukitch bir bardak daha doldurdu ve şişenin ağzını kapatarak ayağa kalktı. Telefonun zili çalıyordu. "Aksi şeytan," dedi. "O kadın bu." Şişeyi yere bırakıp öteki odaya geçti. Solgun bir güneş pencereden süzüldü ve tezgâhın arkasındaki sandıklarla bavulların üzerine vurdu. Ninitch bardağını kaldırdı ve paket memuru tek parmağı iskambillerin üzerinde dururken oturup dinledi. "Alo, alo!" Lukitch kaba bir sesle böğürdü.

"Ne istiyorsun? Telgraf mı? Bir şey duymadım. Sürekli onun başında bekleyemem. Bu istasyonda yapacak bir sürü işim var. Kadına söyle, telgraflarını daha uygun saatlerde göndersin. Nedir?" Sesi aniden değişti. "Çok özür dilerim efendim. Hiç düşünemedim..." Paket memuru kıkırdıyordu. "Elbette. Derhal efendim, derhal. Hemen göndereceğim efendim. Bir zahmet iki dakika hattan ayrılmazsanız efendim..."

Ninitch iç çekti ve peronsuz küçük istasyonda dışarının sert havasına çıktı. Eldivenlerini takmayı unutmuştu ve takana kadar parmakları soğuktan sızlamaya başladı. Yarı erimiş yarı buzlu çamur ve kar karışımı içinde yavaşça ayaklarını sürttü. Hayır, iyi ki Belgrad'da değilmişim, diye düşündü. Her şey çok şaşırtıcıydı; onlar fakirdi, kendisi de fakirdi; onların karıları ve çocukları vardı; kendisinin de bir karısı ve küçük bir kızı vardı; bir şey elde etme beklentisi içinde olmalıydılar, o Kızıllar. Gümrük kulübesinin çatısı üzerinde yükselen güneş yüzüne hiç ısıtmadan vurdu; rampada sabit duran bir lokomotif başıboş bir köpek gibi buhar soluyordu. Şark Ekspresi'nden önce Belgrad'dan geçecek başka tren yoktu; yarım saat boyunca orada yaygara ve hareket olurdu, gümrük yetkilileri gelirdi ve nöbetçiler nöbet odasının önüne dikkat çekici bir biçimde dikilirdi, sonra tren yoluna devam ederdi ve o gün sadece bir tren daha kalırdı, Vinkovci'ye giden küçük bir yurtiçi treni. Ninitch ellerini boş ceplerine daldırdı; ondan sonra biraz daha *rakia* içmek ve yeni bir oyun oynamak için zaman olacaktı: Fakat parası yoktu. Tekrar inatçı aklına, kendisine hile yaptıklarına dair hafif bir şüphe takıldı.

"Ninitch. Ninitch." Dönüp baktı ve istasyon memurunun paltosu ve eldivenleri olmadan karlar içinde arkasından koşturduğunu gördü. Ninitch şöyle düşündü: Beni soydu, Tanrı'dan utandı ve şimdi paramı geri verecek. Durdu ve Lukitch'e gülümseyerek şöyle dedi: Korkma, sana kızgın değilim. Ufak tefek, kirli ve huysuz memur soluk soluğa, "Aptal,

sana hiç sesimi duyuramayacağımı sandım," dedi. "Hemen Binbaşı Petkovitch'e git. Telefondan onu arıyorlar. Muhafız odasının telefonu cevap vermedi."

"Telefon dün gece kesildi," diye açıkladı Ninitch, "kar yağarken."

"Beceriksizler," diye hiddetlendi memur.

"Kasabadan bir adam bugün bakmaya gelecekti." Duraksadı. "Binbaşı karda çıkmaz dışarı. Odasında şömine var, çok yüksek."

"Aptal. Geri zekâlı," dedi memur. "Telefonda Belgrad Emniyet Müdürü var. Bir telgraf göndermeye çalışıyorlarmış fakat sen o kadar yüksek sesle konuşuyordun ki, kim duyabilirdi? Hadi koş." Ninitch muhafız odasına doğru yürümeye başladı, fakat memur arkasından bağırdı: "Koş, aptal, koş." Ağır botlarıyla koşamayan Ninitch tırıs tırıs gitmeye başladı. Çok acayip, diye düşündü, insana köpek gibi davranıyorlar. Fakat bir an sonra şöyle düşündü: Ne de olsa benimle kâğıt oynamaları güzel; benim bir haftada kazandığımı bir günde kazanıyor olmalılar; hem de paraları ödeniyor. Kendi kendine bunları söylerken, yemek, yatacak yer ve ısınma için kendi ücretinden yapılan kesintileri düşündü. Muhafız odasında "Binbaşı içeride mi?" diye sordu ve çekine çekine kapıya vurdu. Çavuşla ona mesaj göndermesi gerekirdi fakat çavuş odada yoktu, ayrıca her halükârda özel bir hizmet için ne zaman fırsat çıkacağı belli olmazdı ve bu da terfi, daha fazla para, daha fazla yiyecek ve karısına yeni bir elbise anlamına gelebilirdi.

"Gir."

Binbaşı Petkovitch, kapıya yüzü dönük, masasında oturuyordu. Kısa boylu, zayıftı, yüz hatları keskindi ve kelebek gözlük takıyordu. Saçları sarı olduğu için muhtemelen ailesinde yabancı kanı vardı. Strateji üzerine güncelliğini yitirmiş Almanca bir kitap okuyordu ve sosis parçalarıyla köpeğini besliyordu. Ninitch, gürleyen ateşe imrenerek baktı. Binbaşı,

öğrencilerinin sınav kâğıtlarını okurken rahatsız edilmiş bir öğretmen gibi kızgınlıkla sordu: "Evet, ne var?"

"Emniyet Müdürü aradı efendim ve sizi istasyon şefinin bürosunda telefona bekliyor."

Binbaşı, kitabı masaya bırakırken, merakını ve heyecanını gizlemeyi pek de başaramayarak, "Bizim telefonumuz çalışmıyor mu?" diye sordu; Emniyet Müdürü'yle samimi olduğu izlenimi vermek istiyordu.

"Hayır komutanım, kasabadan adam gelmedi henüz."

"Ne kadar da zor. Çavuş nerede?"

"Bir dakikalığına dışarı gitti komutanım."

Binbaşı Petkovitch, eldivenlerini çekti ve onları düzledi. "Sen benimle gelsen iyi olur. Bir ulağa ihtiyacım olabilir. Yazmayı biliyor musun?"

"Çok az komutanım." Ninitch, binbaşının başka bir ulak seçeceğinden korkuyordu ama tek söylediği, "Tut"* oldu. Ninitch ve köpek muhafız odasından demiryoluna çıkan binbaşının peşinden gittiler. İstasyon şefinin bürosunda Lukitch bir köşede büyük çalışma gösterisi yapıyor, paket memuru ise kapının önünde gelen paketlerin girişini büyük bir kâğıda işliyordu. "Hatlar epeyce açık komutanım," dedi Lukitch ve binbaşının arkasındaki Ninitch'e kaş çattı; cihazın yakınında olmasını kıskanmıştı.

Binbaşı Petkovitch, dokunaklı bir sesle "Alo, alo, alo," dedi. Asker kafasını biraz daha telefona yaklaştırdı. Sınır ile Belgrad arasındaki kilometrelerce uzun mesafeden eğitimli ve küstah ses öyle net bir tonlama ile geliyordu ki cihazın yarım metre ötesinde duran Ninitch bile ölçülü hecelerini yakalayabiliyordu. Derin sessizliğin içine peş peşe iğneler gibi düştü heceler: Lukitch ve paket memuru boşu boşuna nefeslerini tuttular; yolun karşısındaki sabit lokomotif buhar püskürtmeyi bıraktı. "Albay Hartep konuşuyor." Emniyet müdürü bu, diye düşündü Ninitch, konuşmasını duydum;

* Komutan köpeğe "Tut" diye sesleniyor. (ç.n.)

bu akşam karım ne kadar gurur duyacak; hikâye karargâha yayılacak, karıma güveniyorum. Benimle gurur duymak için fazla nedeni yok, diye, kendini hor görmeden, basitçe düşündü, elinden gelenin en iyisini yapıyor.

"Evet, evet, ben Binbaşı Petkovitch."

Küstah ses biraz alçaldı; Ninitch kelimeleri bölük pörçük yakalayabiliyordu. "Ne olursa olsun... Belgrad... treni arayın."

"Onu karargâha getireyim mi?"

Ses, hafif bir vurguyla yükseldi. "Hayır. Onu mümkün olduğu kadar az kişi görmeli... Orada tutun."

"Fakat gerçekten," diye karşı çıktı Binbaşı Petkovitch, "burada kalacak yerimiz yok. Onunla ne yapabilirim?"

"...sadece birkaç saat."

"Askeri mahkemeyle mi? Fakat bu normal değil." Ses hafif hafif gülmeye başladı. "Ben, kendim... öğlenden önce sizinle..."

"Fakat ya beraat ederse."

"...kendim," dedi ses belli belirsiz, "Binbaşı sen, Yüzbaşı Alexitch." Ses giderek alçaldı. "Gizlice... arkadaşlar arasında," ve daha net bir biçimde, "yalnız olmayabilir... şüpheliler... herhangi bir bahane... gümrük. Velveleye vermeyelim, dikkatli."

Binbaşı Petkovitch, hiç de onaylamayan bir tonda, "Albay Hartep, başka bir şey var mıydı?" dedi. Ses biraz canlanır gibi oldu. "Evet, evet. Öğlen yemeği hakkında. Sanırım orada fazla seçeneğiniz yok. ...İstasyonda... iyi bir şömine... sıcak bir şeyler... soğuk şeyler ve şarap." Bir an sessizlik oldu. "Unutma, sen sorumlusun."

"Normal olmayan durumda," diye başladı Binbaşı Petkovitch. "Hayır, hayır, hayır," dedi ses, "yemekten bahsediyordum elbette."

"Belgrad'da durum sakin mi?" diye sordu Binbaşı Petkovitch pat diye. "Derin uykuda," dedi ses.

"Bir soru daha sorabilir miyim?"

Binbaşı Petkovitch, sinirli bir sesle, "Alo, Alo, Alo," dedi ve ahizeyi çarparak kapattı. "Nerede o adam? Gel benimle," dedi ve tekrar Ninitch ve kendi köpeği peşinde olmak üzere soğuk havaya fırladı, rayları ve muhafız odasını geçti ve odasına girip kapısını çarparak içeriden kapattı. Sonra bazı kısa notlar yazarak dağıtması için Ninitch'e verdi; öyle telaşlı ve sinirliydi ki ikisinin ağzını yapıştırmayı unuttu. Tabii ki Ninitch onları okudu; karısı o akşam kendisiyle gurur duyacaktı. Bir tanesi gümrük muhafaza şefineydi fakat o kapalıydı, bir tanesi karargâhtaki yüzbaşıya yazılmıştı ve ona derhal istasyondaki güvenlik gücünü iki katına çıkarmasını ve adam başı yirmi mermilik cephane dağıtmasını söylüyordu. Bu Ninitch'i huzursuz etti, savaş mı demekti, Bulgarlar mı geliyordu? Yoksa Kızıllar mı? Belgrad'da olanları hatırladı ve çok rahatsız oldu. Ne de olsa onlar kendi halkımızdı, fakirdi, karıları ve çocukları vardı. En son olarak bir tane de karargâhtaki aşçıya not vardı, saat bir buçukta binbaşının odasında sıcak servis edilecek üç kişilik bir öğle yemeği için detaylı talimatlar içeriyordu; "Unutma, sorumluluk sende," diye bitiyordu.

Ninitch odadan çıktığında Binbaşı Petkovitch yine strateji üzerine güncelliğini yitirmiş Almanca kitabı okuyor ve bir yandan da sosis parçalarıyla köpeğini besliyordu.

II

Coral Musker, tren Budapeşte'ye varmadan uzun süre önce uykuya dalmıştı. Myatt, sıkışmış kolunu başının altından çektiği zaman, dolu bir denizin kabarması gibi gri bir sabaha uyandı. Kuşetten çabucak kalktı ve giyindi; telaşlı, heyecanlıydı ve eşyalarını koyduğu yeri unutuyordu. Fısıldayarak neşeyle şarkı söylemeye başladı: *Çok mutluyum. Gamsız tasasızım*. Trenin hareketi onu pencereye savurdu,

fakat o gri sabaha sadece şöylece hızlı bir bakış attı. Oradan buradan birbiri ardına ışıklar vuruyordu fakat henüz kenardaki evleri görmeye yetecek kadar gündüz olmamıştı; Tuna üzerinde bir ışıklı köprü, bir jartiyerin tokası gibi parıldıyordu. *Sadece yoluma devam ediyorum, her gün şarkı söylüyorum.* Nehrin aşağılarında bir yerde beyaz bir ev parlıyordu, bahçedeki bir ağaç gövdesine benzetilebilirdi, fakat zemin kat odalarındaki iki ışık o bakarken söndü. Geç saate kadar kutlama yapmışlardı; düşündü, orada neler oluyordu? Sonra da kendisini bütün cüretkâr, edepsiz ve gençliğe ait şeylerle bir arada hissederek azıcık güldü. *Seni kaygılandıran şeyler beni kaygılandırmıyor. Baharın peşinden yaz geliyor. Ben sadece gülümsüyor ve...* Ayakkabıları hariç tamamen giyinmiş olarak şimdi kuşete ve Myatt'a dönüp baktı.

Rahatsız bir uykudaydı ve tıraşı gelmişti; buruşuk giysilerle yatıyordu ve onunla gecenin heyecan ve acıları arasında ucu ucuna bağ kurabilirdi. Bu adam bir yabancıydı, karanlıkta meçhul birinin söylediği sözlerin sorumluluğunu reddederdi. Kendisine çok fazla vaat verilmişti. Fakat kendi kendine, bu çeşit bir iyi talihin karşısına çıkmadığını söyledi. Tecrübeli yaşlı kadınların sözleri aklına geldi: "Önceden her şeyi vaat ederler." Sonra kendi sınıfının tuhaf ahlaki kodu onu uyardı: "Onlara hatırlatmamalısın." Her şeye rağmen onun karşısına geçti ve sevgilisininkine biraz benzemesi için eliyle saçını düzeltmeye çalıştı. Alnına dokununca adam uyandı ve cesaretle, görmekten korktuğu, kim olduğunu ve birlikte ne yaptıklarını bilmiyormuş gibi o bir anlık boş bakışla karşılaştı. Kendini özdeyişle teselli etti: "...denizden henüz çıkmamış balıklar var." Fakat ne mutlu ki adam onu şaşırtarak, hiç hatırlamaya çalışmadan, "Evet, kemancıyı getirmeliyiz," dedi.

Kız rahatlayarak el çırptı: "Doktoru da unutma." Kuşetin kenarına oturup ayakkabılarını giydi. Çok mutluyum. Hatırlıyor, verdiği sözü tutacak. Yine şarkı söylemeye başla-

dı: *Gün ışığında yaşar, ay ışığında sevişir, hoş vakit geçiririz.* Kondüktör koridordan gelip kapıya vurdu. "Budapeşte." Işıklar kümelenmişti; nehrin karşı yakasının üstünde, ağır gökyüzüne doğru yarı yola düşen üç yıldız parlıyordu. "Bu nedir? Şuradaki. Geçiyor. Çabuk."

"Kale," dedi adam.

"Budapeşte." Köşesinde uyuklamakta olan Josef Grünlich gözünü açtı ve pencereye gitti. Kısa süre yakalayabildiği yüksek gri binalar arasındaki nehirle üst katlarda yanan ışıkların görüntüsü, istasyonun kemeri tarafından aniden kesildi ve tren, yankılanan büyük bir salonun içine girerek durdu. Bay Opie, canlı, neşeli ve yüklü bir halde aniden göründü ve yere iki bavul, bir golf çantası ve kılıfı içinde bir tenis raketi bıraktı. Josef sırıttı ve göğsünü şişirdi; Opie'nin görüntüsü kendisine suçunu hatırlattı. Cook şirketinin üniformasıyla bir adam uzun boylu, buruşuk bir kadın ve kocasının önünden yürüyordu, dibinden ayrılmıyorlardı, buharın çıkardığı ıslık ve etrafta seslenen yabancı dillerden dolayı mutsuz ve şaşkındılar. Josef'e, trenden ayrılabilirmiş gibi geliyordu. Derhal, çünkü bu onun güvenliğini ilgilendiren bir şeydi, mizahi ya da tumturaklı düşünmeyi bıraktı; beynindeki küçük, hassas çarklar döndü ve bir bankadaki hesap makinesi gibi hatasız bir doğrulukla borçları ve alacakları kaydetmeye başladı. Bir trende hapis sayılırdı; yolculuğunun herhangi bir anında polis onun tutuklanmasını sağlayabilirdi; bu yüzden ne kadar çabuk özgür kalırsa o kadar iyiydi. Bir Avusturyalı olarak Budapeşte'de dikkat çekmezdi. İstanbul'a kadar seyahatine devam edecek olursa üç tane daha gümrük kontrolü riskine girecekti. Otomatik makine yeniden rakamların içinde çalıştı, toplama yaptı, sağlama yaptı ve borç hanesine yazdı. Budapeşte'deki polis etkiliydi. Balkan ülkelerinde yozlaşmışlardı ve gümrükten korkacak bir şey yoktu. Suç mahallinden uzaktaydı. İstanbul'da arkadaş-

ları vardı. Josef Grünlich devam etmeye karar verdi. Karar verilmişti ve yeniden bir zafer rüyasına geri döndü; tabanca görüntüleri zihninden hızlıca akıp geçti, sesler onu konuştu: "İşte Josef. Beş yıl oldu ve hiç yakalanmadı. Viyana'da Kolber'i öldürdü."

"Budapeşte." Dr. Czinner bir dakikadan biraz fazla süreyle yazmaya ara verdi. Bu küçük ara babasının doğduğu şehre saygısını göstermek içindi. Babası Budapeşte'yi terk edip Dalmaçya'ya yerleştiğinde genç bir adamdı; Macaristan'da başkasının toprağında ırgatlık yapan bir köylüydü; Split'te ve daha sonra Belgrad'da kendi işini yapan bir kunduracı olmuştu; yine de önceki daha alt sınıfa aidiyet, bir Macar köylü kanından geliyor olması, Dr. Czinner için kokuşmuş, karanlık Balkan sokaklarını yerle bir eden daha büyük bir kültürün nefesini temsil ediyordu. Hiç paylaşmadığı bir kültürün heykel, şiir ve felsefesinden biraz hayal kırıklığı yaşayan Atinalı bir kölenin barbar ülkelerinde özgür bir adam olması gibiydi. İstasyon kayıp giderek ondan uzaklaşmaya başladı; babasının ona hiç öğretmediği bir dilde isimler önünden akıp geçti. "*Restoracioj*", "*Pôsto*", "*Informoj.*" Vagonun penceresine yakın bir afiş rüzgârda pır pır ediyordu: "*Teatnoj Kaj Amuzejoj.*" Ve tanımadığı kelimeleri, tren Belgrad'a vardığında yeni başlayacak olan eğlenceleri, Opera'yı, Royal Orfeum'u, Tabarin'i ve Jardin de Paris'yi otomatik olarak aklına yazdı. Babasının dükkânının arkasındaki karanlık bodrum katı salonundan ne kadar sık bahsettiğini hatırladı. "Budin'de ne kadar eğleniyorlar." Babası da bir zamanlar yüzünü restoranların camlarına yaslayıp masalara taşınan yemekleri, gruptan gruba dolaşan kemancıları imrenmeden seyrederek, şehirde basit ve dolaylı bir yoldan kendini eğlendirmişti. Babasının kolay mutlu olmasına öfkelenmişti.

On dakika daha yazdı ve kâğıdı katlayıp pardösüsünün cebine soktu. Her türlü ihtimale karşı hazırlıklı olmak isti-

yordu; düşmanlarının hiç tereddüt etmeyeceğini biliyordu, onu sanık sandalyesinde canlı görmek yerine bir arka sokakta hemen öldürülmesini tercih ederlerdi. Gelmesiyle ilgili bilgisizliklerinden dolayı kendisi güçlü konumdaydı; orada olduğunu onlar öğrenmeden önce Belgrad'da kendi isteğiyle bulunduğunu duyurması gerekiyordu, böylece meçhul bir yabancının çabucak suikasta uğraması mümkün değildi; onu mahkemeye çıkarmaktan başka seçenekleri yoktu. Bavulunu açtı ve Baedeker'ı çıkardı. Sonra bir kibrit çaktı ve haritanın köşesini tutuşturdu; parlak kâğıt ağır ağır yandı. Demiryolu küçük bir alevin içinde parladı ve postane meydanının küle dönmesini izledi. Sonra parkın yeşili, Kalimagdan kahverengine büründü. En son gecekondu mahallesinin sokakları yandı ve daha hızlı yansın diye aleve üfledi.

Harita iyice yanınca külleri koltuğun altına attı, diline acı bir tablet koydu ve uyumaya çalıştı. Uyumak zor geliyordu. Mizah duygusundan yoksun bir adamdı, öyle olmasa Budin'in 80 kilometre gerisinde büyük Tuna vadisini aniden kesen, yüksük biçiminde ve etekleri köknar ağaçlarıyla kabarık tepeyi fark ettiğinde kalbindeki anlık hafiflikle gülümseyebilirdi. Orayı aşabilmek için yol geniş bir yay çiziyor, sonra direkt şehrin içine uzanıyordu. Yol ve tepe şu anda karların altında beyazdı, karlar karga yuvalarına benzeyen büyük torbalar halinde ağaçlardan sarkıyordu. Yolu, tepeyi ve ormanı hatırladı çünkü beş yıl önce sınırdan kaçtıktan sonra tam güvenlik duygusuyla fark ettiği ilk şeylerdi. Arabayı kullanan arkadaşı Belgrad'dan ayrıldıktan sonra ilk kez sessizliğini bozmuş ve ona seslenmişti: "Bir saat on beş dakika içinde Budin'de oluruz." Dr. Czinner o ana kadar güvende olduğunun farkına varmamıştı. Şimdi kalbinin hafifliğinin nedeni tam tersiydi. Budapeşte'ye seksen kilometre kaldığını değil, sınırdan sadece yüz on kilometre uzakta olduğunu düşündü. Neredeyse memlekete varmıştı. Şu an içindeki sezgiler fikirlerden daha güçlüydü. Kendi kendine,

bir evi olmadığını ve gideceği yerin cezaevi olduğunu söylemenin bir yararı yoktu; o an için tasasız eğlence Kruger's bira bahçesine, yeşil ışıkta gece yüzmesi için parka, rampalı sokaklara ve seyahat ettiği parlak paçavralara gitmek olurdu. Ne de olsa, dedi kendi kendine, bunları yine göreceğim; beni cezaevinden mahkemeye arabayla götürecekler. İşte o an nedensiz bir kederle hatırladı, bira bahçesinin yerine apartmanlar yapılmıştı.

Kahvaltı masasında Coral ve Myatt, iki yabancı olarak olağanüstü bir rahatlıkla birbirlerinin yüzüne bakıyorlardı. Akşam yemeğinde birbirlerine söyleyecek şeyleri olmayan eski dostlar gibiydiler. Bütün kahvaltı boyunca ise, tren sanki kilometreleri değil de zamanı tüketiyormuş ve onlar da saatleri birlikte bir yaşama yetecek kadar konuşarak doldurmak zorundaymış gibi hızlı hızlı ve sürekli konuştular.

"Peki İstanbul'a gidince ne yapacağım? Bana oda tutulmuştu."

"Onu boş ver. Ben bir otelde oda tutmuştum. Benimle gelirsin ve onu iki kişilik oda yaparız."

Onun çözümünü nefes nefese bir memnuniyetle kabul etti fakat sessizlik için, arkaya yaslanıp oturmak için zaman yoktu. Kayalıklar, evler, çıplak çayırlar saatte seksen kilometre hızla geçiyordu ve konuşulacak çok şey vardı. "Kahvaltı zamanında varıyoruz değil mi? Bütün gün ne yapacağız?"

"Birlikte öğle yemeği yiyeceğiz. Öğleden sonra ben ofise gidip bazı işlere bakacağım. Sen alışverişe gidebilirsin. Akşam döneceğim, birlikte yemek yeriz ve tiyatroya gideriz."

"Evet, peki hangi tiyatro?" Kız için sıra dışıydı, dün gecenin yol açtığı dönüşüm. Adamın yüzü artık yarı samimi bir şekilde tanıdığı o bütün Yahudi çocuklarınınkine benzemiyordu; sürekli veren jestleri bile, ellerinin kendiliğinden açılması, farklıydı; ne kadar para harcayacağına yaptığı vurgu, kendisine ne kadar güzel zaman geçirteceği, farklıydı çünkü adama inanıyordu.

"Senin tiyatrondaki en iyi koltukları alacağız."

"Dunn'ın Bebekleri?"

"Evet, istersen sonra da hepsini yemeğe götürürüz."

"Hayır." Kafasını salladı; şimdi onu kaybetme riskini göze alamazdı, Dunn'ın Bebekleri'nin çoğu kendisinden daha güzeldi. "Tiyatrodan sonra yine yatağa gidelim." Kahvelerini içerken güldüler, masa örtüsünün üzerine kahverengi damlalar döküldü. Gülüşünde hiçbir endişe yoktu; kız mutluydu çünkü acılar geride kalmıştı. "Kahvaltıda ne kadar oturduk biliyor musun?" diye sordu. "Tam bir saat. Bu bir skandal. Daha önce bunu hiç yapmadım. Benim kahvaltım saat onda yatağımda bir bardak çaydır. İyi bir ev sahibem varsa iki parça kızarmış ekmek ve biraz da portakal suyu."

"Yapacak işin de yoksa."

Kız güldü. "Portakal suyundan vazgeçtim. Şimdi sınıra yaklaştık mı?"

"Çok yaklaştık." Myatt bir sigara yaktı. "İçiyor musun?"

"Sabahları değil. Seni bırakayım, iç." Kız ayağa kalktı ve o anda tren bir makastan geçti, adamın üzerine savruldu. Dengesini sağlamak için onun koluna yapıştı ve omzunun üzerinden fırıl fırıl kayıp gözden kaybolan bir sinyal kulesini ve dibine kar yığılmış siyah kulübeyi gördü. Sersemliği geçene kadar onun kolunu biraz tuttu. "Sevgilim, çabuk dön. Seni bekleyeceğim." Aniden içinden ona şöyle söylemek geçti: "Şimdi gel." Tren istasyondayken yalnız bırakılmaktan korkuyordu. Yabancılar gelip onun yerine oturabilirdi ve onlara laf anlatamayabilirdi. Gümrük memurunun ona ne dediğini bilemeyebilirdi. Fakat kendi kendine, ondan taleplerde bulunursa kendisinden bıkabileceğini söyledi; bir erkeğe sıkıntı vermek güvenli değildi; mutluluğu o kadar garanti değildi ki en ufak bir riske cesaret edebilsin. Arkasına baktı; adam başını hafifçe eğmiş oturuyordu, parmaklarıyla altın bir sigara tabakasını okşuyordu. Ona son kez baktığı-

na daha sonra memnun oldu, bir sadakat sembolü, yanında taşıyacağı bir imge olarak işe yarayacaktı, bu sayede "Ben seni hiç terk etmedim" diyebilecekti.

Koltuğuna vardığında tren durdu ve kız pencereden dışarıya, çamurlu küçük bir istasyona baktı. Birkaç lamba üzerine siyah harflerle Subotica basılmıştı; istasyon binaları bir sıra kulübeden biraz daha fazlasıydı ve peron yoktu. Yeşil üniformalı bir grup gümrük memuru raylar arasından beş altı askerle birlikte geldi; arama yapmak için aceleleri yok gibiydi. Gülerek ve konuşarak kondüktörün vagonuna doğru gittiler. Bir sıra köylü durmuş treni seyrediyordu ve bir kadın çocuğunu emziriyordu. Yapacak hiçbir işi olmayan birçok asker vardı; içlerinden biri köylüleri raylardan kovaladı ama hattın yirmi metre ötesinde yine raylara üşüştüler. Yolcular sabırsızlanmaya başlamıştı; tren zaten yarım saat gecikmişti ve henüz bavulları aramak ve pasaportları kontrol etmek için hiçbir girişim yapılmamıştı. Birkaç kişi tren yoluna inip rayları geçerek bir büfe aradı; küçük ve yuvarlak kafalı, uzun boylu zayıf bir Alman bir aşağı bir yukarı yürüyordu, bir aşağı bir yukarı. Coral Musker doktorun yumuşak şapkası, pardösüsü ve bir çift gri yün eldiveniyle trenden ayrıldığını gördü. O ve Alman birbirlerinin yanından geçtiler, geçtiler, tekrar tekrar geçtiler. Fakat birbirlerine hiç dikkat etmedikleri için ayrı dünyalarda yürüyor olmalıydılar. Bir defasında görevli pasaportlarına bakarken yan yana durdular, fakat yine farklı dünyalara aittiler; Alman burnundan soluyordu ve sabırsızdı, doktor ise kendi kendine gülümsüyordu.

Onun yanına geldiği zaman gülümsemesinin niteliğini görebiliyordu; boş ve duygusal. Oradan uzakta görünüyordu. Sert ve saygılı duruşundan biraz korkarak, alçakgönüllülükle, "Sizinle konuşmamı mazur görün," dedi. Adam onu başıyla selamladı ve gri eldivenli ellerini arkasında kavuşturdu; başparmağındaki delik kızın gözüne ilişmişti. "Diyordum

ki... diyorduk ki... bu akşam bizimle akşam yemeğine katılır mısınız." Gülümsemesi ortadan kalktı ve onu tehlikeli bir ağırlığı olan kelimeleri bir araya getirirken gördü. Kız açıkladı: "Bana çok nazik davrandınız." Açık hava çok soğuktu ve birlikte yürümeye başladılar; donmuş çamur kızın ayakkabılarının üzerinde çatırdadı ve çoraplarını lekeledi. "Fevkalade memnun olurdum," dedi adam, sözcükleri müthiş bir doğrulukla sıralayarak, "ama kabul edemeyeceğim için çok üzgünüm. Bu akşam Belgrad'da trenden ayrılıyorum. Zevk duyardım..." Kaşlarını buruşturarak yürümeyi kesti ve ne söyleyeceğini unutmuş gibi durdu; yırtık eldivenin içindeki elini pardösüsünün cebine soktu. "Zevk duyardım..." Üniformalı iki adam tren yolundan onlara doğru yürüyordu.

Doktor elini kızın koluna koydu ve onu kibarca geri döndürdü ve trenin yanı sıra geriye doğru yürümeye başladılar. Hâlâ kaşlarını çatıyordu ve cümlesini hiç bitirmedi. Bunun yerine yenisine başladı: "Acaba, sizce bir sakıncası yoksa... benim gözlüğüm buğulandı... önümüzde ne görüyorsunuz?"

"Muhafız vagonundan inerek bize doğru gelen birkaç gümrük memuru var."

"Hepsi bu mu? Yeşil üniformalı mı?"

"Hayır gri."

Doktor durdu. "Yani?" Kızın elini eline aldı ve kız bir zarfın avucunun içinde katlandığını hissetti. "Çabuk kendi vagonuna dön. Bunu sakla. İstanbul'a vardığın zaman postala. Şimdi hemen git fakat telaşlı olduğunu gösterme." Kız onu anlamadan itaat etti; yirmi adım sonra gri üniformalı adamların yanına geldi ve onların asker olduğunu gördü; tüfek taşımıyorlardı fakat süngü kılıflarından anlamıştı. Önünü kestiler ve bir an onu durduracaklarını düşündü; aralarında hızlı hızlı konuşuyorlardı fakat onlara bir iki adım yaklaştığında biri kenara çekilerek ona yol verdi. Rahatlamıştı, fakat avucundaki mektubu hissederek hâlâ biraz korkuyordu. Ona bir

kaçakçılık mı yaptırılıyordu? Bir uyuşturucu? O sırada askerlerden biri arkasından gelmeye başladı; botlarının çamurdaki çatırtısını duyuyordu; kendini bir şeyler hayal ettiğine inandırdı, onun için gelse seslenirdi, ses çıkarmaması cesaret verdi. Yine de daha hızlı yürüdü. Kompartımanı sadece bir vagon ötedeydi ve sevgilisi adama Almanca olarak kendisinin kim olduğunu anlatırdı. Fakat Myatt kompartımanda değildi; hâlâ restoranda sigara içiyordu. Bir an tereddüt etti. Restorana gidip cama vuracağım, fakat ikinci tereddüdü çok uzun sürdü. Bir el dirseğine dokundu ve bir ses ona yabancı bir dilde kibarca bir şeyler söyledi.

İtiraz etmek için, rica etmek için döndü, kaçıp restoran vagonuna koşmaya hazırdı fakat askerin kocaman müşfik gözleriyle korkuları biraz yatıştı. Ona gülümsedi, başını salladı ve istasyon binalarını işaret etti. Kız, "Ne istiyorsun? İngilizce konuşamıyor musun?" dedi. Asker tekrar başını sallayıp gülümsedi ve işaret etti, kız doktorun askerlerle buluştuğunu ve onlarla birlikte binalara doğru yürüdüğünü gördü. Yanlış bir şey olamazdı, önlerinden yürüyordu ve askerler ona karşı güç kullanmıyordu. Asker başını sallayıp gülümsedi ve sonra büyük bir çabayla İngilizce üç kelimeyi bir araya getirdi. "Her şey iyi," dedi ve tekrar binaları gösterdi.

"Arkadaşıma söylesem olur mu?" diye sordu kız. Asker başını salladı, gülümsedi ve kolunu tutarak kibarca onu trenden uzaklaştırdı.

Bekleme salonu boştu, içeride sadece doktor vardı. Salonun orta yerinde bir soba yanıyordu ve pencerelerden görünen manzara buz çizgileriyle kesik kesikti. Başından beri elindeki mektubun bilincindeydi. Asker onu usulca ve nezaketle içeri aldı ve kapıyı kilitlemeden kapattı. "Ne istiyorlar?" diye sordu kız. "Treni kaçırmamalıyım."

"Korkma," dedi adam. "Onlara anlatırım; beş dakikaya kadar gitmene izin verirler. İsterlerse seni aramalarına izin vermelisin. Mektubu aldılar mı?"

"Hayır."

"Onu bana versen daha iyi. Senin başına dert açmak istemem." Kız elini uzattı ve aynı anda kapı açıldı. Asker içeri girdi, iyimserlikle güldü ve mektubu elinden aldı. Dr. Czinner ona bir şey söyledi, adam hızlı hızlı konuştu; masum ve mutsuz gözleri vardı. Asker geri gittikten sonra Dr. Czinner, "Onun hoşuna gitmedi. Aramızda bir şey geçip geçmediğini görmek için anahtar deliğinden bakması söylenmiş ona," dedi.

Coral Musker tahta bir sıraya oturdu ve ayaklarını sobaya doğru uzattı. Dr. Czinner hayret ederek, "Çok sakinsin," dedi.

"Huysuzluk yapmanın yararı yok," dedi kız. "Zaten anlamazlar ki. Arkadaşım birazdan beni aramaya başlar."

"Bu doğru," dedi adam rahatlayarak. Bir an duraksadı. "Bu... rahatsızlık için senden neden özür dilemediğimi merak ediyor olabilirsin. Yani herhangi bir rahatsızlıktan daha önemli tuttuğum bir şey var. Anlamadığını sanıyorum."

"Anlamıyorum doğrusu," dedi kız, gecenin alaycı mizahını düşünerek. Uzun bir ıslık soğuk havayı yardı ve kız huzursuzca yerinden sıçradı. "Bu bizim tren değil, öyle değil mi? Onu kaçıramam." Dr. Czinner penceredeydi. Avucunun içiyle camın buharını sildi ve buz kabartılarının arasından dışarı baktı. "Hayır," dedi, "diğer hattaki bir lokomotif. Sanırım lokomotifleri değiştiriyorlar. Epey zamanlarını alır bu. Korkma."

"Yoo, ben korkmuyorum," dedi kız tekrar sert sıraya yerleşerek. Arkadaşım yakında gelir. O zaman *onlar* korkacak. O zengin, yani."

"Yani?" dedi Dr. Czinner.

"Evet ve aynı zamanda önemli biri. Bir şirketin başkanı. Kuru üzüm işi yapıyorlar." Gülmeye başladı. "Üzümlü kek yediğimde onu aklına getirmemi söyledi bana."

"Yani?"

"Evet. Ondan hoşlanıyorum. Bana çok tatlı davrandı. Diğer Yahudilerden epey farklı. Hepsi genel olarak kibardır ama o... yani o sakin."

"Çok şanslı bir adam olmalı diye düşünüyorum," dedi Dr. Czinner. Kapı açıldı ve iki asker bir adamı içeri itekledi. Dr. Czinner hemen harekete geçti ve ayağını kapının arasına koydu. Onlarla nazik nazik konuştu. Biri cevap verdi ama diğeri onu geri itti, kapıyı kapattı ve kilitledi. "Onlara," dedi, "seni neden burada tuttuklarını sordum. Treni yakalaman gerektiğini söyledim. Bir tanesi 'hiç sorun değil' dedi. 'Bir subay gelip size bir iki soru soracak. Trenin kalkmasına yarım saat daha var.' "

"Teşekkür ederim," dedi Coral.

"Ya ben?" dedi yeni gelen, öfkeli bir sesle. "Ya ben?"

"Seninle ilgili hiçbir şey bilmiyorum Herr Grünlich."

"Gümrükçüler gelip üzerimi aradı. Tabancamı aldılar. Dediler ki: 'Yanında tabanca bulunduğunu neden beyan etmedin?' Ben de dedim ki, 'Sizin ülkenizde hiç kimse tabancasız dolaşmaz.' " Coral Musker gülmeye başladı; Josef Grünlich ona kötü kötü baktı ve sonra buruşuk yeleğini düzeltti, saatine baktı ve oturdu. Elleri, şişko dizlerinde dümdüz önüne baktı ve düşünüp taşınmaya başladı.

Şimdiye kadar sigarasını bitirmiş olmalı, diye düşündü Coral. Kompartımana geri dönecek ve orada olmadığımı görecek. Belki de istasyondaki adamlardan birine beni görüp görmediğini sormadan önce on dakika bekleyecek. On iki dakika içinde beni bulmuş olacak. Kapıda bir anahtar dönünce kalbi yerinden hopladı ve kendisini ne çabuk bulduğunu düşündü, fakat içeri giren Myatt değildi, açık tenli ve telaşlı bir subaydı. Omzunun üzerinden bir emir verdi ve iki asker arkasından girerek kapının önünde dikildiler.

"Ama bütün bunlar ne demek oluyor?" diye sordu Coral, Dr. Czinner'a. "Bir kaçakçılık yaptığımızı mı düşü-

nüyorlar?" Yabancıların birbirlerine ne söylediklerini anlayamıyordu, ansızın kaybolduğunu hissetti ve korktu; bu adamlar ona ne kadar çok yardım etmek isteseler bile ne söylediğini ve ne istediğini anlayamazlardı. Dr. Czinner'dan rica etti: "Söyleyin onlara, bu treni yakalamam gerekiyor. Arkadaşıma haber vermelerini söyleyin." O hiç umursamadı ve sobanın yanında elleri cebinde dimdik durarak sorulara cevap verdi. Köşede, ayakkabılarının burnuna bakan Almana döndü. "Lütfen onlara benim bir şey yapmadığımı söyleyin." Adam bir an başını kaldırıp kıza nefretle baktı.

Sonunda Dr. Czinner, "Sana verdiğim not hakkında hiçbir şey bilmediğini onlara anlatmaya çalıştım. Ama seni Emniyet Müdürü'nün sorgulaması için bir süre daha tutması gerektiğini söyledi," dedi.

"Ama tren," diye yakardı kız, "tren."

"Sanırım sorun olmaz. Tren yarım saat daha burada. Ona arkadaşına haber vermesini söyledim ve ne yapabileceklerine bakacaklarını söyledi bana." Kız subayın yanına gitti ve koluna dokundu. "Bu trenle gitmeliyim," dedi. "Gitmeliyim. Beni anlıyor musun, lütfen." Asker kolunu çekip kurtardı, sert ve net bir ses tonuyla, kelebek gözlüğü sallanarak onu azarladı, fakat hangi kelimelerle azarlandığını kız anlayamadı. Sonra subay bekleme odasından çıktı.

Coral yüzünü pencereye yapıştırdı. İki donmuş yaprak arasından tren yolunda bir aşağı bir yukarı yürüyen Almanı gördü; restoran vagonunun oralara kadar görmeye çalıştı. Dr. Czinner, "Onu görebiliyor musun?" diye sordu.

"Yine kar yağacak," dedi kız ve pencereden ayrıldı. Ansızın, kafasını bulandıran bu duruma daha fazla dayanamaz hale geldi. "Beni neden istiyorlar? Beni ne için burada tutuyorlar?"

Adam kızı teselli etti: "Bu bir yanlışlık. Korkuyorlar. Belgrad'da bir ayaklanma oldu. İstedikleri benim, hepsi bu."

"Ama neden? Sen İngilizsin, değil mi?"

"Hayır, ben onlardan biriyim," dedi, biraz hoşnutsuz.

"Sen ne yaptın?"

"Ben bir şeyleri değiştirmeye çalıştım." Yaftalardan hoşlanmayan bir havada, "Ben bir komünistim," dedi.

Birden "Neden? Neden?" diye haykırdı kız. Myatt dışında ona yardım etme kabiliyeti ve isteği bulunduğuna inandığı tek insana güveni sarsıldığı duygusunu gizleyemeden korku içinde onu izledi. Trende ona göstermiş olduğu nezakete bile şimdi şüpheyle bakıyordu. Sıraya giderek Almandan mümkün olduğu kadar uzağa oturdu.

"Nedenini sana anlatmak uzun zaman alır," dedi. Adamın ağzından çıkan bütün kelimelerin anlamına zihnini kapatarak, ilgilenmedi kız. Artık bu adamı cumartesi öğleden sonraları Trafalgar Meydanı'nda şöyle sevimsiz pankartlar taşıyan pasaklılardan biri olarak görüyordu: "Dünyanın İşçileri, Birleşin", "Walthamstow Eski Yoldaşları", "Genç İşçiler Birliği Balham Şubesi". Bunlar, zenginleri asacak, tiyatroları kapatacak ve onu bir yaz kampında iğrenç özgür aşka zorlayacak olan oyunbozanlardı... ve sonra kendisini Oxford Caddesi'ndeki geçit töreninde şu pankartın arkasında kucağında bebeğiyle yürüteceklerdi: "İngiliz Kadın İşçiler."

"Sahip olduğumdan daha uzun zaman," dedi adam.

Kız ilgilenmedi. O an için bu adamı bir hayli aşan kendi düşüncelerine dalmıştı. Zengin bir adamın sevgilisiydi ve bu adam da bir işçiydi. Sonunda onunla küçümseyerek ilgilendi: "Sanırım kodese gireceksin."

"Beni vuracaklarını düşünüyorum," dedi adam.

Kız, aralarındaki sınıf farkını unutarak ona şaşkınlıkla baktı: "Neden?" Kibirli bir havayla gülümsedi adam: "Korkuyorlar."

"İngiltere'de," dedi kız, "Kızılların istedikleri kadar konuşmasına izin veriyorlar. Polis, bir şey yapmadan duruyor."

"Ha, ama bir fark var. Biz konuşmaktan daha fazlasını yapıyoruz."

"Ama mahkeme olacak değil mi?"

"Bir çeşit mahkeme. Beni Belgrad'a götürecekler."

Bir yerlerde bir klakson çaldı ve soğuk havayı bir ıslık yardı. Dr. Czinner onu rahatlatmak için "Makas değiştiriyorlardır," dedi. Pencerelerden bir duman şeridi savrularak bekleme salonunu kararttı, sesler duyuldu ve dışarıda, tren yolunun yanı sıra ayaklar koşmaya başladı. Vagonlar arasındaki bağlantılar gıcırdadı, itilip çekildi ve sonra ince duvarlar pistonların vurmasından, tekerleklerin ağır darbelerinden sallandı. Duman dağıldığı zaman Coral Musker tahta sırada hiç kımıldamadan oturuyordu. Söylenecek hiçbir şey yoktu ve ayakları buz kesmişti. Fakat bir süre sonra Dr. Czinner'ın sessizliğinden bir suçlama çıkarmaya başladı ve içtenlikle konuşarak "Benim için geri dönecek," dedi. "Bekle ve gör."

Ninitch, tüfeğini kolunun kıvrımına düşürdü ve eldivenli ellerini birbirine vurdu. Trenin bir virajda lastik gibi kıvrılıp kayboluşunu izlerken "Bu yeni lokomotif çok gürültülü," dedi. Makaslar gürültüyle yerlerine oturdu ve yolcu hattı üzerindeki sinyal yükseldi. Kulenin merdivenlerinden bir adam indi, raylardan geçti ve kulübeye doğru gözden kayboldu.

Ninitch'in arkadaşı imrenerek "Öğlen yemeğine gitti," dedi.

"Burada bulunduğum süre içinde," dedi Ninitch, "hiç bu kadar gürültülü lokomotif görmemiştim." Sonra arkadaşının sözlerini duydu: "Binbaşı, garnizonun orada sıcak yemek yiyor." Ama Ninitch arkadaşına Belgrad'dan Emniyet Müdürü'nün geleceğini söylemedi; bu haberi karısı için sakladı.

"Sen şanslısın. Her zaman yiyecek yemeğin olmasının iyi bir şey olduğunu düşünmüşümdür. Karının sabahları geldiğini görünce, her zaman evli olmak iyi bir şeydir diye düşünüyorum."

Ninitch, alçakgönüllülükle, "Çok kötü değil," dedi.

"Söylesene, sana ne getiriyor?"

"Bir somun ekmek ve bir parça sosis. Bazen biraz tereyağı. İyi kızdır." Ama o kadar ılımlı düşünmüyordu. Ben onun için yeterince iyi değilim; zengin olmayı, ona elbise ve kolye almayı, onu Belgrad'a tiyatroya götürmeyi isterdim. İlkönce bekleme salonunda kilitli olan yabancı kızı, ona çok pahalı görünen elbiselerini ve yeşil kolyesini imrenerek düşündü, fakat onu karısıyla karşılaştırınca imrenmesini unuttu ve yabancıya da şefkatle bakmaya başladı. Büyük ve hantal ellerini birbirine vururken kadınların güzelliği ve kırılganlığı onda acıma duygusu uyandırdı.

"Uyan," diye fısıldadı arkadaşı ve bir otomobil yerdeki buzları çatırdatarak ve suları sıçratarak yoldan istasyona doğru gelirken ikisi de ayağa kalkıp dik bir şekilde rahatta durdular. "Kim ulan bu?" diye fısıldadı arkadaşı, neredeyse dudaklarını hiç kımıldatmadan, fakat Ninitch gururla biliyordu; uzun boylu, üniforması şeritli subayın Emniyet Müdürü olduğunu biliyordu. Araçtan lastik top gibi fırlayıp Albay Hartep'in inmesi için kapıyı tutan diğer subayın adını bile biliyordu.

Albay Hartep, önce çamura ve sonra cilalı çizmelerine bakarak, zevk alan bir tiksinmeyle, "Ne biçim yer," dedi.

Yüzbaşı Alexitch, yuvarlak yanaklarını şişirdi. "Yere tahta koymaları lazımdı."

"Yoo, yoo, biz polisiz. Bizi sevmiyorlar. Allah bilir bize nasıl bir yemek verecekler. Buraya bakın oğlum," diye Ninitch'e seslendi, "şoföre kasalar için yardım edin. Şarapları sallamamaya ve dik tutmaya dikkat edin."

"Binbaşı Petkovitch, efendim..."

"Boş ver Binbaşı Petkovitch'i."

Ninitch'in arkasından kızgın olduğu anlaşılan bir ses, "Affedersiniz efendim," dedi.

"Elbette Binbaşı," dedi Albay Hartep, gülümseyerek ve eğilerek, "fakat sizi affedecek bir neden yok ki."

"Bu asker mahkûmların başında bekliyor."

"Birkaç tane mi yakaladınız. Sizi tebrik ediyorum."

"İki erkek, bir de kadın."

"Bu durumda, sanırım iyi bir kilit, bir muhafız, bir süngü, bir tüfek ve yirmi mermi bu işi görür."

Binbaşı Petkovitch dudaklarını yaladı. "Polis, elbette, bir hapishanenin nasıl korunacağını en iyi bilir. Üstün tecrübeye boynum kıldan ince. Al eşyaları arabadan," dedi Ninitch'e, "ve odama getir." Subayları bekleme salonunun köşesinden döndürerek uzaklaştırdı. Ninitch arkalarından baktı, ta ki şoför kendisine seslenene kadar: "Burada bütün gün arabada bekleyemem. Canlan biraz. Siz askerler birazcık iş yapmaya alışık değilsiniz." Kolileri arabadan çıkarmaya başladı ve bir yandan da içlerinde ne olduğunu onlara anlattı: "Yarım kasa şampanya. Bir köpüklü şarap. Meyve. İki şişe sherry. Sosis. Şaraplı bisküvi. Yeşil salata. Zeytin."

"Şimdi bu iyi bir yemek midir?" dedi Ninitch'in arkadaşı.

Ninitch durdu ve bir an sessiz sessiz baktı. Sonra alçak sesle, "Bu bir ziyafet," dedi.

Sherry, şampanya ve köpüren şarabı binbaşının odasına götürürken beyaz bir örtüye sarılı olan kendi yemeğini yoldan yürüyerek getiren karısını gördü. Ufak tefek ve esmerdi, şalı sıkıca omuzlarına sarılıydı; aksi ve komik bir yüzü ve büyük çizmeleri vardı. Ninitch meyve kasasını yere bıraktı ve ona doğru gitti, şoför duymasın diye alçak bir sesle "Çok gecikmeyeceğim," dedi, "bekle beni, sana söyleyeceğim bir şey var." Sonra da çok ciddi bir şekilde görevinin başına döndü. Karısı yolun kenarına oturup onu izledi, fakat masanın çoktan kurulduğu ve subayların şarapla başlangıç yaptığı binbaşının bürosundan geri döndüğünde gitmişti. Öğle yemeğini yolun kenarına bırakmıştı. Öteki muhafıza sordu: "Nereye gitti?"

"Şoförle konuştu ve garnizona döndü. Bir şeyden telaşlanmış görünüyordu."

Ninitch, bir hayal kırıklığı sızısı yaşadı. Karısına sabırsızlık içinde Albay Hartep'in gelişinin hikâyesini anlatmak istemişti, fakat şimdi şoför onu bekliyordu. Hep aynıydı. Bir askerin hayatı köpeklerinki gibiydi. Yüksek maaşları alan, askerleri iskambilde yolan ve canını yakan, hatta bir askerle karısının arasına giren hep sivillerdi. Ama kırgınlığı kısa sürdü. Kulaklarını ve gözlerini açık tutarsa hâlâ karısı için keşfedeceği sırlar vardı. Son kasayı binbaşının odasına taşımadan önce biraz bekledi. Şampanya az köpürüyordu; üç adam aynı anda konuşuyordu ve Binbaşı Petkovitch'in gözlüğü kucağına düştü. "Ne kalın gözlük," diyordu Yüzbaşı Alexitch, "ne kemikler. Ekselans'a dedim ki ben sizin yerinizde olsaydım..." Binbaşı Petkovitch şaraba batırdığı parmağıyla masa örtüsünün üzerine çizgiler çiziyordu. "İlk kural, asla kanatlara vurma. Merkezden çökert." Albay Hartep epeyce ayıktı. Sandalyesine yaslanmış sigara içiyordu. "Azıcık Fransız hardalı alın; iki dal maydanoz." Fakat astlarının hiçbiri onu dinlemiyordu. Kibarca güldü ve bardaklarını doldurdu.

Yine kar yağıyordu ve rüzgârın dağıttığı yığınlar arasından Dr. Czinner Subotica köylülerinin dağınık bir halde tren yolundan bu tarafa doğru yürüdüğünü, meraklı gövdelerini bekleme salonuna yanaştırdıklarını gördü. Adamlardan biri pencereye kadar yaklaştı ve doktorun yüzüne bakıp inceledi. Aralarında birkaç metre mesafe, bir cam tabakası, buz kabartıları ve nefeslerinin buharı vardı. Dr. Czinner, adamın kırışıklıklarını sayabiliyor, gözlerinin rengini seçebiliyor ve biraz mesleki ilgiden dolayı yanağındaki bir yarayı inceleyebiliyordu. Fakat her zaman köylüler, onlara tüfeklerinin kabzalarıyla vuran iki asker tarafından geri kovalanıyordu. Köylüler boyun eğdi ve tren yoluna doğru gitti fakat sonra yine inatçı, aptal ve çaresiz bir biçimde geri üşüştüler.

Bekleme salonunda çok uzun bir süreden beri sessizlik hüküm sürmekteydi. Dr. Czinner sobanın yanına geri döndü. Kız, başparmaklarını birleştirmiş ve başı hafif eğik, oturuyordu. Adam ne yaptığını biliyordu; sevgilisinin yakında ona dönmesi için dua ediyordu ve gizlemesinden anlamıştı dua etmeye alışık olmadığını. Kız çok korkmuştu ve adam soğuk bir duygudaşlıkla onun korkusunun boyutunu ölçebiliyordu. Tecrübeleri ona iki şey öğretmişti, dualar karşılık bulmuyordu ve böylesine gelip geçiçi bir sevgili geri dönmeye zahmet etmezdi.

Kızı bu işe karıştırdığı için üzgündü ama buna ancak zaruri bir yalana üzüldüğü kadar üzülüyordu. Her zaman kendi onurundan taviz vermenin gerekliliğine inanmıştı; sadece iktidardaki bir parti vicdan taşıyabilirdi; vicdan onda davasının ezici değerinden şüphe duyduğunu itiraf etmek olurdu. Ama bir sebepten dolayı, bu düşünce ona acı verdi; aziz tutacak kadar zengin ya da güçlü olmadığı erdemlere imrenirken buldu kendini. Başarabilseydi, eğer dünya yeniden sevdiği ve özlemini duyduğu örneğe göre biçimlenmiş olsaydı, cömertliği, hayırseverliği, onurun kılı kırk yaran kurallarını bağrına basabilirdi. Kıza öfkeyle şunu söyledi: "İyi olacağına inandığın için şanslısın." Fakat şaşkınlık içinde, kızın içgüdüsel olarak, yanılabilir bir akıl tarafından zahmetle geliştirilmiş teoriler üzerine kurulu olan kendi acısını artırabileceğini gördü. "İnanmıyorum," dedi kız, "fakat biri bir şeyler yapmalı."

Rasyonalist yazarların ve on dokuzuncu yüzyıl bilim insanlarının acı veren yorumlarından gelmeyen inançsızlığının rahatlığı karşısında sarsılmıştı; kendisi nasıl güvenle inanca doğduysa, kız da aynen öyle inançsızlığa doğmuştu. Kendisi aynı konuma erişmek adına güvenlikten taviz vermişti ve bir an için kızın içine kuru şüphe tohumları, onu kararından şüphe ettirecek bir yarı-inanç ekmeyi arzuladı. Eğilimin geçmesine izin verdi ve onu teselli etti. "Senin için Belgrad'dan geri gelecektir."

"Belki zamanı yoktur."

"İngiliz Konsolosluğu'na telgraf çekecektir."

Kız, inanmadan, "Elbette," dedi. Gece olanlar, Myatt'ın nezaketiyle yaşadığı deneyim, ışıklı bir dalgakıran gibi yüzerek ondan uzaklaşıp karanlığın içine geri gitti. Onun görünüşünü yeniden gözünün önüne getirmek için hafızasını zorladı fakat çok geçmeden Myatt, veda etmek için toplanmış bir kalabalığın ayırt edilemez bir üyesi haline geldi. Çok geçmeden onun tanıdığı bütün diğer Yahudilerden farkını sorgulamaya başladı. Şimdi dinlenmiş ve iyileşmiş, fakat derin huzuru acıyla birlikte gitmiş olan bedeni bile hiçbir fark göremiyordu. "Elbette," diye tekrarladı, çünkü inançsızlığından utanıyordu, çünkü sızlanmanın hiçbir yararı yoktu zaten, çünkü ne olursa olsun şova bir gün geç kalmış olması hariç, daha kötü durumda değildi. "Denizden çıkmışlar kadar henüz çıkmamış balıklar da var," dedi kendi kendine fakat yine de kendini bütünüyle inandırıcılıktan yoksun bir anıya tuhaf bir şekilde bağlı hissediyordu.

Alman, en ufak bir yabancı seste fırlamaya hazır bir şekilde gözkapakları seğirerek köşesinde dimdik oturmuş uyuyordu. Tuhaf yerlerde dinlenmeye ve her fırsatı değerlendirmeye alışıktı. Kapı açılınca gözleri bir anda dikkat kesildi.

Bir muhafız içeri girdi, onlara el sallayıp bağırdı. Dr. Czinner söylediklerini İngilizce olarak tekrar etti. "Çıkmamız gerekiyor." Açık kapıdan içeri kar üfledi, eşikte gri bir su lekesi oluşturdu. Tren yolunda toplanmış köylüleri görebiliyorlardı. Josef Grünlich ayağa kalktı, yeleğini düzeltti ve dirseğiyle Dr. Czinner'a yandan dokundu. "Şimdi koşsak, yani karda hep birlikte?" Dr. Czinner "Vururlar," dedi. Muhafız yeniden bağırdı ve elini salladı. "Fakat nasıl olsa vuracaklar, değil mi? Dışarıda ne yapacaklar ki?"

Dr. Czinner, Coral Musker'a döndü. "Korkacak bir şey olduğunu sanmıyorum. Geliyor musun?"

"Elbette." Sonra ondan rica etti: "Benim için bir dakika bekle. Mendilimi kaybettim." Uzun ince adam gri bir pergel gibi büküldü, dizlerinin üzerine çöktü ve onu sıranın altından çekip aldı. Hantallığı kızı gülümsetti; ona güvensizliğini unutarak orantısız bir minnettarlıkla teşekkür etti. Adam dışarıda kendi kendine gülümseyerek kardan kaçınmak için başı eğik yürüdü. Muhafızın biri önlerinden, diğeri de tüfeğini omzundan indirmiş, süngüsü takılı olarak arkalarından yürüyordu. Tutukluların başları üzerinden birbirlerine kızın anlayamadığı bir dilden sesleniyorlardı ve kız neresi olduğunu bilmediği bir yere götürülüyordu. Onları görme merakı içindeki köylüler yaklaşırken rayların üzerinde ve çamurda ayaklardan şapırtı sesleri çıkıyordu, bronz yüzlerden ve ne olup bittiğine dair kendi bilgisizliğinden dolayı kızın biraz gözü korkmuştu. Dr. Czinner'a "Neden gülümsüyorsun?" diye sordu; hepsini serbest bıraktıracak, treni yakalayacak, saatin akrep ve yelkovanını geri aldıracak bir yol bulduğunu duymayı umuyordu. Adam "Bilmiyorum. Gülümsüyor muydum? Belki de memleketime geri döndüğüm içindir," dedi. Bir an için dudakları ciddiyetle gerildi, sonra yine hafif bir gülümsemeyle gevşedi; buzlu gözlüğünün arkasında sağa sola dikkatle dönen gözleri de nemli ve aptalca bir mutluluk dışında bomboş görünüyordu.

III

Myatt, purosunun uzayan külüne bakarak düşünüyordu. Bunlar değer verdiği anlardı; kendisiyle yalnız kaldığını hissettiği ve hiçbir reddedilme korkusu yaşamadığı, bedeninin tatmin olduğu ve duygularının yatıştığı zamanlar. Bir gece önce çalışmak için boşuna çabalamıştı; kızın yüzü rakamlarla kendisi arasına girmişti; şimdi kız kendine uygun olan yere indirgenmişti. Akşam olduğunda, ona ihtiyacı olabilir ve kız da orada olurdu, bu düşünceye karşı şefkat, hatta minnet-

tarlık hissetti; sadece fiziksel olarak gittiği için değil, geride sırnaşık bir ruh da bırakmadığı için. Şimdi, düzene sokmayı başaramadığı rakamları kâğıtlara bakmadan hatırlayabiliyordu. Çarptı, böldü, çıkardı ve uzun sütunların kendi kendilerini düzene soktuğunu, gümrük memurları ve hamalların saydam gövdelerinin fark edilmeden geçtiği pencere üzerinde gördü. Şimdi biri pasaportunu göstermesini istedi ve o sırada purosunun külü düştü; bavulunu açmak için kompartımanına gitti. Coral orada değildi ama tuvalette olduğunu düşündü. Gümrük memuru kızın çantasına dokundu. "Ya bu?"

"Kilitli değil," dedi. "Hanımefendi burada değil. Bir şey bulamazsın." Tekrar yalnız kaldığında, köşesinde sırtüstü uzandı ve Bay Eckman'ın işlerini daha iyi incelemek için gözlerini kapadı. Fakat tren Subotica'dan çıktığı zaman uykuya dalmıştı. Rüyasında Bay Eckman'ın bürosunun merdivenlerinden çıktığını gördü. Dar, halı serilmemiş ve aydınlatılmamış merdivenler, Avrupa'nın en büyük kuru üzüm ithalatçısının genel merkezi yerine Leicester Meydanı'nın uzağında namı kötü bir daireye çıkıyor gibiydi. Kapıdan geçtiğini hatırlamıyordu; bir sonraki an Bay Eckman'la yüz yüze oturuyordu. Aralarında kocaman bir kâğıt yığını duruyordu ve Bay Eckman siyah bıyıklarını okşuyor, masaya dolmakalemle vuruyordu; o sırada bir örümcek, kuru bir mürekkep hokkasının ağzına ağını örüyordu. Elektrik lambası loş, pencere kirliydi ve köşede Bayan Eckman çelik bir kanepede oturmuş bebek kıyafetleri örüyordu.

"Her şeyi itiraf ediyorum," dedi Bay Eckman. Sandalyesi aniden yükseldi ve şimdi çok yüksekte oturmuş, bir müzayede çekicini indiriyordu. "Sorularıma cevap ver," dedi Bay Eckman. "Yeminin var. Gerçeği çarpıtma. Kızı baştan çıkardın mı?"

"Bir bakıma."

Bay Eckman yığının ortasından bir sayfa kâğıt çekti, bir sayfa daha ve bir sayfa daha çekti, ta ki yığının dengesi bo-

zulup tuğlalar gibi gürültüyle yere düşene kadar. "Bu Jervis'in işi. İnce işler diyorum bunlara. Mütevellilerle sözleşme yaptınız, sadece imza atmakta geciktiniz."

"Yasaldı bu."

"Bu da halihazırda 15 bin sterlin teklifiniz varken Stavrog'a yaptığınız 10 bin sterlinlik teklif."

"Ticaret bu."

"Bir de Spaniards Road'daki kız var."

"Bir de Moult'un kâtibine bilgi için 1000 sterlin."

"Senin yapmadığın neyi yaptım ki? Çabuk cevap ver bana. Gerçekleri çarpıtma. Evet ya da hayır de. Sayın jüri üyeleri, sanık sandalyesinde oturan adam..."

"Konuşmak istiyorum. Söyleyeceğim şeyler var. Ben suçlu değilim."

"Hangi maddeye göre? Hangi yasa? Eşitlik Yasası mı? Aşar Vergisi Yasası mı? Deniz Ticaret Mahkemesi veya Yüksek Mahkeme mi? Bana çabuk cevap ver. Gerçekleri çarpıtma. Evet ya da hayır de. Çekiç üç kere vurur. Gidiyor, gidiyor. Bu büyüyüp gelişen iş, beyler."

"Bekle bir dakika. Söyleyeceğim. George. III. Bölüm 4. Kısım Madde 2504. Hırsızların Töresi."

Pis ofisin içinde aniden küçücük olan Bay Eckman, ağlamaya başladı, elini uzattı. Kuru bir rüzgâr denizin kumsalından kumları kaldırıp, ormandaki yapraklara tıkırdayarak çarparken, diz boyu nehirde ayak çırparak çamaşır yıkayan bütün kadınlar da başlarını kaldırıp ağladılar ve muhtemelen Bay Eckman'a ait bir ses ona tekrar tekrar yalvardı: "Geri dön." Sonra çöl ayaklarının altında sarsıldı ve gözlerini açtı. Tren durmuştu, pencerenin camı kar tutmuştu. Coral geri dönmemişti.

Şimdi trenin arka tarafında biri alaylı kahkahalar atmaya başladı, başkaları da ıslıklayarak ve yuhalayarak ona katıldı. Myatt saatine baktı. İki saatten fazla uyumuştu ve belki de rüyasındaki sesi hatırladığı için Coral'ın yokluğundan

huzursuzluk duydu. Lokomotiften dumanlar yayılıyordu ve tulum giymiş yüzü kapkara bir adam çaresizlik içinde ona bakıyordu. Üçüncü mevkiden birkaç kişi ona seslendi, dönüp başını salladı ve zarif bir şaşkınlıkla omuz silkti. *Chef de train* lokomotifin yanından aşağı doğru hızla yürüyordu. Myatt onu durdurdu. "Ne oldu?"

"Hiç. Hiçbir şey yok. Küçük bir arıza."

"Burada çok kalır mıyız?"

"Yo, pek fazla değil. Bir ya da bir buçuk saat belki. Telefon edip yeni bir lokomotif göndermelerini isteyeceğiz."

Myatt pencereyi kapattı ve koridora gitti; Coral'dan hiçbir işaret yoktu. Kompartımanların içine bakarak, tuvaletlerin kapısını yoklayarak, üçüncü mevkiye kadar treni boydan boya geçti. Orada keman çalan adamı hatırladı ve sert ahşap kokulu kompartımanlarda onu aradı, sonunda ufak tefek, zayıf, gözleri şiş adamı buldu.

Myatt ona Almanca olarak "Bu akşam yemek veriyorum," dedi, "ve senin benim için çalmanı istiyorum. Elli para veririm."

"Yetmiş beş, ekselans."

Myatt'ın acelesi vardı; Coral'ı bulmak istiyordu. "Peki, yetmiş beş."

"Rüya gibi, acıklı, gözyaşlarına boğacak bir şey mi ekselans?"

"Tabii ki hayır. Neşeli ve eğlenceli bir şey istiyorum."

"Ha, olur tabii. Ama o daha pahalı."

"Ne demek istiyorsun Neden pahalıymış ki?"

Ekselansları tabii ki yabancıydı. Anlamıyordu. Neşeli şarkılara, acıklı şarkılardan daha fazla ücret almak bu ülkede gelenekti. Asırlardır süren bir gelenek. Bir buçuk dinar?.. Aniden, telaş ve endişesini bir kenara bırakarak pazarlık yapmanın keyfine kaptırdı kendini Myatt. Para bir şey değildi; yanında iki buçuk şiline yakın para vardı, fakat bu ticaretti; pes etmeyecekti. "Yetmiş beş para. Bir para bile fazla olmaz."

Adam keyifle ona sırıttı: Bu tam ona göre bir yabancıydı. "Bir dinar otuz para. Son sözümdür, ekselans. Daha azını kabul edersem mesleğime saygısızlık etmiş olurum." Bayat ekmek ve ekşi şarap kokusu artık Myatt'ı rahatsız etmiyordu; atalarının pazaryeri kokusuydu bu. Ticaretin saf şiiriydi bu: Çeyrek peniden daha az değeri olan para cinsinden pazarlıkta kâr ve zararın lafı bile olmazdı. Kompartımana birazcık girdi fakat oturmadı. "Seksen para."

"Ekselans. Yaşamak zorundayız. Bir dinar yirmi beş para. Daha azını kabul etmek bana utanç verir."

Myatt, adama bir sigara ikram etti. "Bir bardak *rakia*, ekselans?" Myatt başını salladı ve kalın kenarlı bardaktan tiksinmeden aldı. "Seksen beş para. İşine gelirse." İyi anlaşarak birlikte sigara ve içki içerken birbirlerine karşı sertleşmeye başladılar. "Bana hakaret ediyorsunuz, ekselans. Ben bir müzisyenim."

"Seksen yedi para, son sözüm."

Masanın etrafında üç subay oturmuş, bardaklar kaldırılmıştı. İki asker süngü takmış vaziyette kapı önünde duruyordu. Dr. Czinner, merakla Albay Hartep'i izliyordu; onu en son Kamnetz duruşmasında, kibarca adaleti çiğneyerek yalancı şahitlerini sıralarken görmüştü. Bu beş yıl önceydi fakat yıllar görünüşünü pek değiştirmemişti. Saçları kulaklarının arkasında, açık gümüş renkliydi ve gözlerinin köşelerinde birkaç hafif kırışıklık vardı. "Binbaşı Petkovitch," dedi, "sanıklara yöneltilen suçlamaları okur musunuz? Hanımefendiye bir sandalye verin."

Dr. Czinner, ellerini pardösüsünün cebinden çıkarıp gözlüğünü sildi. Duygularını sesine yansıtmıyordu ama ellerinin az da olsa titremesini engelleyemiyordu. "Suçlama mı?" dedi. "Ne demek istiyorsunuz? Burası mahkeme mi?"

Elinde bir kâğıt tutan Binbaşı Petkovitch ona çıkıştı: "Sessiz ol."

"Haklı bir soru, Binbaşı," dedi Albay Hartep. "Doktor, yurtdışındaydı, biliyorsunuz," dedi nazikçe ve büyük bir zarafetle konuşarak, "emniyetiniz için önlemler alınmak zorunda. Belgrad'da can güvenliğiniz olmayacak. Halk, ayaklanmaya karşı öfke içinde."

Dr. Czinner, "Ben yine de sizin bir önsoruşturmadan fazlasını yapma hakkınızı anlamıyorum," dedi.

Albay Hartep açıkladı: "Bu bir askeri mahkeme. Dün sabah sıkıyönetim ilan edildi. Şimdi, Binbaşı Petkovitch."

Binbaşı Petkovitch, sık sık okunaksız bulduğu bir el yazısıyla yazılmış uzun bir belgeyi okumaya başladı: "Sanık Richard Czinner... Hükümet karşıtı komplo... yalancı şahitlikten cezasını çekmemiş... sahte pasaportlu. Sanık Josef Grünlich'in üzerinde silah bulunmuştur. Sanık Coral Musker, Richard Czinner ile birlikte, hükümet karşıtı komployа karışmıştır." Kâğıdı masaya bıraktı ve Albay Hartep'e, "Bu mahkemenin, yapıldığı şekliyle yasalara uygunluğundan emin değilim. Sanıklara avukat tutulması gerekir," dedi.

"Azizim, azizim, kesinlikle bunu atladık. Belki siz, Binbaşı?.."

"Hayır. Mahkeme heyeti üç subaydan az olamaz."

Dr. Czinner araya girdi. "Kendinizi uğraştırmayın. Ben avukatsız yaparım. Bu, diğerleri söylediğiniz tek kelimeyi bile anlayamaz. İtiraz etmeyeceklerdir."

"Bu yasaya aykırı," dedi Binbaşı Petkovitch. Emniyet Müdürü saatine baktı. "İtirazınızı kayda geçtim Binbaşı. Şimdi başlayabiliriz." Şişman subay hıçkırdı, elini ağzına götürdü ve göz kırptı.

"Doksan para."

"Bir dinar."

Myatt sigarasını söndürdü. Bu oyunu yeterince uzatmıştı. "Peki, bir dinar. Bu akşam dokuzda." Hızla kendi kompartımanına yürüdü, fakat Coral orada değildi. Yolcular,

konuşarak, gülerek ve kollarını uzatarak trenden dağılıyorlardı. Makinist, çevresini saran küçük bir kalabalığa esprili bir şekilde arızayı anlatıyordu. Etrafta hiçbir ev görünmediği halde iki üç köylü çoktan ortaya çıkmış şişede maden suyu ve çöplerin ucundaki tatlıları satıyordu. Yol, tren hattına paralel akıyordu ve arada sadece kar yığını vardı; bir otomobilin şoförü kornasına basıp "Belgrad'a hızlı araç. Yüz yirmi dinar. Belgrad'a hızlı araç," diye tekrar tekrar bağırıyordu. Fahiş bir ücretti ve sadece şişman bir tüccar onunla ilgilendi. Yolun kenarında uzun bir tartışma başladı. "Maden suyu. Maden suyu." Saçları kısacık kesilmiş bir Alman adam, kendi kendine öfkeli biçimde söylenerek aşağı yukarı yürüyordu. Myatt, arkasından İngilizce konuşan bir ses duydu: "Daha çok kar yağacakmış." Coral olabileceği umuduyla döndü fakat restoran vagonunda gördüğü kadındı.

"Burada mahsur kalmak eğlenceli olmayacak," dedi. "Yeni bir lokomotif getirmeleri saatler sürebilir. Belgrad'a bir arabayı paylaşmaya ne dersiniz?"

"Bu bir davet mi?"

Myatt hemen, "Alman usulü," dedi.

"Meteliğim yok." Kadın dönüp el salladı. "Bay Savory, gelin araba paylaşalım. Benim payıma düşeni de siz ödersiniz değil mi?" Bay Savory makinistin çevresinde toplanmış bir grup insanın yanından ayrıldı. "Adamın ne dediğini çözemiyorum. Bir kazanla ilgili bir şey," dedi. "Araba mı paylaşacağız?" diye daha yavaş devam etti. "Bu biraz pahalı olacaktır, öyle değil mi?" Sorusuna cevap vermesini bekler gibi, kadına dikkatle baktı; elbette, diye düşündü Myatt, bu işten ne çıkarı olacağını merak ediyor. Bay Savory'nin tereddüdü ve kadının sessiz bekleyişi, rekabetçi duygularını kabarttı. Zenginliğin görkemini kadının önünde bir tavus kuşunun kuyruğu gibi açmak ve sahip olduklarının güzelliğiyle onu büyülemek istedi. "Altmış dinar," dedi, "ikiniz için."

Bay Savory, "Ben şimdi gidip *chef de train*'i göreceğim. O bilir ne kadar süreceğini..." İlk kar yağmaya başladı. "Misafirim olun," dedi Myatt, "Bayan..."

"Adım Janet Pardoe," dedi kadın ve kürk mantosunu kulaklarının üzerine kadar çekti. Yanaklarında karın değdiği noktalar parlıyordu ve Myatt kürkün arkasında gizlenmiş vücudunun kıvrımlarını izleyerek Coral'ın çıplaklığıyla karşılaştırabiliyordu. Coral'ı da almam gerekecek, diye düşündü. "Pardösülü bir kız gördünüz mü, zayıf, boyu sizden daha kısa?"

"Ah, evet," dedi Janet Pardoe, "Sabotica'da trenden indi. Kimden bahsettiğinizi biliyorum. Dün akşam birlikte yemek yiyordunuz." Ona gülümsedi. "Sevgiliniz o, değil mi?"

"Bavuluyla birlikte mi indi demek istiyorsunuz?"

"Yo, hayır. Yanında hiçbir şey yoktu. Bir gümrük memuruyla birlikte istasyonun karşısına geçtiğini gördüm. Ufak tefek, komik bir şey değil mi? Bir revü kızı?" Kibar bir ilgiyle soruyordu ama ses tonu Myatt'ta, kızı değil de bu kadar küçük bir avantaj uğruna parasını harcadığı için kendisini yeriyor izlenimi bıraktı. Tıpkı kuru üzümlerinin kalitesini eleştiriyormuş gibi kızdırdı bu onu; anlayış ve sağduyusuna yönelik bir kınamaydı bu. Sonuç olarak, diye düşündü, onun için seni Belgrad'a götürmek için harcayacağımdan daha fazlasını harcamadım, sen de karşılığını verme nezaketini göstermeye hazır mısın?

Fakat olasılığın zayıf olması arzuyu ve acıyı uyandırıyordu, çünkü bu kız parlak gümüştendi, Coral ise en fazla güzel renkli camdandı ve duygusal nedenlerle değerliydi; diğeri hakiki değer taşıyordu. Düşündü ki, bu kadına paradan daha fazlası gerekiyordu: Ondaki şehveti karşılayabilecek yakışıklı bir vücut, zekâ ve eğitim. Ben bir Yahudiyim ve para kazanmak dışında hiçbir şey öğrenmedim. Fakat yine de kadının yergisi onu öfkelendirdi ve elde edilemez olandan vazgeçmesini kolaylaştırdı.

"Treni kaçırmış olmalı. Onun için geri dönmek zorundayım." Verdiği sözü tutamadığı için özür dilemedi ve henüz gitmek kolayken hemen harekete geçti.

Tüccar, taksiciyle pazarlık ediyordu. Ücreti yüz dinara kadar indirmişti ve tüccarın teklifi doksana çıkmıştı. Myatt, araya girmekten ve her iki adamın da ticarete yakışmayan aceleci davranışı yüzünden kendisini hakir görmesinden utanç duyuyordu. "Beni Subotica'ya götürüp geri getirmen için sana yüz yirmi dinar veririm." Şoförün yeni bir tartışmaya başlamaya hazır olduğunu görünce teklifini artırdı. "Beni oraya bu tren kalkmadan götürüp getirirsen yüz elli dinar."

Otomobil eski, hasar görmüş ama çok güçlüydü. Hayat boyu onarım görmemiş bir yolda fırtınaya karşı saatte yüz kilometre hızla sürdüler. Amortisörler bozuktu ve otomobil çukurlara düşüp tümseklere tırmanıp yan yattıkça Myatt sağa sola savruluyordu. Otomobil, zalim bir efendi tarafından tahammülün sınırlarına zorlanan bir insan gibi inliyor ve soluyordu. Kar yağışı hızlandı; tren yolu boyunca telgraf direkleri, beyaz bir duvarın boşluklarındaki bir görünüp bir kaybolan karanlık alanlara benziyordu. Myatt şoföre doğru eğilerek eski motorun gürültüsünden daha yüksek sesle Almanca bağırdı: "Görebiliyor musun?" Araba spin attı ve yolun karşısına döndü, adam ona bağırarak korkulacak bir şey olmadığını, yolda hiçbir şeyle karşılaşmayacaklarını söyledi; göremediğini söylemedi.

Derken rüzgâr yükseldi. Daha önce onlardan düz bir kar duvarı tarafından gizlenmiş olan yol, şimdi kar sanki bir dalganın uzayan beyaz köpüğüymüş gibi yükselip üzerlerine geri düştü. Myatt şoföre daha yavaş gitmesi için bağırdı; şu an bir lastik patlayacak olsa, diye düşündü, biz öldük demektir. Şoförün saatine baktığını ve ayağını gaz pedalına bastığını, eski motorun da başkalarının "Bunlar türünün son örnekleri. Artık bu türü yetiştirmiyoruz," dediği o aksi

ihtiyarlardan biri gibi, saatte birkaç kilometre daha hızla karşılık verdiğini gördü. Myatt yine bağırdı: "Daha yavaş." Fakat şoför saatini gösterdi ve otomobilini gürültülü, güvensiz ve muazzam güç sınırında kullanmaya devam etti. Treni yakalamak ve kaçırmak arasındaki fark olan otuz dinarı aylar boyu konfor olarak gören bir adamdı; çok daha az paraya kendisinin ve yolcusunun hayatını tehlikeye sokabilirdi. Aniden, rüzgâr karı alıp kenara savurduğunda, on metre ötedeki boşlukta ve tam önlerinde bir kağnı belirdi. Myatt'ın ancak öküzlerin şaşkın gözlerini görüp boynuzlarının ne zaman ön cama çarpacağını hesaplayacak kadar zamanı oldu; yaşlı bir adam haykırarak değneğini düşürdü ve zıpladı. Şoför direksiyonunu hızla döndürdü, otomobil fırlayarak bir tümseğe çıktı, çılgınca iki tekerlek üzerinde gitmeye devam etti, diğer iki tekerlek rüzgâr ve toprak arasında havada uğuldayarak döndü; araba, Myatt yerin kaynayan süt gibi kabardığını görene kadar daha da yana yattı, tümsekten indi, iki tekerleği yere değdi, dördü değdi ve gürleyerek saatte yüz kilometre hızla yola devam etti; kar arkalarını kapattı ve öküz, kağnı ve şaşkın, dehşete düşmüş yaşlı adam gözden kayboldu.

Myatt soluk soluğa "Yavaş sür," dedi, fakat şoför ona dönüp sırıttı ve titremeyen elini salladı.

Masada yan yana dizilmiş oturan subaylar, kapıdaki muhafızlar, birbiri ardına, birbiri ardına gelen sorulara cevap veren doktor yavaş yavaş kayboldu. Coral Musker uykuya daldı. Gece onu yormuştu; söylenen hiçbir kelimeyi anlamıyordu; neden orada olduğunu bilmiyordu; korkmuştu ve umudunu yitirmeye başlamıştı. İlkönce çocuk olduğunu, her şeyin çok basit ve çok net olduğunu, hepsinin bir açıklaması olduğunu ve içinde bir ders barındırdığını gördü rüyasında. Sonra da çok yaşlı olduğunu ve geçmiş hayatını gözden geçirdiğini, her şeyi bildiğini, neyin doğru neyin yanlış olduğu-

nu, şu ya da bunun neden meydana geldiğini bildiğini, her şeyin basit olduğunu ve içinde bir ders barındırdığını gördü. Fakat bu ikinci rüya, birincisine benzemiyordu, çünkü neredeyse uyanıktı ve rüyayı kendisine uydurmak için yönlendiriyordu, arka planda ise her zaman konuşmalar devam ediyordu. Bu rüyada, geceki ve gündüzki olayları, her şeyin nasıl en iyi şekilde sonuçlandığını ve Myatt'ın nasıl onun için Belgrad'dan geri geldiğini, tehlike geçtikten sonraki bir zamanda hatırlamaya başladı.

Dr. Czinner'a da bir sandalye verilmişti. Yalanın sona ermek üzere olduğunu şişman memurun yüz ifadesinden anlayabiliyordu, çünkü sorulara dikkat etmeyi bırakmıştı; kafa sallıyor, hıçkırıyor ve yine kafa sallıyordu. Albay Hartep, adaletin yüzünü gerçek bir nezaket düzeyinde göstermeyi sürdürdü. Hiç vicdanı yoktu, fakat gereksiz acı vermek istemiyordu. Elinde olsaydı Dr. Czinner'a sonuna kadar biraz ümit kırıntıları bırakırdı. Binbaşı Petkovitch sürekli itirazlar öne sürüyordu; o da herkes gibi bu mahkemenin nasıl sonuçlanacağını biliyordu, fakat göstermelik de olsa yasaya uygun olması, her şeyin 1929 anayasasındaki kanunlara göre doğru bir düzen içinde yapılması için kararlıydı.

Sessizce ellerini önünde birleştirmiş ve pejmürde yumuşak şapkası yerde ayaklarının dibinde duran Dr. Czinner onlarla umutsuzca mücadele etti. Tek tesellisi duruşmasının sahteliğinin kabul edilmesi olabilirdi. Hava kararduktan sonra, sınır istasyonunda gizlice toprağa gömülecekti. "Yalancı şahitlikten yargılanmadım," dedi. "Bu, askeri mahkemenin yetkisi dışında."

"Gıyabınızda yargılandınız," dedi Albay Hartep, "ve beş yıl hapse mahkûm edildiniz."

"Sanırım yine de cezam için bir sivil hâkimin karşısına çıkarılmam gerektiğini göreceksiniz."

"Çok haklı," dedi Albay Petkovitch. "O konuda bizim yetkimiz yok. 15'inci Kısım, bakarsanız..."

"Size inanıyorum Binbaşı. O zaman, yalancı şahitlik cezasından feragat edeceğiz. Geriye kalıyor, sahte pasaport."

Dr. Czinner hemen, "İngiliz vatandaşlığına geçmemiş olduğumu kanıtlamanız lazım. Tanıklarınız nerede? İngiltere Büyükelçisi'ne telgraf çeker misiniz?"

Albay Hartep gülümsedi. "Bu çok zaman alır. Sahte pasaport davasından da vazgeçeceğiz. Katılıyor musunuz, Binbaşı?"

"Hayır," dedi Binbaşı Petkovitch, "bence, daha büyük suçlamayla ilgili ceza –yani karar– açıklanana kadar küçük suçlamadan yargılamayı ertelemek daha doğru olur."

"Benim için hepsi aynı," dedi Albay Hartep. "Ya siz, Yüzbaşı?" Yüzbaşı kafasını salladı, sırıttı ve gözlerini kapadı.

"Öyleyse, şimdi," dedi Albay Hartep, "komplo suçlaması..." Binbaşı Petkovitch sözünü kesti: "Bunun üzerinde düşündüm. Bence iddianamede kullanılması gereken ifade 'vatana ihanet' olmalıydı."

"Öyleyse, vatana ihanet."

"Hayır, hayır Albay. İddianameyi şimdi değiştirmek mümkün değil. 'Komplo' olarak kalmak zorunda."

"En yüksek ceza?"

"O aynı."

"Peki o zaman, Dr. Czinner, suçlamayı kabul ediyor musunuz, etmiyor musunuz?"

Dr. Czinner bir an düşünerek oturdu. Sonra, "Hiç fark ediyor mu?" dedi. Albay Hartep saatine baktı ve sonra masada duran bir mektuba dokundu. "Mahkemenin görüşüne göre suçlu bulmak için bu yeterli." Bir mülakatı kibarca fakat sert bir şekilde sona erdirmek isteyen bir adam havasındaydı.

"Sanırım bu kararı alan askeri çapraz sorgulamak için okunmasını talep etmeye hakkım var."

Albay Petkovitch, "Hiç kuşkusuz," dedi, isteklice.

Dr. Czinner gülümsedi. "Size zorluk çıkarmayacağım. Suçumu kabul ediyorum." Fakat kendi kendine, eğer bu,

basın locasındaki gazetecilerin de not aldığı Belgrad'da bir mahkeme olsaydı, her adımda mücadele ederdim, diye düşündü. Ama şimdi hitap edeceği hiç kimse yoktu, zihninden birçok güzel söz akıp duruyordu, bıçak gibi batabilecek sözler, gözleri yaşartabilecek sözler. Artık Bayan Peters'ı etkilemeyi başaramamış olan öfkeli, dili tutulmuş adam değildi. Albay Hartep, "Duruşma ertelenmiştir," dedi. O kısa sessizlikte istasyon binalarının çevresinde kızgın bir köpek gibi dönen rüzgârın sesi duyulabiliyordu. Albay Hartep'in bir sayfa kâğıda birkaç cümle yazarak imzalamaları için arkadaşlarına uzatacağı kadar kısa bir araydı bu. İki muhafız duruşlarını biraz rahatlattı.

Albay Hartep, "Mahkeme bütün sanıkları suçlu bulmuştur," diye okudu. "Sanık Josef Grünlich, tamamlayınca ülkesine iade edileceği bir ay hapse mahkûm olmuştur. Sanık Coral Musker yirmi dört saat hapis kaldıktan sonra ülkesine iade edilecektir. Diğer sanık..."

Dr. Czinner sözünü kesti: "Ceza açıklanmadan önce mahkemeye konuşma yapabilir miyim?"

Albay Hartep hızlıca pencereye baktı, kapalıydı; muhafızlara döndü, disiplinli yüzleri hiçbir şeyden habersiz ve boştu. "Evet," dedi.

Binbaşı Petkovitch'in yüzü kızardı. "İmkânsız," dedi. "Kesinlikle imkânsız. Madde 27a. Sanık, duruşma ertelenmeden önce konuşmalıydı." Emniyet Müdürü, binbaşının keskin yüz hatlarının arkasına, gri yün eldivenli ellerini birleştirmiş oturan Dr. Czinner'a baktı. Dışarıda bir lokomotif öttü ve raylarda yavaş yavaş hareket etti. Kar, pencerede fısıldadı. Paltosundaki uzun şeritlerin ve Dr. Czinner'ın eldivenindeki deliğin farkındaydı. "Kurallara en aykırı şey bu olur," diye karşı çıkmaya devam etti Binbaşı Petkovitch, bir yandan da dalgın bir halde masanın altında oturan köpeğine eliyle dokundu ve hayvanın kulaklarını çekti. Albay Hartep, "İtirazınızı kayda geçirdim," dedi ve sonra Dr. Czinner'a dö-

nüp konuştu. "Siz de benim kadar iyi biliyorsunuz ki," dedi kibarca, "söyleyebileceğiniz hiçbir şey kararı değiştiremez. Fakat istiyorsanız, konuşmak sizi daha mutlu edecekse, konuşabilirsiniz."

Dr. Czinner, itiraz ya da azar bekliyordu ki bunlara karşı sözlerini yağdırabilsin. Kibarlık ve saygıyla karşılanınca bir an dili tutuldu. Yine yalnızca güven ve gücün sahip olana verebileceği niteliklere imrendi. Albay Hartep'in kibarca sessiz beklemesi karşısında dili tutuldu. Yüzbaşı Alexitch gözlerini açtı ve yine kapattı. Doktor yavaş yavaş konuştu: "O madalyaları savaşta ülkenin hizmetinde kazandınız. Benim hiç madalyam yok çünkü ben ülkemi çok seviyorum. İnsanları öldürmem çünkü onlar da ülkelerini çok seviyor. Benim uğrunda savaştığım şey yeni topraklar değil, ama yeni bir dünya." Sözlerine ara verdi; onu destekleyecek izleyici yoktu; kendisini yönlendiren büyük sevgi ve büyük nefretin tanıklık etmediği sözlerinin yapaylığının farkına vardı. Kötü beslenmeden zayıf, zamanından önce yaşlanmış, umutsuzluğa kapılmış kederli ve güzel yüzler aklından geçti; onlar tanımış olduğu insanlardı, kurtarmaya uğraştığı ama başaramadığı insanlardı. Para babaları ve askerler kalkınırken dünya bunca soyluyu atıl bırakan bir kaos içindeydi. Dedi ki: "Sizler haksızlık ve çamurla dolu yaşlı bir dünyaya destek olmak için görevlendirildiniz. Fakirlerin küçük tasarruflarını çalan ve on yıl boyunca hızlı, dolu ve aptalca hayatlar yaşadıktan sonra kendilerini vuran Vuskovitch gibi insanlar için. Buna rağmen onun gibi insanları koruyacak tek sistemi savunmak için size para ödeniyor. Küçük hırsızı hapse atıyorsunuz fakat büyük hırsız sarayda yaşıyor."

Binbaşı Petkovitch, "Sanığın söylediklerinin bu konuyla hiçbir ilgisi yok. Politik bir konuşma," dedi.

"Bırak devam etsin." Albay Hartep elini yüzüne siper etti ve gözlerini kapattı. Dr. Czinner onun ilgilenmediğini

çaktırmamak için uyuyor numarası yaptığını düşünmüştü, fakat Dr. Czinner ona öfkeyle seslendiği zaman gözlerini yeniden açtı. "Sınırlarınızla ve yurtseverliğinizle ne kadar eski kafalısınız. Uçaklar sınır tanımaz, sizin para babalarınız bile sınır tanımaz." Sonra Dr. Czinner onu bir şeyin üzdüğünü gördü ve belki de Albay Hartep'in onun ölümünü arzulamadığı düşüncesiyle tekrar dili tutuldu. Gözlerini hızla o yana bu yana oynattı, duvardaki haritadan saatin altındaki, kapakları yıpranmış, strateji ve askeri tarih üzerine kitaplarla dolu küçük rafa. Derken gözleri iki muhafıza kadar uzandı; biri ona hiç dikkat etmeden onun üzerinden bakıyor, gözlerini bir noktadan ayırmamaya dikkat ediyordu, tüfeği doğru açıda duruyordu. Diğeri onu iri, aptal ve mutsuz gözlerle izliyordu. Bu yüz beynindeki hüzünlü geçit törenine katıldı ve o an basından daha iyi bir izleyiciye sahip olduğunun farkına vardı; yanlış hizmetten doğruya yönlendirilecek fakir bir adam vardı ve kelimeler ağzından döküldü; bir zamanlar kendisini cezbeden ve diğerini de cezbedecek üstü kapalı duygusal kelimeler. Fakat şimdi sınıfının açıkgözlülüğüyle kurnaz davrandı, ayakta duran adamdan uzağa baktı ve bakışlarını sadece bir kertenkele kuyruğu gibi bir kez ona geri fırlattı. Ona çoğul olarak hitap etti: "Kardeşler." Fakirlikte, zenginlik peşinde koşmalarını gerektirecek bir utanç bulunmadığını ve fakirlikte baskı altına alınmalarını gerektirecek bir suç olmadığını ileri sürdü. Hepsi birden fakir olduğunda hiç kimse fakir olmayacaktı. Dünyanın zenginliği herkese aitti. Bölüştürülmüş olsaydı zengin insanlar olmayacak fakat herkesin yeteri kadar yiyeceği olacaktı ve komşusunun yanında utanması için bir neden olmayacaktı.

Albay Hartep ilgisini yitirdi. Dr. Czinner gri yün eldivenler ve başparmaktaki deliğin karakterini kaybetmeye başlamıştı, bir vaiz haline geliyordu, daha fazlası değil. Saatine baktı ve "Sanırım size yeteri kadar zaman verdim," dedi.

Binbaşı Petkovitch kendi kendine bir şeyler fısıldadı ve aniden sinirlenerek köpeğinin kaburgalarını tekmeledi: "Defol. Sürekli ilgi istiyorsun." Yüzbaşı Alexitch uyandı ve büyük bir rahatlama edasıyla "Eh, bitti," dedi. Dr. Czinner, muhafızın beş metre soluna doğru yere bakarak, alçak sesle, "Bu bir mahkeme değildi. Beni yargılamadan önce idama mahkûm ettiler. Unutmayın. Size yolu göstermek için ölüyorum. Ölmek umurumda değil. Hayat hiç bu kadar güzel olmamıştı. Sanırım ölümüm daha faydalı olacak," dedi. Fakat o bunları söylerken daha açık olan zihni kendisine ölümünün etkili olma şansının çok az olduğunu söylüyordu.

Albay Hartep, "Sanık Richard Czinner, ölüm cezasına çarptırılmıştır," diye okudu, "ceza, üç saat sonra Subotica'daki garnizona komutanlık eden subay tarafından infaz edilecektir." O zaman hava kararmış olacak, diye düşündü doktor. Kimsenin bundan haberi olmayacak.

Bir an herkes sanki bir konserdeymiş, bir bölüm sona ermiş ve alkışlayıp alkışlamama konusunda emin değilmiş gibi kımıldamadan oturdu. Coral Musker uyandı. Neler olduğunu anlayamıyordu. Subaylar, kâğıtları karıştırarak birlikte konuşuyorlardı. Sonra onlardan biri emir verdi, muhafızlar kapıyı açtı, rüzgâr ve kara karşı, beyaz örtüyle kaplanmış binalara doğru harekete geçtiler.

Mahpuslar dışarı çıktı. Üzerlerine çarpan kar fırtınasında birbirlerine yakın duruyorlardı. Çok uzağa gitmemişlerdi ki Josef Grünlich Dr. Czinner'ın koluna yapıştı. "Bana hiçbir şey anlatmıyorsun. Ne olacak bana? Hiçbir şey söylemeden gidiyorsun." Homurdandı ve nefes nefese kaldı.

"Bir ay hapis yatacaksın," dedi Dr. Czinner, "ve sonra seni eve gönderecekler."

"Öyle sanıyorlar değil mi? Kendilerini fena halde akıllı sanıyorlar." Sustu ve binaların konumunu dikkatle inceledi. Rayların kenarına ayağı takıldı ve kendi kendine kızarak homurdandı.

"Ya ben?" dedi Coral, "Bana ne olacak?"

"Seni yarın eve gönderecekler."

"Fakat gidemem. İşim var. Onu kaybederim. Bir de arkadaşım var." Hamalların ona söylediklerini anlamaması nedeniyle, acayip yemekler nedeniyle ve sonundaki belirsizlik nedeniyle bu seyahate çıkmaktan korkmuştu: Ostende'deki ıslak rıhtımda gemi kâtibi arkasından seslendiği an seve seve geri dönebilirdi. Fakat o zamandan bu yana "bir şeyler" oldu: Aynı pansiyona, kahvaltıda kızarmış ekmek ve portakal suyuna, Ivy ve Flo'yla, Phil ve Dick'le birlikte menajerin merdivenlerindeki uzun bekleyişe, hiç tanımadığı, görmediği, önadlarıyla çağırdığı ve öptüğü tüm o sevecen insanlara geri dönecekti. Bir kişiyle yakınlık kurmakla olabilirdi... arkadaşlıkların dünyasını boşaltmak, kadınların öpücükleri ve şen şakrak sohbetlerinden tiksinmek, sıradan dünyayı birazcık gerçekdışı ve sıkıcı hale getirmek. Farklı bir dünyada yürürken doktor bile onun için önemli değildi, fakat bekleme salonunun kapısına vardıklarında ona sormak aklına geldi: "Ya sen? Sana ne olacak?"

Onun içeri girmesi için kenara çekilmeyi unutarak, belli belirsiz konuştu: "Burada tutacaklar beni."

Kapı kapanırken Josef Grünlich, "Beni nereye götürecekler?" diye sordu.

"Ve beni?"

"Kışlaya, sanırım bu gece için. Belgrad'a tren yok. Sobayı söndürdüler." Pencereden köylüleri görmeye çalıştı fakat belli ki beklemekten yorulmuş ve evlerine gitmişlerdi. Rahatlık içinde, "Yapılacak bir şey yok," dedi ve üstü kapalı bir mizahla "Evde olmak da bir şey," diye ekledi. Bir an kendini çıralı çam masalardan oluşan bir çölle ve sıra sıra dizilmiş kötü niyetli yüzlerle karşı karşıya buldu ve düzeni sağlamayı başaramayan bir efendinin sonunda yerinden indirilmesi için kalbinin etrafında küçük soğuk itaatsizlik esintilerini, geçimini tehdit eden kılık değiştirmiş gizli kahkaha belirtileri

ve patlamalarını hissettiği zamanları hatırladı. Düşmanları ona hiç bilmemiş olduğu bir şeyi sunuyordu: güvenlik. Hiçbir şeye karar vermesine gerek yoktu. Huzur içindeydi.

Dr. Czinner bir melodi mırıldanmaya başladı. Coral Musker'a "Eski bir şarkı," dedi, "âşık diyor ki: 'Gün ışığında gelemem, çünkü fakirim ve baban köpekleri üzerime salar. Fakat gece pencerene gelip al beni içeri diyeceğim.' Kız da diyor ki: 'Köpekler havlarsa, duvarın gölgesinde kımıldamadan bekle, ben sana gelirim ve birlikte bahçenin dibindeki bağa gideriz.'" İlk kıtayı, sesini pek kullanmadığı için biraz kulak tırmalayan bir biçimde okudu; köşede oturan Josef Grünlich, şarkıcıya pis pis baktı; Coral, soğuk sobanın yanında dikilip şaşkınlık ve keyifle dinledi çünkü Dr. Czinner gençleşmiş ve umut dolu görünüyordu. "Gece pencerene gelip al beni içeri diyeceğim." Bir sevgiliye söylemiyordu bunu: Bu sözlerin, yavan ve bir amaç peşinde koştuğu siyasi yıllarından bir kızın yüzünü getirecek gücü yoktu, fakat ailesi kırışık ve komik başlarını artık ona, o eğitimli adama, doktora ve neredeyse beyefendiye olan saygıyla eğmiyordu. Sonra daha alçak bir sesle kızın bölümünü okudu. Sesi daha az kulak tırmalıyordu ve hatta bir zamanlar güzel de olabilirdi; muhafızlardan biri pencereye gelip içeri baktı ve Josef Grünlich, kardaki yetimleri ve kalpsiz prensesleri düşünerek, ama peşinden otomobille iki resmi görevli ve taksiyle bir yakınının, yaşlı bir bekârın gittiği cenazesi şu anda gri şehrin içinden taşınmakta olan büyük dama ustası Herr Kolber'i bir an bile düşünmeyerek Almanlara özgü bir şekilde, anlamsızca ağlamaya başladı. "Duvarın gölgesinde kımıldamadan bekle, ben sana gelirim." Dünya bir kaos içindeydi; fakirler açken ve zenginler bundan mutlu değilken; hırsız cezalandırılabilir ya da unvanla ödüllendirilebilirken; Kanada'da buğdaylar, Brezilya'da kahveler yakılırken ve kendi ülkesindeki fakirlerin ekmek alacak paraları yokken ve sobasız odalarda donarak ölürlerken; dünyanın çivisi çıkmış

ve o düzeltmek için elinden geleni yapmıştı, fakat her şey bitmişti. Şimdi güçsüzdü fakat mutluydu. "Bahçenin dibindeki bağa gideriz." Yine, onu teselli eden bir kızın anısı değildi, fakat ona istirahat vaat eden fakirlerin üzgün ve güzel yüzleriydi. Yapabileceği her şeyi yapmıştı, ondan daha fazlası beklenmiyordu; ona acılarının yanı sıra çaresizliklerini, güzelliklerinin ve mutluluklarının sırrını teslim etmişlerdi ve onu yapraklı, hışırtılı karanlığa sürmüşlerdi. Muhafız yüzünü cama dayadı ve Dr. Czinner şarkısını bitirdi. Coral'a "Sıra sende," dedi.

Kız ciddiyetle "Ah, ben senin seveceğin bir şarkı bilmiyorum ki," dedi ona. Bir yandan da biraz eski moda ve melankolik, onun söylediği şarkının hüzünlü pastoral niteliğini paylaşan bir ezgi için hafızasını kurcalıyordu.

Dr. Czinner, "Bir şekilde zaman geçirmeliyiz," dedi ve kız aniden bir müzik kutusunun çınlaması gibi ince ve berrak bir sesle şarkı söylemeye başladı:

Bir arabada oturuyordum
Michael'la;
Bir yıldıza baktım
John'la;
Barda bir bardak bira içtim
Peter'la;
Fakat zarlar hep ters geldi, hiç doğru gelmedi.
Bu yıl, gelecek yıl
(Yanlış saymış olabilirsin, tekrar say canım),
Bir gün, asla.
Sonsuza dek iyi kız olacağım.

Birkaç çamur kulübe fırtınanın içinden onlara doğru hızla yaklaşırken Myatt, "Subotica bu mu?" dedi ve şoför başını sallayarak elini öne doğru uzattı. Küçük bir çocuk yolun ortasına atladı ve araba ona çarpmamak için aniden yön

değiştirdi; bir tavuk acı acı gıdakladı ve avuç avuç gri tüyler karların üzerine savruldu. Yaşlı bir kadın kulübeden dışarı koştu ve arkalarından bağırdı. "Ne diyor?" Şoför omzunun üzerinden sırıtarak: "Pis Yahudi."

Kilometre saatinin ibresi titredi ve geri gitmeye başladı: Seksen kilometre, altmış kilometre, kırk kilometre, yirmi. "Etrafta askerler var," dedi adam.

"Yani hız limiti mi var demek istiyorsun?"

"Hayır, hayır. Bu baş belası askerler iyi bir araba görürlerse el koyuyorlar. Atlara da." Şiddetli karın içinden tarlaları gösterdi. "Köylüler, hepsi aç. Bir zamanlar burada çalıştım, fakat düşündüm ki: Olmuyor, şehir bana göre. Kırsal bölge ölmüş zaten." Karlar içinde kaybolan raylara doğru başını salladı. "Günde bir ya da iki tren, hepsi o kadar. Kızılları sorun çıkarıyorlar diye suçlayamazsın."

"Sorun mu çıktı?"

"Sorun mu? Görmeliydiniz. Antrepo tamamen alevler içindeydi; postane paramparça oldu. Polis korktu. Belgrad'da sıkıyönetim var."

"Oradan bir telgraf gönderecektim. Yerine ulaşır mı?" Otomobil ikinci viteste zorlanarak küçük bir tepeye çıktı ve reklam afişleri yapıştırılmış izbe tuğla evlerin bulunduğu bir caddeye geldi. "Telgraf göndermek istiyorsanız," dedi şoför, "ben olsam buradan gönderirdim. Belgrad'da gazeteci kuyruğu var, ayrıca postane yıkıldığı için yaşlı Nikola'nın restoranına el koydular. Bunun ne demek olduğunu bilirsin; ama bilmezsin çünkü yabancısın. Böceklerden değil, hiç kimse birkaç böceğe aldırmaz, sıhhatlidir, ama kokusu..."

"Buradan bir telgraf göndersem trene yetişecek zamanım var mı?"

"O tren," dedi şoför, "saatler boyu gitmeyecek. Yeni bir lokomotif için sipariş verdiler fakat şehirde hiç kimse onlarla ilgilenmeyecek. İstasyonu görmelisin, karmakarışık... Bırakın sizi Belgrad'a ben götüreyim en iyisi. Size etrafı da gezdiririm. En iyi binaların hepsini bilirim ben."

Myatt sözünü kesti. "Önce postaneye gideceğim. Sonra hanımefendi için otelleri arayacağız."

"Sadece bir otel var."

"Ondan sonra istasyon."

Telgrafı göndermesi biraz zaman aldı, önce mesajı Joyce'a öyle bir şekilde yazmalıydı ki Bay Eckman tarafından hiçbir iftira davası açılamasın. Sonunda şuna karar verdi: "Eckman'a derhal bir aylık tatile çıkması için izin verilmiştir. Siz hemen sorumluluğu devralın. Ben yarın geliyorum." İstediği mesajı bu veriyor olmalıydı fakat şimdi bir de ofis şifresine çevirmek gerekti, sonra telgrafı bankonun üzerinden uzattı ama memur telgrafı almayı reddetti çünkü bütün telgraflar sansürden geçiyordu ve şifreli mesaj göndermek yasaktı. Sonunda oradan çıktı ve kurutulmuş bitkiler ve naftalin kokan otelde Coral ile ilgili hiçbir şey bilinmediğini öğrendi. Hâlâ istasyonda olmalı, diye düşündü. Çok konuşkan ve çok yardım etme meraklısı şoförden kurtulmak için arabayı yolun yüz metre aşağısında bıraktı, rüzgâr ve karlar içinden yoluna tek başına ilerledi.

Bir binanın önündeki iki nöbetçinin yanından geçti ve onlara bekleme salonuna nereden gidildiğini sordu. Onlardan biri artık bekleme salonunun olmadığını söyledi.

"Nereye başvurabilirim?"

Muhafızların uzun olanı istasyon şefini önerdi. "Peki, bürosu nerede?" Adam ikinci bir binayı işaret etti, fakat kibarca istasyon şefinin burada olmadığını, Belgrad'da olduğunu ekledi. Myatt, sabırsızlığını kontrol etti, adamın iyi niyetli olduğu belliydi. Arkadaşı ondan hoşlanmadığını göstermek için yere tükürdü ve kendi kendine Yahudiler hakkında fısır fısır söylendi. "Öyleyse nereye başvuracağım?"

"Binbaşı var," dedi adam pek emin olmadan, "ya da istasyon şefinin kâtibi var."

Diğer muhafız, "Binbaşıyı göremezsiniz. Garnizona gitti," dedi. Myatt farkında olmadan kapıya birazcık daha

yaklaştı; içeriden alçak sesler duyabiliyordu. Huysuz olan muhafız aniden sinirlendi ve kabalaştı; tüfeğinin kabzasıyla Myatt'ın bacaklarına vurdu. "Defol. Burada casuslar istemiyoruz. Defol git, seni Yahudi." Irkının soğukkanlılığıyla Myatt geri çekildi; kalıtsal bir özellik gibi bilinçsizce üzerinde taşınan yüzeysel bir soğukkanlılıktı bu; onun altında kendi öneminin farkında olan genç bir adamın hıncını hissetti. Kıpkırmızı kesilmiş canavar suratına bir laf çarpmak niyetiyle askere doğru eğildi fakat şaşkınlık ve korkuyla var olan tehlikenin farkına vararak zamanında durdu; küçük aç gözlerinde nefret ve öldürme arzusu parlıyordu; sanki tüm bu baskılar, soykırımlar, zincirler ve bunlara neden olan kıskançlık ve hurafeler karanlık bir toprak çukurda toplanmıştı ve kenardan bunlara bakıyordu. Gözleri, bu sırada parmağı tetiği okşamakta olan askerin üzerinde, geri çekildi. "İstasyon şefinin kâtibini göreceğim," dedi, fakat içinden gelen ses ona hızla otomobiline yürümesini ve trene geri dönmesini söylüyordu.

Dostane olan diğer muhafız, "Oradan değil," diye peşinden seslendi. "Şuradan, rayların karşısında." Myatt, tren yolu boyunca gürleyen ve askerlerle kendisi arasında şiddetle esen fırtınaya şükrediyordu. Durduğu yerde sürekli esen bir rüzgâr yoktu, çünkü binalar arasındaki geçitlerde sıkışıp kalıyor ve köşelerden zıt yönlere doğru esiyordu. Boş ve tehlikeli istasyonda kalmak için neden ısrar ettiğini düşündü; kendi kendine kıza hiçbir şey borçlu olmadığını söyledi ve kızın da aynı fikirde olacağını biliyordu. "Ödeştik," diyecekti kız. "Sen bana bilet verdin ben de sana hoşça vakit geçirttim." Fakat hiçbir hak iddia etmeyen kızla yaptığı anlaşma kendisini bağlıyordu. Böyle tam bir alçakgönüllülük karşısında insanın cömertlikten başka yapabileceği bir şey yoktu. Rayların karşısına koştu ve bir kapıyı iterek açtı. Darmadağınık bir adam oturmuş şarap içiyordu. Arkası dönüktü ve Myatt, göz korkutucu, otoriter olduğunu umduğu

bir tonda "Bir başvuruda bulunmak istiyorum," dedi. Bir sivilden korkması için neden yoktu, fakat adam bu tarafa dönünce kendisini görür görmez kurnazlaşan ve küstahlaşan gözleri karşısında umudunu yitirdi. Masanın üst tarafında bir ayna asılıydı, Myatt bir an için orada kendi yansımasını çok net gördü; kalın, kürklü paltosu içinde kısa boylu, şişman ve belirgin burunlu... ve şimdi ona öyle geldi ki bu insanlar belki de kendisinden sadece Yahudi olduğu için değil, kaderine boyun eğmiş muhitlerine para kokusu getirdiği için de nefret ediyorlardı. "Buyur?" dedi kâtip.

"Bir araştırma yapmak istiyorum," dedi Myatt, "bu sabah burada geride bırakılan Şark Ekspresi'nden bir kız hakkında."

Kâtip küstahça, "Ne demek istiyorsun?" dedi. "Eğer biri trenden indiyse, kendi ayrılmıştır. Geride bırakılmamıştır. Hem tren burada bu sabah yarım saatten fazla bekledi."

"Peki, bir kız indi mi?"

"Hayır."

"Lütfen biletlerinizi inceleyip bunu kontrol eder misiniz?"

"Hayır. Size hiç kimse inmedi dedim, değil mi? Ne için burada bekliyorsunuz? Ben meşgul bir adamım."

Myatt birden kâtibin sözünü kabul edip araştırmaktan vazgeçerse pişman olmayacağına ikna oldu; elinden gelen her şeyi yapmış olacaktı ve özgür kalacaktı. Bir an için Coral'ın bir erkeğin adımlarını cezbeden fakat sonunda penceresiz bir duvarla çıkmaz bir sokak olduğunu düşündü; ışıl ışıl ve sımsıcak dükkânların sıralandığı, bir yerlere varan caddeler gibi başkaları da vardı; bir an aklına Janet Pardoe geldi. Evlenip çocuk sahibi olmak, otağını kurup kabilesini genişletmek istediği bir yaşa geliyordu. Fakat düşünceleri fazla hassastı; en ufak bir evlilik umudu bile göstermeyen, ancak sadece dürüstçe bir ödeme ve kendi sevgisi için niyetlenmiş birinin adına vicdanını harekete geçiren düşünceler. Kızın "Seni seviyorum," diye haykırması tekrar ona garip

ve beklenmedik bir çığlık olarak geldi. Kız şimdi bir yerlerde rahatsız, parasız, mahsur kalmış ve büyük ihtimalle korku içinde olabilirdi; yapabileceği her şeyi yapmaya, hiçbir çabayı esirgememeye kararlı olarak kapının önünden kâtibin masasına geri döndü: "Trenden inerken görülmüş."

Kâtip ona sızlandı: "Ne yapmamı istiyorsun? Çıkıp karda onu mu arayayım? Sana onunla ilgili bir şey bilmediğimi söylüyorum. Ben hiçbir kız görmedim." Myatt'ın cüzdanını çıkardığını görünce sesi titredi. Myatt beş dinarlık bir banknot çıkardı ve parmakları arasında düzeltti. "Kızın nerede olduğunu bana söylersen bunlardan iki tane alırsın." Kâtip biraz kekeledi, gözleri yaşardı ve büyük bir üzüntüyle şöyle dedi: "Keşke, keşke söyleyebilsem. Mutlaka memnuniyetle yardım ederdim." Yüzü aydınlandı ve umutla öneride bulundu: "Otele bakmalısın." Myatt cüzdanını cebine geri koydu; yapabileceği her şeyi yapmıştı ve arabasını aramaya çıktı.

Güneş, son birkaç saattir görünmüyordu fakat varlığı yağan karın parlamasından, kar yığınlarının beyazlığından belli oluyordu; şimdi batıyordu ve kar gökyüzünün griliğine bürünüyordu; hava kararmadan önce trene dönemeyecekti. Fakat arabanın yanına vardığında, radyatörün üzerine kilimler örtülmesine rağmen motorun donduğunu öğrenince treni yakalama umudu bile zayıflamıştı.

IV

Josef Grünlich, "Siz daha şarkı söyleyin," dedi. Onların rehavetinden yakınıyor olsa da gözleri ağlamaktan kızarmıştı ve küçük kibritçi kızlarla kalpsiz prensesleri bir çabayla kendisinden uzaklaştırmıştı. "Beni o kadar kolay yakalayamayacaklar." Islak başparmağını ahşap kaplamaya bastırarak bekleme salonunun duvarları etrafında yürümeye başladı. "Hayatımda hapse girmedim. Sizi şaşırtabilir ama

bu doğru. Benim yaşımda biri bir şeye bu şekilde başlayamaz. Ama beni Avusturya'ya geri gönderiyorlar."

"Orada aranıyor musun?"

Josef Grünlich, yeleğini çekiştirdi ve küçük gümüş haç sallandı. "Size söylemekte sakınca görmüyorum. Hepimiz birlikteyiz, öyle değil mi?" Aniden bir alçakgönüllülük takınarak boynunu döndürdü. "Viyana'da bir adam öldürdüm."

Coral, korku içinde, "Yani sen bir katil misin?" diye sordu. Josef Grünlich düşündü: Onlara söylemek isterdim. Sır olarak kalmayacak kadar iyi. El çabukluğu mu? Yani... "Buraya bak Herr Kolber," ipi çek, nişan al, iki el ateş et, titredi, adam öldü, hepsi iki saniyede; fakat olmasa daha iyiydi. Mesleğinin temkinli özdeyişi, onur sınırları içinde kalmayı gerektiren duvar yazısıyla kendini yüreklendirdi... "İnsan asla bilemez." Parmağını yakasının içine soktu ve havalı bir şekilde dedi ki: "Yapmak zorundaydım. Namus meselesiydi." Çok kısa duraksadı. "Adam... nasıl söylenir?.. Benim kızımı şişirdi." Ufak tefek ve kuru Bay Kolber'i ve kendi fevri çıkışını düşünerek gülmemek için kendini zor tuttu: "Epey karmaşık bir mesele."

Coral şaşkınlık içinde "Yani adamı sadece kızınızla ilişkiye girdiği için mi öldürdünüz?" diye sordu.

Josef Grünlich, farkında olmaksızın, ellerini kaldırdı, gözleri pencerede dolaşarak yerden yüksekliğini ölçüyordu. "Ne yapabilirdim? Onun namusu, benim namusum..."

"Aman Tanrım," dedi Coral, "iyi ki benim babam yok."

Joseph Grünlich, aniden, "Belki bir saç tokası," dedi.

"Ne demek saç tokası?"

"Ya da bir çakı."

"Saç tokam yok benim. Saç tokasını ne yapacağım ki?"

Dr. Czinner, "Bende bir mektup açacağı var," dedi. Onu uzatırken de, "Benim saatim durmuş. Ne kadar zamandır burada olduğumuzu bana söyleyebilir misiniz?" diye sordu.

"Bir saat," dedi Josef.

"Öyleyse iki saat daha var," dedi Dr. Czinner düşünceli bir halde. Diğer ikisi de onu duymadı. Josef mektup açacağı elinde parmağının ucuna basarak kapıya gitti, Coral da onu izledi. "Buraya gelin Fraülein,*" dedi Josef ve kız yanına geldiğinde ona fısıldadı: "Biraz yağ var mı?" Kız ona çantasından bir kavanoz krem verdi ve o da kremi kapının kilidine bolca sürdü, çok küçük bir bölgeyi ise temiz bıraktı. Hafifçe kendi kendine güldü, neredeyse iki büklüm eğilerek gözünü kilide dayadı. "Ne kilit ama," diye fısıldadı sevinç içinde, "ne kilit."

"Kremle ne yapacaksın?"

"Sessiz," dedi, "yaptığım işi sessizleştirecek."

Soğuk sobanın yanına döndü ve ikisine birden elini salladı. "O kilit," dedi, alçak sesle onlara, "hiçbir şey değil. Muhafızlardan birini buradan gönderebilirsek koşabiliriz."

"Vururlar seni," dedi Dr. Czinner.

"Üç kişiyi birden vuramazlar," dedi Grünlich. Sessizlikleri karşısında iki öneride bulundu: "Karanlık. Kar." Sonra geri çekilip onların kararını bekledi. Kendi aklı tıkır tıkır çalışıyordu. Kapıdan ilk kendisi çıkacaktı, en önde; yaşlı bir adam ve bir kızdan daha hızlı koşabilirdi; muhafız en yakın gördüğü kaçağa ateş edecekti.

Dr. Czinner, Coral'a, "Sana burada kalmanı tavsiye ederim," dedi. "Burada herhangi bir tehlikede değilsin."

Grünlich, itiraz etmek için ağzını açtı fakat hiçbir şey söylemedi. Üçü birden pencereye baktılar ve muhafızlardan birini, tüfek omuzda geçerken gördüler. Dr. Czinner, "Kapıyı açman ne kadar sürer?" diye sordu.

"Beş dakika."

"Başla, o zaman," dedi. Dr. Czinner pencereye vurdu ve diğer muhafız geldi. İri ve iyi kalpli gözleri cama iyice dayanmıştı ve beklerne salonuna bakıyordu. Salon dışarıdan daha karanlık olduğundan dolayı ısınmak için hızlı hızlı oraya

* (Alm.) "Hanımefendi". Ancak sözcük yanlış yazılmış. Doğrusu "Fräulein". (ç.n.)

buraya hareket eden bulanık şekillerden başka bir şey göremiyordu. Dr. Czinner ağzını cama dayadı ve onun dilinde konuştu: "Adın nedir?" Mektup açacağı kırt, kırt, kırt diye kazımaya başladı fakat kaydığı zaman krem tabakası tıkırtıyı susturuyordu.

"Ninitch," dedi belli belirsiz bir ses camın arkasından.

Dr. Czinner "Ninitch," diye alçak sesle tekrarladı. "Ninitch sanırım babanı tanıyordum, Belgrad'dan." Ninitch, bu rahat yalandan hiç şüphelenmedi, burnunu cama yapıştırdı, fakat bekleme odasında tek görebildiği manzara doktorun yüzüyle kapatılmıştı. "Altı yıl önce öldü," dedi.

Dr. Czinner, Belgrad'daki fakirlerle ve yedikleri yiyeceklerle ilgili bilinen tek küçük riske girdi. "Evet, onu tanıdığımda hastaydı. Mide kanseri."

"Kanser?"

"Ağrılar."

"Evet, evet, karnında. Oydu. Geceleyin geldiler ve yüzü çok terlemişti. Annem yanına uzanmış elinde bir bezle tenini kuruluyordu. Onu tanıdığına sevindim, efendim. Pencereyi açayım mı? Daha iyi konuşuruz." Grünlich'in bıçağı kazıdı, kazıdı ve kazıdı; bir vida çıktı ve bir iğne gibi yere düşüp çınladı.

"Hayır," dedi Dr. Czinner, "arkadaşın bundan hoşlanmayacaktır."

"O kasabaya, garnizona binbaşıyı görmeye gitti. Burada bir şeyler araştıran bir yabancı var. Yanlış bir şey olduğunu düşünüyor."

"Bir yabancı mı?" diye sordu Dr. Czinner. Umutla ağzı kurumuştu. "Gitti mi?"

"Yolun aşağısındaki arabasına geri gitti." Bekleme salonu gölgelerle doluydu. Dr. Czinner bir an pencereden dönüp alçak sesle sordu: "Nasıl gidiyor? Çabuk olabilir misin?"

"İki dakika daha," dedi Grünlich.

"Aşağıda bir arabayla bir yabancı varmış. Birini araştırıyormuş."

Coral, ellerini birleştirdi ve alçak sesle, "Benim için geri geldi, görüyor musun? Sen, gelmez demiştin." Hafifçe gülmeye başladı ve Dr. Czinner ona sessiz olması için fısıldayınca, "Kendimi kaybetmedim. Sadece mutluyum," dedi.Çünkü bu korkunç maceranın sonunda onun için en iyisi olduğunu; bunun adamın kendisini sevdiğini gösterdiğini, öyle olmasa asla geri gelmeye zahmet etmeyeceğini düşünüyordu. Treni kaçırmış olmalı, diye düşündü, geceyi Belgrad'da geçirmek zorunda olacağız, belki de iki geceyi; sonra şık otelleri, akşam yemeklerini ve onun elini kendi kolunda hayal etmeye başladı.

Dr. Czinner pencereye döndü. "Çok susadık," dedi, "hiç şarabın var mı?"

Ninitch kafasını salladı. Tereddüt içinde "Hayır," dedi. "Yolun karşısında Lukitch'in bir şişe *rakia*'sı var." Güneş batalı çok olmuştu; rayların demirlerini aydınlatacak ay ışığı yoktu ve istasyon şefinin bürosundaki lamba otuz metre değil, belki de üç otuz metre ötedeydi.

"Bir iyilik yap ve bize bir içki bul."

Kafasını salladı. "Kapıdan ayrılmamam lazım."

Dr. Czinner ona para teklif etmedi; bunun yerine camın arkasından seslenerek Ninitch'in babasıyla hastayken ilgilendiğini söyledi. "Ağrısı çok şiddetliyken ona haplar verdim."

"Küçük, yuvarlak tabletler mi?" diye sordu Ninitch.

"Evet, morfin tabletleri."

Ninitch yüzü cama yaslanmış halde düşündü. Yarı saydam gözlerinde düşüncelerin balık gibi hareket ettiğini görmek mümkündü. "Ona o hapları vermiş olman ne güzel," dedi. "Ne zaman ağrısı olsa bir tablet alıyordu, bir tane de gece alıyordu. Bu onu uyutuyordu."

"Evet."

"Karıma anlatacağım ne çok şey oldu."

Dr. Czinner "İçki," diye hatırlattı.

Ninitch alçak sesle, "Eğer ben gidince kaçarsanız, başım belaya girer," dedi. Dr. Czinner: "Nasıl kaçabiliriz ki? Kapı kilitli ve pencere çok küçük."

"Peki, o zaman."

Dr. Czinner onun gittiğini gördü ve mutsuz bir iç çekişle diğerlerine döndü. "Şimdi," dedi. İç çekmesi huzurunu kaybetmiş olmasındandı. Mücadele yeniden başlıyordu. Kaçabilirse kaçmak, onun için tatsız bir görevdi.

"Bir dakika," dedi Grünlich, kapıyı kazırken.

"Dışarıda hiç kimse yok. Muhafız tren yolunun karşısına gitti. Kapıdan çıkınca sola dönün ve sonra binaların arasından tekrar sola dönün. Araba yolun aşağısında."

"Bunların hepsini biliyorum," dedi Grünlich ve bir vida daha yere düştü. "Hazır."

"Ben burada kalmalıydım," dedi Dr. Czinner Coral'a.

"Fakat ben kalamam. Arkadaşım hemen yolun aşağısında."

Grünlich onlara kaşlarını çatarak bir kez daha "Hazır," diye seslendi. Kapıda toplandılar. Dr. Czinner, "Ateş ederlerse, zikzaklı koşun," dedi. Grünlich kapıyı açtı ve kar içeri üfürdü. Dışarısı odanın içi kadar karanlık değildi; rayların karşısındaki istasyon şefinin lambası, muhafızın penceredeki siluetini aydınlatıyordu. Fırtınanın içine ilk Grünlich daldı; başı neredeyse dizlerine kadar eğilmiş halde bir top gibi ileri fırladı. Diğerleri onu takip etti. Koşmak kolay değildi. Rüzgâr ve kar onları geri püskürtmek için işbirliği yapan düşmanlardı: Rüzgâr hızlarını kesiyor, kar gözlerini kör ediyordu. Lokomotifleri sulamakta kullanılan fil gibi bir hortumu olan uzun demir bir sütuna çarpan Coral acıdan inliyordu. Grünlich onun çok önündeydi; Dr. Czinner biraz daha gerideydi; kız onun akciğerlerinin eziyet veren çabasını duyabiliyordu. Adımları karda ses çıkarmıyordu ve otomobilin şoförüne seslenmeye cesaret edemediler.

Grünlich binaların arasındaki boşluğa varmadan önce bir kapı çarparak kapandı, biri seslendi ve bir tüfek ateşlendi. Grünlich'in ilk hamlesi nefesini kesmişti. Coral ile arasındaki mesafe azaldı. Muhafız iki kez ateş etti. Coral, başlarının epey yukarısında mermilerin vızıltısını duyabiliyordu. Acaba bilerek mi havaya ateş ediyor diye düşündü. On saniye sonra köşeyi dönüp onun görüş alanından çıkacaklar ve otomobilden görüneceklerdi. Tekrar bir kapının açıldığını duydu, bir mermi yanı başındaki karları havaya kaldırdı ve daha hızlı koşmaya başladı. Köşeye vardıklarında neredeyse Grünlich'le yan yanaydı. Dr. Czinner arkasından sesleniyordu; kız ona daha hızlı koşması için bağırdığını düşündü, fakat köşeyi dönmeden önce arkasına baktı ve adamın iki eliyle duvara sarıldığını gördü. Durup seslendi: "Herr Grünlich." Fakat o hiç ilgilenmedi, binanın köşesini hızla döndü ve gözden kayboldu.

"Devam et," dedi Dr. Czinner.

Ufukta daha ince bulutların arkasından parlayan ışık söndü. "Kolumu tut," dedi kız. Adam dediğini yaptı fakat bir eliyle duvardan destek alsa bile ağırlığı kız için çok fazlaydı. Köşeye vardılar. Yüz metre uzaktaki otomobilin arka lambası alacakaranlık ve karın içinden yanıp sönüyordu, kız durdu. "Yapamıyorum," dedi. Adam hiç cevap vermedi, kız elini çekince adam karların içine kaydı.

Birkaç saniye boyunca kız onu bırakıp bırakmamayı düşündü. Onun kendisini asla beklemeyecek olduğunu söyleyerek kendini ikna etti. Fakat kendisi büyük tehlike içinde değildi ve adam öyleydi. Tereddüt içinde durdu, yaşlı solgun yüzüne bakmak için eğildi; bıyıklarında kan olduğunu fark etti. Köşenin ardından sesler geliyordu ve karar vermek için zamanı kalmadığını gördü. Dr. Czinner, mandalla tutturulmuş tahta bir kapıya sırtını dayamış oturuyordu, onu içeri çekti ve kapıyı tekrar kapattı, fakat sürgüyü çekmekten korktu. Biri koşarak geçti, bir motor çalıştı. Ardından araba

kükreyerek harekete geçti, uzaklık bu sesi mırıltı haline getirdi. Barakanın pencereleri yoktu; çok karanlıktı ve artık adamı bırakması için çok geç olmuştu.

Dr. Czinner'ın ceplerini yokladı ve bir kutu kibrit buldu. Bir tanesini çakınca tavana kadar bir fasulye sırığı gibi aydınlandı. Barakanın bir ucunu bir şey kapatıyordu, tavana doğru yarı yarıya yığılıydı. Bir başka kibrit çakınca dolu çuvalların iki insan boyu yüksekliğinde yığılmış olduğunu gördü. Dr. Czinner'ın sağ cebinde katlanmış bir gazete vardı. Adamı barakanın diğer tarafına taşımak için yeterince ışığı olsun diye bir sayfa yırtıp meşale yaptı, çünkü muhafızın her an kapıyı açacağından korkuyordu. Fakat adam onun için fazla ağırdı. Meşaleyi yüzüne doğru tutup kendinde mi diye baktı ve dumanın kokusu adamı uyandırdı. Gözlerini açıp şaşkın şaşkın kıza baktı. Kız ona fısıldadı: "Seni çuval yığınının içine saklamak istiyorum." Anlamış gibi görünmüyordu ve cümleyi çok yavaş ve tane tane tekrarladı.

Adam "*Ich spreche kein Englisch,*"* dedi.

Of, keşke onu bırakmış olsaydım, diye düşündü; keşke şimdi arabada olsaydım. Ölüyor herhalde; söylediğim hiçbir kelimeyi anlamıyor. Barakada ölü bir adamla yalnız kalma düşüncesi kızı dehşete düşürdü. Sonra ateş söndü, kendi külleri içinde eridi. Elleri ve dizleri üzerinde arayarak tekrar gazeteyi buldu ve bir sayfa yırtarak yeni bir meşale yaptı. Sonra kibritleri kaybettiğini fark etti, elleri ve dizleri üzerinde çevresindeki her yeri yokladı. Dr. Czinner öksürmeye başladı, yerde kızın ellerinin yanında bir şey hareket etti. Fare korkusuyla neredeyse çığlık atıyordu fakat sonunda kibritleri bulup meşaleyi yakınca hareket edenin doktor olduğunu gördü. Zikzaklar çizerek barakanın ucuna doğru emekliyordu. Ona yol göstermeye çalıştı fakat adam kendisinin farkında değil gibiydi. Adam yavaş yavaş ilerlerken, kız neden kimsenin barakanın içine bakmaya gelmediğini düşündü.

---

* (Alm.) İngilizce bilmiyorum. (ç.n.)

Dr. Czinner, çuvalların oraya vardığında tamamen tükenmişti ve yüzünü onlara gömerek yığıldı; ağzından kan geliyordu. Tekrar bütün sorumluluk kızdaydı. Acaba ölüyor mu diye merak etti ve ağzını adamın kulağına yaklaştırdı. "Yardım çağırayım mı?" Almanca cevap vermesinden korkuyordu fakat adam bu defa epeyce net olarak "Hayır, hayır," dedi. Ne de olsa o bir doktor, diye düşündü kız; o bilir. Ona sordu: "Senin için ne yapabilirim?" Adam kafasını salladı ve gözlerini kapattı; artık kanamıyordu ve onun daha iyi olduğunu düşündü. Yığından birkaç çuvalı indirdi ve onları içine almaya yetecek genişlikte bir çeşit mağara yaptı, çuvalları girişe yığdı ki kimse onları kapıdan görmesin. Tahıl dolu çuvallar ağırdı ve sesler duyduğunda henüz işi bitmemişti. Şans için parmaklarını çapraz birleştirerek iyice çömeldi, kapı açıldı, tepesindeki çuvalların üzerinde bir meşale göründü. Sonra kapı kapandı ve sessizlik geri döndü. İşini tamamlamak için uzun süre sonra cesaretini toplayabildi.

Myatt şoförün kontak kolunu defalarca çevirmesini izlerken "Treni kaçıracağız," dedi; otomatik marş çalışmıyordu.

"Seni daha hızlı geri götüreceğim," dedi adam. Sonunda motor uyanmaya, homurdanmaya, yeniden susup çalışmaya başladı. "Şimdi, kalkıyoruz," dedi adam. Şoför mahalline geçti ve ön farları yaktı, fakat motoru sabit bir ayarda çalıştırmaya uğraştığı sırada arka taraftaki alacakaranlığın içinden bir patlama sesi geldi. Myatt, otomobilin geri teptiğini düşünerek "O da ne?" diye sordu. Sonra yine bir şey patladı, biraz sonra da tekrar bir şişe mantarı fırlıyormuş gibi bir ses daha duyuldu. Şoför, otomatik marşa basarken, "İstasyonda ateş ediyorlar," dedi. Myatt, elini kaldırdı. "Bekleyeceğiz."

Adam "Bekleyecek miyiz?" diye tekrarladı. Telaşla anlatmaya başladı: "Askerlerdir. Buradan gitsek daha iyi." Myatt'ın önerisini ne kadar kararlı bir şekilde ortaya attığını

bilemezdi. Myatt korkmuştu; askerin davranışında soykırımları mümkün kılan ruh halini görmüştü; fakat kararında ısrarcıydı; kızı Subotica'da bulmak için yapabileceği her şeyi yaptığından pek emin değildi.

"Geliyorlar," dedi adam. İstasyon yolundan bu tarafa biri koşuyordu. Önce kar yağışı yüzünden onları fark etmedi. Sonra biraz o yana biraz bu yana yalpalayan adamı görebildiler. Şaşırtıcı bir süratle yanlarına varmıştı, kısa boylu ve şişmandı, arabaya binmek için kapıyı tırmalıyordu. "Ne oldu?" diye sordu Myatt. Adam biraz kekeledi. "Çabuk sürün." Kapı sıkıştı ve adam kendini üstten içeri atıverdi, nefes nefese arka koltuğa yığıldı.

"Başka kimse var mı?" diye sordu Myatt. "Yalnız mısın?"

"Evet, evet, yalnızım," diye kendinden emin konuştu, "sürün gidelim, çabuk."

Myatt arkaya eğilerek yüzünü görmeye çalıştı: "Kız yok mu?"

"Hayır, Kız yok."

İstasyon binalarının orada bir ışık parladı ve bir mermi çamurluğu sıyırdı. Şoför, hiçbir talimat beklemeden ayağını gaza bastı ve otomobili çukurlarda zıplaya zıplaya yola çıkardı. Myatt tekrar yabancının yüzünü inceledi. "Siz Şark Ekspresi'nde değil miydiniz?" Adam başıyla onayladı. "Ve istasyonda bir kız görmediniz, öyle mi?" Adamın çenesi açıldı. "Size her şeyi anlatacağım." Konuşması zor anlaşılıyordu; laflarının çoğu otomobilin hoplamalarıyla yutuluyordu; bir parça danteli deklare etmediği için gözaltına alındığını, askerlerin kendisine kötü davrandığını ve kaçtığı zaman arkasından ateş ettiklerini söyledi. "Ve hiç kız görmedin?"

"Hayır, kız yok." Myatt'ın gözlerinin içine tam bir dürüstlükle baktı. Boş gözlerinin arkasındaki kötülük kıvılcımını, minicik kurnazlık ışıltısını bulup çıkarabilmek uzun bir soruşturma gerektirirdi.

Ahşap duvarlar rüzgârdan titremesine rağmen, penceresiz barakanın içinde, karanlıkta, çuvalların arası ılıktı. Dr. Czinner, göğsündeki ağrıdan kurtulabilmek için döndü, tekrar döndü fakat ondan kaçamadı; sadece dönme anında birazcık rahatlıyordu; hareketsiz durduğunda, ağrı yakasını bırakmıyordu. Bu yüzden gece boyunca dönüp durdu. Zaman zaman dışarıdaki rüzgârın farkına varıyordu ve karın hışırtısını deniz kenarındaki çakıltaşlarının hareketiyle karıştırıyordu. O anlarda sürgündeki yıllarının anıları ahırda şekillenmeye başlıyor, Almanca isim ve zamir çekimleriyle Fransız düzensiz fiillerini sıralıyordu. Fakat direnci zayıflıyordu ve işkencecilerine alaycı bir şekilde kafa tutmak yerine ağladı.

Coral Musker adamın başını daha rahat bir pozisyonda yatırdı, fakat o yeniden oynattı, döndürüp durdu, ritmik bir biçimde mırıldandı, gözyaşları yanağından bıyıklarının üzerine aktı. Kız ona yardım etmeye uğraşmaktan vazgeçti ve kendi korkularından geçmişe kaçmaya çalıştı, öyle ki ikisinin düşünceleri birbirlerine görünür bir şekil almış olsaydı ahırı garip bir görüntü mozaiği doldururdu. "Bu bir Bebek" diye okunan renkli ışıklar altında, bir rahip cüppesini kollarının üzerinde katlayarak bir parça tebeşirle karatahtaya koşar; birkaç çocuk laflar atarak sahne kapısından içeri dışarı, ajansın merdivenlerinden yukarı aşağı bir başkasını takip eder. Gri bir sahildeki camekânın içinde bir kadın komşusuna aklının bir parçasını verir, bu sırada çay ya da kilise için çanlar çalmaktadır.

"*Wasser**," diye fısıldadı Dr. Czinner. "Ne istiyorsun?" Ona doğru eğildi ve yüzünü görmeye çalıştı. "*Wasser*."

"Birini mi çağırayım?" Onu duymadı.

"İçecek bir şey mi istiyorsun?" Ona hiç dikkat etmiyordu, tekrar tekrar "*Wasser*" diyerek devam etti. Kız onun bilincinin yerinde olmadığını biliyordu, fakat sinirleri yıpranmıştı ve kendisine cevap veremiyor olmasına sinirlenmişti.

* (Alm.) Su. (ç.n.)

"Peki öyleyse, yat orada. Yapabileceğim her şeyi yaptığıma eminim." Ondan mümkün olduğu kadar uzağa kayarak uyumaya çalıştı fakat duvarların titremesi onu uyanık tuttu, rüzgârın uğultusu ona yalnızlığı hissettirdi ve sürünerek birinin varlığına, Dr. Czinner'ın yanındaki rahatlığa geri döndü. "*Wasser,*" diye fısıldadı adam yine. Kız onun yüzüne dokundu, teninin sıcaklığı ve kuruluğu karşısında şaşkına döndü. Belki de su istiyor, diye düşündü ve bir an suyu nerede bulacağını bilemedi ve hemen fark etti ki her yanından yağıyordu, barakanın duvarları önünde yığılıyordu. Hafif bir kuşku kendisini uyardı: Ateşi olan birine su verilir miydi? Fakat adamın teninin kuruluğu aklına gelince merhamete kapıldı.

Her yanında su bulunmasına rağmen, ulaşılması çabuk ve kolay değildi. İki meşale yakmak ve onları söndürmeden çuvalların arasındaki çukurdan yukarı tırmanmak zorunda kaldı. Korkmadan barakanın kapısını açtı çünkü şu anda kendilerini bulsalar da sakınca görmüyordu, fakat gece karanlıktı ve ortalıkta kimseler görünmüyordu. Bir avuç kar topladı, barakaya geri gitti ve kapıyı kapattı; kapanan kapının cereyanı ışığını söndürdü.

Dr. Czinner'a seslendi fakat adam cevap vermedi ve ölmüş olabileceği düşüncesi kızı korkuttu. Bir elini yüzünün önünde tutarak ileri yürüdü ve duvar tarafından yolu kesildi. Biraz durduktan sonra yine yürüdü ve bir hareket duyduğuna sevindi. Oraya doğru yürüdü ve yine önüne duvar çıktı. Korkusu artarak şöyle düşündü: Hareket eden bir fare olmalı. Elindeki kar erimeye başlıyordu. Yine seslendi ve bu defa bir fısıltı cevap verdi. Zıpladı, kendisine çok yakındı ve yan tarafı yoklayarak eli hemen çuvallardan barikata dokundu. Gülmeye başladı fakat kendi kendine çıkıştı: Kendini kaybetme şimdi. Her şey sana bağlı; kendi kendine bunun ilk starlık gösterisi olduğunu telkin ederek rahatlamaya çalıştı. Fakat karanlıkta, alkışlar olmadan kendine güvenle oynamak zordu.

Çuvalların arasındaki aralığı bulduğu zaman elindeki karın çoğu erimiş ve dökülmüştü fakat kız geri kalanını doktorun ağzına bastırdı. Bu onu rahatlatmış görünüyordu. Karlar dudaklarının üzerinde erirken ve dişlerinin arasından içeri sızarken kımıldamadan durdu. O kadar sessizdi ki kız yüzünü görmek için bir meşale yaktı ve cin gibi bilinçli bakışını görünce şaşırdı. Onunla konuştu, fakat adam cevap veremeyecek kadar düşüncelerle doluydu.

Yattığı yerde ikinci başarısızlığının gücünü alıyordu. Ölmekte olduğunu biliyordu; diline değen soğukla bilinci yerine gelmişti; bir anlık şaşkınlığın ardından ise her şeyi hatırladı. Duyduğu acıdan dolayı nereden vurulduğunu söyleyebilirdi; ateşinin ve içindeki gizli ölümcül kanamanın farkındaydı. Bir an için dudaklarındaki karı temizlemenin kendi görevi olduğunu düşündü, fakat sonra artık kendisinden başka hiç kimseye karşı görevi olmadığını fark etti.

Kız meşaleyi yaktığında adam düşünüyordu: Grünlich kaçmıştı. Bir Hıristiyan için bu kaçışı kendi ölümüyle bağdaştırmanın ne kadar zor olduğunu düşünmekten keyif duydu. Haince biraz gülümsedi. Fakat sonra Hıristiyan eğitimi ironik intikamını aldı, çünkü son birkaç günün olaylarını bağdaştırmaya ve kendisinin nerede hata yaptığını ve başkalarının nasıl başardığını merak etmeye başladı. Karanlık geceyi bir roket gibi yararak içinde yol aldıkları ekspresi gördü. Ellerinden gelen bütün hünerle ona sıkı sıkı yapıştılar; bir bu yana bir o yana yatarak, dengeyi bir bu yöne bir o yöne değiştirerek. İnsan çok canlı, çok esnek, çok fırsatçı olmalıydı. Dudaklarındaki kar tamamen erimişti ve etkisi geçiyordu. Meşale pır pır edip sönmeden önce, gözleri karardı ve çuvallarca yüküyle birlikte koca baraka ondan uzaklaşıp karanlığın içine doğru kaydı. Onun içinde bulunduğuna dair hiçbir şey hissetmiyordu; geride bırakıldığını düşünerek onun gözden kaybolmasını izledi. Zihni bulandı ve bazen bir gemi bazen bir kuyrukluyıldız, dünyanın kendisi ya da

sadece Ostende'den İstanbul'a hızlı bir tren olan şeyin üzerinde ayakta durmayı başaramadığı için çok geçmeden başında ve göğsünde rüzgârlı bir gedik olduğu halde sonsuz boşlukta nefes nefese düşmeye başladı. Annesi ve babası ona kırışık zayıf yüzlü başlarını eğdiler, boşlukta onu izlediler, akan yıldızların ötesine geçtiler, ona memnun ve minnettar olduklarını, elinden geleni yaptığını ve sadık olduğunu söylediler. Nefesi kesilmişti ve onlara cevap veremiyordu, büyük bir acıyla yerçekimine kapılıp aşağı doğru kuvvetle düşüyordu. Onlara sadakati yüzünden lanetlendiğini, insanın bir bu yana bir o yana yatması gerektiğini söylemek istedi, fakat acı içinde düşüyor, düşüyorken yol boyunca onların sahte tesellisini dinlemek zorunda kaldı.

Ahırın içinde karanlığın ilerlemesini anlamak imkânsızdı; Coral saatine bakmak için bir kibrit çaktığında zamanın ne kadar yavaş aktığını görerek hüsrana uğradı. Bir süre sonra kibritler azaldığı için yeni bir tane yakmaya cesaret edemedi. Acaba barakadan çıkıp teslim olsam mı diye düşündü çünkü artık Myatt'ı tekrar görmekten umudunu kesmeye başlamıştı. Geri gelerek ondan beklenenden fazlasını yapmıştı; tekrar geri gelmesi mümkün görünmüyordu. Fakat dışarıdaki dünyadan korkuyordu; askerlerden değil, menajerlerden, uzun merdivenlerden, ev sahibelerinden, eski hayattan. Dr. Czinner'ın yanında uzandığı sürece Myatt'tan bir şeyleri, her ikisinin sahip olduğu bir anıyı muhafaza ediyordu.

Tabii ki ona yazabilirim fakat tekrar Londra'ya dönene kadar aylar geçebilir ve ondan uzaktayken sevgisinin ve arzusunun süreceğini bekleyemezdi. Geri döndüğünde onun kendisini görmesini sağlayabileceğini de biliyordu. En azından ona öğlen yemeği ısmarlamanın görevi olduğunu hissederdi, fakat "Onun parasının peşinde değilim," diye yüksek sesle fısıldadı kendi kendine ahırda ölmekte olan adamın yanında. Yalnızlık duygusu, adamı Tanrı bilir neden sevdiği düşüncesi kızı bir an itiraza sevk etti. Neden olmasın?

Neden ona yazmayayım ki? Bu hoşuna gidebilir; beni hâlâ isteyebilir ve istemezse neden bir kavga çıkarmayayım? İyi biri olmaktan, hep doğruyu yapmaktan yoruldum. Kendi kendine hiçbir şeyin değmeyeceğini haykırırken düşünceleri Dr. Czinner'ınkilere çok yaklaşmıştı.

Fakat çok iyi biliyordu ki tabiatı böyleydi, öyle doğmuştu ve en iyisini yapmalıydı. Öteki türlüsünü yüzüne gözüne bulaştırırdı; zayıf olması gereken yerde zalim, sert olması gereken yerde affedici olurdu. Şimdi bile Grünlich'in Myatt'ın yanında karanlığın içine sürüp gitmesi düşüncesine duyduğu hayranlık ve kıskançlığa uzun süre takılmadı; düşünceleri aptalca bir sadakatle Myatt'ın kendisine, onun restoran vagonunda parmaklarıyla altın sigara tabakasını okşarkenki son görüntüsüne geri döndü. Ancak Myatt'ın, sadakatini haklı çıkaracak bir niteliği olmadığının hep farkındaydı; sadece kendisi olduğu gibiydi ve o da nazikti. Bir an Dr. Czinner'ın durumunun da aynı olup olmadığını düşündü; kurnazlıkla hizmet edilebilecek insanlara çok fazla sadık kalmıştı. Karanlığın içinden zorla nefes aldığını duyuyordu; acı hissetmeden ve kınamadan yine "değmez" diye düşündü.

Farların önünde yol ikiye ayrılıverdi. Şoför, fazla uzun süren bir an boyunca tereddüt etti ve sonra direksiyonu çevirerek otomobili iki tekerlek üzerinde döndürdü. Josef Grünlich koltuğun bir ucundan diğer ucuna devrildi, korku içinde nefesini tutarak. Dört tekerlek tekrar yere değene kadar gözlerini açmaya cesaret edemedi. Anayoldan ayrılmışlardı, otomobil bir patikanın tekerlek izlerinden aşağı koyuvermiş, tomurcuklanan ağaçlara şiddetli bir ışık tutarak onları kartona çevirmişti. Myatt, şoförün yanındaki koltuğundan arkaya uzandı ve açıkladı: "Şoför Subotica'nın açığından dolanıp bir sığır geçidinden devam ediyor. Sıkı tutunsan iyi olur." Ağaçlar kayboldu ve aniden sırf karla kaplı çayırlar-

dan yokuş aşağı bastırdılar. Sığırların bastığı dar yol çamur olmuş ve donmuştu. Aşağıdan onlara doğru iki kırmızı ışık yandı ve kısa bir demiryolu parçası zümrüt damlaları gibi parıldadı. Işıklar ileri geri savruldu ve motorun üzerinden birinin seslendiği duyuldu.

Adam, ayağı gaza basmaya hazır, "İçlerinden süreyim mi?" diye sakince sordu. "Hayır, hayır!" diye haykırdı Myatt. Bir yabancı uğruna başını derde sokmaya gerek olmadığını düşündü. Ellerinde fenerlerle adamları görebiliyordu. Gri üniformaları vardı ve tabanca taşıyorlardı. Otomobil, ilk rayın üzerinden atlayarak ve karaya oturmuş bir sandal gibi yan yatıp kalarak aralarında durdu. Askerlerden biri Almanca bir şey söyledi ve şoför tercüme etti: "Kâğıtlarımızı görmek istiyor."

Josef Grünlich, bacak bacak üstüne atmış, sessizce koltuğa yaslanmıştı. Bir eli boş boş, gümüş zincirle oynuyordu. Askerlerden biriyle göz göze gelince kibarca güldü ve başıyla selam verdi; onu herkes sekreteriyle birlikte seyahat eden zengin ve sevimli bir işadamı sanabilirdi. Telaşa kapılan Myatt'tı; kürk paltosunun içine gömülmüş, kadının "Pis Yahudi" çığlığını, nöbetçinin gözlerini, kâtibin küstahlığını hatırlıyordu. İnsan dünyanın bu tür kıraç kesimlerinde, donmuş tarlalar ve zayıf sığırlar arasında dünyanın geride bıraktığı eski nefretlerin hâlâ yaşadığını bulmayı umabilirdi. Bir asker cep fenerini yüzüne tuttu, sabırsızlık ve kibirle isteğini tekrarladı. Myatt pasaportunu çıkardı, adam onu ters tutarak aslan ve tek boynuzlu atını* yakından inceledi, sonra ağzından şu Almanca tek kelime çıktı:

"*Engländer*?"

Myatt başını salladı, adam pasaportu koltuğun üzerine geri attı ve bir çocuk kitabı gibi şerit halinde uzayan şoförün belgeleriyle ilgilenmeye başladı. Josef Grünlich çaktırmadan ileri uzandı ve ön koltuktan Myatt'ın pasaportunu

* Aslan ve tek boynuzlu at figürü Birleşik Krallık'ın sembolüdür. (ç.n.)

aldı. Kırmızı ışık yüzüne vurduğunda sırıttı ve pasaportu açıp gösterdi. Muhafız, arkadaşını çağırdı, durup Grünlich'i ışık altında incelediler, gösterdiği şeye bakınayıp alçak sesle birbirleriyle konuştular. Grünlich, yüzündeki sabit tombul gülümsemeyi bozmadan yakındı: "Ne istiyorlar?" Adamlardan biri bir emir verdi. Şoför tercüme etti: "Ayağa kalk."

Bir elinde Myatt'ın pasaportu, diğer elinde gümüş zincirle, itaat etti; askerler de ışığı ayağından başına kadar gezdirdiler. Paltosu yoktu ve soğuktan titriyordu. Adamlardan biri güldü ve parmağıyla karnını dürttü. Şoför, "Gerçek olup olmadığını anlamaya çalışıyorlar," diye açıkladı.

"Neyin gerçek olduğunu?"

"Senin yuvarlaklığının."

Josef Grünlich, bu hakaret karşısında eğlenmiş numarası yapmak, gülümsemek, gülümsemek zorunda kaldı. Bir daha asla görmeyeceği iki aptal tarafından gururu zedelenmişti. Bu saygısızlığın acısını başkası çekmeliydi, çünkü şu an üzüntüsü olsa da hiçbir incinmeyi unutmamak onun guruyudu. Elinden gelenin en iyisini yaparak şoföre Almanca olarak "Onları ezemez misin?" diye yakardı ve adamlar onun hakkında detaylı konuşurken onlara sırıtarak pasaportu salladı. Sonra geri çekilip kafalarını salladılar ve şoför marşa bastı. Otomobil raylar üzerinden indi, sonra ağır ağır tekerlek izleriyle dolu dar yola tırmandı. Josef Grünlich arkasına bakıp iki kırmızı lambanın kâğıttan danteller gibi karanlıkta sallandığını gördü.

"Ne istiyorlardı?"

"Birini arıyorlardı," dedi şoför. Fakat Josef bunu iyi biliyordu.Viyana'da Kolber'i öldürmemiş miydi? Daha bir saat önce nöbetçinin gözleri önünde Subotica'dan kaçmamış mıydı? Çabuk olan ve asla tereddüt etmeyen şirin insan, kurnaz adam o değil miydi? Otomobillerin geçtiği bütün yolları kapatmışlardı fakat yine de sıvışıp geçmişti. Fakat eğer onu arıyor olsalardı bulacakları düşüncesi küçük gizli bir hava

akımı gibi ona geldi. Onlar başka birini arıyordu. Daha önemli olduğunu düşündükleri birini. Kolber'i öldüren ve övünç kaynağı "beş yıldır hiç kodese girmedim" olan Josef Grünlich'in değil, yaşlı ve yavaş doktorun eşkâlini dağıtmışlardı. Hız korkusu onu terk etti. Gıcırdayan antika araba ile karanlığın içinde hızla ilerlerlerken, dünyanın adaletsizliği üzerine kara kara düşünerek kımıldamadan oturdu.

Coral Musker tuhaflık, değişiklik duygusuyla uyandı. Doğrulup oturdu ve altındaki tahıl çuvalı çıtırdadı. Tek ses buydu; yağan karın fısıltısı durmuştu. Dinledi ve korkuyla fark etti ki yalnızdı. Dr. Czinner gitmişti; artık nefes alışını duyamıyordu. Uzaklardan bir yerlerden alacakaranlık içinden vites değiştiren bir otomobilin sesi geldi. Yaltaklanan ve burnunu sürten dost bir köpek gibi geldi bu ona.

Dr. Czinner gittiyse, diye düşündü, beni burada tutacak hiçbir şey yok. Gidip o arabayı bulayım. Askerlerse bana bir şey yapmayacaklardır; belki... Özlem, cümleyi aç bir kuşun gagası gibi açık bıraktı. Eliyle kendini düzeltti, dizlerinin üzerinde doğruldu ve doktorun yüzüne dokundu. Kımıldamıyordu ve yüzü sıcak olmasına rağmen ağzının etrafındaki kanın yaşlı derisi gibi sert ve kuru olduğunu hissedebiliyordu. Bir kez çığlık attı ama sonra sessiz ve kararlı oldu, kibritleri el yordamıyla buldu, bir meşale yaktı. Fakat eli titriyordu. Sinirleri, sorumluluklarının ağırlığı altında ezilmemiş olsa bile geriliyordu. Geçtiğimiz haftanın her günü sanki ona karar verecek bir şey, gizlemesi gereken bir korku yüklemiş gibiydi. "İşte sana İstanbul'daki iş. İster beğen, ister beğenme. Merdivenlerde bir düzine kız var"; çantasına bileti sokuşturan Myatt; şunu bunu tavsiye eden ev sahibesi; onu hatırlamasını söyleyerek arkasından seslenen gemi kâtibinin bulunduğu Ostende rıhtımındaki ani garabet korkusu.

Meşalenin ışığında yeniden doktorun bilgili ve zeki bakışını görerek şaşırdı fakat bu hiç değişmeyen donmuş bir

bilgi ve zekâydı. Bakışlarını çekti, yeniden baktı ve değişen bir şey yoktu. Bu kadar kötü olduğunu hiç bilmiyordum, diye düşündü. Burada kalamam. Onun ölümüyle ilgili kendisini suçlayabilirler mi acaba diye merak bile etti. Dillerini anlayamadığı o yabancılar her şeyi yapabilirdi. Fakat tuhaf bir merak yüzünden, meşale yanıp bitene kadar çok uzun bekledi. Onun da bir zamanlar kız arkadaşı var mıydı? Bu düşünce adamın etkileyiciliğini yok etti, artık korkutucu bir ölü değildi ve onun yüzünü daha önce hiç cesaret edemediği kadar yakından inceledi. Canla birlikte huy da çıkmıştı. Yüzünün ilginç bir şekilde kaba hatlara sahip olduğunu ilk kez fark etti; o kadar zayıf olmasaymış itici olabilirmiş; belki de o yüze zekâ ve belli bir duyarlık katan sadece kaygı ve yetersiz beslenmeydi. Ölümde bile, yanan gazete kâğıdının titrek mavi ışığı altında yüzündeki mizah duygusu eksikliği belli oluyordu. Belki de erkeklerin çoğundan farklı olarak hiç kız arkadaşı olmamıştı. Eğer ona birazcık olsun gülen biriyle birlikte yaşamış olsaydı, diye düşündü kız, şimdi burada bu vaziyette olmazdı; bir şeyleri bu kadar ciddiye almazdı; sorun etmemeyi, olayları akışına bırakmayı öğrenirdi; tek yolu buydu. Uzun bıyıklara dokundu. Komikti; hazindi; asla onu trajik göstermiyordu. Sonra meşale söndü ve Dr. Czinner artık onda tüm görebildikleri ve hakkında tüm düşündükleriyle birlikte çok geçmeden belki de gömülmüş olacaktı, yol alan bir araba ve belli belirsiz ayak sesleri zihnini dağıttı. Çığlığı duyulmamış değildi.

Yerine oturmamış kapının altından dar bir ışık huzmesi aktı; konuşma sesleri geldi; ve otomobil dışarıdaki yoldan ağır ağır çalışarak geldi. Ayak sesleri uzaklaştı, bir kapı açıldı ve ahırın ince duvarlarından, bitişikteki çuvallar arasında birinin eşelendiğini duydu; bir köpek kokluyordu. Bu sıkıcı Nottingham tarlalarını, bir pazar günü birlikte fare yakalamaya gittikleri küçük madenci grubunu ve Spot adlı bir köpeği gözünün önüne getirdi. Hepsi sopalarla silahlanmış,

bir çember şeklinde dururken köpek ahırlara girip çıkıyordu. Dışarıda bir tartışma sürüyordu fakat seslerin hiçbirini tanıyamıyordu. Otomobil durdu fakat motor hafif çalışır durumda bırakıldı.

Sonra barakanın kapısı açıldı ve ışık yukarıdaki çuvallara vurdu. Kız dirseği üzerinde yükseldi ve barikatının bir aralığından kelebek gözlüklü, soluk tenli subayı ve bekleme salonunun önünde duran muhafızı gördü. Döşemeyi geçip ona yaklaştılar ve kızın sinirleri boşandı; yavaş yavaş onu bulacakları ana kadar beklemeye dayanamazdı. Ona doğru yarım dönüktüler ve kız ayağa fırlayıp "Buradayım," diye seslendiği zaman subay zıplayarak döndü ve tabancasını doğrulttu. Sonra kim olduğunu gördü ve hâlâ odanın ortasında ve tabancası doğrultulmuş vaziyette durarak ona bir soru sordu. Onu anladığını düşünerek, "O öldü," dedi.

Subay bir emir verdi, asker ilerledi ve yavaş yavaş çuvalları çekmeye başladı. Restoran vagonuna giderken yolunu kesen askerdi bu, başını kaldırıp kendisine üzgün ve özür dilercesine gülümseyene kadar bir an ondan nefret etti. Bir yandan da subay arkasından askere sabırsızca söylenip duruyordu. Ansızın, mağara ağzından son çuvalı da çekerken yüzleri neredeyse birbirine değiyordu ve o anda sakin bir erkekle sohbet etmiş kadar hissetti onu.

Binbaşı Petkovitch, doktorun hiç hareket etmediğini görünce barakanın bu tarafına geldi ve ölünün yüzünü ışıkla tamamen aydınlattı. Uzun bıyıkları ışıkta bembeyaz göründü ve açık gözleri ışığı tabak gibi yansıttı. Binbaşı tabancasını askere uzattı. Istırap duvarının arkasında bir yerlere saklanıp kalmış güzel mizah, basit mutluluk kalıntıları yıkıldı. Sanki bir binanın bütün katları yıkılmış ve geriye duvarlar kalmıştı. Asker dehşete kapıldı, dili tutuldu ve donup kaldı; tabanca ise binbaşının avucunda bekliyordu. Binbaşı Petkovitch hiç sinirlenmedi; diğerini altın sarısı kelebek gözlüğünün ardından merakla ve kararlılıkla izledi.

Bütün bir garnizonu parmağının ucunda hissediyordu; Alman stratejisi üzerine bütün yıpranmış kitapların yanı sıra raflarında küçük bir sıra psikoloji üzerine ciltler duruyordu; bütün askerlerini günah çıkaran bir papazın yakınlığıyla tanıyor, acımasızlıklarının, iyiliklerinin, kurnazlıklarının ve basitliklerinin sınırlarını biliyordu; zevklerinin ne olduğunu biliyordu... *rakia*, kumar ve kadın; her ne kadar karılarına anlatacak heyecanlı ve mutlu bir hikâyeden fazlası olmasa da tutkularını biliyordu. Hepsinden iyisi karaktere göre ceza vermeyi ve inadı kırmayı biliyordu. Çuvalları çok yavaş çekerken askere sabırsız davranmıştı, fakat şimdi sabırsız değildi; tabancayı avucunda tutmaya devam etti ve altın çerçevelerin içinden bakarak emrini epey sakince tekrarladı.

Asker başını eğdi, eliyle burnunu sildi ve gözlerini kısarak acı içinde yerlere baktı. Sonra tabancayı aldı ve Dr. Czinner'ın ağzının içine soktu. Tekrar tereddüt etti. Elini Coral'ın koluna koydu, iterek yüzünü yere yatırdı ve kız orada yatarken patlama sesini duydu. Asker kızı görüntüden kurtarmıştı, fakat kendi hayal gücünden kurtaramamıştı. Kız kalkıp kapıya doğru kaçtı, koşarken öğürüyordu. Karanlıkta çıkaracak yer arıyordu ve dışarıdaki farların parlak ışığı kafasına bir balyoz gibi indi. Kapıya yaslanıp kendine çekidüzen vermeye çalıştı, uyanıp Dr. Czinner'ın öldüğünü gördüğünden daha sonsuz bir yalnızlık hissediyordu; umarsızca, acı içinde Myatt'ı istiyordu. İnsanlar hâlâ otomobilin yanında tartışıyordu ve havada hafif bir alkol kokusu vardı.

"Ne oluyor be?" dedi bir ses. İnsan kümesi iki yana açıldı ve aralarından Bayan Warren göründü. Yüzü kıpkırmızı, asık, ama muzafferdi. Coral'ın koluna yapıştı. "Neler oluyor? Dur, şimdi anlatma. Hastasın. Buradan çıkıp doğru benimle geliyorsun." Askerler onunla otomobil arasında durdular ve subay barakadan çıkıp yanlarına geldi. Bayan Warren alçak bir sesle hızlı hızlı, "Ne vaat edersen et. Söylediklerine aldırmıyorum," dedi. Kocaman kare elini subayın

koluna koydu ve yaltaklanarak konuşmaya başladı. Adam onu susturmaya çalıştı ama sözleri havada kaldı. Gözlüğünü çıkarıp camlarını sildi ve ortadan kayboldu. Tehditler boş kalırdı, kadın bütün gece itiraz edebilirdi fakat subaya öyle bir yem, öyle bir gerekçe sunmuştu ki reddetmesi tabiatına aykırı olurdu. Sunduğu gerekçenin de ardında daha farklı, daha değerli bir gerekçe, üst düzey diplomatik bir nedeni şöyle bir göstermişti. Adam tekrar gözlüğünü sildi, başını salladı ve teslim oldu. Bayan Warren onun elini yakalayıp sıktı, taşlı yüzüğünün izini ürkek parmağına derince bastırdı.

Coral, kendini yere bıraktı. Bayan Warren onu tutmaya ve kız da kendisini kurtarmaya çalıştı. Büyük gürültünün ardından dünya ona doğru sessizce yüzüyordu. Çok uzaklardan bir ses, "Kalbin çok kötü," dedi ve aşağıda yaşlı bir yüzü göreceğini sanarak yeniden gözlerini açtı. Fakat bir otomobilin arka koltuğunda yatırılmıştı ve Bayan Warren üzerine bir battaniye örtüyordu. Bir bardak konyak doldurdu ve Coral'ın dudaklarına uzattı; çalışmaya başlayan otomobil onları salladı ve çenesine konyak damladı; Coral, kıpkırmızı ve sarhoştan ziyade şefkatli yüze gülümsedi.

"Dinle hayatım," dedi Bayan Warren, "ilkönce seni yanımda Viyana'ya geri götürüyorum. Haberimi oradan gönderebilirim. Herhangi bir aşağılık pislik sana bir şey diyecek olursa, hiçbir şey söyleme. Hayır demek için bile ağzını açma."

Bu sözler Coral'a hiçbir şey ifade etmedi. Göğsünde bir ağrı vardı. Otomobil Viyana'ya doğru dönüp giderken istasyonun ışıklarının kaybolduğunu gördü ve inatçı bir sadakatle Myatt'ın nerede olduğunu merak etti. Ağrı nefes almasını zorlaştırıyordu fakat konuşmamaya kararlıydı. Konuşmak, ağrısını tarif etmek, yardım istemek, Myatt'ın yüzünü bir an için zihninden boşaltmak demekti; kulakları İstanbul'da birlikte ne yapacaklarını ona fısıldayan sesini duymaz olacaktı. İlk unutan ben olmayacağım diye düşündü inatla, ön

plana çıkmaya çalışan bütün diğer görüntülerle boğuşarak: Karanlık yolun aşağısındaki otomobilin yanıp sönen kırmızı ışıkları, meşalenin ışığında Dr. Czinner'ın bakışları; ağrıya, nefesinin kesilmesine, çığlık atma arzusuna karşı, kendisini boğuştuğu görüntülerden bile mahrum bırakan beyninin karanlığına karşı çaresizce mücadele ediyordu.

Hatırlıyorum. Unutmadım. Fakat bir hıçkırığı engelleyemedi. O kadar hafif çıktı ki gürleyen motor sesi onu boğdu. Bayan Warren'ın kulaklarına, arkasından tekrarlanan şu fısıltı gibi asla ulaşmadı: Unutmadım.

"Özel haber," dedi Bayan Warren, parmaklarıyla battaniyelere vurarak, "özel olmasını istiyorum. Bu benim haberim," diye seslendi gururla; aklının bir köşesinde, manşetlerin ve kurşun kalıpların ardında, Coral'ı pijamalar içinde kahve koyarken, Coral'ı pijamalar içinde kokteyl hazırlarken, Coral'ı yeniden dekore edilmiş ve yenilenmiş dairede uyurken gösteren bir hayale yer vererek.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İstanbul

"Alo, alo. Bay Carleton Myatt henüz gelmedi mi?"

Yakasında bir çiçek takılı olan, ufak tefek, hayat dolu Ermeni, üzerindeki kostüm kadar düzgün ve iyi biçimli İngilizcesiyle cevap verdi: "Hayır. Maalesef gelmedi. Bir mesajınız var mı?"

"Elbette. Tren gelmedi mi?"

"Hayır. Üç saat rötar yaptı. Sanırım Belgrad yakınlarında lokomotif bozulmuş."

"Ona deyin ki, Bay Joyce..."

"Şimdi," dedi resepsiyon memuru, bankonun arkasından çok zarif alınmış kaşlarının altındaki aralık duran dudaklarıyla onu kendilerinden geçmiş bir şekilde izleyen iki Amerikalı kıza doğru eğilerek, "öğleden sonrası için siz iki hanımefendiye ne tavsiye edebilirim? Çarşıda bir rehber lazım size."

"Belki de siz, Bay Kalebdjian," dediler neredeyse aynı anda; kocaman, istekli bakire gözleri, çalan telefon için dönerken onu izliyordu: "Alo, alo. Uzun mesafe özel arama mı? Tamam, Alo. Hayır, Bay Carleton Myatt henüz gelmedi. Her an bekliyoruz. Bir mesajınız varsa alayım mı? Saat altıda yine arayacaksınız. Teşekkür ederim."

"Ah," dedi iki Amerikalıya, "yapabilseydim büyük zevk olurdu. Fakat görevim burada kalmamı gerektiriyor. Ama

bir kuzenim var ve yarın sabah burada buluşup sizi çarşıya götürmesi için ayarlayacağım. Şimdi, öğleden sonra ise size bir taksi tutarak Hipodrom yolundan Sultanahmet Camii'ne gitmenizi ve sonra da Yerebatan sarnıcını ziyaret etmenizi tavsiye ederim. Ondan sonra Pera'daki Rus lokantasında çay içer ve akşam yemeği için buraya dönerseniz, akşama size bir tiyatro tavsiye ederim. Şimdi, eğer sizin için uygunsa, güvenilir bir garajdan size bir taksi çağırayım."

İkisi de aynı anda ağızlarını açarak, "Bu harika olur Bay Kalebdjian," dedi ve Pera'daki bir başka kuzenine ait garajı ararken kızlar salonun karşısındaki tozlu şekerleme tezgâhına giderek ona bir kutu şeker alsak mı diye düşündüler. Çokuluslu personeli ve Sultanahmet Camii görünümünde restoranı olan zemini fayans döşeli, gösterişli büyük otel savaştan önce yapılmıştı; şimdiyse hükümet Ankara'ya taşınmış ve İstanbul, dünyada biraz gözden düşen otel Pireaus ile yarışıyordu. Personel kısılmıştı ve kocaman boş lobisinde bir komiye ve artık çalmamasıyla nam salmış zillere rastlamadan dolaşmak mümkündü. Fakat resepsiyon bankosunda şık kostümüyle Bay Kalebdjian, genel atalete meydan okuyordu.

"Bay Carleton Myatt geldi mi Kalebdjian?"

"Hayır efendim, tren gecikti. Beklemek ister misiniz?"

"Bir oturma odası var mı?"

"Tabii ki. Buraya gel çocuğum, bu beyefendiye Bay Myatt'ın odasını göster."

"Gelince ona kartını verin."

İki Amerikalı Bay Kalebdjian'a bir kutu Türk lokumu vermekten vazgeçtiler fakat o kadar tatlı ve cazibeliydi ki onun için bir şey yapmak istiyor ve ne yapacaklarını düşünüyorlardı, tam o sırada yanı başlarında bitiverdi: "Taksiniz geldi hanımlar. Şoföre yolun tam tarifini vereceğim. Çok güvenilir olduğunu göreceksiniz." Onları dışarı çıkarıp güvenli bir şekilde yolcu etti. Küçük telaş ve koşuşturma toz gibi

yatıştı ve Bay Kalebdjian sessiz salona geri döndü. Bir an için neredeyse eski günlerde sezonun en yoğun zamanında olduğu gibi olmuştu.

On beş dakika hiç kimse gelmedi; soğuktan çarpılmış bir erkenci sinek pencerenin camında gürültüyle öldü. Bay Kalebdjian kat görevlisinin odasına telefon ederek odalarda kaloriferlerin açıldığından emin olmak istedi, sonra ellerini dizlerinin arasına koyup hiçbir şey yapmadan ve hiçbir şey düşünmeden oturdu.

Döner kapılar döndü ve döndü, bir grup insan içeri girdi. Onların ilki Myatt'tı. Onun ardından Janet Pardoe ve Bay Savory ile bavullarını taşıyan üç hamal geldi. Myatt mutluydu. Burası onun seçilmiş yeriydi; boş da olsa uluslararası bir otel onun için tanıdık bir vahaydı. Bay Kalebdjian'ın onu karşılamaya gelişi öncesinde Subotica kâbusu görüntüden yavaş yavaş kayboldu ve tamamen gerçekliğini kaybetti. Ülkeden çok uzaktaki en iyi otellerde onun nasıl tanındığını Janet Pardoe'nun göreceğinden memnundu.

"Nasılsınız, Bay Carleton Myatt? Bu büyük zevk." Bay Kalebdjian, belini büküp eğilerek ve olağanüstü beyaz dişlerini sahici bir keyifle göstererek elini sıktı.

"Sizi gördüğüme sevindim, Kalebdjian. Müdür her zamanki gibi dışarıda mı? Bunlar benim dostlarım, Bayan Pardoe ve Bay Savory. Bu otelin bütün yükü Kalebdjian'ın omuzlarında," diye onlara açıkladı. "Bizi rahat ettiriyorsunuz, değil mi? Bu doğru. Bakın, Bayan Pardoe'nun odasında bir kutu lokum var."

Janet Pardoe "Dayım beni bekliyor," diye alçak sesle konuşmaya başladı, fakat Myatt onun itirazına aldırmadı. "Bir gün beklesin. Bu gece burada misafirim olmalısınız." Palmiyelerden ve sütunlardan bir de Kalebdjian'ın hürmetinden aldığı güvenle tavus kuşu kuyruğunu yeniden açmaya başlamıştı.

"Size iki telefon geldi Bay Carleton Myatt, ayrıca bir beyefendi sizi odanızda bekliyor."

"İyi. Kartını verin bana. Arkadaşlarımla ilgilenin. Odam her zamanki değil mi?" Hızlıca asansöre yürüdü, keyiften dudakları büzülmüştü çünkü son birkaç gün içinde belirsiz ve anlaşılması zor çok şey olmuştu ve şimdi işine geri dönmüştü. Bay Eckman olmalı, diye düşündü, karta bakmaya bile gerek duymadan, ona ne söyleyeceğinden de çok emindi. Asansör zorlanarak birinci kata çıktı ve çocuk onu tozlu bir koridordan yürüterek bir kapıyı açtı. İçeri güneş ışığı doldu ve açık pencereden otomobillerin şamatasını duydu. Tüvit kostümü içinde sarışın tıknaz bir adam kanepeden kalktı. "Bay Carleton Myatt?" dedi.

Myatt şaşırmıştı. Bu adamı daha önce hiç görmemişti. Elindeki karta baktı ve okudu: Bay Leo Stein. "Oo, Bay Stein."

"Beni gördüğünüze şaşırdınız mı?" dedi Bay Stein. "Umarım sabırsız olduğumu düşünmezsiniz." Çok samimi ve cana yakın davranıyordu. Fazlaca İngiliz, diye düşündü Myatt, fakat burnu onu ele veriyordu, operasyonla kaldırılmış ve izi belli olan bir burun. Açık Yahudi ile gizli Yahudi arasındaki husumet anında hokkabazın gülümsemesinde, içten el sıkışmasında, gözlerini kaçırmasında kendini gösterdi. "Bizim mümessilimizi bekliyordum," dedi Myatt.

"Vah, zavallı Eckman," diye iç çekti Stein, sarışın başını sallayarak.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Aslında buradaki işim. Gelip Bayan Eckman'ı görmenizi istemek. Onun için çok üzücü."

"Gitti mi demek istiyorsunuz?"

"Kayboldu. Dün gece eve hiç gelmedi. Çok esrarengiz."

Soğuktu. Myatt pencereyi kapattı ve elleri kürk paltosunun cebinde odada bir aşağı bir yukarı yürüdü, üç adım bu yöne üç adım o yöne. Alçak sesle, "Şaşırmadım. Sanıyorum, benimle yüzleşemedi," dedi.

"Birkaç gün önce bana sizin ona güvenmediğinizi hissettiğini söyledi. İncinmişti. Çok incinmişti."

Myatt, alçak sesle ve temkinlice "Hıristiyan olmuş bir Yahudiye asla güvenmem," dedi.

Stein, biraz rahatsız olmuş görünerek "Ah hadi, Bay Myatt, bu biraz dogmatik değil mi?" dedi.

"Belki. Sanırım," dedi Myatt, sırtı Stein'a dönük şekilde odanın ortasında durarak fakat altın yaldızlı bir aynada Stein'ın dizlerinden yukarısını görerek devam etti: "Pazarlıklarında bana verdiği bilgilerden çok ileri gitmişti."

"Ha, pazarlıklar," Stein'ın aynadaki görüntüsü sesi kadar rahat değildi, "onlar, elbette, tamamlanmıştı."

"Satın almayacağımızı sana söyledi mi?"

"Satın aldı."

Myatt kafa salladı. Şaşırmamıştı. Eckman'ın kaybolmasının arkasında çok şey olmalıydı. Stein usulca "Zavallı Eckman'la ilgili gerçekten endişeleniyorum. Kendini öldürmüş olabileceğini düşünmeye dayanamıyorum," dedi.

"Endişelenmenize gerek olduğunu sanmıyorum. Tahmin ediyorum ki, ticaretten elini eteğini çekti. Biraz aceleyle."

"Ama," dedi Stein, "endişeleri vardı."

"Endişeleri mi?"

"Eh, ona güvenmediğiniz duygusu vardı. Ayrıca hiç çocuğu yoktu. Çocuk istiyordu. Onu endişelendiren çok şey vardı, Myatt. Biraz merhametli olmak lazım."

"Fakat ben Hıristiyan değilim Bay Stein. Merhametin bir numaralı erdem olduğuna inanmıyorum. İmzaladığı kâğıdı görebilir miyim?"

"Elbette." Bay Stein tüvit ceketinin cebinden ikiye katlanmış uzun bir zarf çıkardı. Myatt oturdu, sayfaları bir masanın üzerine yaydı ve dikkatlice okumaya başladı. Hiç yorum yapmadı ve yüz ifadesi hiçbir şey belli etmedi. Rakamlara, anlayabildiği ve duyguları bulunmayan bir şeye geri dönmüş olmaktan ne kadar büyük mutluluk duyduğunu kimse bilemezdi. Okumayı bitirince arkasına yaslandı ve tırnaklarına baktı; Londra'dan ayrılmadan önce mani-

kür yapılmıştı fakat şimdi yeniden ilgi istedikleri görülüyordu.

Bay Stein kibarca sordu: "Yolculuk iyi geçti mi? Umarım Belgrad'daki olaylar sizi etkilememiştir?"

Myatt, "Hayır," dedi dalgın dalgın. Doğruydu. Subotica'daki açıklanamayan bütün o olay ona gerçekdışı gibi geliyordu. Çok geçmeden unutmuş olacaktı çünkü günlük hayattan uzaktı ve hiçbir açıklaması yoktu. Dedi ki: "Bu anlaşmayı tamamen geçersiz kılabileceğimizi elbette biliyorsunuzdur."

"Ben öyle düşünmüyorum," dedi Bay Stein. "Zavallı Eckman sizin itibarlı mümessilinizdi. Ona pazarlıkların sorumluluğunu verdiniz."

"Bunu imzalama yetkisi asla yoktu. Hayır, Bay Stein. Maalesef, bu sizin için iyi değil."

Bay Stein kanepeye oturdu ve bacak bacak üstüne attı. Pipo dumanı ve tüvit kumaş kokusu geliyordu. "Elbette, Bay Myatt," dedi, "hiçbir şeyi zorla size kabul ettirmek istemiyorum. Benim ilkem şudur: Bir işadamı meslektaşını asla hayal kırıklığına uğratma. Adil olan bu olsaydı Bay Myatt, o anlaşmayı hemen yırtardım. Fakat zavallı Eckman bunu imzaladığı için Moult'lar vazgeçti. Tekliflerini yinelemeyecekler artık."

"Moult'ların kuru üzümlerle ne dereceye kadar ilgilendiklerini biliyorum," dedi Myatt.

"Evet, görüyorsunuz, bu koşullar altında ve bütün samimiyetimle Bay Myatt, eğer bu anlaşmayı yırtıp atarsanız, mücadele etmek zorunda kalacağım. Tütün içmeme izin verir misiniz?"

"Bir puro alın."

"Sakıncası yoksa pipo içeyim mi?" Piponun çanağına tatlı sarı bir tütün doldurmaya başladı.

"Sanırım Eckman bundan komisyon aldı."

"Ah zavallı Eckman," dedi Bay Stein, gizemli bir edayla. "Gerçekten sizin gelip Bayan Eckman'ı görmenizi isterim. Çok üzgün."

"Bu komisyon yeterince büyükse onun üzülmesine gerek yok." Bay Stein gülümsedi ve piposunu yaktı. Myatt anlaşmayı yeniden okumaya başladı. Bozulabileceği doğruydu ama hukuk mahkemelerinde ne olacağı belli olmazdı. İyi bir avukat başa bela olabilirdi. Yayımlanması tercih edilmeyecek rakamlar vardı. Sonuçta Stein'la ticaretin firma için bir değeri vardı. Hoşlanmadığı şey fiyat ve de işin yönetiminin Stein'a verilmiş olmasıydı. Fiyat bile söz konusu değildi, ancak bir yabancının aile işlerine karışmasına katlanamazdı. "Size ne yapacağımı söyleyeyim. Bunu yırtıp atacağız ve size yeni bir teklif yapacağız," dedi.

Bay Stein başını iki yana salladı. "Haydi ama, bu benim için hiç adil olmaz, değil mi Bay Myatt?" Myatt ne yapacağına karar verdi. Babasını bir dava ile üzmek istemiyordu. Stein'ın müdürlükten istifa etmesi şartıyla bu anlaşmayı kabul edecekti. Fakat henüz elini göstermek istemiyordu; Stein bozabilirdi. "Zamana bırakalım, Bay Stein," diye tavsiyede bulundu.

"Eh," dedi Bay Stein neşeyle, "bakalım buna fırsat verecekler mi? Eğer zamane kızlarını iyi tanıyorsam. Bugün öğleden sonra burada bir yeğenimle buluşacağım. Köln'den sizin treninizle geldi. Zavallı Pardoe'nun çocuğu."

Myatt puro kutusunu çıkardı ve içinden bir puro seçerken ne yapacağına karar verdi. Stein'ı küçümsemeye başladı. Çok fazla konuşuyordu ve gereksiz bilgi veriyordu. İşlerinin neden büyümediği anlaşılıyordu. Aynı zamanda Myatt'ın, Stein'ın yeğenine duyduğu belli belirsiz ilgi de netleşmeye başladı. Annesinin Yahudi olduğunu öğrenmesi onu aniden kıza çok yakın hissettirdi. Yanına yaklaşılabilir hale geldi ve bir gece önce beraberken resmi davrandığı için de utandı. Subotica'dan döndükten sonra trende birlikte akşam yemeği yemişlerdi fakat gece boyunca en iyi şekilde davranmıştı. Alçak sesle şunları söyledi: "Aa, evet, Bayan Pardoe ile trende tanıştım. Aslında şu an aşağıda. İstasyondan birlikte geldik."

Şimdi sözlerini tartma sırası Bay Stein'daydı. Konuştuğunda hafif manalı dokundurmada bulundu. "Zavallı kız, annesi babası yok. Karım onun yanımızda kalması gerektiğini düşündü. Ben onun vasisiyim, anlayacağınız." İkisinin arasında bir masa olduğu halde yan yana oturdular. Masada Bay Eckman'ın imzaladığı anlaşma duruyordu. Ondan hiç bahsetmediler; iş bir kenara bırakılmış görünüyordu fakat Stein ve Myatt bütün pazarlığın baştan başladığını biliyordu. İkisi de diğerinin kafasındaki düşüncelerin farkındaydı, fakat sakınarak konuşuyorlardı.

"Kız kardeşiniz," dedi Myatt, "güzel bir kadındı sanırım."

"O babasına benziyordu," dedi Bay Stein. İkisi de Janet Pardoe'nun güzelliğiyle ilgilendiklerini belli etmiyordu. Ondan önce büyükanne ve büyükbabasından bile söz ettiler. "Aileniz Leipzig'den mi?" diye sordu Myatt.

"Doğru. İşimizi buraya taşıyan babamdı."

"Bunun bir hata olduğunu mu düşünüyordunuz?"

"Oo. Haydi ama Bay Myatt, rakamları gördünüz. O kadar da kötü değildi. Fakat hâlâ hayatımı yaşayabiliyorken satıp emekli olmak istiyorum."

"Nasıl yani?" diye sordu Myatt merakla. "Hayatınızı yaşamak derken?"

"Eh, ben pek ticarete ilgi duymuyorum," dedi Bay Stein.

Myatt şaşkınlıkla tekrarladı: "Ticarete ilgi duymuyor musunuz?"

"Golf," dedi Bay Stein, "bir de kırda küçük bir yer. Hayattan beklediğim şey bu."

Myatt şoku atlatmıştı ve yine Stein'ın çok fazla bilgi verdiğini düşünüyordu. Stein'ın açık sözlü olması onun için fırsattı; konuyu yeniden işe getirdi: "Öyleyse bu müdürlüğü neden istiyorsunuz? Müdürlükten istifa ederseniz belki sizinle para konusunda anlaşmaya yanaşabilirim."

"İlle de kendim için istemiyorum," dedi Bay Stein, sözleri arasında piposundan çekerek ve Myatt'ın uzayan külüne

göz ucuyla bakış atarak, "fakat ben... anlayacağınız, gelenek gereği... aileden birinin devam ettirmesini isterdim." İçtenlikle uzun uzun kıkırdadı. "Fakat oğlum yok. Erkek yeğenim bile yok."

Myatt ciddi ciddi "Kız yeğeninizi teşvik etmelisiniz," dedi ve ikisi birden gülerek alt kata indiler. Janet Pardoe ortalıkta görünmüyordu.

Bay Kalebdjian'a "Bayan Pardoe dışarı mı çıktı?" diye sordu Myatt.

"Hayır Bay Myatt, Bayan Pardoe ile Bay Savory şimdi restorana gittiler."

"Yemeği yirmi dakika bekletmelerini söyleyin, Bay Stein ve ben onlara katılacağız."

Döner kapıda hafif bir önden siz buyurun mücadelesi yaşandı; Myatt ve Stein arasındaki dostluk hızla gelişiyordu.

Bay Eckman'ın dairesine doğru taksiyle giderlerken Stein sordu: "Bu Savory, kimdir?"

"Sadece bir yazar," dedi Myatt.

"Janet'ın etrafında mı dolanıyor?"

"Dostça," dedi Myatt, "trende tanıştılar." Ellerini dizlerine dayadı ve sessizce oturarak, evlilik konusunda ciddi düşüncelere koyuldu. Çok güzel, diye düşündü, kibar, çok iyi bir ev sahibesi olur, yarı Yahudi.

"Onun vasisiyim," dedi Bay Stein. "Belki de o adamla konuşmalıyım."

"Hali vakti yerinde."

"Evet ama bir yazar," dedi Bay Stein, "bundan hoşlanmıyorum. Onların sağı solu belli olmaz. Onun iş hayatında istikrarlı bir adamla evlenmesini isterim."

"Sanırım, o Köln'de birlikte yaşadığı kadın tanıştırdı onları."

"Ha, evet," dedi Bay Stein, huzursuzca, "fakir ailesi öldüğünden beri kendi hayatını kazanıyor. Ben karışmadım. Bir kız için iyi bir şey, fakat karım ona biraz zaman ayır-

mamız gerektiğini söyledi, bu yüzden ben de buraya davet ettim. Belki ona yanımızda daha iyi bir iş bulabiliriz diye düşündük."

Trafiği idare etmek için bir varilin içinde duran ufacık bir polisin etrafından dönerek bir yokuşu tırmandılar. Altlarında, yüksek ve boş bir yapıyla bir telgraf direğinin arasından Sultanahmet Camii, gök mavisi sabun köpüğü kümeleri gibi yükseldi.

Bay Stein hâlâ huzursuzdu. "Bir kız için iyi," diye tekrarladı. "Şirket de son zamanlarda benim bütün zamanımı alıyor. Fakat bu iş hallolunca," diye neşeyle ekledi, "onun için bir şeyler ayarlayacağım."

Taksi, içinde tek başına bir çöp kutusu bulunan küçük karanlık bir avluya girdi fakat tırmandıkları uzun merdiven büyük camlardan giren ışıkla aydınlıktı ve bütün İstanbul ayaklarının altında uzanmış görünüyordu. Ayasofya'yı, Galata Kulesi'ni ve Altın Boynuz*'un batısında Eyüp'e doğru iyice uzanan denizi görebiliyorlardı. "Güzel bir manzara," dedi Bay Stein. "İstanbul'da bundan iyi bir ev yoktur," dedi ve zili çaldı fakat Myatt evin maliyetini düşünüyordu ve şirketin Bay Eckman'ın manzarasına kaç para katkıda bulunduğunu merak ediyordu.

Kapı açıldı. Bay Stein hizmetçiye ismini verme gereğini duymadı ve pencerelerinin ortasında güneş ışığını boz bir vahşi hayvan gibi sıkıştırmış beyaz kaplamalı bir geçitten yolu gösterdi. Myatt, "Aile dostu musunuz?" diye atıldı. Bay Stein, içinde bir piyano, bir vazo dolusu çiçek ve akşamsefası desenli birkaç çelik sandalye bulunan büyük camlı bir misafir odasının kapısını açarak "Ah, zavallı Eckman ve ben bir süredir epey yakınız," dedi. "İşte Emma," dedi Bay Stein, "Bay Carleton Myatt'ı seni görmeye getirdim."

Odada hiç karanlık köşe yoktu, yumuşak ve cömert ışık selinden kaçacak bir gölgelik yoktu ama Bayan Eckman,

* Haliç. (ç.n.)

aralarında cilalı bir zemin gibi uzanan piyanonun arkasına saklanmak için elinden geleni yapmıştı. Ufak tefekti, saçları ağarmış ve modaya uygun giyinmişti, fakat elbiseleri üzerine oturmamıştı. Myatt'a, hanımının eski kıyafetlerini giyinmiş evin yaşlı hizmetçisini andırıyordu. Kolunun altında dikiş işleri vardı ve güneş vuran tarafa geçmeye hiç lüzum görmeden durduğu yerden hoş geldiniz sözünü fısıltıyla söyledi.

"Eee Emma," dedi Bay Stein, "kocandan hiç haber aldın mı?"

"Hayır, henüz haber yok, hayır," dedi kadın. Zekice bir yakınmayla "Çok kötü bir mektup arkadaşıdır," diye ekledi ve onlara oturmalarını söyledi. İğneleri, pamukları, yün yumaklarını ve kumaş parçalarını büyük bir el işi çantasına saklamaya başladı. Bay Stein, bakışlarını huzursuzca çelik sandalyeler üzerinde dolaştırıyordu. Myatt'a fısıltıyla, "Zavallı Eckman'ın neden bu eşyaları aldığını anlayamıyorum," dedi.

Myatt, "Endişelenmeyin Bayan Eckman, bugün kocanızdan haber alacağınızdan hiç kuşkum yok," dedi.

Kadın, ortalığı toplama işinin ortasında durdu ve Myatt'ın ağzına baktı.

"Evet, Emma," dedi Stein, "zavallı Eckman Bay Myatt ile benim ne kadar iyi anlaştığımızı doğrudan biliyor, koşa koşa eve gelecek."

"Oo," diye fısıldadı Bayan Eckman, parlayan zeminden uzak köşesinden, "buraya geri dönmese de umurumda değil. Onun yanına nereye olsa giderim. Burası *ev* değil," dedi küçük tumturaklı bir hareketle ve bir iğneyle iki sedef düğmeyi düşürdü.

"Elbette, size katılıyorum," dedi Bay Stein yanaklarını şişirerek. "Kocanın bu çelik eşyalarda ne bulduğunu anlamıyorum. Ben iyi cins birkaç maun parçası ve bir adamın içinde uyuyabileceği bir grup koltuğu tercih ederim."

"Ah, ama benim kocam çok zevk sahibidir," diye ümitsizce fısıldadı Bayan Eckman; korku içindeki gözleri son

moda şapkasının altından gardıropta kaybolmuş bir fare gibi bakıyordu.

"Bakın," dedi Myatt sabırsızlıkla, "eminim kocanız hakkında hiç endişe duymanıza gerek yok. Sadece iş yüzünden biraz üzüldü. Onun şey... ona herhangi bir şey olduğunu düşünmek için bir neden yok."

Bayan Eckman piyanonun arkasından çıkıp salonun ortasına doğru geldi, sinirli bir şekilde ellerini büküyordu. "Korktuğum bu değil," dedi. İkisinin arasında durdu ve sonra hızla köşesine döndü. Myatt şaşkındı. "Öyleyse neden korkuyorsunuz?" dedi.

Parlak çelik dolu odada kadın başını salladı. Korku ve gururla, "Benim kocam çok moderndir," dedi. Sonra gururu söndü ve ellerini el işi çantasının içine, düğmeler ve yün yumakları arasına daldırarak, "Bana geri dönmek istemeyebilir," dedi.

Bay Stein alt kata inerken, "Peki, siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?" dedi.

"Zavallı kadın," dedi Myatt.

"Evet, evet, zavallı kadın," diye tekrarladı Bay Stein samimi bir duygusallıkla burnunu çekerek. Karnı acıkmıştı ama Myatt'ın yemekten önce yapması gereken bir şeyler daha vardı ve Bay Stein de onunla kaldı. Birlikte taksiye bindikleri her seferinde yakınlıklarının daha da arttığını hissetti Stein ve Janet Pardoe ile ilgili planları tamamen bir yana, Myatt'la yakınlık onun için yılda birkaç bin sterlin değerindeydi. Taksi arnavutkaldırımlı dik yokuştan aşağı tangır tungur indi ve Büyük Postane'nin yanından kalabalık meydanı geçtikten sonra Galata'ya ve limana doğru gitti. Pis merdivenin en tepesindeki küçük ofise ulaştılar. Burası kartotekler ve kolilerle tıkış tıkış doluydu, yüksek bir duvara ve bir buharlı geminin bacasına bakan bir tek küçük penceresi vardı. Pervazında kalın bir tabaka toz birikmişti. Bu oda, yaşlı bir annenin son çocuğu olarak bir ressamı dünyaya

getirmesi gibi, büyük camlı misafir odasını doğuran odaydı. Masa ile birlikte odanın geri kalanının çoğunu dolduran büyük sarkaçlı bir duvar saati ikiyi vurdu, fakat Joyce orada olduğu için erkendi. Bir kâtip, odanın arkasında ayakkabı dolabı gibi bir şeyin içinde kayboldu.

"Eckman'dan hiç haber var mı?"

"Hayır efendim," dedi Joyce. Myatt birkaç mektuba göz attıktan sonra onu Eckman'ın masası ve Eckman'ın kabahatlerinin üzerine sadık bir köpek gibi kapaklanmış olarak bıraktı. "Haydi şimdi yemeğe," dedi. Bay Stein dudaklarını ıslattı. "Acıktınız mı?" diye sordu Myatt.

Bay Stein, hiç sitem etmeden, "Erken kahvaltı yaptım," dedi.

Fakat Janet Pardoe ile Bay Savory onları beklememişti. Myatt ve Bay Stein, yeğeniyle Myatt'ın çoktan tanışıp arkadaş oldukları için ne kadar şanslı olduklarını söylerken onlar mavi çinili restoranda kahve ve likörlerini içiyorlardı. Janet Pardoe hiçbir şey demedi ama onu sakin gözlerle izledi ve Myatt'a bir kez gülümsedi. Myatt'a şunu söylermiş gibi görünüyordu: "Bizimle ilgili ne kadar az şey biliyor." O da kendisine gülümsedikten sonra bilinecek hiçbir şey olmadığını hatırladı.

Bay Stein, "Öyleyse siz Köln'den buraya kadar yol boyunca arkadaşlık ettiniz sanırım," dedi.

Bay Savory, "Doğrusu, sanırım yeğeniniz daha çok beni gördü," diye kendini ortaya attı, fakat Bay Stein onu es geçerek devam etti: "Birbirinizi iyi tanıyor olmalısınız, öyle değil mi?"

Janet Pardoe, belirgin dudaklarını azıcık araladı ve yumuşak bir sesle "Eee, Bay Myatt'ın benden daha iyi tanıdığı başka bir arkadaşı vardı," dedi. Myatt yemeğini sipariş etmek için başını çevirdi ve tekrar dikkatini onlara yönelttiğinde Janet Pardoe tatlı ve nazik bir iğnelemeyle "Eh, sevgilisiydi anlayacağınız," diyordu.

Bay Stein kahkahayı koyuverdi. "Bak sen şu hınzıra. Kızardı."

"Ve biliyor musun kız ondan kaçtı," dedi Janet Pardoe.

"Ondan kaçtı mı? Dövdü mü kızı?"

"Eh, ona sorarsan bu konuda bir gerilim öyküsü çıkarmaya çalışacaktır. Tren arıza yaptığında son istasyona kadar bütün yolu arabayla geri gidip kızı aradı. Saatlerce dönmedi. Bundan da bir gerilim çıkarmaya çalıştı. Birinin sınır görevlilerinden kaçmasına yardımcı olmuş."

Bay Stein, "Peki ya kız?" diye sordu Myatt'a kötü kötü bakarak.

Bay Savory "Kız bir doktorla kaçtı," dedi.

Janet Pardoe, Myatt'a doğru başını sallayarak "Asla kabul etmiyor bunu," dedi.

"Ama gerçekten bu konuda biraz endişeliyim," dedi Myatt. "Belgrad'daki konsolosluğa telefon edeceğim."

"Anneanneni ara," dedi Bay Savory ve bir ona bir ötekine neşeli bir gerginlikle baktı. Beraber olduğu kişilerden emin olduğu zaman, biraz havayı yumuşatmak adına, geçmişindeki çıraklar yatakhanesi ve dükkân tezgâhını çağrıştıran mesafe tanımayan amiyane sözler sarf etmek huyuydu. O hâlâ, kendini en iyi otelde bulmanın, aralarında ipek örtüler ve peçeteler olması haricinde asla tanıyamayacağını düşündüğü insanlarla eşit koşullar altında konuşabilmenin, kabul görmenin sarhoş edici mutluluğuyla sürüklendiği zamanlardaydı. Onu evlerindeki edebiyat toplantılarına davet eden önemli hanımefendiler, bu ifadelerinden hoşnut kalırlardı. İndirimli satışlar tezgâhından yükselmiş bir yazarı, eğer geçmişinden hafif izler, alışverişlerden bazı kalıntılar taşımıyorsa takdim etmenin ne yararı vardı?

Bay Stein ona sert sert baktı. Myatt'a, "Bence çok haklısın," dedi. Bay Savory'nin yüzü kızarmıştı. Bu insanlar kitaplarını hiç okumamış, ilgi konusundaki iddiasını bilmeyen azınlıktandı. Onun sadece kaba olduğunu düşünüyorlardı.

Sandalyesine biraz gömüldü ve Janet Pardoe'ya, "Doktor. *Arkadaşınız* doktorla ilgilenmedi mi?" dedi fakat kadın diğerlerinin onaylamadığının farkındaydı ve Bayan Warren'ın kendisine anlattığı uzun sıkıcı hikâyeyi aklına getirme zahmetinde bulunmadı. Onun sözünü kesti ve "Mabel'ın ilgilendiği bütün insanların hesabını tutamam. Doktorla ilgili hiçbir şey hatırlamıyorum," dedi.

Bay Stein'ın karşı olduğu tek şey Bay Savory'nin sözlerinin kabalığıydı. Kızla ilgili küçük dürüst dokundurmaları çok tutmuştu. Myatt ile olan değerli yakınlığını pekiştirirdi bu. Başlangıçlar masaya geldiği zaman konuyu yeniden açtı. "Şimdi bize Myatt'ın ne işler çevirdiğini biraz daha anlat."

"Kız çok güzel," dedi Janet Pardoe, duyulabilen bir lütufla. Bay Savory üstüne alınacak mı diye Myatt'a baktı ama Myatt çok acıkmıştı; geç başladığı öğlen yemeğinin tadını çıkarıyordu. "Sahneye çıkıyor, değil mi?" diye sordu.

"Evet. Varyete."

Janet Pardoe, "Ben revü kızı olduğunu söylemiştim," diye belirtti. "Hafif bir basitlik vardı. Onunla daha önceden tanışıyor muydunuz?"

"Hayır, hayır," dedi Myatt telaşla. "Sadece bir rastlantı."

"Bu uzun yol trenlerinde olur bu tür şeyler," dedi Stein birden keyifle. "Size pahalıya mal oldu mu?" Yeğeniyle bakıştı ve göz kırptı. O gülümseyerek karşılık verince hoşuna gitti. Önünde açık konuşulamayacak o eski kafalı kızlardan biri olsa yorucu olacaktı; kadınların yanında biraz açık saçık konuşmaktan daha fazla sevdiği bir şey yoktu; tabii ki yeterince kibarca yapılırsa, diye düşündü, gözlerini onaylamayan bir şekilde Bay Savory'ye çevirerek.

"On sterlin," dedi Myatt, garsona başını sallarken.

"Ah canım, ne kadar pahalı," dedi Janet Pardoe, onu saygıyla izlerken.

"Şaka yapıyorum," dedi Myatt. "Ona hiç para vermedim. Sadece bir bilet aldım. Hem zaten sadece bir arkadaşlıktı. İyi bir kız."

"Aha," dedi Bay Stein. Myatt gözlüğünü kuruladı. Mavi çinilerden bu tarafa doğru bir el arabasını iterek bir garson geldi. Bay Savory, "Burada yemek çok güzel," dedi. Myatt, hafif yemek kokularının geldiği evindeymiş gibi yayıldı; salonlardan birinde bir Rahmaninov konçertosu çalıyordu. Londra'da gibiydiniz. Müziğin sesiyle zihnine bir anı akıp geldi ve kızıl renge büründü; insanlar kafalarını pencerelerden çıkarıyordu, gülerek, konuşarak, kemancıyı yuhalayarak. Kendi kendine alçak sesle "Kız bana âşıktı," dedi. Bu sözler asla boş, mavi restoranda duyulmasını isteyerek çıkmamıştı ağzından; onları kendi kulaklarıyla duymaktan utandı ve biraz şaşırdı; övünç tonundaydılar; övünmek gibi bir niyeti yoktu; bir revü kızının kendine âşık olmasında övünülecek bir şey de yoktu. Hepsi ona gülerken yüzü kızardı.

"Ah bu kızlar," dedi Bay Stein kafa sallayarak, "bir erkeği nasıl tavlayacaklarını biliyorlar. Sahnenin büyüsüdür bu. Ben genç bir delikanlıyken, küçük bir şıllığı en ön sıradan göreceğim diye sahne kapısının önünde saatlerce nasıl beklediğimi hatırlıyorum. Çikolatalar. Yemekler." Tabağındaki gri bir ördek göğsünün görüntüsüyle bir an durdu. "Londra'nın ışıkları," dedi.

"Tiyatrodan söz açılmışken, Janet," dedi Myatt, "bu akşamki gösteriye benimle gelir misin?" Annesinin Yahudi olduğunu ve dayısının artık cebinde olduğunu bilmenin rahatlığıyla onun Hıristiyan adını kullandı.

"Çok isterdim, ama birlikte akşam yemeği için Bay Savory'ye söz verdim."

"Geç saatteki bir kabareye gidebilirdik." Oysa onun Bay Savory ile birlikte yemek yemesine izin vermeye niyeti yoktu. Bütün öğleden sonrayı onu görerek geçirmişti adam; kendisinin ise Bay Eckman'ın ustaca karıştırmış olduğu işleri düzeltmek için ofiste geçirmek zorunda kaldığı saatler vardı; yapması gereken ziyaretler vardı. Saat üç buçukta Hipodrom'dan arabayla geçerken Bay Savory'yi bir grup çocuğun

ortasında fotoğraf çekerken görmüştü; hızlı çalışıyordu; taksi geçene kadar hava pompasını iki kez sıktı ve her seferinde çocuklar ona güldü. Myatt otele döndüğünde saat altı buçuktu.

"Bayan Pardoe buralarda mı Kalebdjian?" Bay Kalebdjian otelde olup biten her şeyi bilirdi. İstihbaratının dakikliğinin tek nedeni sürekli hareket halinde olmasıydı; bomboş salonda aniden koşturur, paldır küldür üst kata çıkar sonra geri inerdi, uzaktaki odalara girer ve sonra masasına geri dönüp elleri dizlerinin arasında hiçbir şey yapmadan otururdu. "Bayan Pardoe, akşam yemeği için giyiniyor, Bay Carleton Myatt." Bir keresinde bir hükümet üyesi otelde kalırken, İngiliz Büyükelçiliği'nden arayan müşkülpesent birini şaşırtmıştı: "Ekselansları tuvalette. Fakat üç dakikadan fazla sürmez." Koridorlarda tırıs tırıs dolaşmak, banyo kapılarını dinlemek, tekrar geri dönüp küçük bir demet istihbaratı zihninde döndürmekten başka yapacak bir şeyi olmadan oturmak, Bay Kalebdjian'ın hayatı buydu.

Myatt Janet'ın kapısını çaldı. "Kim o?"

"İçeri gelebilir miyim?"

"Kapı kilitli değil."

Janet Pardoe giyinmesini neredeyse bitirmişti. Elbisesi yatağın üzerinde seriliydi ve tuvalet masasının önünde oturmuş kollarını pudralıyordu. "Gerçekten Bay Savory ile birlikte yemek yiyecek misin?" diye sordu Bay Myatt.

"Eh yani, söz verdim," dedi Janet.

"Pera Palace'ta yemek yiyebilir ve oradan Petits Champs'a* geçebilirdik."

"Harika olurdu, değil mi," dedi Janet Pardoe. Kirpiklerini fırçalamaya başladı.

Myatt, içinde kare yüzlü bir kadının büyük fotoğrafının bulunduğu katlanan çerçeveyi göstererek, "Kim bu?" dedi. Saçları kısa kesilmişti ve fotoğrafçı çenesinin köşeli hatlarını buğulandırarak eritmeye çalışmıştı.

---

* Tepebaşı. (ç.n.)

"O Mabel. Benimle birlikte Viyana'ya kadar trenle geldi."

"Onu gördüğümü hatırlamıyorum."

"Burada saçları kısa kesilmiş. Eski bir fotoğraf. Fotoğrafının çekilmesinden hoşlanmaz."

"Çok ciddi görünüyor."

"Yaramazlık yaptığımı hissedersem diye fotoğrafı oraya koydum. Şiir yazıyor. Arkada bir tane var. Çok kötü, sanıyorum. Şiirden hiç anlamam."

"Okuyabilir miyim?"

"Elbette. Herkesin bana şiir yazmak zorunda olmasını komik buluyorsundur sanırım." Janet Pardoe aynaya baktı.

Myatt, fotoğrafın arkasını çevirdi ve okudu:

Su perisi, narin, su gibi serin,
Denize akan
Bir nehir için doğmuş:
Bir yıl daha dayan
Tuzlu, kayalık, sığ gölcük.

"Kafiyesi yok. Var mı yoksa?" diye sordu. "Her neyse, ne anlama geliyor ki?"

"Sanırım kompliman olsun diye yazılmış," dedi Janet Pardoe, tırnaklarını cilalarken.

Myatt, yatağın kenarına oturdu ve onu izledi. Ne yapardı acaba, diye düşündü, onu baştan çıkarmaya çalışsaydım? Cevabı biliyordu: Kahkaha atardı, kahkaha iffeti savunmanın mükemmel yoluydu. "Savory ile yemek yemeyeceksin. Böyle bir adamla asla birlikte olmazdım. Bir tezgâhtar."

"Hayatım," dedi Janet Pardoe, "söz verdim. Ayrıca, adam bir dâhi."

"Benimle birlikte aşağı geliyorsun, bir taksiye atlıyorsun ve Pera Palace'ta yemek yiyorsun."

"Zavallı adam. Beni hiç affetmeyecek. Eğlenceli olurdu."

Olacağı bu, diye düşündü Myatt, siyah kravatını çekerek, annesinin Yahudi olduğunu biliyorum ya şimdi her şey kolay. Yemek boyunca dobra dobra konuşmak ve Pera Palace'tan İngiliz Büyükelçiliği'nin yanındaki Petits Champs'a giderken kolunu beline dolamak kolay oldu. Rüzgâr kesildiği için gece ılıktı ve bahçedeki masalar kalabalıktı. Yüzüne karların çarptığını hatırlayınca Subotica giderek daha fazla gerçekdışı olmaya başladı. Sahnede, elinde bastonla sıçraya sıçraya ileri geri yürüyerek beş yılı aşkın zaman önce Paris'te Spinelli'nin meşhur ettiği bir şarkıyı söyleyen smokinli bir Fransız kadın vardı. Kahve içen Türk beyefendiler kahkaha atarak gürültücü muhabbet kuşları gibi esmer tüylü küçük kafalarını sallaya sallaya gevezelik ediyordu, ama çok yakın bir geçmişte peçeden kurtulmuş olan karıları sessizce oturmuş, yüzleri solgun ve ifadesiz halde şarkıcıyı izliyordu. Fransız kadın sıçraya sıçraya çığlık ve kahkahalar atarak, ilgisiz kalıp eğlenmeyenlere ümitsizce açık saçık laflar atarken, Myatt ve Pardoe bir masa bulmak için bahçenin kenarından yürüdüler. Pera altlarında aşağı doğru uzanıyordu, Altın Boynuz'daki balıkçı teknelerinin ışıkları cep fenerleri gibi parlıyor, garsonlar etrafta dolaşıp kahve servisi yapıyorlardı. "Masa yok sanırım. Tiyatronun içine gireceğiz." Şişman bir adam onlara el sallayıp sırıttı. "Onu tanıyor musun?" Myatt, yürümeye devam ederek bir an düşündü. "Evet, sanırım... Grünlich adında biri." Onu net olarak sadece iki kez görmüştü, birincisi arabalarına atladığında, diğeri de bekleyen trenin ışığında dışarı çıkarken. Bu yüzden hafızası bulanıktı, sanki uzun bir süre önce başka bir ülkede daha iyi tanıdığı biri gibi geliyordu. Masayı geçtikten sonra onu unuttu.

"Boş bir masa var." Masanın altında bacakları birbirine değdi. Fransız kadın kalçalarını sallaya sallaya kayboldu ve bir adam yan perendeler atarak kulisten sahneye geldi. Ayağa dikildi, şapkasını çıkardı ve Türkçe bir şey söyleyerek herkesi güldürdü.

"Ne dedi?"

"Duyamadım," dedi Myatt. Adam şapkasını havaya attı, sonra tuttu, vücudu ikiye katlanana kadar öne eğildi ve bir tek kelime söyledi. Bütün Türk beyefendiler yine kahkaha attı, hatta solgun yüzler bile gülümsedi. "Ne dedi?"

"Şive olmalı. Anlayamadım."

"Duygusal bir şey olsun isterdim," dedi Janet Pardoe. "Yemekte çok fazla içtim, duygusal hissediyorum."

"Yemekleri güzeldi ama değil mi?" dedi Myatt gururla.

"Neden orada kalmıyorsun? İnsanlar onun en iyi otel olduğunu söylüyor."

"Tamam da, yani bizimki de hiç fena değil ve Kalebdjian'ı seviyorum. Her zaman beni rahat ettiriyor."

"Yine de en önemli insanlar..."

Sahnede şortlu bir grup kız dans ediyordu. Muhafız şapkaları takmışlardı ve boyunlarında düdükler asılıydı, fakat şortlu muhafızlara alışık olmayan Türk seyircinin ilgisi kaybolmuştu. "Sanırım bunlar İngiliz kızları," dedi Myatt ve aniden öne eğildi.

"İçlerinden birini mi tanıyorsun?"

"Sandım... umdum." Fakat bunun Dunn'ın Bebekleri'nin çıktığından duyduğu korku olup olmadığından emin değildi. Coral ona Petits Champs'da dans edeceğini söylememişti, ama büyük ihtimalle kendisi de bilmiyordu. Onun gürültülü karanlığa cesur bir şaşkınlıkla baktığını hatırladı.

"Pera Palace'ı sevdim."

"Ee, ben de orada bir kez kaldım," dedi Myatt, "ama bir rezalet çıktı. Bu yüzden bir daha hiç gitmedim."

"Anlat bana. Hadi, bırak aptallığı. Bana anlatmalısın."

"Tamam, yanımda bir arkadaşım vardı. Kız çok güzel, genç bir şeydi anlaşılan."

"Bir revü kızı mı?"

Dunn'ın Bebekleri şarkı söylemeye başladı:

If you want to express
That feeling you've got,
When you're sometimes cold,
*sometimes hot.**

"Hayır, hayır. Bir arkadaşımın sekreteriydi. Nakliyeci."

"*Come up here,*"** diye şarkı söylüyordu Dunn'ın Bebekleri: "Come up here." Ve bahçenin arka tarafındaki bazı İngiliz denizciler el çırpıp seslendi: "Bekleyin. Geliyoruz." Denizcilerden biri masaların arasından sahneye doğru ilerlemeye başladı.

If you want to express
That kind of gloom
You feel alone in a double
*room . . .****

Adam sırtüstü düştü ve herkes güldü. Çok sarhoştu.

Myatt anlattı: "Çok korkunçtu. Sabahın ikisinde kız aniden çıldırdı. Bağırıp çağırdı, bir şeyleri kırdı. Gececi belboy yukarı geldi, herkes kalkıp koridora çıktı. Benim kıza bir şey yaptığımı düşünüyorlardı."

"Yaptın mı?"

"Hayır, ben derin uykudaydım. Çok korkunçtu. O günden sonra hiçbir gece orada kalmadım."

"*Come up here. Come up here.*"

"Nasıl bir kızdı?"

"Onunla ilgili hiçbir şey hatırlamıyorum."

Janet Pardoe, alçak sesle, "Bir kadınla birlikte yaşamaktan ne kadar yoruldum bilemezsin," dedi. Elleri rastlantıyla masanın üzerinde birbirine değdi ve yan yana kaldılar.

---

* "İçindeki duyguyu / İfade etmek istersen, / Bazen soğuk olduğunda, / Bazen de sıcak." (ç.n.)

** "Gel buraya." (ç.n.)

*** "Anlatmak istiyorsan / Böyle bir sıkıntını / Çift yataklı odada yalnız hissediyorsan..." (ç.n.)

Çalılıklarda asılı süslü ışıklar kadının kolyesinden adamın yüzüne yansıyordu ve Myatt omzunun üzerinden, bahçenin bir ucundan Bay Stein'ı elinde piposuyla masalar arasından kendine yol açarken gördü. Toplu bir saldırı altındaydı. Şimdi ona evlenme teklif etmek için sadece öne eğilmesi gerektiğini ve medeni durumuyla ilgili geleceğinden çok daha fazlasını yoluna koyabileceğini biliyordu; Bay Stein'ın işini Bay Stein'in fiyatlarıyla satın alabilirdi ve Bay Stein, yönetimde bir yeğeni olacağı için mutlu olacaktı. Bay Stein yaklaşınca piposunu salladı, yerdeki sarhoş adamdan kaçınmak için yolunu değiştirmesi gerekti ve o anın güzelliği içinde Myatt düzenli ve rahat bir gelecek mücadelesi için yardımcı olabilecek her türlü düşünceye aklında yer verdi. Coral'ı ve aniden karşılaştıkları o tuhaf anı hatırladı; her şeyin bir sigara dumanı kadar tanıdık olduğunu, fakat belki de o anda tren neredeyse karanlık olduğundan kızın yüzünün onu yanılttığını düşündüğü zamanı. Beyaz tenli, zayıftı fakat yüz hatlarını hatırlayamıyordu. Onun için yapabileceğim her şeyi yaptım, dedi kendi kendine; zaten birkaç hafta sonra birbirimize veda etmemiz gerekecekti. Artık durulmamın zamanı geldi.

Bay Stein bir daha piposunu salladı, Dunn'ın Bebekleri ayaklarını yere vurarak düdüklerini öttürdü.

Waiting at the station
For a near relation,
Puff, puff, puff, puff...[*]

"O kadına geri dönme, benimle kal," dedi Myatt.

Puff, puff, puff, puff, puff.
The Istanbul train.[**]

Janet başını salladı ve elleri birleşti. Myatt, acaba kontrat Bay Stein'ın cebinde midir, diye düşündü.

---

* "İstasyonda bekliyorum, / Yakın ilişki için, / Çuf, çuf, çuf, çuf..." (ç.n.)
** "Çuf, çuf, çuf, çuf, çuf. / İstanbul treni." (ç.n.)

Modern Klasikler Dizisi - 128

İstanbul Treni 20. yüzyılın en çok okunan İngiliz yazarlarından Graham Greene'in romancı kimliğini bulmaya başladığı yapıtıdır. Aynı zamanda akıcı olay örgüsüyle bir gerilim romanı tadında olup, aslında daha derin ahlaki temeliyle dikkat çeken romanlarından ilkidir. Sadakat, insanın kendisine ve başkalarına karşı görevleri, ülkesine bağlılığı, Greene'in ırkçılık ve komünizm üzerine kafa yorduğu romanının başlıca temaları arasındadır. Roman, Ostende'den İstanbul'a uzanan bir tren yolculuğuna çıkan bir grup insanın başından geçenleri anlatır. Bu yolcuların her biri 30'lu yılların dünyasında kabul görmüş toplumsal değerlere aykırı düşmektedir: Antisemit Avrupa'da seyahat eden bir Yahudi, komünist bir devrimci, o güne dek yakayı ele vermemesiyle övünen bir hırsız ve katil, cinsel yöneliminin onaylanması o dönemde mümkün olmayan alkolik bir kadın gazeteci ve kadınların değerini güzelliğin belirlediği bir çağda güzellikten pek nasibini almamış bir revü kızı. Trene farklı amaçlarla binen bu insanların yazgıları yolculuk boyunca iç içe geçecektir.

GRAHAM GREENE (1904-1991): Hertfordshire, Berkhamsted'de dünyaya gelen İngiliz yazar ve gazeteci, romanlarında modern dünyadaki siyasal olaylar çerçevesinde ahlaki belirsizlikler üzerinde durdu. Oxford, Balliol College'da öğrenim gördükten sonra 1926 yılında Anglikan Kilisesi'nden ayrılarak Katolikliği benimsedi. Yayımlanan ilk yapıtı *Babbling April* (1925; Mırıldanan Nisan) adlı şiir kitabıydı. 1927 yılında *The Times* gazetesinde çalışmaya başladı. Daha sonra *The Spectator* dergisinde sinema eleştirmenliği yaptı ve edebiyat sayfasını yönetti. En başarılı yapıtlarından biri olarak kabul edilen ve 1948'de sinemaya uyarlanan *Brighton Rock* (1938; Brighton Kayası), önceki gerilim romanlarıyla benzerlikler taşımakla birlikte, romanın başkişilerinin ahlaki davranışları daha derin bir bakışla ele alınmıştı. 1938'de dinsel baskı ve zulmün yaşandığı Meksika'yı ziyaret etti. Bu yolculuğun ardından en iyi romanı sayılan *The Power and Glory*'yi (1940; Güç ve Şan) yazdı. Birçok romanının yanı sıra hikâyelerini derlediği birkaç kitap, dört gezi kitabı, altı oyun, üç otobiyografi, iki biyografi ve dört çocuk kitabı bulunmaktadır.

9 786052 957714

18 TL